

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សេវាគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិចទ័ណ ។

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

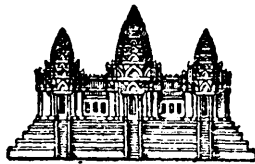
ថតស្កានដោយ
ប៊ុនប្រុស ម៉ាន់ សាន់រ៉េត

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលែងអំពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចទ័រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សារ៉េង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្តានា និងឧបាសិកា យុន ស៊ីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជឹម-ជា និងលោកស្រី រតន៍ ស្រីម៉ុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យេឡីន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហ៊ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីនាជ, ចាន់ណា សុធានីនាធរ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទួត សេរីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ទីស សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យេឡីម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សាន់ម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ដ៏ សាវៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)

១៣៖
ព្រះបិណ្ឌបិណ្ឌ
និង
សេចក្តីព្រះបាទសាសនា
អភិបាលបិណ្ឌ
បណ្ឌិត ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី

១០៤

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត ភ្នំពេញ

ស. ព. ២៥១២

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តល់សារតិសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation
of the complete collection of "TRIPITAKA" to the Cambodian
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាទីរាប់អាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាទីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ ចក្រប្រតិភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខ្មែរផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រកដ្ឋងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឃោនជើងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ មិត្តមិត្តយាយធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តប្បក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiya Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！

敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表 無着 成恭
事務局長 篠原 鋭一

世話人 松永 然道 有馬 実成
伊藤 佳通 渡井 奎一
杉谷 義純 茂田 真澄
前田 利勝 中島 教之
永 六輔

Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage Rev. Jitsujo Arima Rev. Yoshimichi Ito
Rev. Keiichi Watai Rev. Yoshizumi Sugiya Rev. Shincyo Sigeta
Rev. Risyo Maeda Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ឯកាទសមភាគ

១០៤

ព.ស. ២៥១២

អភិធម្មបិដកេ

បដិសន្ធិស្ស ឯកាទសមោ ភាគោ

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុកុំ

បដិច្ចវិវា

[១] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកុំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ នស្សនេន បហាតត្វហេ-
 តុកុំ ធម្មំ បដិច្ច ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកុំ ធម្មំ បដិច្ច នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច
 ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកុំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
 . . . ។ ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកុំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ឯកាទសមភាគ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(១) ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ (ធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ) អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ (ធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ) ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ (ធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ) អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានុរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ឈានុរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ឈានុរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ នូវខន្ធ ២

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

... វិចិត្រីត្នាសហគតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិត្តុណោ យាវ អដ្ឋត្តិកា មហាក្ខតា ។
 ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេ-
 ន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 វិចិត្រីត្នាសហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។
 ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេ-
 ន បហាតត្វហេតុកោ ច ន ទស្សនេន បហាតត្វហេ-
 តុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិចិត្រីត្នា
 សហគតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច
 ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យាវិចិត្រីត្នាសហគតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច មោហញ្ច បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេ-
 តុកញ្ច ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធា ច
 មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចិត្រីត្នាស-
 ហគតេ ខន្ធា ច មោហញ្ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវមោហា: ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ហេតុដល់ពួកមហាកូត ជាខាងក្នុង ។ ទស្សនេន-
 បហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្នុង អាស្រ័យ នូវមោ-
 ហា: ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី ន-
 ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុ-
 កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវមោហា: ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ។ ទស្ស-
 នេនបហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង
 នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុផង នូវមោហា:
 ផង នូវខន្ធល ។ . . . ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវ
 ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវ
 ពួកទស្សនេន បហាតព្វហេតុកក្ខន្ធផង នូវពួកមហាកូតផង ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុផង នូវមោហា:ផង ។

វស្សនេនបហាតត្វហេតុកុកេ បដិច្ចវិហ

នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច ន នស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នស្សនេន បហាតត្វហេ-
តុកកោ ច ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិចីកិញ្ញាសហាគតំ ឯកំ ខន្ធស្វ
មោហញ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
ទ្វេ ខន្ធធ បដិច្ច . . . ។

[២] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកំ ធម្មំ បដិច្ច
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អាម្ម-
ណាប្បដ្ឋយា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកំ ឯកំ ខន្ធធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ . . . ។ នស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកកំ ធម្មំ បដិច្ច ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អាម្មណាប្បដ្ឋយា វិចីកិញ្ញាស-
ហាគតេ ខន្ធធ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហាគតោ មោហោ ។
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកំ ធម្មំ បដិច្ច នស្សនេន ប-
ហាតត្វហេតុកកោ ច ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អាម្មណាប្បដ្ឋយា វិចីកិញ្ញាសហា-
គតំ ឯកំ ខន្ធធ បដិច្ច តយោ ខន្ធា មោហោ ច ទ្វេ
ខន្ធធ . . . ។ ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី អា-
ស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នូវនទស្សនេនបហាតព្វ-
ហេតុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានបូក អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុវាផង នូវ
មោហៈផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ . . . ។

(២) ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវទស្សនេន-
បហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋ័យ គឺ
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ នូវខន្ធ ២
. . . ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវទស្សនេន-
បហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋ័យ គឺ មោ-
ហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុវា អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
វិចិក្ខុវា ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី នទស្សនេនបហាតព្វហេ-
តុកធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈ ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុវា នូវខន្ធ ២ . . . ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេ-
តុកធម៌ អាស្រ័យ នូវនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាប្បច្ចយា ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធើ បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ បដិច្ច . . . បដិ-
 សន្ធើក្កុណោ ។ បេ ។ ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហាគតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធើ ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេ-
 តុកកញ្ច ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហាគតំ ឯកំ ខន្ធើ មោហញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ . . . ។ សន្ធើត្ថំ ។

[៣] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ន អធិបតីយា
 បញ្ច អនន្តរេ ន សមនន្តរេ ន សហជាតេ នវ អញ្ញ-
 មញ្ញេ ន និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ ន បុរេជាតេ ន
 អាសេវនេ ន កម្មេ នវ វិហាកេ ឯកំ អាហារេ នវ
 ភ្ន្និយេ នវ ឈានេ នវ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ ន
 វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា ន វិគតេ ន
 អវិគតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវមោហាៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុវា ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុវាផង នូវមោហាៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។

(៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកេ បដិច្ចវិហោ

[៤] នស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
 ហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តកិច្ចាសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច វិចិត្ត-
 កិច្ចាសហគតោ មោហោ ។ ន នស្សនេន បហាតព្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន នស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ ន នស្ស-
 នេន បហាតព្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ឧទ្ធច្ចសហ-
 គតេ ខន្ធ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៥] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ ភីណិ នអ-
 ដិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
 នអញ្ញាមញ្ញោ ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ នបុរេជាតេ
 សត្តំ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ បត្តាវ
 នវិហាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នន្រ្ទិយេ ឯកំ
 នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ ភីណិ ន-
 វិប្បយុត្តេ ន នោនត្តិយា ភីណិ នោវិតតេ ភីណិ ។

[៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ភីណិ . . .

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[៤] នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវទស្សនេន-
 បហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ
 ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិ-
 ក្ខា ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ អាស្រ័យ នូវទស្សនេន-
 បហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ជា
 អហេតុកៈ រហូត ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈ ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នេវនិបតិយា នេ ។ បេ ។ នេហុវេវាតេ សត្ត ។ បេ ។
នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ នោនត្តិយា ភីណិ នោវិកតេ ភីណិ ។

(៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ... អនន្តេវ
ទ្វេ ។ បេ ។ មក្កេ ទ្វេ ។ បេ ។ អវិកតេ ទ្វេ ។
សហជាតវារោ បដិច្ចវារសនិសោ ។

បច្ចយវារោ

(៨) នស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយោ
នស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ នម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន នស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
បច្ចយោ ន នស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ នម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន នស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធំ បច្ចយោ តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
ខទ្វេ ... បដិសន្ធិក្កុណោ យាវ អជ្ឈត្តិកា មហាក្កតា
វត្ថុំ បច្ចយោ ន នស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា ។
ន នស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយោ នស្ស-
នេនបហាតត្វហេតុកោ នម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា
វត្ថុំ បច្ចយោ នស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា វិចិ-
កិត្តាសហាតតំ មោហំ បច្ចយោ សម្បយុត្តកោ ខន្ធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនិស្សន្ទបិដក មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនិស្សន្ទបិដក មាន
វារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនិស្សន្ទបិដក មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សន្ទបិដក
មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សន្ទបិដក មានវារៈ ៣ ។

[៧] ក្នុងនិស្សន្ទបិដក មានវារៈ ៤ ព្រោះនិស្សន្ទបិដក . . .
ក្នុងនិស្សន្ទបិដក មានវារៈ ៤ ។ បេ ។ ក្នុងនិស្សន្ទបិដក មានវារៈ ៤
។ បេ ។ ក្នុងនិស្សន្ទបិដក មានវារៈ ៤ ។

សហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បឋមវារៈ

[៨] ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហា-
តព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិស្សន្ទបិដក គឺ មានវារៈ ៣ ។
និស្សន្ទនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុ-
កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិស្សន្ទបិដក គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្តី
ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ខន្ធ ២ . . .
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ រហូត ដល់ពួកមហាក្សត ជាខាងក្នុង ពួកនិស្ស-
នេនបហាតព្វហេតុកក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុក-
ធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
និស្សន្ទបិដក គឺ ពួកនិស្សនេនបហាតព្វហេតុកក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
ពួកសម្បយុត្តកក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិត្តិយ្យ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកទុកេ បច្ចយវំហេ

ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន-
 បហាតត្វហេតុកោ ច ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកា ខន្ធភ មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិត្តាសហកតំ មោហំ បច្ចយា សម្ម-
 យុត្តកា ខន្ធភ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។ ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកញ ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
 ខន្ធភ វត្ថុញ បច្ចយា តយោ ខន្ធភ ទ្រេ ខន្ធភ ...
 វិចីកិត្តាសហកតំ ឯកំ ខន្ធភ វត្ថុញ បច្ចយា តយោ
 ខន្ធភ ទ្រេ ខន្ធភ... ។ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ
 ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកញ ធម្មំ បច្ចយា ន-
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធភ ច
 មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វិចីកិត្តាសហ-
 កតេ ខន្ធភ ច មោហញ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុកៈ បច្ចយវារៈ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កី នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កី ពឹងផ្អែក
នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹង
ផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធកី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កី ពឹងផ្អែក
នឹងមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កិ
ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កិផង នឹងទស្សនេនបហាតព្វ-
ហេតុកុកុក្កិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កិផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . .
ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង នឹងវត្ថុផង
នឹងខន្ធ ២ . . . ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កិ ពឹងផ្អែក នឹងទស្ស-
នេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កិផង នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កិផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួក
ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុក្កន្ធផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង នឹងមោហៈផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ន និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកត្តា ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេ-
តុកត្តា ម ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ម ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ
ឯកំ ខន្ធខា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធន្ទ ទន្ធន្ទ ម
... និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្ត ខន្ធន្ទ ម បហាតត្វ
ម បច្ចយា ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ វិចិត្តិញ្ញាសហតតំ ឯកំ
ខន្ធខា ហេហា បច្ចយា តយោ ខន្ធន្ទ ចិត្តសម្មជ្ជា-
នកា រូបំ ទន្ធន្ទ ម ... ។

[៧] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្ម-
ណាប្បច្ចយា តីណិ បដិច្ចសទិសា ។ ន និស្សនេន ប-
ហាតត្វហេតុកត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ន និស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណាប្បច្ចយា បដិច្ច-
សទិសា វត្ថុំ បច្ចយា ... តីណិ ន និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកត្តំ ឯកំ ខន្ធន្ទ បដិច្ច តយោ ខន្ធន្ទ ទន្ធន្ទ
... បដិសន្ធិក្ខណោ មក្ខាយតនំ បច្ចយា មក្ខ-
វិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា
ខន្ធន្ទ វត្ថុំ បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ហេហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី ពឹង
 ផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេ-
 តុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . .
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈផង
 នឹងពួកមហាក្ខតផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង នឹងមោហៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។

[៧] ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនប-
 ហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ មានវារៈ៣
 ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ពឹង
 ផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ការម្មណប្បដ្ឋាយ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ . . .
 មានវារៈ៣ ខន្ធ ៣ កាស្រយំ នូវខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហា-
 តព្វហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចក្ខុវិញ្ញាណ
 ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខាយតនៈ ពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកក្នុង ពឹង
 ផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

ទិស្សនេសបហាតត្វហេតុកទុកេ បច្ចយវារោ

ន ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទិស្សនេន-
 បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា
 វត្ថុំ បច្ចយា ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា វិចិ-
 កិច្ចាសហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។
 ន ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ទិស្សនេ-
 ន បហាតត្វហេតុកោ ច ន ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
 វិចិកិច្ចាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ។ ទិស្សនេន-
 បហាតត្វហេតុកកញ្ច ន ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច-
 ធម្មំ បច្ចយា ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧ-
 ប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
 ឯកំ ខន្ធកញ្ច វត្ថុកញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធន្ទ ខន្ធន្ទ
 . . . វិចិកិច្ចាសហគតំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច មោហកញ្ច បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធន្ទ ខន្ធន្ទ ច . . . ។ ទិស្សនេន-
 បហាតត្វហេតុកកញ្ច ន ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច
 ធម្មំ បច្ចយា ន ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា វិចិកិច្ចាសហគតេ ខន្ធន្ទ
 ច វត្ថុកញ្ច បច្ចយា វិចិកិច្ចាសហគតោ មោហោ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុក-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួកទស្សនេនបហាតព្វហេ-
 តុកក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពួកសប្បយុត្តកក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងមោហៈ ដែល
 ប្រកបដោយវិចិក្ខា ។ ពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី ពួកទស្ស-
 នេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិ-
 ក្ខាភ្នក្តី មោហៈភ្នក្តី ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ពឹង
 ផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេ-
 តុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . .
 ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង នឹងមោហៈ
 ផង នឹងខន្ធ ២ផង . . . ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹង
 ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយ
 វិចិក្ខា ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង នឹងវត្ថុផង ។

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

និស្សនេន បហាតត្វហេតុកកញ្ច ន និស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកកញ្ច ធម្មំ បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ច ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ អាវម្មណាប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច វត្ថុកញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធន្ទ ខន្ធន្ទ
 ច . . . វិចីកិក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធកញ្ច វត្ថុកញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធន្ទ មោហោ ច ន្ទ ខន្ធន្ទ ច . . . ។

[១០] ហេតុយា នវ អាវម្មណោ នវ អនិបតិយា
 នវ សត្វត្ត នវ វិហារេត ឯកំ អវិភតេ នវ ។

[១១] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា
 ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ន-
 ហេតុប្បច្ចយា វិចីកិក្ខាសហគតេ ខន្ធបច្ចយា វិចី-
 កិក្ខាសហគតោ មោហោ ។ ន និស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បច្ចយា ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ យាវ អសញ្ញាសត្តា
 ចក្ខុយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
 ខន្ធប វត្ថុកញ្ច បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បជ្ឈាន

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី តឹង
ផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេ
តុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ តឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ផង
... ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី តឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយវិចិ
កិច្ចាផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ផង ... ។

[១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១] នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ តឹងផ្អែក នឹងទស្សនេ-
នបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ
ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា តឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
វិចិកិច្ចា ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ តឹងផ្អែក នឹងទស្ស-
នេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ជា
នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ជាអហេតុកៈ រហូត ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ
ចក្ខុវិញ្ញាណ តឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ មោហៈ ដែលប្រកបដោយ
ឧច្ចៈ តឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយឧច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុកេ សំសដ្ឋវិវោ

និស្សនេនបហាតត្វហេតុកុកេ ន និស្សនេនបហាតត្វ-
ហេតុកុកេ ធម្មំ បច្ចុយា ន និស្សនេនបហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចុយា វិចីកិត្តាសហា-
តតេ ខន្ធច វត្តកុ បច្ចុយា វិចីកិត្តាសហាតតោ
មោហោ ។ សង្ខតំ ។

(១២) នហេតុយា តីណិ នអាម្មណោ តីណិ នអ-
និបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ ន-
អណាមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជាតេ
សត្ត នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ ចត្តាវ
នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ
នណារេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ ន-
វិប្បយុត្តេ ធនោនត្តិយា តីណិ នោវិតតេ តីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាធាបិ និស្សយវំរោបិ កាតត្វា ។

សំសដ្ឋវិវោ

(១៣) និស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំ-
សដ្ឋា និស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចុយា និស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ ឯកំ
ខន្ធិ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ ... ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កៈ សំសង្ហារៈ

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុ-
ធម៌ផង នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា ពឹងផ្អែក នឹងពួក
ខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តាផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីប្រញូញ ។

(១២) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនចច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកាសេវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិហ្សយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦
ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ ២ យ៉ាងដទៃក្តី និស្សយវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

សំសង្ហារៈ

(១៣) ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កធម៌ លាយទ្បំ នឹងទស្សនេន-
បហាតព្វហេតុកុក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
លាយទ្បំ នឹងខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កៈ នឹងខន្ធ ២ . . . ។

អភិវឌ្ឍន៍ពិភព អនុលោមទ្រព្យប្បដ្ឋាន

ន ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ន ទស្ស-
 នេន បហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ន ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ សំ-
 សដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិក្កុលោ
 ។ បេ ។ ន ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
 ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិញ្ញាសហានតំ មោហំ សំសដ្ឋា សម្ប-
 យុត្តកា ខន្ធា ។ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកេន ទ-
 ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកេន ធម្មំ សំសដ្ឋោ ទស្ស-
 នេន បហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា វិចិត្តិញ្ញាសហានតំ ឯកំ ខន្ធកា មោហាញ្ច-
 សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

[១២] ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
 ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយា តីណិ បដិច្ចសនិសា ។ ន ទស្សនេន ប-
 ហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ន ទស្សនេន បហាតត្ថ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ន ទស្ស-
 នេន បហាតត្ថហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ ន ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ
 សំសដ្ឋោ ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ លាយទ្បំ នីធិនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ លាយទ្បំ នីធិ ខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ នីធិខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃ បដិសន្ធិ ។ បេ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ លាយទ្បំ នីធិនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកត្តន្ធ លាយទ្បំ នីធិហេហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ លាយទ្បំ នីធិទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ផល នីធិនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ លាយទ្បំ នីធិខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា ផល នីធិហេហៈផល នីធិខន្ធ ២ . . . ។

[១៤] ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ លាយទ្បំ នីធិទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ មាន ព័រៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចព័រៈដែរ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ លាយទ្បំ នីធិនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ការម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ លាយទ្បំ នីធិខន្ធ ១ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ នីធិខន្ធ ២ . . . ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ លាយទ្បំ នីធិនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង

វស្សនេនិបហាតត្វហេតុកទុរាភ សំសដ្ឋវិហោ

អារម្មណាប្បច្ចយា បដិច្ចសទិសំ ។ ទស្សនេនិបហា-
តត្វហេតុកត្វា ន ទស្សនេនិបហាតត្វហេតុកត្វា ធម្មំ
សំសដ្ឋោ ទស្សនេនិបហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា បដិច្ចសទិសំ ។ សង្ខតំ ។

[១៥] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ន អធិបតិយា
ទ្វេ អនន្តរេ ន សត្វត្ត ន វិហាកេ ឯកំ អវិភតេ ន ។

[១៦] ទស្សនេនិបហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
ន ទស្សនេនិបហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ខន្ធ សំសដ្ឋោ វិចីកិច្ឆា-
សហគតោ មោហោ ។ ន ទស្សនេនិបហាតត្វហេតុកំ
ធម្មំ សំសដ្ឋោ ន ទស្សនេនិបហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ ន ទស្សនេនិប-
ហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធ សំសដ្ឋោ តយោ ខត្វា ទ្វេ
ខន្ធ . . . អហេតុកកម្មដិសន្ធិក្ខណោ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
ខន្ធ សំសដ្ឋោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[១៧] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ន នបុរេជា-
តេ ន នបច្ឆាជិតេ ន នអាសេវនេ ន នកម្មេ ចត្តារិ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរៈ សំសធិវារៈ

ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ប្រវែហលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវែវ ។ ទស្សនេនបហា-
តព្វហេតុកុកុរិ លាយឡំ នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរិផង នឹងន-
ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
ប្រវែហលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវែវ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តវប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១៦] នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរិ លាយឡំ នឹងទស្សនេន-
បហាតព្វហេតុកុកុរិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ
ដែលប្រកបដោយវិចិត្តិញ លាយឡំ នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិ-
តិញ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរិ លាយឡំ នឹងទស្សនេន-
បហាតព្វហេតុកុកុរិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
លាយឡំ នឹងខន្ធ ១ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ជាអហេតុកុកុរៈ នឹង
ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃអហេតុកុកុរិសន្និ មោហៈ ដែលប្រកបដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ លាយឡំ នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[១៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នវិចារកេ ធន ធនយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នវិប្ប-
យុត្តេ ធន ។

[១៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា ចត្តារិ ...
នបុរេជាតេ ចត្តារិ ។ បេ ។ នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ ។

[១៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ...
អនន្តរេ ទ្វេ វិចារកេ ឯកំ អវិតតេ ទ្វេ ។

សម្បយុត្តកាវោ សំសដ្ឋវាវសទិសោ ។

បញ្ញាវិពោ

[២០] នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
ម្យលំ នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ហេតុ ចិត្តស-
មុដ្ឋាណានំ រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ម្យលំ
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។ ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ន-
នស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ហេតុ

អភិធម្មចំណីក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បេ ។ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ។

[១៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

សម្បយុត្តវារៈ ដូចគ្នានឹងសំសង្កវារៈដែរ ។

បញ្ញាវារៈ

[២០] ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនប-
ហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកទស្សនេនបហាតព្វហេ-
តុកហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល
គឺ ពួក ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្ហ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបដង្ហ ដោយហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃនទស្សនេនបហា-
តព្វហេតុកធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកហេតុ

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុក្កេ បញ្ញាវិហ

សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ មោហោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ ម្ងលំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ
 មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ ម្ងលំ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ មោហោ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២០] ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ ធម្មា
 ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកេ ខន្ធា
 អារត្ត ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 ម្ងលំ ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកេ ខន្ធា អារត្ត ន-
 ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ ខន្ធា ប មោហោ ប ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តិ ។ ម្ងលំ ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកេ ខន្ធា អារត្ត
 វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ខន្ធា ប មោហោ ប ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 ន ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ ធម្មា ន ទស្សនេ-
 នបហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ នានំ ... សីលំ ... ឧបោសដកម្មំ កត្វា

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុក្ខៈ បញ្ញាវិវៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិត្តិញ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ មូល
 គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិត្តិញ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិត្តិញ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

(២១) ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនប-
 ហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកទស្សនេនបហាតព្វ-
 ហេតុកក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្វ នូវពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុ-
 កក្ខន្ធ ។ មូល គឺ ពួកនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកក្ខន្ធដង មោហៈផង
 កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្វ នូវពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកក្ខន្ធ ។ មូល
 គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិត្តិញផង មោហៈផង កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រាវព្វ នូវពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកក្ខន្ធ ។ នទស្សនេនបហាតព្វ-
 ហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយការម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . បុគ្គល ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

តំ បច្ចុវេក្ខតិ អស្សានេតិ អភិទន្ធិតិ តំ អារត្ត ទ ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកោ វកោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ . . .
 ទ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ នោមទស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 បុព្វេ សុចំណ្ហានំ . . . ។ លាណា វុដ្ឋហិត្វា ។ បេ ។
 អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចុវេក្ខតិ ។ បេ ។ អា-
 វុដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អរិយា ទ-
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកេ បហីនេ កិលេសេ បច្ចុ-
 វេក្ខតិ វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ . . . បុព្វេ សុធម្មានិល្លា
 កិលេសេ ជានន្តិ ចក្កំ . . . វតំ . . . ទ ទស្សនេន-
 បហាតត្វហេតុកេ ខន្ធេ ច មោហញ្ច អនិច្ចតោ . . .
 វិបស្សន្តិ អស្សានេនិ អភិទន្ធិនិ តំ អារត្ត ទ ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកោ វកោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ . . .
 ទ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ នោមទស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 ទិព្វេន ចក្កេនា វុបំ ។ បេ ។ អនាតតិសញ្ញាណស្ស
 អាវុដ្ឋនាយ មោហស្ស ច អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ ។ ទ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ នានំ ។ បេ ។ លានំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ហើយពិចារណា នូវអំពើនោះ ក៏ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជានិស្សនេន-
 បហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ ឧទ្ធច្នៈ . . .
 ទោមនស្ស ជានិស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ដែលសន្សំ
 ហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ។ ចេញ អំពីឈាន ។ បេ ។ ពួកព្រះអរិយៈ
 ចេញ អំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃអា-
 វដ្តនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវកងកិលេស
 ជានិស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ដែលលះហើយ នូវកងកិលេស ដែល
 សង្កត់សង្កិនហើយ . . . ដឹង នូវកងកិលេស ដែលសន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន នូវចក្ខុ . . . នូវត្មុ . . . នូវពួកខន្ធ ជានិស្សនេនបហាតព្វ-
 ហេតុកៈផង នូវមោហៈផង ថាមិនឡើង . . . ឃើញច្បាស់ក៏ត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈ ជានិស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
 នូវអំពើនោះ ឧទ្ធច្នៈ . . . ទោមនស្ស ជានិស្សនេនបហាតព្វហេ-
 តុកៈ កើតឡើង នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃការ
 ពិចារណា នូវអនាគតិសញ្ញាណផង នៃមោហៈផង ដោយអារម្មណប្ប-
 ច្ច័យ ។ និស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិស្សនេនបហាត-
 ព្វហេតុកៈធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន ។ បេ ។ នូវឈាន . . .

ទស្សន៍ទាយបរិវារក្នុងប្រាសាទបុរាណ បញ្ជាក់វិញ

បីក្តី... វត្ត... ន ទស្សន៍ទាយ បរិវារក្នុងប្រាសាទ ខន្ធ
 ប មោហញ អស្សន៍ទាយ អភិជន្តតិ តំ អារត្ត ទស្សន៍-
 ទាយ បរិវារក្នុងប្រាសាទ រកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ... វិចិត្រិញ្ញា
 ... ទស្សន៍ទាយ បរិវារក្នុងប្រាសាទ ទោមនស្សំ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ។ ន ទស្សន៍ទាយ បរិវារក្នុងប្រាសាទ ធម្មា ទស្ស-
 ន៍ទាយ បរិវារក្នុងប្រាសាទ ប ទស្សន៍ទាយ បរិវារក្នុ-
 ប្រាសាទ ប ធម្មស្ស អារម្មណ៍ប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បីក្តី... វត្ត... ន ទស្សន៍ទាយ បរិវារក្នុងប្រាសាទ ខន្ធ ប
 មោហញ អារត្ត វិចិត្រិញ្ញាសហគតា ខន្ធ ប មោហញ ប
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ទស្សន៍ទាយ បរិវារក្នុងប្រាសាទ ប ន ទស្ស-
 ន៍ទាយ បរិវារក្នុងប្រាសាទ ប ធម្មា ទស្សន៍ទាយ បរិវារ-
 ក្នុងប្រាសាទ ធម្មស្ស អារម្មណ៍ប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិចិត្រិញ្ញាសហគតេ ខន្ធ ប មោហញ អារត្ត ទស្ស-
 ន៍ទាយ បរិវារក្នុងប្រាសាទ ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ វិចិត្រ-
 ិញ្ញាសហគតេ ខន្ធ ប មោហញ អារត្ត ន ទស្សន៍-
 ទាយ បរិវារក្នុងប្រាសាទ ខន្ធ ប មោហញ ប ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 មូលំ វិចិត្រិញ្ញាសហគតេ ខន្ធ ប មោហញ អារត្ត
 វិចិត្រិញ្ញាសហគតា ខន្ធ ប មោហញ ប ឧប្បជ្ជន្តិ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ បញ្ញាវារៈ

នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . គ្រេកអរ រីករាយ នឹងពួកខន្ធ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈផង នឹងមោហៈផង រាគៈ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឱវាណ៍នោះ ទិដ្ឋិ . . . វិចិក្ខា . . . ខោមនស្ស ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឱវាណ៍ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈផង នូវមោហៈផង ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឱវាណ៍ ខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង នូវមោហៈផង ។ មូល គឺ ពួកខន្ធ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឱវាណ៍ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង នូវមោហៈផង ។ មូល គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឱវាណ៍ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង នូវមោហៈផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បវត្តនំ

(២២) និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
 និស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ខន្ធ ករុ
 កត្វា និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 សហជាតាធិបតិ និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ អធិបតិ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ ន និស្សនេន ប-
 ហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតិ និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ អធិ-
 បតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូមានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ ធម្មោ និស្សនេ-
 ន បហានត្វហេតុកស្ស ច ន និស្សនេន បហានត្វហេ-
 តុកស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ស-
 ហជាតាធិបតិ និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ អធិបតិ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូមានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន និស្សនេន បហានត្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ន និស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២២] ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកក្ខន្ធកើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ

ទស្សនេសបហាតត្វហេតុកុរោ បញ្ញាវិហា

សហជាតាធិបតី ។ អាវច្ឆណាធិបតី នាទំ ... សីលំ
 ... ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ ករំ កត្វា បច្ឆវេក្ខតិ
 អស្សានេតិ អភិទន្ធិតិ តំ ករំ កត្វា ន ទស្សនេន ប-
 ហាតត្វហេតុកោ វាកោ ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។ បុព្វេ សុ-
 ចិណ្ណា និ ... ឈា ធា ... អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ
 ករំ កត្វា ។ បេ ។ ដលស្ស អធិបតីប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ
 ចក្កំ ... វត្ថុំ ... ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ខន្ធភ ករំ កត្វា អស្សានេតិ អភិទន្ធិតិ តំ ករំ កត្វា
 ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ វាកោ ឧប្បជ្ឈតិ ។
 សហជាតាធិបតី ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ អធិ-
 បតី សម្បយុត្តកាទំ ខន្ធភ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបា-
 ទំ អធិបតីប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ ន ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ អាវច្ឆណាធិបតី
 នាទំ ... សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ កត្វា ។ បេ ។
 ឈា ធា ... ចក្កំ ... វត្ថុំ ... ន ទស្សនេន-
 បហាតត្វហេតុកោ ខន្ធភ ករំ កត្វា អស្សានេតិ អភិ-
 ទន្ធិតិ តំ ករំ កត្វា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 វាកោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋំ ... ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្ករៈ បញ្ញាវារៈ

និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . បុគ្គល ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវកុសលកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ បេ ។ (នូវអំពើ) ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . អំពើឃាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពើមគ្គ ហើយធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធជន៍ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុបធជន៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . បុគ្គលធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ។ បេ ។ អំពើឃាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណេមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៣] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឆម្ពោ
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ឆម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា ទស្សនេន បហាតត្វហេ-
 តុកោ ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន
 បច្ឆយោ ។ ម្វលំ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ធា
 បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស វិចិត្តិក្ខាសហគតស្ស មោហស្ស
 អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ទស្សនេន បហាតត្វហេ-
 តុកោ ខន្ធា វុជ្ជានស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។
 ម្វលំ បុរិមា បុរិមា វិចិត្តិក្ខាសហគតា ខន្ធា បច្ឆិមានំ
 បច្ឆិមានំ វិចិត្តិក្ខាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច
 អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ ន ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកោ ឆម្ពោ ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 ឆម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ បុរិមោ បុរិមោ វិចិត្ត-
 ក្ខាសហគតោ មោហោ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស វិចិត្ត-
 ក្ខាសហគតស្ស មោហស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ឆ-
 យោ បុរិមា បុរិមា ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ។ បេ ។ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។
 ម្វលំ បុរិមោ បុរិមោ វិចិត្តិក្ខាសហគតោ មោហោ
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ វិចិត្តិក្ខាសហគតានំ ខន្ធានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(២៣) នស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្នន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ក្រោយ ។ ផល នៃមោហៈផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ តានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ មុន ។ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ក្រោយ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកទុកេ បញ្ញាវិហេ

អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អាវុដ្ឋិតា ទស្សនេន-
 បហាតត្វហេតុកានំ ខន្ធានំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆ-
 យោ ។ មូលំ បុរិមោ បុរិមោ វិចីកិញ្ញាសហគតោ
 មោហោ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ វិចីកិញ្ញាសហគតានំ ខន្ធា-
 នំ មោហស្ស ច អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អាវុដ្ឋិតា
 វិចីកិញ្ញាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច អនន្តរ-
 វ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ
 ច ន ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ ច ធម្មា ទស្ស-
 នេនបហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន
 បច្ឆយោ បុរិមោ បុរិមោ វិចីកិញ្ញាសហគតា ខន្ធា ច
 មោហោ ច បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ វិចីកិញ្ញាសហគតានំ
 ខន្ធានំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ មូលំ បុរិមោ
 បុរិមោ វិចីកិញ្ញាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច បច្ឆិ-
 មស្ស បច្ឆិមស្ស វិចីកិញ្ញាសហគតស្ស មោហស្ស
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ វិចីកិញ្ញាសហគតា ខន្ធា ច
 មោហោ ច វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។
 មូលំ បុរិមោ បុរិមោ វិចីកិញ្ញាសហគតា ខន្ធា ច មោ-
 ហោ ច បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ វិចីកិញ្ញាសហគតានំ
 ខន្ធានំ មោហស្ស ច អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកទស្សនេនបហាតព្វ-
ហេតុកក្នុង ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ មូល គឺ មោហៈ ដែលប្រកប
ដោយវិចិក្ខុតា មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ វិចិ-
ក្ខុតា ក្រោយ ។ ផល នៃមោហៈផល ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ អាវជ្ជនៈ ជា
បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុតាផល នៃមោហៈផល ដោយ
អនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី នទស្សនេនបហាតព្វ-
ហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអនន្ត-
រឃ្យច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុតា មុន ។ ក្តី មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុតា ក្រោយ ។ ដោយ
អនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុតា មុន ។ ក្តី
មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុតា ក្រោយ ។
ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុតាក្តី មោហៈក្តី ជា
បច្ច័យ នៃវុជ្ជានៈ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកខន្ធ ដែល
ប្រកបដោយវិចិក្ខុតា មុន ។ ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែល
ប្រកបដោយវិចិក្ខុតា ក្រោយ ។ ផល នៃមោហៈផល ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

... ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(២២) ទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទេស្សនេនប-
ហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ
ពួកខន្ធ ជាទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាទេស្ស-
នេនបហាតព្វហេតុកៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អនន្តរូបនិស្ស័យក្តី
បកត្ថូបនិស្ស័យក្តី (បណ្ឌិត គប្បីដឹង) ក្នុងបទទាំង ២ ដ៏សេស ។
មូល គឺ ពួកខន្ធ ជាទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
ជានទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកខន្ធ ជាទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ នទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទេស្សនេន-
បហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិ-
ស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកទុកេ បញ្ញាវិពោ

សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ
 ឧប្បទេតិ មាណំ ជប្បេតិ សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ ន-
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ វាគំ ទោសំ មោហំ មាណំ
 បត្តនំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ ។ បេ ។ សេនា-
 សនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្ប-
 ទេតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។
 បញ្ញាយ ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស វាគស្ស
 ។ បេ ។ បត្តនាយ ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សាយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវច្ឆណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ត-
 បនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ . . . ទិដ្ឋី កល្យាណិ
 សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ
 វាគំ ទោសំ មោហំ មាណំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ
 កាយិកំ ទុក្ខំ ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ
 ទាលំ ហនតិ ។ បេ ។ សច្ចំ កិណ្ឌតិ សទ្ធា
 ។ បេ ។ សេនាសនំ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 វាគស្ស ទោសស្ស មោហស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន ព្រោះអាស្រ័យ នូវសត្វ ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ នូវសីល ។ បេ ។ នូវបញ្ញា រាគៈ
 ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ
 ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ។ បេ ។ ឲ្យ នូវទាន ព្រោះអាស្រ័យ នូវ
 សេនាសនៈ ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សត្វ ។ បេ ។
 សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសត្វ ។ បេ ។ នៃបញ្ញា នៃរាគៈ ជាទស្ស-
 នេនបហាតព្វហេតុកៈ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា និងផល-
 សមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់ការម្ស្បបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកក្ខបនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឧបកក្ខបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ... ប្រកាន់ នូវ
 ទិដ្ឋិ នូវសីល ។ បេ ។ នូវបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តី
 ប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ
 ។ បេ ។ សម្លាប់ នូវសត្វ ព្រោះអាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ។ បេ ។
 បែក នូវសង្ឃ សត្វ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ
 ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ជាទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 ច ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
 ត្វបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្វបនិស្សយោ សទ្ធា ។ បេ ។
 បញ្ញា ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ រកោ ទោ-
 សោ មោហោ មាដោ បត្តហោ កាយិកំ សុខំ ។ បេ ។
 សេនាសនំ វិចីកិច្ឆាសហគតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ច ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច
 ធម្មា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
 ត្វបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្វបនិស្សយោ វិចីកិច្ឆា-
 សហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ទស្សនេន បហាតត្វ-
 ហេតុកានំ ខន្ធានំ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ម្ឃលំ វិចីកិច្ឆាសហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ន-
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោនំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្ឃលំ វិចីកិច្ឆា-
 សហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច វិចីកិច្ឆាសហគតានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នៃនទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌
ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថប-
និស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ សទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា
រតៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ (កាយិ-
កទុក្ខ) ជានទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង នៃមោហៈផង ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ ទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី នទេស្សនេនបហា-
តព្វហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។
ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង មោហៈ
ផង ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជាទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាក្តី
មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជានទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈផង
នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកខន្ធ
ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ

វិស្សនេសបហាតត្វហេតុកទុកេ បញ្ញាវាហេ

ខន្ធានំ មោហស្ស ច ឧបនិស្សយ ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៥) ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា ន-
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។
 អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនិ
 អស្សនេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត ន ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ វកោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ . . . ន ទស្សនេ-
 ន បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន . . .
 សង្ខតំ ។ វត្ថុបុរេជាតំ សង្ខតំ ។ ន ទស្សនេន បហា-
 តត្វហេតុកោ ធម្មា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាបុរេជាតំ
 វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្ស-
 នេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កោ វកោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ . . . វិចីក្ខា . . . ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ។ វត្ថុ-
 បុរេជាតំ សង្ខតំ ។ ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
 ធម្មា ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច ន ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៥) នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាតនិងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ ឡូវចក្ក . . . ឡូវវត្ថុ ម៉ាមិនឡើង . . . ឃើញច្បាស់ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ឡូវអំពើនោះ ឧទ្ធច្នៈ . . . ទោមនស្ស ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ក . . . ។

សេចក្តីបំប្រួញ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ ឡូវចក្ក . . . ឡូវវត្ថុ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ឡូវអំពើនោះ ទិដ្ឋិ . . . វិចិក្ខា . . . ទោមនស្ស ជានទស្សនេនបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នៃនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។

អភិធម្មប៊ែរីកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាប្បវេជានំ ធម្មំ . . . វត្ថុំ អារត្ត វិចីកិច្ចាសហ-
កតា ខន្ធា ធម្មោហោ ធម្ម ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ វត្ថុប្បវេជានំ
សង្ខតំ ។

(២៦) ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ន-
ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាត-
ប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ បេ ។ ន ទិស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកោ ធម្មោ ន ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ បេ ។ ទិស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ន ទិស្សនេន បហាតត្វហេ-
តុកោ ធម្មោ ន ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ បេ ។ . . .
អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

(២៧) ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ទិស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន
បច្ឆយោ ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ចេតនា សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ មូលំ
សហជាតា នាណខណីកា ។ សហជាតា ទិស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកោ ចេតនា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
រូបាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ នាណខណីកា

អភិធម្មចំណីក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អារម្មណបុរេជានត គី ឡូវតត្ថុ . . . ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិត្រច្នា
ក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ឡូវតត្ថុ ។ ឯវត្ថុបុរេជានត គី
សេចក្តីបំប្រួញ ។

(២៦) ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេ-
នបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។ បេ ។ នទស្សនេនប-
ហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយ
បច្ចាជានប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី នទស្ស-
នេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌
ដោយបច្ចាជានប្បច្ច័យ ។ បេ ។ . . . ដោយអាសវនប្បច្ច័យ ។

(២៧) ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេន-
បហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកចេតនា
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តិកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូល គី សហជាន
នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាន គី ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកចេតនា
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្បដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ

ទស្សនេនបហានត្វហេតុកទុកេ បញ្ញាវិហោ

និស្សនេន បហានត្វហេតុកា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ទានំ កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

និស្សនេន បហានត្វហេតុកា ធម្មា និស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ច និស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ និស្សនេន បហានត្វហេតុកា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ន និស្សនេន បហានត្វហេតុកា ធម្មា ន និស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា នាណខណីកា ។ សហជាតា ន និស្សនេន បហានត្វហេតុកា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នាណខណីកា ន និស្សនេន បហានត្វហេតុកា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ទានំ កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ... វិចារកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភ្ន្រ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឈានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ន វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បញ្ច ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកទុកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃព្រឹកិប្រាកក្ខន្ធដង្គនៃ
 ព្រឹកិប្រាកក្ខន្ធរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នៃទស្សនេនបហាតព្វ-
 ហេតុកធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកចេតនា
 ជាបច្ច័យ នៃព្រឹកិសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្គ នៃព្រឹកិចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្ស-
 នេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនា-
 នាខណៈកៈ ។ សហជាត គឺ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកចេតនា ជា
 បច្ច័យ នៃព្រឹកិសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្គ នៃព្រឹកិចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណៈកៈ គឺ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកចេតនា ជា
 បច្ច័យ នៃព្រឹកិប្រាកក្ខន្ធដង្គ នៃព្រឹកិប្រាកក្ខន្ធរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 . . . ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បាយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បាយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

(២៨) និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា និស្ស-
នេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ភីណិ ។ ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា
ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អា-
ហារំ វេទ្ធិយំ ។ សុទ្ធិត្ថំ ។ ន និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជា-
តំ ។ សុទ្ធិត្ថំ ។ ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មា
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច ន និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សុទ្ធិត្ថំ ។ និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោ ច ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច
ធម្មា និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អត្ថិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហ-
ជាតោ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ឯកោ ខន្ធា
ច វត្ថុ ច ភីណិន្ទំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឯកោ ខន្ធា ច មោហោ
ច ភីណិន្ទំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(២៨) នេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេស្សនេន-
 បហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នេស្សនេនបហា-
 តព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។ នេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេស្សនេន-
 បហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។ នេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេស្ស-
 នេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នៃនេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នេស្ស-
 នេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី នេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃនេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ជាទេស្សនេនបហាតព្វហេតុក-
 ធម៌ វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិក្ខាផង មោហៈផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកទុកេ បញ្ញាវិហេ

និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោ ច ធម្មា និស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ
បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ វ័ជ្ជិយំ ។ សង្ខតំ ។
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ច និស្សនេន បហា-
តត្វហេតុកោ ច ធម្មា និស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កស្ស ច និស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ច
ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
សង្ខតំ ។ . . . នត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិកតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ អវិកតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៧] ហេតុយា ន អាវច្ឆណោ នវ អធិបតិយា
បញ្ច អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញ-
មញ្ញ ន និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ
តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេវនេ នវ កម្មេ ចត្តារិ
វិនាកេ ឯកំ អាហារេ ចត្តារិ វ័ជ្ជិយេ ចត្តារិ ឈរ-
នេ ចត្តារិ មក្កេ ចត្តារិ សម្បយុត្តេ ន វិប្បយុត្តេ បញ្ច
អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិកតេ នវ អវិកតេ នវ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរៈ បញ្ញាវិរៈ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ជា
 បច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំ-
 ប្រញ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុ-
 កុកុរៈ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរៈផង នៃទស្ស-
 នេនបហាតព្វហេតុកុកុរៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
 បុរេជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិ-
 ស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ឆាជា-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវិនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[៣០] ទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទេស្ស-
 នេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ទេស្ស-
 នេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទេស្សនេនបហាតព្វហេតុក-
 ធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នៃនទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌
 ផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នទេស្សនេនបហាតព្វហេតុក-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយស្រ្តិយប្បច្ច័យ ។ នទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធុរៈ បញ្ញាវិរៈ

ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធុរិ ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធុរិ
 ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធុរិផល នៃទស្សនេនបហាតព្វ-
 ហេតុកធុរិផល ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធុរិក្កំ នទស្សនេនបហាតព្វ-
 ហេតុកធុរិក្កំ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធុរិ ដោយ អារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធុរិក្កំ នទស្ស-
 នេនបហាតព្វហេតុកធុរិក្កំ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធុរិ
 ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ។
 ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធុរិក្កំ នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធុរិក្កំ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នស្សនេន បហានត្វហេតុកស្ស ធិ ននស្សនេន ប-
ហានត្វហេតុកស្ស ធិ ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣១] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ សត្វត្ត
នវ នោអវិគតេ នវ ។

[៣២] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ធិ . . .
នអធិបតិយា ធិ នអនន្តរេ ធិ នសមនន្តរេ ធិ នអញ្ញ-
មញ្ញេ ទ្វេ នឧបទិស្សយេ ធិ ។ បេ ។ នសម្បយុត្តេ ទ្វេ
នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនតិយា ធិ នោវិគតេ ធិ ។

[៣៣] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ . . .
អធិបតិយា បញ្ច អនុលោមមាតិកា វិត្តារេតញ្ច ។
. . . អវិគតេ នវ ។

វស្សនេនបហានត្វហេតុកទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មប័ដិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នៃទស្សនេនបហាតព្វ-
ហេតុកធម៌ផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៣២] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ . . .
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
នសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៣៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត គប្បី
រិទ្ធិស្តារចុះ ។ . . . ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បឋំ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ។

ភាវណាយបហាតត្វហេតុកទុក្ខំ

បដិប្បវិណ្ណោ

[៣៤] ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិប្ប
ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ឆយោ ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិប្ប
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។

ឃុំ បដិប្បវាណេបិ សហជានវាណេបិ បច្ឆយវាណេបិ
និស្សយវាណេបិ សំសជ្ឈវាណេបិ សម្បយុត្តវាណេបិ
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកុកុសធិសា ឧទ្ធច្ច-
សហតតោ មោហោ វិចិកិត្តាសហតតហេហដ្ឋា-
នេ វេមេតព្វា ។

បញ្ញាវិណ្ណោ

[៣៥] ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវណា-
យ បហាតត្វហេតុកុកុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ឆយេន បច្ឆ-
យោ ។ ឆ និស្សនេន បហាតត្វហេតុកុកុសធិសា ។

[៣៦] ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវណា-
យ បហាតត្វហេតុកុកុស្ស ធម្មស្ស ភាវច្ឆណាប្បច្ឆ-
យេន បច្ឆយោ ។ តីណិ ភាវត្ត និស្សនេន បហាតត្វ-
ហេតុកុកុសធិសា ។ ន ភាវណាយ បហាតត្វហេតុ-
កោ ធម្មោ ន ភាវណាយ បហាតត្វហេតុកុកុស្ស ធម្មស្ស

ការវិនាយបហាតព្វហេតុកុទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៣៤] ការវិនាយបហាតព្វហេតុកុធមិ (ធម៌មានហេតុដែលត្រូវ
លះដោយការវិនា) អាស្រ័យ នូវការវិនាយបហាតព្វហេតុកុធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាការវិនាយ-
បហាតព្វហេតុកុៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។

បដិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្ក-
វារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុ-
កុទុកៈដែរ មោហៈ ដែលប្រកបដោយខន្ធច្នះ បណ្ឌិត គប្បី
តម្កល់ទុក ក្នុងទីនៃមោហៈដែលប្រកបដោយវិចិក្ខាចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៣៥] ការវិនាយបហាតព្វហេតុកុធមិ ជាបច្ច័យ នៃការវិនាយ-
បហាតព្វហេតុកុធមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ វារៈទាំង ៦ ប្រហែលគ្នា
នឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុទុកៈដែរ ។

[៣៦] ការវិនាយបហាតព្វហេតុកុធមិ ជាបច្ច័យ នៃការវិនាយ-
បហាតព្វហេតុកុធមិ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋ័យ ។ បណ្ឌិត ប្រាជ្ញ នូវ
វារៈទាំង ៣ ឲ្យប្រហែលគ្នានឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុទុកៈ ។ នៃការ-
វិនាយបហាតព្វហេតុកុធមិ ជាបច្ច័យ នៃនៃការវិនាយបហាតព្វហេតុកុធមិ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ . . . សីលំ . . .
 ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេត្តនិ អស្សនេតិ
 អភិទទ្ទតំ តំ អារត្ត ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
 វកោ ឧប្បជ្ជតំ ទិដ្ឋិ . . . វិចីកីច្ឆា . . . ន ភាវនាយ-
 បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតំ បុព្វេ សុ-
 ចីណានំ . . . ឈានា . . . អរិយា មត្តា ។ បេ ។ ផលស្ស
 អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា ន-
 ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកេ បហីនេ កិលេសេ . . .
 បុព្វេ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ន ភាវនាយ បហាតត្វហេ-
 តុកេ ខន្ធប មោហាត្វ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនិ
 អស្សនេនិ អភិទទ្ទតំ តំ អារត្ត ន ភាវនាយបហាតត្វ-
 ហេតុកោ វកោ ឧប្បជ្ជតំ ទិដ្ឋិ . . . វិចីកីច្ឆា . . . ន ភា-
 វនាយ បហាតត្វហេតុកំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតំ ទិព្វេន
 ចក្កេន ។ បេ ។ អនាគតសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ
 មោហាស្ស ប អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្វ-
 ហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 នានំ . . . សីលំ . . . ។ បេ ។ ឈានំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុហោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . បុគ្គល ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវអំពើនោះ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជានការវនាយបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ ទិដ្ឋិ . . . វិចិកិច្ចា . . . ទោមនស្ស ជានការវនាយបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ដែលខ្លួនសន្សំ ហើយ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវផល ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ឃើញច្បាស់ នូវភិលេស ជានការវនាយបហាតព្វហេតុកៈ ដែល លះបង់ហើយ . . . ក្នុងកាលមុន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . នូវពួក ខន្ធ ជានការវនាយបហាតព្វហេតុកៈផង នូវមោហៈផង ថាមិនទៀង . . . ឃើញច្បាស់ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជានការវនាយបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ ទិដ្ឋិ . . . វិចិកិច្ចា . . . ទោមនស្ស ជានការវនាយបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។ ជា បច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវអនាគតសញ្ញាណផង នៃមោហៈផង ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ។ នការវនាយបហាតព្វហេតុកៈធមិ ជាបច្ច័យ នៃការវនាយបហាតព្វហេតុកៈធមិ ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . ។ បេ ។ នូវឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . .

ភាវនាយបហានត្វហេតុកុកុរោ បញ្ញាវិពោ

ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុកុរោ ខន្ធនៃ ប មោហញ្ច
 អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារត្ត ភាវនាយ បហានត្វ-
 ហេតុកុកុរោ រកោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ . . . ភាវនាយ ប-
 ហានត្វហេតុកុកុរោ ដោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ។ ន ភាវនាយ-
 បហានត្វហេតុកុកុរោ ធម្មោ ភាវនាយ បហានត្វហេតុ-
 កុកុស្ស ប ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុកុស្ស ប ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ន-
 ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុកុរោ ខន្ធនៃ ប មោហញ្ច អារត្ត
 ឧទ្ធច្ចសហគតា ខន្ធនៃ ប មោហោ ប ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 យដនារម្មណា តិណិបិ កោតញ្ច ។

[៣៧] ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុកុរោ ធម្មោ ភា-
 វនាយ បហានត្វហេតុកុកុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុកុរោ រកំ កុំ
 កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ កុំ កត្វា ភាវ-
 នាយ បហានត្វហេតុកុកុរោ រកោ ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។
 សហជាតាធិបតិ ភាវនាយ បហានត្វហេតុកុកុរោ អធិបតិ
 សម្បយុត្តកោនំ ខន្ធនៃ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ បញ្ញារាវៈ

ត្រេកអរ រីករាយ នឹងពួកខន្ធ ជានការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈផង នឹង
 មោហៈផង ពតៈ ជានការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្វ
 នូវអំពើនោះ ឧទ្ធច្នៈ . . . ទោមនស្ស ជានការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ
 កើតឡើង ។ នការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ជាបច្ច័យ នៃការនាយ-
 បហាតព្វហេតុកុកុរៈផង នៃនការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈផង ដោយ
 អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ពួកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្វ នូវពួកខន្ធ ជា
 នការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈផង នូវមោហៈផង ។ ពៈទាំង ៣ ដែល
 មានយជនៈជាអារម្មណ៍ បណ្ឌិត គប្បធ្វើផងចុះ ។

{ ៣៧ } ការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ជាបច្ច័យ នៃការនាយ-
 បហាតព្វហេតុកុកុរៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍ ធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណ៍ធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវពតៈ ជានការ-
 នាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ឲ្យជាទីគារព ហើយត្រេកអរ រីករាយ ពតៈ
 ជានការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជា
 ទីគារព ។ មេ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជានការនាយបហា-
 តព្វហេតុកុកុរៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកុកុន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ន ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ វកំ ករុំ កត្វា អស្សនេតិ
 អភិនទ្ធីតិ តំ ករុំ កត្វា ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ
 វកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។ សហជាតាធិបតិ ភាវនា-
 យ បហាតព្វហេតុកោ អធិបតិ ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបា-
 នំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ភាវនាយ បហាតព្វ-
 ហេតុកោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច
 ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ ភាវនាយ-
 បហាតព្វហេតុកោ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសម្មជ្ជាននញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ន ភាវ-
 នាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អា-
 រម្មណាធិបតិ វានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ កត្វា
 តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ តំ ករុំ កត្វា ន ភាវនាយ ប-
 ហាតព្វហេតុកោ វកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . បុត្រេ . . .

អភិធម្មចំណីក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ការនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនការនាយបហាតព្វហេតុកធម៌
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ ខ្ញុំវរាគៈ ជាការនាយបហាតព្វហេតុកៈ ឲ្យ
 ជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជានការនាយបហាតព្វហេតុកៈ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំវរាគៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ . . . ។ ឯសហជាតា-
 ធិបតិ គឺ អធិបតិ ជាការនាយបហាតព្វហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្ម-
 ដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ការនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃការនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ផង នៃនការនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ផង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជាការនាយ-
 បហាតព្វហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្មដ្ឋាន-
 រូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នការនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃនការនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ម-
 ណា ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណា ធិបតិ គឺ ខ្ញុំវរាគ . . .
 ខ្ញុំវរសីល . . . បុគ្គល ធ្វើ ខ្ញុំវរឧបាសថកម្ម ធ្វើ ខ្ញុំវរាគៈនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា រាគៈ ជានការនាយបហាតព្វហេតុកៈ កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំវរាគៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ . . . ក្នុងកាលមុន . . .

ការងាយបហាតព្វហេតុកុកេ បញ្ញាវិហេ

ឈានា . . . អរិយា មគ្គា វុជ្ជហិត្វា ។ បេ ។ ជលស្ស្ក
 អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ន ភា-
 វនាយ បហាតព្វហេតុកេ ខន្ធកំ កត្វា អស្សនេតិ
 អភិនន្តតិ តំ កត្វា កត្វា ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុ-
 កោ វកោ ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ . . . ។ សហជាតាធិបតិ ន-
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកា អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ ន ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . ។ បេ ។
 ឈានា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ន ភាវនាយ បហាតព្វហេ-
 តុកេ ខន្ធកំ កត្វា អស្សនេតិ អភិនន្តតិ តំ កត្វា
 កត្វា ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ វកោ ឧប្បជ្ជតិ ។

(៣៨) . . . អនន្តរ្យប្បដ្ឋយេន ភាវនាយ បហា-
 តព្វហេតុកការណា វិចីកិច្ឆាសហគតោ មោហោ ន
 កាតញ្ច ឧទ្ធច្ឆសហគតោ មោហោ កាតញ្ច ។ . .
 សមនន្តរ្យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ នវ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធិ និស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

ការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ បញ្ញាវរៈ

អំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ៗ បេ ៗ ជាបច្ច័យ នៃផល
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ខ្សែចក្ក . . . ខ្សែវត្ថុ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ
រីករាយ ព្រោះធ្វើ ខ្សែពួកខន្ធ ជានការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ឲ្យជាទី
គោរព រតៈ ជានការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្សែ
អំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ . . . ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ
ជានការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ៃន
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នការនាយបហាតព្វហេ-
តុកុកុរៈ ជាបច្ច័យ នៃការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ ខ្សែទាន . . . ។ បេ ៗ អំពីឈាន . . .
ខ្សែចក្ក . . . ខ្សែវត្ថុ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ ខ្សែពួក
ខន្ធ ជានការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ ឲ្យជាទីគោរព រតៈ ជានការនាយប-
ហាតព្វហេតុកុកុរៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្សែអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។
(៣៨) . . . ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មោហៈ ដែលប្រកបដោយ
វិចិត្តិច្ឆា ព្រោះហេតុនៃនការនាយបហាតព្វហេតុកុកុរៈ បណ្ឌិត មិនគប្បីធ្វើ
៖ មោហៈ ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ . . .
ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវរៈ ៦ ជាបច្ច័យ
ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(៣៧) ការវិនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃការវិនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តប្បនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ពួកការវិនាយបហាតព្វហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកការវិនាយបហាតព្វហេតុកក្ខន្ធ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកការវិនាយបហាតព្វហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកនៃការវិនាយបហាតព្វហេតុកក្ខន្ធដង នៃមោហាផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឆន្ទកតៈ ក្នុងភណ្ណៈរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃឆន្ទកតៈ ក្នុងភណ្ណៈរបស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឆន្ទកតៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់ខ្លួន ជាបច្ច័យ នៃឆន្ទកតៈ ក្នុងទ្រព្យរបស់បុគ្គលដទៃ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកការវិនាយបហាតព្វហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈផង នៃមោហាផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នៃការវិនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនៃការវិនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តប្បនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន ព្រោះអាស្រ័យ នូវសទ្ធា ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល

ភាវិនាយបហានត្រៃហេតុកុរុកេ បញ្ញាវារោ

។ បេ ។ បញ្ញា ន ភាវិនាយ បហានត្រៃហេតុកំ វកំ ទោ-
 សំ មោហំ មានំ ទិដ្ឋិ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
 ទុក្ខំ ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ
 ។ បេ ។ មាណំ ហនតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិន្តតិ សទ្ធា
 ។ បេ ។ សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ ន កា-
 វិនាយ បហានត្រៃហេតុកស្ស វកស្ស ទោសស្ស មោ-
 ហស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស ។ បេ ។
 វេសសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយ ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ន ភាវិនាយ បហានត្រៃហេតុកោ ធម្មោ ភាវិនាយ បហា-
 នត្រៃហេតុកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ ប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ្ឋបនិស្សយោ បកត្ត-
 បនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សុទ្ធិ ឧប-
 និស្សយ មានំ ជប្បតិ ។ បេ ។ សទ្ធា ។ បេ ។ សេ-
 នាសនំ ភាវិនាយ បហានត្រៃហេតុកស្ស វកស្ស ទោ-
 សស្ស មោហស្ស មានស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយ ប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ភាវិនាយ បហានត្រៃហេតុកោ
 ធម្មោ ភាវិនាយ បហានត្រៃហេតុកស្ស ច ន ភាវិនាយ-
 បហានត្រៃហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ ប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ្ឋបនិស្សយោ

ការនាយបហាតព្វហេតុកុក្កៈ បញ្ញាវិវៈ

។ បេ ។ នូវបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ បត្តនៈ កាយិក-
សុខ នឹងកាយិកទុក្ខ ជានការនាយបហាតព្វហេតុកុក្កៈ ។ បេ ។ ឲ្យ នូវទាន
ព្រោះអាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ។ បេ ។ សម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក
នូវសង្ឃី សត្វ ។ បេ ។ សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសត្វ ។ បេ ។
(ជាបច្ច័យ) នៃបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ បត្តនៈ នឹង
កាយិកសុខ ជានការនាយបហាតព្វហេតុកុក្កៈ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃ
ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នការនាយបហាតព្វហេតុកុ-
ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃការនាយបហាតព្វហេតុកុធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ នឹងបកត្ថបនិស្ស័យ
។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ដំឡើង នូវមានៈ ព្រោះអាស្រ័យ
នូវសត្វ ។ បេ ។ សត្វ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ
ទោសៈ មោហៈ មានៈ នឹងបត្តនៈ ជាការនាយបហាតព្វហេតុកុក្កៈ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នការនាយបហាតព្វហេតុកុធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
ការនាយបហាតព្វហេតុកុធម៌ផង នៃនការនាយបហាតព្វហេតុកុធម៌ផង
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ

អភិធម្មបដិកេ អនុណេមទុកប្បដ្ឋានំ

បកត្តបដិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបដិស្សយោ សន្តា...
បញ្ញា ... កាយិកំ សុខំ ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧទ្ធច្ច-
សហតតានំ ខន្ធានំ មោហាស្សច ឧបដិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ យដន្ធិបដិស្សយាបិ តីណិ កាតញ្ចា ។

[៤០] ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ន ភា-
វនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណិ ។ ... បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណិ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ន ភាវនាយ បហាតត្វកាជន កាវណោ នាណាខ-
ណិកា លត្តតិ ។ ... លោភិតតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
សង្ខតំ ។ យថា នស្សនេន បហាតត្វហេតុកទុកំ ឯវ
ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកប្បច្ចយាបិ បច្ចដីយាបិ វិកា-
តោបិ គណនាបិ និទ្ទានាករណា ។ ន នស្សនេន ប-
ហាតត្វោ ធម្មោ ន ធម្មស្សនេន បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស...
បរន្តេន សកកត្តានន្ទរតោបិ កាតញ្ចា ។ ភាវនាយ-
បហាតត្វោ ធម្មោ ន ភាវនាយ បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស
... បរន្តេន សកកត្តានន្ទរតោបិ កាតញ្ចា ។

ភាវនាយបហាតត្វហេតុកទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នឹងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ សទ្ធា . . . បញ្ញា . . . កាយិកសុខ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែល ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ យដន្ធបនិស្ស័យ មានវារៈ ៣ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។

[៤០] នការវាយបហាតព្វហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនការវាយ- បហាតព្វហេតុកធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ . . . ជា បច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យ ដោយគាសេវ- នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ឯនានាណិកៈ បណ្ឌិត បាន ក្នុងហេតុនៃភិរិយាចៃកន្ធវនការវាយបហាតព្វធម៌ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយនោវគតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ទេស្សនេនបហា- តព្វហេតុកទុកៈ យ៉ាងណា ការវាយបហាតព្វហេតុកប្បច្ច័យក្តី បច្ចនីយៈ ក្តី វិភាគៈក្តី គណនាក្តី ក៏យ៉ាងនោះដែរ មិនមាន ការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នា រឿយ ។ នទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃនទេស្សនេនបហាតព្វ- ធម៌ . . . ធន្តរាគៈ ក្នុងភណ្ណៈរបស់ខ្លួន បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ដោយវត្ថុ របស់បុគ្គលដទៃ ។ ការវាយបហាតព្វធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃនការវាយ- បហាតព្វធម៌ . . . ធន្តរាគៈ ក្នុងភណ្ណៈរបស់ខ្លួន បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ដោយវត្ថុរបស់បុគ្គលដទៃ ។

ចប់ ការវាយបហាតព្វហេតុកទុកៈ ។

សវិតក្កទុក្ខំ

បដិប្បវិណ្ណ

(៤០) សវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។
 សវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ
 តុប្បច្ចយា សវិតក្កោ ខន្ធោ បដិច្ច វិតក្កោ ចិត្តសម្មដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ សវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច
 សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ វិ-
 តក្កោ ច ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។
 អវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ... វិតក្កំ បដិច្ច ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ... វិតក្កំ
 បដិច្ច កដត្តារូបំ ខន្ធោ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធោ វិតក្កំ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច វិតក្កោ ឯកំ មហាក្ខតំ ... ។

សវិតក្កទុក្ខៈ

បដិប្បវិរៈ

(៤១) សវិតក្កធម៌ (ធម៌ដែលប្រកបដោយសេចក្តីត្រិះរិះ) អាស្រ័យ
 នូវសវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្និ ។ បេ ។ អវិតក្កធម៌ (ធម៌ដែលមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ) អាស្រ័យ
 នូវសវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ វិតក្កៈផង ចិត្ត-
 សមុជ្ឈនរូបផង អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្និ ។ បេ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវ
 សវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង វិតក្កៈផង
 ចិត្តសមុជ្ឈនរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្និ ។ បេ ។ អវិតក្កធម៌ អាស្រ័យ នូវអវិតក្កធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ឈនរូបផង អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលមិនមានវិតក្កៈ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុជ្ឈនរូប អាស្រ័យ
 នូវវិតក្កៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យ នូវ
 អវិតក្កខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ . . . កដត្តារូប អាស្រ័យ នូវវិតក្កៈ
 ភក្តី អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ វត្ថុ អាស្រ័យ
 នូវវិតក្កៈ វិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ . . . ។

អភិធម្មប័ដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អវិភក្កំ ធម្មំ បដិច្ច សវិភក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា វិភក្កំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ វិភក្កំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ វត្ថុំ បដិច្ច សវិភក្កោ ខន្ធា ។ អវិភក្កំ ធម្មំ បដិច្ច
 សវិភក្កោ ច អវិភក្កោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ច-
 យា វិភក្កំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ វិភក្កំ បដិច្ច សវិភក្កោ ខន្ធា មហាក្ខតេ
 បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វិភក្កំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 វិភក្កំ បដិច្ច សវិភក្កោ ខន្ធា មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តា-
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច សវិភក្កោ ខន្ធា មហា-
 ក្ខតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច
 វិភក្កោ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ។ សវិភក្កញ្ច
 អវិភក្កញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិភក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សវិភក្កំ ឯកំ ខន្ធា វិភក្កញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា បដិច្ច . . . បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ សវិភក្កំ ឯកំ ខន្ធា វិភក្កញ្ច បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា បដិច្ច . . . បដិសន្ធិក្ខណោ សវិភក្កំ ឯកំ
 ខន្ធា វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

សវិតក្កធម៌ អាស្រ័យ ទ្វេវវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ ទ្វេវវិតក្កៈ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 អាស្រ័យ ទ្វេវវិតក្កៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកសវិតកក្ខន្ធ អាស្រ័យ
 ទ្វេវវិត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី អាស្រ័យ
 ទ្វេវវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ ទ្វេវវិតក្កៈ ពួកសវិតកក្ខន្ធ អាស្រ័យ
 ទ្វេវវិតក្កៈ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ទ្វេវពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី កងត្តារូបក្តី អាស្រ័យ ទ្វេវវិតក្កៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួក
 សវិតកក្ខន្ធ អាស្រ័យ ទ្វេវវិតក្កៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កងត្តារូប
 អាស្រ័យ ទ្វេវពួកមហាក្ខត ពួកសវិតកក្ខន្ធ អាស្រ័យ ទ្វេវវិត ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ កងត្តារូប អាស្រ័យ ទ្វេវពួកមហាក្ខត វិតក្កៈក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី អាស្រ័យ ទ្វេវវិត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សវិតក្កធម៌ អាស្រ័យ
 ទ្វេវសវិតក្កធម៌ផង ទ្វេវអវិតក្កធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ ទ្វេវវិតកក្ខន្ធ ១ ផង ទ្វេវវិតក្កៈផង អាស្រ័យ
 ទ្វេវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ ទ្វេវសវិតកក្ខន្ធ ១ ផង ទ្វេវវិតក្កៈផង
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ អាស្រ័យ ទ្វេវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 ទ្វេវសវិតកក្ខន្ធ ១ ផង ទ្វេវវិតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ទ្វេវខន្ធ ២ . . . ។

សវិត្តទុក្ខោ បដិច្ចវាហោ

សវិតក្កញ្ច អវិតក្កញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សវិតក្កោ ខន្ធច វិតក្កញ្ច
 មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខុ-
 ណោ សវិតក្កោ ខន្ធច វិតក្កញ្ច មហាក្សតេ ច
 បដិច្ច កដត្តារូបំ បដិសន្ធិក្ខុណោ សវិតក្កោ ខន្ធច
 ច វិតញ្ច បដិច្ច វិតក្កោ ។ សវិតក្កញ្ច អវិតក្កញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធច
 ... សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធច ... សវិតក្កោ ខន្ធច វិតក្កញ្ច
 មហាក្សតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខុ-
 ណោ សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធច ... បដិសន្ធិក្ខុណោ
 សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធច ... សវិតក្កោ ខន្ធច វិតក្កញ្ច មហា-
 ក្សតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ បដិសន្ធិក្ខុណោ សវិតក្កំ
 ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា វិតក្កោ ច
 ទ្វេ ខន្ធច ... ។ សន្ធិត្តំ ។

សវិតក្កទុកៈ បដិច្ចវារៈ

អវិតក្កធម៌ អាស្រ័យ ទ្យូសវិតក្កធម៌ផង ទ្យូអវិតក្កធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ទ្យូវត្ថុសវិតក្កក្ខន្ធផង
 ទ្យូវិតក្កៈផង ទ្យូវត្ថុកមហាក្ខតផង កដត្តារូប អាស្រ័យ ទ្យូវត្ថុសវិតក្ក-
 ក្ខន្ធផង ទ្យូវិតក្កៈផង ទ្យូវត្ថុកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វិតក្កៈ
 អាស្រ័យ ទ្យូវត្ថុសវិតក្កក្ខន្ធផង ទ្យូវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សវិ-
 តក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី អាស្រ័យ ទ្យូសវិតក្កធម៌ផង ទ្យូអវិតក្កធម៌ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
 ទ្យូសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង ទ្យូវិតក្កៈផង ទ្យូខន្ធ ២ . . . ខន្ធភក្តី អាស្រ័យ
 ទ្យូសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង ទ្យូវិតក្កៈផង ទ្យូខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យ ទ្យូវត្ថុសវិតក្កក្ខន្ធផង ទ្យូវិតក្កៈផង ទ្យូវត្ថុកមហាក្ខតផង ខន្ធ
 ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យ ទ្យូសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង ទ្យូវិតក្កៈផង ទ្យូ
 ខន្ធ ២ . . . ខន្ធភក្តី អាស្រ័យ ទ្យូសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង ទ្យូវិតក្កៈផង
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ទ្យូខន្ធ ២ . . . កដត្តារូប អាស្រ័យ ទ្យូវត្ថុសវិ-
 តក្កក្ខន្ធផង ទ្យូវិតក្កៈផង ទ្យូវត្ថុកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ
 ៣ ក្តី វិតក្កៈក្តី អាស្រ័យ ទ្យូសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង ទ្យូវត្ថុផង ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ទ្យូខន្ធ ២ . . . ។ សេកក្តីប្រញា ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

(៤២) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិបតិយា
នវ ។ បេ ។ ឧបទិស្សយេ នវ បុរេជាតេ ឆ អាសេវ-
នេ ឆ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ សព្វត្ថេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៤៣) សវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ សវិតក្កំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុកប្ប-
ដិសន្ធិត្ថុណោ ។ បេ ។ វិចិត្តិញ្ញាសហកតេ ឧទ្ធច្ចុស-
ហកតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាសហកតោ ឧទ្ធច្ចុសហ-
កតោ មោហោ ។ សវិតក្កម្មលកា អវសេសា ទ្វេ បញ្ចា
កាតញ្ចា អហេតុកំ និញ្ញានំ ។ អវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច
អវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
អវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
អហេតុកំ វិតក្កំ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ អហេតុ-
កប្បដិសន្ធិត្ថុណោ វិតក្កំ បដិច្ច កជន្តារូបំ វិតក្កំ
បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច វិតក្កោ ។ អវិតក្កំ ធម្មំ
បដិច្ច សវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ វិតក្កំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា អហេតុ-
កប្បដិសន្ធិត្ថុណោ វិតក្កំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា

អភិធម្មចិនិត អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(៤២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
បដ្ឋាយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

(៤៣) សវិតក្កធម៌ អាស្រ័យ នូវសវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ
នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ បេ ។ មោហៈ
ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈ ។ បញ្ញាទាំង ២ ដ៏
សេសសល់ ដែលមានសវិតក្កៈជាមូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ឯអហេតុកៈ
មិនមានផ្សេងគ្នាឡើយ ។ អវិតក្កធម៌ អាស្រ័យ នូវអវិតក្កធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវសវិតក្កក្ខន្ធ ១
ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសម្បជ្ឈានរូប អាស្រ័យ នូវវិតក្កៈ
ជាអហេតុកៈ កដត្តារូប អាស្រ័យ នូវវិតក្កៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្ប-
ដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវវិតក្កៈ វិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។ សវិ-
គក្កធម៌ អាស្រ័យ នូវអវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ
គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវិតក្កៈ ជាអហេតុកៈ ពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវិតក្កៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ

សវិតក្កុកោ បដិច្ចវិហោ

វិតក្កំ បដិច្ច វិចិកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោ-
 ហោ ។ អវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ហេតុប្បច្ចយ-
 សទិសំ អហេតុកន្តិ និយាមេតតំ ។ សវិតក្កញ្ច អវិ-
 តក្កញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
 តុប្បច្ចយា អហេតុកំ សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... អហេតុកប្បជិ-
 សន្ធិក្កុលោ អវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... អហេតុកប្បជិសន្ធិក្កុលោ
 សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច វិតក្កញ្ច បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... វិចិកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគ-
 តោ ខន្ធធ្វេ ច វិតក្កញ្ច បដិច្ច វិចិកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតោ មោហោ ។ អវិសេសា ទ្វេ បញ្ញា ហេតុប្ប-
 ច្ចយសទិសា និច្ឆាណា អហេតុកន្តិ និយាមេតតំ ។

[៤៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ ភីណិ នអ-
 ធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ ។ បេ ។ នឧបទិស្សយេ
 ភីណិ នប្រវេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ
 នវ នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ

សវិតក្កទុកៈ បដិច្ចវារៈ

មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខិតា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវ
 វិតក្កៈ ។ សវិតក្កធម៌ក្ខី អវិតក្កធម៌ក្ខី អាស្រ័យ នូវអវិតក្កធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ប្រហែលគ្នានឹងហេតុ-
 ប្បដ្ឋយដែរ បណ្ឌិត គប្បីកំណត់ថា ជាអហេតុកៈ ផងចុះ ។ សវិតក្កធម៌
 អាស្រ័យ នូវសវិតក្កធម៌ផង នូវអវិតក្កធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈផង
 នូវវិតក្កៈផង នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង នូវ
 វិតក្កៈផង ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យ នូវសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង នូវវិតក្កផង នូវវិតក្កផង ក្នុងខណៈនៃអ-
 ហេតុកប្បដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខិតា
 ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខិតា ប្រកប
 ដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវវិតក្កៈផង ។ បញ្ញាទាំង ២ ដ៏សេស ប្រហែលគ្នា
 នឹងហេតុប្បដ្ឋយដែរ មិនប្លែកគ្នាទេ បណ្ឌិត គប្បីកំណត់ថា ជាអហេ-
 តុកៈ ផងចុះ ។

(៤៤) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនសាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នស្រ្តិយេ ឯកំ នណារេ ឯកំ នមក្កេ នវ នសម្ប-
យុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ឆ លោនត្តិយា ភីណិ លោ-
វិតតេ ភីណិ ។

[៤៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ . . .
នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ ។ បេ ។ នកក្ខេ
ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ
ឆ លោនត្តិយា ភីណិ លោវិតតេ ភីណិ ។

[៤៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ . . . អ-
នន្តរេ នវ ។ បេ ។ បុរេជាតេ ឆ ។ បេ ។ អាសេវនេ
បញ្ច កក្ខេ នវ ។ បេ ។ មក្កេ ភីណិ សម្បយុត្តេ
នវ សព្វត្តេ នវ ។

សហជាតវារោ បដិច្ចវារសទិសោ ។

បប្បយវារោ

[៤៧] សវិតក្កំ ធម្មំ បដ្ឋយា សវិតក្កោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ បដិច្ចវារសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនង្គ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
។ ២ ។ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ២ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ។ ២ ។ ក្នុងនសាវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។ ២ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បឋមយវិវាទៈ

[៤៧] សវិតក្កធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងសវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

សវិតក្កុទ្ធកោ បច្ចយវិហោ

អវិតក្កំ ធម្មំ បច្ចយា អវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . វិតក្កំ បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ អវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធំ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា កកដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 បដិសន្ធិក្កុណោ វិតក្កំ បច្ចយា កកដត្តារូបំ ខន្ធធ្វេ បច្ច-
 យា វត្ថុ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា វិតក្កំ បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុំ
 បច្ចយា វិតក្កោ ឯកំ មហាក្កតំ បច្ចយា តយោ
 មហាក្កតា ។ បេ ។ វត្ថុំ បច្ចយា អវិតក្កោ ខន្ធា វត្ថុ
 បច្ចយា វិតក្កោ ។ អវិតក្កំ ធម្មំ បច្ចយា សវិតក្កោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វិតក្កំ បច្ចយា សម្ម-
 យុត្តកា ខន្ធា វត្ថុំ បច្ចយា សវិតក្កោ ខន្ធា បដិសន្ធិ-
 យាបិ ទ្វេ ។ អវិតក្កំ ធម្មំ បច្ចយា សវិតក្កោ ច អវិ-
 តក្កោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វិតក្កំ បច្ច-
 យា សម្មយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ វិតក្កំ
 បច្ចយា សម្មយុត្តកា ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ វត្ថុំ បច្ចយា សវិតក្កោ ខន្ធា មហាក្កតេ
 បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ វត្ថុំ បច្ចយា វិតក្កោ សម្ម-
 យុត្តកា ច ខន្ធា បដិសន្ធិក្កុណោ . . . បដិសន្ធិយាបិ

សវិតក្កទុកៈ បច្ចយវារៈ

អវិតក្កធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កំ ពឹងផ្អែក នឹងអវិតក្កក្ខន្ធទ ខន្ធ ខន្ធ ២ . . .
 ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែក នឹងវិតក្កៈ ខន្ធ ពា ក្តី កដត្តារូបក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងអវិតក្កក្ខន្ធទ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នឹងខន្ធ ២ . . . កដត្តារូប ពឹង
 ផ្អែក នឹងវិតក្កៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ
 ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងវិតក្កៈ វិតក្កៈ ពឹង
 ផ្អែក នឹងវត្ថុ មហាក្ខត ពា ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត ១ ។ បេ ។ ពួក
 អវិតក្កក្ខន្ធទ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ វិតក្កៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ សវិតក្កៈ
 ពឹងផ្អែក នឹងអវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធទ ពឹងផ្អែក នឹងវិតក្កៈ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធទ ពឹងផ្អែក នឹង
 វត្ថុ ក្នុងបដិសន្ធិកាល មានវារៈ ២ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ពឹង
 ផ្អែក នឹងអវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធទក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងវិតក្កៈ ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធទ ពឹងផ្អែក នឹងវិតក្កៈ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែក នឹង ពួក
 មហាក្ខត ពួកសវិតក្កក្ខន្ធទ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុជ្ជានុប ពឹងផ្អែក
 នឹងពួកមហាក្ខត វិតក្កៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធទក្តី ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . (ខន្ធនាំងឡាយ) ក្នុងបដិសន្ធិកាល

អភិធម្មប្រដៅន អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បវត្តសទ្ធិសាយេវ ។ សវិតក្កញ្ច អវិតក្កញ្ច ធម្មំ បច្ចុ-
 យា សវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សវិ-
 តក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធិ
 ទ្វេ ខន្ធិ ... សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បច្ចុយា
 តយោ ខន្ធិ ទ្វេ ខន្ធិ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ទ្វេ
 កាតញ្ច ។ សវិតក្កញ្ច អវិតក្កញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា អវិ-
 តក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កេ ខន្ធិ
 ច វិតក្កញ្ច បច្ចុយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ សវិតក្កេ ខន្ធិ
 ច វិតក្កញ្ច មហាក្ខតេ ច បច្ចុយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ
 សវិតក្កេ ខន្ធិ ច វត្តញ្ច បច្ចុយា វិតក្កោ បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ ... តីណា បដិសន្ធិយាបិ ។ សវិតក្កញ្ច អវិ-
 តក្កញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធិ ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធិ
 ... សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច វត្តញ្ច បច្ចុយា
 តយោ ខន្ធិ ទ្វេ ខន្ធិ ... សវិតក្កេ ខន្ធិ ច វិតក្កញ្ច
 មហាក្ខតេ ច បច្ចុយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ សវិតក្កំ ឯកំ
 ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធិ វិតក្កោ ច ទ្វេ
 ខន្ធិ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

ប្រហែលគ្នានឹងក្នុងបវត្តិកាលដែរ ។ សវិតក្កធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងសវិតក្កធម៌
 ផង នឹងអវិតក្កធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវិតក្កៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . (បញ្ញា) ២
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ អវិតក្កធម៌ ពឹងផ្អែក នឹង
 សវិតក្កធម៌ផង នឹងអវិតក្កធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកសវិតក្កក្ខន្ធផង នឹងវិតក្កៈផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកសវិតក្កក្ខន្ធផង នឹងវិតក្កធម៌ផង នឹង
 ពួកមហាក្ខតផង វិតក្កៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកសវិតក្កក្ខន្ធផង នឹងវត្ថុផង
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . មានវារៈ ៣ ក្នុងបដិសន្ធិកាល ។
 សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងសវិតក្កធម៌ផង នឹងអវិតក្កធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវិតក្កៈផង នឹងខន្ធ ២ . . .
 ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងសវិតក្កក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវិតក្កៈផង នឹងវត្ថុផង នឹង
 ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកសវិតក្កក្ខន្ធផង នឹង
 វិតក្កៈផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ខន្ធ ៣ ក្តី វិតក្កៈក្តី ពឹងផ្អែក នឹងសវិតក្ក-
 ក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។

សវនករក្រុង បច្ចុប្បន្ន

[៤៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិយា
នវ សព្វត្ថ នវ អវិគតេ នវ ។

[៤៩] សវិតក្កំ ធម្មំ បច្ចុយា សវិតក្កោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចុយា ។ នវ បញ្ញា កាតញ្ច អហេ-
តុកាតិ និយាមេតញ្ច វីណិយេវ មោហោ ឧទ្ធវិតញ្ច
យថា បដិច្ចវារេ ហេតុប្បច្ចុយសទិសាយេវ បញ្ញា បញ្ច-
វិញ្ញាណា អតិរកា មោហោ វិតក្កំ ។

[៥០] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ វីណិ នអ-
ធិបតិយា នវ នអនន្តរេ វីណិ ។ បេ ។ នឧបទិស្ស-
យេ វីណិ នបុរេជាតេ នវ បបទ្ធាជាតេ នវ នអាសេ-
វនេ នវ នកម្មេ បញ្ញាវ នវិចារកេ នវ នអាហារេ
ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ នមក្កេ នវ
នសប្បយុត្តេ វីណិ នវប្បយុត្តេ ធនេ ននតិយា វីណិ
នោវិគតេ វីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាធាបិ និស្សយវារោបិ កាតញ្ច ។

សវិតក្កទុកៈ បច្ចយវារៈ

(៤៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៤៩) សវិតក្កធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងសវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បញ្ញា ៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ វារៈ ៣ បណ្ឌិត គប្បី
កំណត់ថា ជាអហេតុកៈ ផងចុះ ឯមាហាៈ បណ្ឌិត គប្បីរើឡើង បញ្ញា
ទាំងឡាយ ប្រហែលគ្នានឹងហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ វិញ្ញាណ ៥
ជាបសវលើស មានមាហាៈ និងវិតក្កៈ ។

(៥០) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
។ បេ ។ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនាវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

សំសជ្ជាវិញ្ញាណ

[៥០] សវិតក្កំ ធម្មំ សំសដ្ឋា សវិតក្កោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិ សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្តេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 សវិតក្កំ ធម្មំ សំសដ្ឋា អវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កោ ខន្ធន្តេ សំសដ្ឋា វិតក្កោ ។
 សវិតក្កំ ធម្មំ សំសដ្ឋា សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិ សំ-
 សដ្ឋា តយោ ខន្ធា វិតក្កោ ច ទ្វេ ខន្ធន្តេ . . . បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ អវិតក្កំ ធម្មំ សំសដ្ឋា អវិ-
 តក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អវិតក្កំ ឯកំ
 ខន្ធិ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។
 អវិតក្កំ ធម្មំ សំសដ្ឋា សវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា វិតក្កំ សំសដ្ឋា សម្បយុត្តកា ខន្ធា
 បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ សវិតក្កញ្ច អវិតក្កញ្ច ធម្មំ
 សំសដ្ឋា សវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 សវិតក្កំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វិតក្កញ្ច សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធន្តេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។

អភិធម្មប័ដិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

សីលដ្ឋានៈ

[៥១] សវិតក្កធម៌ លាយឡំ នឹងសវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា លាយឡំ នឹងសវិតក្កក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២
 ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ អវិតក្កធម៌ លាយឡំ នឹងសវិតក្ក-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វិតក្កៈ លាយឡំ នឹងពួក
 សវិតក្កក្ខន្ធ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី លាយឡំ នឹងសវិតក្កធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី វិតក្កៈក្តី លាយឡំ
 នឹងសវិតក្កក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ អវិ-
 តក្កធម៌ លាយឡំ នឹងអវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ខន្ធ ពា លាយឡំ នឹងអវិតក្កក្ខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។
 សវិតក្កធម៌ លាយឡំ នឹងអវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធ លាយឡំ នឹងវិតក្កៈ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្ធិ ... ។ សវិតក្កធម៌ លាយឡំ នឹងសវិតក្កធម៌ផង នឹងអវិតក្កធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា លាយឡំ នឹងសវិតក្ក-
 ក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវិតក្កផង នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។

សវិត្តទុកោ បញ្ញាវិពោ

[៥២] ហេតុយា ន អារម្មណោ ន អធិបតីយា ន
សព្វត្ថ ន អវិគតេ ន ។

[៥៣] សវិតក្កំ ធម្មំ សំសង្ខារំ សវិតក្កោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ ឃំ ន បញ្ញា កាតញ្ច
អនុលោមសទិសា អហេតុកាតិ និយាមេតញ្ច ភីណិ-
យេវ មោហោ ឧទ្ធវិតញ្ច ។

[៥៤] នហេតុយា ន នអធិបតីយា ន នបុរេ-
ជាតេ ន នបច្ឆាជាតេ ន នអាសវនេ ន នកម្ម
ចត្តារិ នវិចារកេ ន នយានេ ឯកំ នមត្តេ ន
នវិប្បយុត្តេ ន ។

ឃំ ឥតេ ធ្វេ កណាណាបិ សម្បយុត្តវារោបិ
កាតញ្ច ។

បញ្ញាវិពោ

[៥៥] សវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សវិតក្កោ ហេតុ សម្ប-
យុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ សវិតក្កោ ធម្មោ អវិគតស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សវិតក្កោ

សវិតក្កទុកៈ បញ្ញាវិវរៈ

[៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វរៈ ៦ ក្នុងអវិតកប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ។

[៥៣] សវិតក្កធម៌ លាយឡំ នឹងសវិតក្កធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ បញ្ញាទាំង ៦ ប្រហែលគ្នានឹងអនុលោម បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ វរៈ ៣ បណ្ឌិត គប្បីកំណត់ថា ជាអហេតុកៈ
ផងចុះ ឯមាហៈ បណ្ឌិត គប្បីរើឡើង ។

[៥៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៦ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៤
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ក្នុងនមគ្គ-
ប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវរៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើយ៉ាងនេះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៥៥] សវិតក្កធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយហេតុប្ប-
ដ្ឋយ គឺ ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ជាបដ្ឋយ នៃពួកសម្ប-
យុត្តកិច្ចន្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យនៃសន្តិ ។ បេ ។
សវិតក្កធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកហេតុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុ វិភក្តិស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ មូលំ សវិភក្តា
 ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ វិភក្តិស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានញ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ ។ បេ ។ អវិភក្តា ធម្មា អវិភក្តិស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អវិភក្តា ហេតុ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។

(៥៦) សវិភក្តា ធម្មា សវិភក្តិស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សវិភក្តិ ខន្ធានុ អារត្ត សវិ-
 ភក្តា ខន្ធា ឧប្បជន្តិ ។ មូលំ សវិភក្តិ ខន្ធា អារត្ត
 អវិភក្តា ខន្ធា ច វិភក្តា ច ឧប្បជន្តិ ។ មូលំ សវិ-
 ភក្តិ ខន្ធា អារត្ត សវិភក្តា ខន្ធា ច វិភក្តា ច ឧប្ប-
 ជន្តិ ។ អវិភក្តា ធម្មា អវិភក្តិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អវិយា អវិភក្តា យាវា វុដ្ឋហិត្វា
 អវិភក្តំ យានំ បច្ចវេក្ខន្តិ មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ច-
 វេក្ខន្តិ ដលា វុដ្ឋហិត្វា ដលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ច-
 វេក្ខន្តិ និព្វានំ អវិភក្តិស្ស មត្តស្ស ដលស្ស វិភក្តិស្ស
 ច អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ចក្កំ ... វត្តំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដែលប្រកកដោយវិតក្កៈ ជាបច្ច័យនៃវិតក្កៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ មូល គឺ ពួកហេតុ
 ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃវិតក្កៈ
 ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ។ បេ ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 ហេតុ ដែលមិនមានវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។

(៥៦) សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធ ប្រារព្ធ ឲ្យវិតក្កក្ខន្ធ ទើបកើតឡើង ។
 មូល គឺ ពួកអវិតក្កក្ខន្ធក៏ វិតក្កៈក្តី ប្រារព្ធ ឲ្យវិតក្កក្ខន្ធ ទើបកើត
 ឡើង ។ មូល គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធក៏ វិតក្កៈក្តី ប្រារព្ធ ឲ្យវិតក្ក-
 ក្ខន្ធ ទើបកើតឡើង ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយការ-
 ម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីឈាន ដែលមិនមានវិតក្កៈ
 ហើយពិចារណា ឲ្យវិឈាន ដែលមិនមានវិតក្កៈ ចេញ អំពីមគ្គ ហើយ
 ពិចារណា ឲ្យមគ្គ ចេញ អំពីផល ហើយពិចារណា ឲ្យផល ពិចារណា
 ឲ្យព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល ដែលមិនមាន
 វិតក្កៈផង នៃវិតក្កៈផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ឲ្យចក្ខុ . . . ឲ្យវត្ថុ . . .

សវិតក្កុកេ បញ្ញាវិហោ

អវិតក្កោ ខន្ធេ ច វិតក្កញ្ច អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ
អស្សុទេន្តិ អភិទន្ធន្តិ តំ អារត្ត វិតក្កោ ឧប្បជ្ជតិ
ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សន្តិ ទិព្វាយ សោភនាតុយា
សន្តិ សុណាន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន អវិតក្កចិត្តស-
មន្តិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ អាណាសានញ្ញាយតនំ ... អា-
កិញ្ញញ្ញាយតនំ ... រូមាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាលាស្ស
ដោជ្ជញ្ញាយតនំ ... អវិតក្កោ ខន្ធេ វត្ថុវិជញ្ញាលាស្ស
ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាលាស្ស
យថាកម្មបកញ្ញាលាស្ស អនាគតសញ្ញាលាស្ស វិ-
តក្កស្ស ច អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិតក្កោ
ខន្ធេ ច វិតក្កញ្ច អារត្ត អវិតក្កោ ខន្ធេ ច វិតក្កោ ច
ឧប្បជ្ជន្តិ ។ អវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា អវិតក្កោ យាណ
វុដ្ឋហិត្វា ... មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ... ដលា វុដ្ឋហិត្វា
ដលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស
វោនានស្ស សវិតក្កស្ស មត្តស្ស ដលស្ស អាវុដ្ឋនាយ
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... អវិ-
តក្កោ ខន្ធេ ច វិតក្កញ្ច អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ អស្សុ-
ទេន្តិ អភិទន្ធន្តិ តំ អារត្ត វិតក្កោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។

សវិត្តទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាទៈ

យើញ្ញច្បាស់ ខ្ញុំវត្តកអវិតក្កក្ខន្ធ នឹងវិតក្កៈ ថាមិនទៀង . . . ត្រេកអរ
 រីករាយ វិតក្កៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ខ្ញុំវហេតុនោះ យើញ ខ្ញុំរូប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ ខ្ញុំសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង ខ្ញុំចិត្ត របស់
 អវិតក្កចិត្តសមន្តិបុគ្គល ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ
 . . . អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ . . . រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 ដោយញ្ញាយតនៈ . . . ពួកអវិតក្កក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិធាញ្ញាណ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ បុព្វនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ អនា-
 គតិសញ្ញាណ នឹងវិតក្កៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកអវិតក្កក្ខន្ធក៏
 វិតក្កៈក៏ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ខ្ញុំវត្តកអវិតក្កក្ខន្ធ នឹងវិតក្កៈ ។
 អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះ
 អរិយៈ ចេញ អំពីឈាន ដែលមិនមានវិតក្កៈ . . . ចេញ អំពីមគ្គ ខ្ញុំ
 មគ្គ . . . ចេញ អំពីផល ហើយពិចារណា ខ្ញុំផល ពិចារណា ខ្ញុំព្រះ
 និព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃកិរិយាពិចារណា ខ្ញុំគោត្រក្ខ រវេទានៈ
 មគ្គ នឹងផល ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ខ្ញុំចក្ខុ
 . . . ខ្ញុំវត្ត . . . យើញ្ញច្បាស់ ខ្ញុំវត្តកអវិតក្កក្ខន្ធ នឹងវិតក្កៈ ថាមិនទៀង . . .
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ខ្ញុំវហេតុនោះ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈន្តិ អវិគតោ ខន្ធ ច វិគតោ អារត្ត
 សវិគតោ ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ អវិគតោ ធម្មា សវិគតោ ស្ស
 ច អវិគតោ ស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អរិយា អវិគតោ យា នា វុដ្ឋហិត្វា ... មត្តា វុដ្ឋ-
 ហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ ជលា វុដ្ឋហិត្វា ជលំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស វោទានស្ស
 សវិគតោ ស្ស មត្តស្ស ជលស្ស អារម្មណាយ វិគតោ ស្ស
 ច អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ... វត្ថុំ ...
 អវិគតោ ខន្ធ ច វិគតោ អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ
 អស្សានេន្តិ អភិនន្តិ តំ អារត្ត សវិគតោ ខន្ធ ច
 វិគតោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ អវិគតោ ខន្ធ ច វិគតោ អារត្ត
 សវិគតោ ខន្ធ ច វិគតោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សវិគតោ
 ច អវិគតោ ច ធម្មា សវិគតោ ស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សវិគតោ ខន្ធ ច វិគតោ
 អារត្ត សវិគតោ ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ មូលំ សវិគតោ
 ខន្ធ ច វិគតោ អារត្ត អវិគតោ ខន្ធ ច វិគតោ
 ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ មូលំ សវិគតោ ខន្ធ ច វិគតោ
 អារត្ត សវិគតោ ខន្ធ ច វិគតោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ចោមនស្ស កើតឡើង ពួកសវិតក្កទូន កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ទ្វេពួក
 អវិតក្កទូនផង ទ្វេវិតក្កៈផង ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង
 នៃអវិតក្កធម៌ផង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ
 អំពីឈាន ដែលមិនមានវិតក្កៈ . . . ចេញ អំពីមគ្គ ហើយពិចារណា
 ទ្វេមគ្គ ចេញ អំពីផល ហើយពិចារណា ទ្វេផល ពិចារណា ទ្វេ
 ព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ វេទានៈ សវិតក្កមគ្គ
 ផល និងភិរិយាវតីផង នៃវិតក្កៈផង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ទ្វេចក្ក
 . . . ទ្វេវត្ថុ . . . ឃើញច្បាស់ ទ្វេពួកអវិតក្កទូនផង ទ្វេវិតក្កៈផង ថា
 មិនឡើង . . . ត្រេកអរ រីករាយ ពួកសវិតក្កទូនក្តី វិតក្កៈក្តី កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធ ទ្វេហេតុនោះ ពួកសវិតក្កទូនក្តី វិតក្កៈក្តី កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធ ទ្វេពួកអវិតក្កទូនផង ទ្វេវិតក្កៈផង ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិ-
 តក្កធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកសវិ-
 តក្កទូន កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ទ្វេពួកសវិតក្កទូនផង ទ្វេវិតក្កៈផង ។
 មូល គឺ ពួកអវិតក្កទូនក្តី វិតក្កៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ទ្វេពួក
 សវិតក្កទូនផង ទ្វេវិតក្កៈផង ។ មូល គឺ ពួកសវិតក្កទូនក្តី វិតក្កៈក្តី
 កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ទ្វេពួកសវិតក្កទូនផង ទ្វេវិតក្កៈផង ។

សវិតក្កទុកោ បញ្ញាវិហោ

[៥៧] សវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា
តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ សវិតក្កោ ខន្ធកុំ កត្វា
សវិតក្កោ ខន្ធកុំ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ សវិត-
ក្កោ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធកុំ អធិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ សវិតក្កោ ធម្មោ អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ សវិតក្កោ ខន្ធកុំ កត្វា
វិតក្កោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ សវិតក្កោ អធិ-
បតិ វិតក្កស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស
ច អវិតក្កស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
សវិតក្កោ ខន្ធកុំ កត្វា សវិតក្កោ ខន្ធកុំ ច វិតក្កោ
ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ សវិតក្កោ អធិបតិ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធកុំ វិតក្កស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អវិតក្កោ ធម្មោ
អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ អរិយា

សវិតក្កធម៌: បញ្ហាវារ:

[៥៧] សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណា-
 ធិបតិ គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធកើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកសវិតក្កក្ខន្ធឱ្យជាទី
 គោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ប្រកបដោយវិតក្ក: ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 អវិតក្កធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជា-
 តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ វិតក្ក: កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួក
 សវិតក្កក្ខន្ធ ឱ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ប្រកប
 ដោយវិតក្ក: ជាបច្ច័យ នៃវិតក្ក:ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃអវិ-
 តក្កធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធក្តី វិតក្ក:ក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកសវិតក្កក្ខន្ធឱ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតា-
 ធិបតិ គឺ អធិបតិ ប្រកបដោយវិតក្ក: ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធ
 ផង នៃវិតក្ក:ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្ម-
 ណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយ:

អរិយធម៌បំណែក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អរិយធម៌ ឈាណ វុជ្ជហិត្វា ... មត្តា វុជ្ជហិត្វា មត្តំ ...
 ធម្មា វុជ្ជហិត្វា ធម្មំ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ
 ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ អរិយធម៌ស្ស មត្តស្ស
 ធម្មស្ស វិគត្តស្ស ច អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 ចក្កំ ... វត្តំ ... អរិយធម៌ ខន្ធ ច វិគត្តញ្ច ករុំ
 កត្វា អស្សានេន្តិ អភិទន្ធន្តិ តំ ករុំ កត្វា វិគត្តោ
 ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ អរិយធម៌ អធិបតិ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អរិយធម៌ ខន្ធ ច វិគត្តញ្ច ករុំ
 កត្វា វិគត្តោ ឧប្បជ្ជតិ ។ អរិយធម៌ ធម្មា សរិ-
 តក្កស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្ម-
 ណាធិបតិ អរិយា អរិយធម៌ ឈាណ វុជ្ជហិត្វា ឈានំ ...
 មត្តា វុជ្ជហិត្វា មត្តំ ... ធម្មា វុជ្ជហិត្វា ធម្មំ ករុំ
 កត្វា បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ ករុំ កត្វា បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ
 តោត្រកុស្ស វោនានស្ស សរិក្កស្ស មត្តស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ចក្កំ ... វត្តំ ... អរិ-
 យធម៌ ខន្ធ ច វិគត្តញ្ច ករុំ កត្វា អស្សានេន្តិ អភិ-
 ទន្ធន្តិ តំ ករុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ចិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ចេញអំពីឈាន ដែលមិនមានវិតក្កៈ . . . ចេញ អំពីមគ្គ នូវមគ្គ . . .
 ចេញ អំពីផល ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវព្រះ
 និព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃអវិ-
 តក្កមគ្គ និងផលផង នៃវិតក្កៈផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ . . .
 នូវវត្ថុ . . . ធ្វើ នូវពួកអវិតក្កក្ខន្ធផង នូវវិតក្កៈផង ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ត្រេកអរ រីករាយ វិតក្កៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ មិនមានវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 វិតក្កៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកអវិតក្កក្ខន្ធផង នូវវិតក្កៈផង ឲ្យជា
 ទីគោរព ។ អវិតក្កធមិ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីឈាន ដែលមិន
 មានវិតក្កៈ នូវឈាន . . . ចេញ អំពីមគ្គ នូវមគ្គ . . . ចេញ អំពីផល
 ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ រវេទានៈ សវិតក្ក-
 មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ធ្វើ នូវ
 ពួកអវិតក្កក្ខន្ធផង នូវវិតក្កៈផង ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព

សវិតក្កុទ្ធកេ បញ្ញាវាវោ

អវិតក្កោ ខន្ធេ ច វិតក្កញ្ច ករុំ កត្វា សវិតក្កោ ខន្ធោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ អវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ច អវិ-
 តក្កស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណាធិបតិ អវិយា អវិតក្កោ យាណ វុដ្ឋហិត្វា ...
 ដលា វុដ្ឋហិត្វា ដលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ កោត្រកុស្ស វោទានស្ស សវិតក្កស្ស មត្តស្ស
 ដលស្ស វិតក្កស្ស ច អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចក្កំ ... វត្ថំ ... អវិតក្កោ ខន្ធេ ច វិតក្កញ្ច ករុំ
 កត្វា អស្សាទេន្តិ អភិមន្តន្តិ តំ ករុំ កត្វា វាកោ
 ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ អវិតក្កោ ខន្ធេ ច វិតក្កញ្ច ករុំ
 កត្វា សវិតក្កោ ខន្ធោ ច វិតក្កោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ ច ធម្មា សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សវិតក្កោ
 ខន្ធេ ច វិតក្កញ្ច ករុំ កត្វា សវិតក្កោ ខន្ធោ ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 ម្វលំ សវិតក្កោ ខន្ធេ ច វិតក្កញ្ច ករុំ កត្វា វិតក្កោ
 ឧប្បជ្ជតិ ។ ម្វលំ សវិតក្កោ ខន្ធេ ច វិតក្កញ្ច ករុំ
 កត្វា សវិតក្កោ ខន្ធោ ច វិតក្កោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

សវិតក្កទុកៈ បញ្ញាករៈ

ពួកសវិតក្កក្នុង កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ឲ្យពួកអវិតក្កក្នុងផង ឲ្យវិតក្កៈផង
 ឲ្យជាទីគោរព ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃអវិតក្កធម៌ផង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ
 អំពីឈាន ដែលមិនមានវិតក្កៈ . . . ចេញអំពីផល ហើយពិចារណា
 ឲ្យផល ពិចារណា ឲ្យព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ
 រវេទានៈ សវិតក្កមគ្គ និងផលផង នៃវិតក្កៈផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 ឲ្យចក្ខុ . . . ឲ្យវត្ថុ . . . ធ្វើ ឲ្យពួកអវិតក្កក្នុងផង ឲ្យវិតក្កៈផង ឲ្យ
 ជាទីគោរព ហើយគ្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើ ឲ្យអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ពួកសវិតក្កក្នុងក្តី វិតក្កៈក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើ ឲ្យពួកអវិតក្កក្នុងផង ឲ្យវិតក្កៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។
 សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកសវិតក្កក្នុង កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ឲ្យ
 ពួកសវិតក្កក្នុងផង ឲ្យវិតក្កៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។ មូល គឺ វិតក្កៈ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ឲ្យពួកសវិតក្កក្នុងផង ឲ្យវិតក្កៈផង ឲ្យជាទីគោរ-
 ព ។ មូល គឺ ពួកសវិតក្កក្នុងក្តី វិតក្កៈក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ឲ្យ
 ពួកសវិតក្កក្នុងផង ឲ្យវិតក្កៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។

អភិធម្មប៊ែដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៥៨] សវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា សវិតក្កោ ខន្ធ
 បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិមាធំ សវិតក្កាធំ ខន្ធចំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ សវិតក្កោ ធម្មោ អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា សវិតក្កោ ខន្ធ
 បដ្ឋិមស្ស បដ្ឋិមស្ស វិតក្កស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ សវិតក្កំ បុតិច្ឆំ អវិតក្កស្ស ឧបបត្តិច្ឆតស្ស
 អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាវជ្ជោ បញ្ចន្ធិ វិញ្ញាណាធំ
 អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សវិតក្កោ ខន្ធ អវិតក្កស្ស
 វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទុតិយស្ស ឈា :
 នស្ស បរិកម្មំ ទុតិយស្ស ឈានស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ តតិយស្ស ឈានស្ស បរិកម្មំ ។ បេ ។ ទេវ-
 សញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ ទេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនស្ស ទិព្វស្ស ចក្កស្ស បរិកម្មំ... ទិព្វ-
 យ សោតនាតុយា បរិកម្មំ... ឥន្ទ្រវិជញ្ញាណស្ស បរិ-
 កម្មំ... បេតោបរិយញ្ញាណស្ស... បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណស្ស... យថា កម្មបកញ្ញាណស្ស បរិកម្មំ
 យថា កម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស បរិ-
 កម្មំ អនាគតសញ្ញាណស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

អភិធម្មបំណិក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

[៥៨] សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកសវិតក្កក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃវិតក្កក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ចុតិចិត្ត ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមិនមានវិតក្កៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវុជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណ ៥ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជនៈ (ការចេញអំពីឈាន) ដែលមិនមាន វិតក្កៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ការបរិកម្ម នូវទុតិយជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ការបរិកម្ម នូវតតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ ការបរិកម្ម នូវនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ការបរិកម្ម នូវទិព្វចក្ខុ . . . ការបរិកម្ម នូវទិព្វសោតធាតុ . . . ការបរិកម្ម នូវឥន្ទ្រិវិធាណ . . . នូវចេតោបរិយញ្ញាណ . . . នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ . . . ការបរិកម្ម នូវយថាកម្មបុគ្គលញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃយថាកម្មបុគ្គលញ្ញាណ ការបរិកម្ម នូវអនាគតិសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ

សវិតក្កទុកេ បញ្ញាវាង

តោត្រកុ អវិតក្កស្ស មគ្គស្ស វោនាធំ អវិតក្កស្ស
មគ្គស្ស អនុលោមំ អវិតក្កាយ ដលសមាបត្តិយា
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សវិតក្កោ ធម្មោ សវិ-
តក្កស្ស ច អវិតក្កស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សវិតក្កោ ខន្ធា បច្ចិមាធំ បច្ចិ-
មាធំ សវិតក្កាធំ ខន្ធាធំ វិតក្កស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ អវិតក្កោ ធម្មោ អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ វិតក្កោ បច្ចិ-
មស្ស បច្ចិមស្ស វិតក្កស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមា បុរិមា អវិតក្កោ ខន្ធា បច្ចិមាធំ បច្ចិមាធំ អវិតក្កា-
ធំ ខន្ធាធំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិតក្កោ មត្តោ
អវិតក្កស្ស ដលស្ស អវិតក្កំ ដលំ អវិតក្កស្ស ដលស្ស
និរោធា វដ្ឋហន្តស្ស លេសញ្ញាសញ្ញាយតធំ អវិ-
តក្កាយ ដលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
អវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អវិតក្កោ ខន្ធា បច្ចិ-
មាធំ បច្ចិមាធំ សវិតក្កាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អវិតក្កំ ចុតិចិត្តំ សវិតក្កស្ស ឧបបត្តិ-
ចិត្តស្ស អវិតក្កំ កវដ្ឋំ អារដ្ឋនាយ អវិតក្កោ ខន្ធា

សវិតក្កទុកៈ បញ្ញាការៈ

គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ) នៃអវិតក្កមគ្គ វេទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃអវិតក្កមគ្គ
អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែលមិនមានវិតក្កៈ ដោយអនន្ត-
រឃ្យច្ច័យ ។ សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃអវិតក្កធម៌ផង
ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ពួកសវិតក្កទូន្ម មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកសវិតក្កទូន្ម
ក្រោយ ។ ផង នៃវិតក្កៈផង ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃអវិតក្កធម៌ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ វិតក្កៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃ
វិតក្កៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ពួកអវិតក្កទូន្ម មុន ។ ជាបច្ច័យ
នៃពួកអវិតក្កទូន្ម ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ អវិតក្កមគ្គ (ជាបច្ច័យ)
នៃអវិតក្កផល អវិតក្កផល (ជាបច្ច័យ) នៃអវិតក្កផល នៅសញ្ញា-
នាសញ្ញាយតនៈ របស់ព្រះយោគី ដែលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃ
ផលសមាបត្តិ ដែលមិនមានវិតក្កៈ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ អវិតក្កធម៌
ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ពួកអវិតក្កទូន្ម មុន ។
ជាបច្ច័យ នៃពួកសវិតក្កទូន្ម ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ចុតិចិត្ត
ដែលមិនមានវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃឧបច្ច័យចិត្ត ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
ភវ័ន្តៈ ដែលមិនមានវិតក្កៈ (ជាបច្ច័យ) នៃការជួនៈ ពួកអវិតក្កទូន្ម

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សវិតក្កស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
អវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ច អវិតក្កស្ស ច
ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមោ បុរិមោ
វិតក្កោ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ សវិតក្កានំ ខន្ធានំ
វិតក្កស្ស ច អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សវិត-
ក្កោ ច អវិតក្កោ ច ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមោ បុរិមោ សវិតក្កោ
ខន្ធា ច វិតក្កោ ច បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ សវិតក្កានំ
ខន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សវិតក្កោ
ច អវិតក្កោ ច ធម្មោ អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
រប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមោ បុរិមោ សវិតក្កោ ខន្ធា ច
វិតក្កោ ច បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស វិតក្កស្ស អនន្តរប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ សវិតក្កំ ច្រតិច្ចត្តញ្ច វិតក្កោ ច អវិ-
តក្កស្ស ឧបបតិច្ចត្តស្ស អាវុដ្ឋនា ច វិតក្កោ ច បញ្ចន្ធា
វិញ្ញាណានំ សវិតក្កោ ខន្ធា ច វិតក្កោ ច អវិតក្កស្ស
វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទុតិយស្ស ណា-
នស្ស បរិកម្មញ្ច វិតក្កោ ច ។ បេ ។ ហោដ្ឋាលិខិត-
លេខំ ឥមំនា កាវណោន ទដ្ឋតំ ។ អនុលោមញ្ច
វិតក្កោ ច អវិតក្កាយ វេលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។ សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ ច ធម្មោ

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃអវិតក្កធម៌ផង ដោយអនន្តរ-
 ប្បច្ច័យ គឺ វិតក្កៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកសវិតក្កក្នុង ក្រោយ ។ ផង
 នៃវិតក្កៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃសវិតក្កៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកសវិតក្កក្នុង មុន ។ ក្តី
 វិតក្កៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសវិតក្កក្នុង ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកសវិតក្កក្នុង មុន ។ ក្តី វិតក្កៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃវិតក្កៈ ក្រោយ ។
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ច្នតិចិត្ត ប្រកបដោយវិតក្កៈក្តី វិតក្កៈក្តី (ជាបច្ច័យ)
 នៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមិនមានវិតក្កៈ អាវុដ្ឋានៈក្តី វិតក្កៈក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃ
 បញ្ចវិញ្ញាណ ពួកសវិតក្កក្នុងក្តី វិតក្កៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដែលមិន
 មានវិតក្កៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ការបរិកម្ម នូវទុតិយជ្ឈានក្តី វិតក្កៈក្តី
 ។ បេ ។ អត្ថរៈ ដែលសរសេរហើយខាងក្រោម បណ្ឌិត គប្បីឃើញ
 តាមហេតុនេះចុះ ។ អនុលោមក្តី វិតក្កៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ
 ដែលមិនមានវិតក្កៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី

សវិត្តទុក្ខេ បញ្ញាវិហា

សវិតក្កស្ស ច អវិតក្កស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា សវិតក្កា ខន្ធា ច
 វិតក្កា ច បដ្ឋិមាទំ បដ្ឋិមាទំ សវិតក្កាទំ ខន្ធាទំ
 វិតក្កស្ស ច អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ... សម-
 នន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 នវ អញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ និស្សយប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ នវ ។

[៥៧] សវិតក្កា ធម្មា សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាវុត្តយុបនិស្សយោ
 អនន្តរុបនិស្សយោ បកត្តុបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្តុបនិស្សយោ សវិតក្កា ខន្ធា សវិតក្កាទំ ខន្ធាទំ ឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ មូលំ សវិតក្កា ខន្ធា
 អវិតក្កាទំ ខន្ធាទំ វិតក្កស្ស ច ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ មូលំ សវិតក្កា ខន្ធា សវិតក្កាទំ ខន្ធាទំ
 វិតក្កស្ស ច ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 អវិតក្កា ធម្មា អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាវុត្តយុបនិស្សយោ អនន្ត-
 រុបនិស្សយោ បកត្តុបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តុ-
 បនិស្សយោ អវិតក្កំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ អវិតក្កំ
 ណាទំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ឧប្បាទេតិ អកិញ្ញំ ឧប្បាទេតិ

សវិតក្កទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃអវិតក្កធម៌ផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកសវិតក្កក្ខន្ធ មុន ៗ ក្តី វិតក្កៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសវិតក្កក្ខន្ធ ក្រោយ ៗ
 ផង នៃវិតក្កៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
 សមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជា
 បច្ច័យ ដោយអញ្ញាបញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្ស្រ-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៧] សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយឧបនិស្ស្រ-
 យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ស្បបនិស្ស្រយ អនន្តបនិស្ស្រយ និងបកត្យុប-
 និស្ស្រយ ។ បេ ។ ឯបកត្យុបនិស្ស្រយ គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកសវិតក្កក្ខន្ធ ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកអវិតក្កក្ខន្ធផង នៃវិតក្កៈផង ដោយឧបនិស្ស្រយប្ប-
 ច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កក្ខន្ធផង នៃ
 វិតក្កៈផង ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 អវិតក្កធម៌ ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ គឺ ការម្ស្បបនិស្ស្រយ អនន្តប-
 និស្ស្រយ និងបកត្យុបនិស្ស្រយ ។ បេ ។ ឯបកត្យុបនិស្ស្រយ គឺ បុគ្គល
 អានុស្រយ នូវសត្វ ដែលមិនមានវិតក្កៈ ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមិនមាន
 វិតក្កៈ ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា ឲ្យកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អវិភក្តិ សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ ...
 កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ ឧត្តំ ភោជនំ ...
 សេនាសនំ វិភក្តិ ឧបនិស្សាយ អវិភក្តិ ឈានំ ...
 មត្តំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ អវិភក្តិ
 សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ វិភក្តិ ច អវិភក្តិយ
 សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស អវិភក្តិស្ស មត្តស្ស ដលសមា-
 បត្តិយា ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អវិភក្តិ
 ធម្មោ សវិភក្តិស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ តីណិបំ ឧបនិស្សយា សព្វត្ថ កាតញ្ច ។
 អវិភក្តិ សទ្ធិ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ សីលំ សមា-
 ទិយតិ ឧទោសថកម្មំ ករោតិ សវិភក្តិ ឈានំ ...
 វិបស្សនំ មត្តំ អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ
 ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ អវិភក្តិ សីលំ ។ បេ ។
 សេនាសនំ វិភក្តិ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ហានតិ ។ បេ ។ សដ្ឋំ
 កិល្ឈតិ អវិភក្តិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ វិភក្តិ
 ច សវិភក្តិយ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ វាគស្ស
 បត្តនាយ សវិភក្តិស្ស មត្តស្ស ដលសមាបត្តិយា

អភិធម្មបដិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងសីល ដែលមិនមានវិតក្កៈ (ឲ្យកើត
ឡើង) ។ បេ ។ ខ្យវបញ្ញា . . . ខ្យវកាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ ខ្យវ
ភោជនៈ . . . អាស្រ័យ ខ្យវសេនាសនៈ និងវិតក្កៈ ហើយញ៉ាំងឈាន
ដែលមិនមានវិតក្កៈ . . . ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំង
សមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមិនមានវិតក្កៈ ។ បេ ។ សេនា-
សនៈក្តី វិតក្កៈក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ដែលមិនមានវិតក្កៈ ។ បេ ។ ជា
បច្ច័យ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ ដែលមិនមានវិតក្កៈ និងផល-
សមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិត-
ក្កធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សូម្បីឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ទាំង ៣
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងបច្ច័យទាំងពួង ។ បុគ្គល អាស្រ័យ ខ្យវសទ្ធា មិនមាន
វិតក្កៈ ហើយឲ្យខ្យវទាន សមាទានខ្យវសីល ធ្វើ ខ្យវឧបោសថកម្មញ៉ាំងឈាន
ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ . . . ញ៉ាំងវិបស្សនា ញ៉ាំងមគ្គ ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . .
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើងខ្យវមានៈ ប្រកាន់ខ្យវទិដ្ឋិ ខ្យវសីល
ដែលមិនមានវិតក្កៈ ។ បេ ។ អាស្រ័យ ខ្យវសេនាសនៈ និងវិតក្កៈ ហើយឲ្យ
ខ្យវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់ ខ្យវសត្វ ។ បេ ។
បំបែក ខ្យវសង្ស សទ្ធា ដែលមិនមានវិតក្កៈ ។ បេ ។ សេនាសនៈក្តី
វិតក្កៈក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ
នៃបញ្ញា ពតៈ សេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ និងផលសមាបត្តិ

សវិតក្កទុកេ បញ្ញាវិពេ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អវិតក្កោ ធម្មា
 សវិតក្កស្ស ច អវិតក្កស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិតក្កំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ
 នានំ ទេតិ ។ បេ ។ ទុតិយវារេ លិខិតបទា សត្រ
 កាកញា ។ សមាបត្តិំ ឧប្បទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ
 កណ្ណាតិ សីលំ . . . បញ្ញំ . . . សេនាសនំ វិតក្កំ ឧប-
 និស្សយ នានំ ទេតិ ។ បេ ។ ទាលំ ហានតិ ។ បេ ។
 សង្កំ ភិក្ខុតិ អវិតក្កោ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ
 វិតក្កោ ច សវិតក្កាយ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ
 វាគស្ស បត្តនាយ សវិតក្កស្ស មក្កស្ស ផលសមា-
 បត្តិយា វិតក្កស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ ច ធម្មា សវិតក្កស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សវិតក្កោ
 ខន្ធា ច វិតក្កោ ច សវិតក្កានំ ខន្ធានំ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្វលំ សវិតក្កោ ខន្ធា ច
 វិតក្កោ ច អវិតក្កានំ ខន្ធានំ វិតក្កស្ស ច ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្វលំ សវិតក្កោ ខន្ធា ច
 វិតក្កោ ច សវិតក្កានំ ខន្ធានំ វិតក្កស្ស ច ឧបនិ-
 ស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សវិតក្កទុកៈ បញ្ញាវាៈ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង
នៃអវិតក្កធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ឡូសត្វ
ដែលមិនមានវិតក្កៈ ហើយឲ្យ ឡូទាន ។ បេ ។ បទ ដែលសរសេរ ទាំង
អស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងវារៈទី ២ ផងចុះ ។ បុគ្គល ញ៉ាំងសមាបត្តិ
ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង ឡូមានៈ ប្រកាន់ ឡូទិដ្ឋ ឡូសីល . . . ឡូបញ្ញា
. . . អាស្រ័យ ឡូសេនាសនៈ និងវិតក្កៈ ហើយឲ្យ ឡូទាន ។ បេ ។
សម្លាប់ ឡូសត្វ ។ បេ ។ បំបែក ឡូសង្ឃ សត្វ ដែលមិនមាន
វិតក្កៈ ។ បេ ។ សេនាសនៈក្តី វិតក្កៈក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃសត្វ ដែល
ប្រកបដោយវិតក្កៈ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា
មគ្គ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ផលសមាបត្តិ និងវិតក្កៈ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធក្តី វិតក្កៈក្តី ជាបច្ច័យ
នៃពួកសវិតក្កក្ខន្ធ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកសវិត-
ក្កក្ខន្ធក្តី វិតក្កៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកអវិតក្កក្ខន្ធផង នៃវិតក្កៈផង
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធក្តី វិតក្កៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសវិតក្កក្ខន្ធផង នៃវិតក្កៈផង ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មប៊ីដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៦០] អវិភក្កោ ធម្មោ អវិភក្កស្ស ធម្មស្ស
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ ... វត្ថុំ អនិច្ចតោ ...
 វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ តំ អារព្ភ វិភក្កោ
 ឧប្បជ្ជនិ ទិព្វេន ។ បេ ។ ដោដ្ឋញ្ញាយតទំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតទំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 កាយាយតទំ ... វត្ថុ អវិភក្កានំ ខន្ធានំ វិភក្កស្ស
 ច បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ អវិភក្កោ ធម្មោ
 សវិភក្កស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 ចក្កំ ... វត្ថុំ អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ អស្សាទេតិ
 អភិទន្ធិតិ តំ អារព្ភ សវិភក្កោ ខន្ធា ឧប្បជ្ជនិ ។ វត្ថុ-
 បុរេជាតំ វត្ថុ សវិភក្កានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន
 បច្ឆយោ ។ អវិភក្កោ ធម្មោ សវិភក្កស្ស ច អវិ-
 ភក្កស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ អា-
 រម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ
 ... វត្ថុំ អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ
 តំ អារព្ភ សវិភក្កោ ខន្ធា ច វិភក្កោ ច ឧប្បជ្ជនិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(៦០) អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ នូវ ចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . បុគ្គល ពិចារណាយើញ្ញច្យាស៍ ត្រេតកអរ រីករាយ វិតក្កៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ ដោយ ទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុ- បុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកអវិតក្កក្ខន្ធផង ៃវិតក្កៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . បុគ្គល ពិចារណាយើញ្ញច្យាស៍ ត្រេតកអរ រីករាយ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសវិតក្កក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អវិតក្កធម៌ ជា បច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង ៃអវិតក្កធម៌ផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បាន ដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . បុគ្គល ពិចារណាយើញ្ញច្យាស៍ ត្រេតកអរ រីក- រាយ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធក្តី វិតក្កៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ ។

សវីកក្កុក បញ្ញាវារី

វត្ថុប្បវេណី វត្ថុ សវីកក្កានំ ខន្ធានំ វិកក្កស្ស ច
ប្បវេណីកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៦០] សវីកក្កោ ធម្មោ អវិកក្កស្ស ធម្មស្ស
បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភីណិ បដ្ឋាជាតា ។
... អាសេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[៦២] សវីកក្កោ ធម្មោ សវីកក្កស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា នានាខណិកា ។
សហជាតា សវីកក្កោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នានាខណិកា សវីកក្កោ
ចេតនា វិចារកានំ សវីកក្កានំ ខន្ធានំ កម្មប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។ ឃវំ ចត្តាវិ សហជាតាបិ នានាខណិកាបិ
កាកត្ថា ។ ... វិចារកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ អា-
ហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តាវិ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ចត្តាវិ ណានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ មគ្គប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ នវ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ន ។

សវិតក្កទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ឯវិត្តបុរេជាត ភី វិត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកសវិតក្កក្នុងផង នៃវិតក្កៈផង
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦១] សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ បានដល់បច្ច័យជាត ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
ការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦២] សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែល
ប្រកបដោយវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃវិ-
បាកក្នុង ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ វារៈ ៤ ក្តី សហ-
ជាតក្តី នានាខណិកៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះ ។ . . . ជាបច្ច័យ
ដោយវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជា
បច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(៦៣) សវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ អវិតក្កោ ធម្មោ អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ អវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ អវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្តវិតក្កស្ស សម្មយុត្តកានព្វា ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ វត្តវិតក្កស្ស សម្មយុត្តកានព្វា ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ សវិតក្កោ ធម្មោ អវិតក្កោ ធម្មោ អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សន្ធិត្តំ ។

(៦៤) សវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឯកំ បដិច្ចសទិសំ ។ សវិតក្កោ ធម្មោ អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សន្ធិត្តំ ។ សវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មោ អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិច្ចសទិសំ ។ អវិតក្កោ ធម្មោ

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

(៦៣) សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 ច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអ-
 វិតក្កធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចា-
 ជាត ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃ
 អវិតក្កៈធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
 សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃវិតក្កៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជា
 បច្ច័យ នៃវិតក្កៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋច្ច័យ ។
 សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋច្ច័យ
 បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(៦៤) សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃអវិតក្កធម៌ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃអវិតក្ក-
 ធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បដ្ឋច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ អវិតក្កធម៌

សវិតក្កស្ស បញ្ញាវិហារ

អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ បច្ចាជាតំ អាហារំ វត្ថុន្ទ្រិយំ ។ សង្ខតំ ។
 អវិតក្កោ ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សង្ខតំ ។ អវិតក្កោ
 ធម្មោ សវិតក្កស្ស ច អវិតក្កស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជា-
 តោ វិតក្កោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មជ្ជាណ-
 នញ្ច រូបានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ
 វិតក្កោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កជត្តា ច រូបានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ វិតក្កស្ស
 សម្បយុត្តកានញ្ច ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សា-
 ទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត វិតក្កោ ច សម្បយុត្តកា ច
 ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ វត្ថុ វិតក្កស្ស សម្បយុត្តកានញ្ច
 ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សវិតក្កោ ច អវិ-
 តក្កោ ច ធម្មោ សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ សវិ-
 តក្កោ ឯកោ ខន្ធា ច វិតក្កោ ច តិណ្ណាន្តំ ខន្ធានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ សហជាតោ

សវិតក្កធម៌: បញ្ញាវារ:

ជាបច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
 បច្ច័យ ជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ អវិតក្កធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេ-
 ជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង
 នៃអវិតក្កធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
 សហជាត គឺ វិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ វិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃវិតក្កៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ ន្ទវចក្ខុ . . . ន្ទវវត្ថុ ថាមិនទៀង
 . . . ពិចារណាយើញច្បាស់ គ្រេកអរ រីករាយ វិតក្កៈក្តី ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាសន្ទវអំពើនោះ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 វិតក្កៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី
 អវិតក្កធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ សវិតក្កក្ខន្ធទ ១ ក្តី វិតក្កៈក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។ សហជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បវឌ្ឍានំ

សវិតក្កោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិក្ខុ-
លោ សហជាតាបិ ទ្វេ កាតញ្ចា ។ សវិតក្កោ ច អវិ-
តក្កោ ច ធម្មា អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បន្ទាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិ-
យំ ។ សហជាតា សវិតក្កោ ខន្ធា ច វិតក្កោ ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជា-
តា សវិតក្កោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច វិតក្កស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខុលោ តិណ្ណំ ។ បន្ទាជាតា សវិ-
តក្កោ ខន្ធា ច វិតក្កោ ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា សវិតក្កោ
ខន្ធា ច វិតក្កោ ច កតទ្បិញ្ញារោ អាហារោ ច ឥមស្ស
កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា សវិ-
តក្កោ ខន្ធា ច វិតក្កោ ច រូបដីវិតិទ្រិយញ្ច កដត្តារូបានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ ច
ធម្មា សវិតក្កស្ស ច អវិតក្កស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
សវិតក្កោ ឯកោ ខន្ធា ច វិតក្កោ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធា-
នំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ សវិតក្កក្ខន្ធទ្វី ១ ក្តី វិតក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 ខន្ធ ២ . . . សូម្បីសហជាតប្បច្ច័យ ក៏មានវារៈ ២ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
 បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធទ្វី
 វិតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 សហជាត គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធទ្វី វិតក្តី ជាបច្ច័យ នៃវិតក្តី ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បច្ចាជាត គឺ
 ពួកសវិតក្កក្ខន្ធទ្វី វិតក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធទ្វី វិតក្តី
 កតទ្បិភ្នំរាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចា-
 ជាត គឺ ពួកសវិតក្កក្ខន្ធទ្វី វិតក្តី រូបដីឥន្ទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក
 កដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃអវិតក្កធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ សវិតក្កក្ខន្ធទ្វី ១ ក្តី វិតក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ

សវិតក្កទុកេ បញ្ញាវិហារ

ទ្វេ ខន្ធ... ។ សហជាតេ សវិតក្កោ ឯកោ ខន្ធ ច
 វត្ថុ ច តិណ្ណានំ ខន្ធនំ វិតក្កស្ស ច អត្ថិប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ទ្វេ ខន្ធ... បដិសន្ធិយាមិ ទ្វេ ។ ...
 នត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ខន្ធ... បដិសន្ធិយាមិ
 ទ្វេ ។ ... នត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិតកតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អវិតកតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៦៥] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
 យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ
 អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេ-
 ជាតេ តីណិ បន្តាជាតេ តីណិ អាសេវនេ នវ កម្ម
 ចត្តារិ វិចារកេ នវ អាហារេ ចត្តារិ វេទ្ធិយេ ចត្តារិ
 ណារេ នវ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ ច វិប្បយុត្តេ បញ្ច
 អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិតកេ នវ អវិតកេ នវ ។

[៦៦] សវិតក្កោ ធម្មា សវិតក្កស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កម្ម-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សវិតក្កោ ធម្មា
 អវិតក្កស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

សវិតក្កទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ខន្ធ ២ . . . ។ សហជាត គឺ សវិតក្កខន្ធ ១ ក្តី វិតក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធ ៣ ផង នៃវិតក្កៈផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . បដិសន្និកាល
មានវារៈ ២ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . .
បដិសន្និកាល មានវារៈ ២ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៦] សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអវិតតក្កធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 សវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃអវិតក្កធម៌ផង ដោយការម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃអវិតក្កធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អវិតក្កធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អវិតក្កធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃអវិតក្កធម៌
 ផង ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សវិតក្ក-
 ធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ

សវិតក្កទុកេ បញ្ញាវិហារ

សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ ច ធម្មា អវិតក្កស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បញ្ញា-
 ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សវិតក្កោ ច អវិតក្កោ
 ច ធម្មា សវិតក្កស្ស ច អវិតក្កស្ស ច ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៦៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ សត្វត្ត
 នវ នោអវិតតេ នវ ។

[៦៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។ បេ ។
 ... នសមនន្តរេ ចត្តារិ នអញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ នឧបនិស្ស-
 យេ ចត្តារិ នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវប្បយុត្តេ ចត្តារិ
 នោនត្តិយា ចត្តារិ នោវិតតេ ចត្តារិ ។

[៦៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ...
 អធិបតិយា នវ ។ អនុលោមមាតិកា វិគ្គារតញ្ច ។
 ... អវិតតេ នវ ។

សវិតក្កទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអវិតក្កធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ សវិតក្កធម៌ក្តី អវិតក្កធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យ នៃសវិតក្កធម៌ផង នៃអវិតក្កធម៌ផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុខ្នតៃមានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
។ បេ ។ . . . ក្នុងនសមនន្តវប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៦៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងនធម៌បតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ . . . ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សរីរាវុក

បដិបូរិណ

[៧០] សរីរាវុក ធម្មំ បដិច្ច សរីរាវោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សរីរាវុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធលេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ យថា
 សរីរតក្កុទុកំ ឯកំ កាតព្វំ និទ្ធានាករណំ ឥធ មក្កេ
 បត្តារិ កាតព្វានិ សរីរាវុកេ ឥមំ នាណាករណំ ។

សរីរាវុកំ និដ្ឋិតំ ។

សប្បីតិកុក

បដិបូរិណ

[៧១] សប្បីតិកុក ធម្មំ បដិច្ច សប្បីតិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សប្បីតិកុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធលេ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។
 សប្បីតិកុក ធម្មំ បដិច្ច អប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា សប្បីតិកោ ខន្ធលេ បដិច្ច បីតិ ច បីតុ-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ សប្បីតិកុក
 ធម្មំ បដិច្ច សប្បីតិកោ ច អប្បីតិកោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សប្បីតិកុកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច

សវីចារទុក្ខៈ

បដិបូរិវៈ

(៧០) សវីចារធមិ អាស្រ័យ នូវសវីចារធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវសវីចារក្ខន្ធទ ១ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ សវីតក្កទុក្ខៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើផ្សេង ។ គ្នាទេ វរៈ ៤ ក្នុងមគ្គ- ប្បច្ច័យ ក្នុងទីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ នេះ ជាការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នា ក្នុងសវីចារទុក្ខៈ ។

ចប់ សវីចារទុក្ខៈ ។

សប្បីតិកទុក្ខៈ

បដិបូរិវៈ

(៧១) សប្បីតិកធមិ (ធមិប្រកបដោយបីតិ) អាស្រ័យ នូវ សប្បីតិកធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយបីតិ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិ- សន្ធិ ។ បេ ។ ធមិប្បីតិកធមិ (ធមិមិនមានបីតិ) អាស្រ័យ នូវសប្បីតិក- ធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ បីតិផង ចិត្តសមុជ្ជានុប្បដង អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ប្រកបដោយបីតិ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ សប្បីតិកធមិក្កំ ធមិប្បីតិកធមិក្កំ អាស្រ័យ នូវសប្បីតិកធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្នុង បីតិក្កំ ចិត្តសមុជ្ជានុប្បក្កំ អាស្រ័យ

សប្បីតិកទុក្ខំ បដិច្ចវិវា

តយោ ខន្ធា បីតិ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
 . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ អប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 អប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អប្បីតិកំ
 ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ
 បីតិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ អប្ប-
 តិកំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បីតិ បដិច្ច កដត្តារូបំ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា បីតិ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច បីតិ
 ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច . . . ។

យថា សវិតក្កទុក្ខំ សព្វត្ថ ឯវំ សប្បីតិកទុក្ខំ
 កាតព្វំ សព្វត្ថ បវតិ បដិសន្ធិ ធរិចិ បញ្ញា ។

(៧២) ហេតុយា ធរិ អារម្មណោ ធរិ អធិបតិយា
 ធរិ ។ បេ ។ បុរេជានេត ធ កម្មេ ធរិ វិចារកេ ធរិ
 អវិគតេ ធរិ ។

(៧៣) សប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បីតិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ធរិហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ សប្បីតិកំ ឯកំ
 ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ សប្បីតិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច អប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធរិហេតុប្បច្ចយា

សប្បីតិកទុកៈ បដិច្ចវារៈ

នូវសប្បីតិកក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ ។ បេ ។
 អប្បីតិកធម៌ អាស្រ័យ នូវអប្បីតិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវអប្បីតិ-
 កក្ខន្ធ ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវបីតិ ខន្ធ ៣ ក្តី កងត្តារូបក្តី
 អាស្រ័យ នូវអប្បីតិកក្ខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ នូវខន្ធ ២ . . .
 កងត្តារូប អាស្រ័យ នូវបីតិ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អា-
 ស្រ័យ នូវវត្ថុ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវបីតិ បីតិ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ អាស្រ័យ
 នូវមហាក្ខត ១ . . . ។

សវិតកុទុកៈ ក្នុងវារៈទាំងពួង យ៉ាងណា សប្បីតិកទុកៈ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ យ៉ាងនោះ មានបវត្តិបដិសន្និ ក្នុងវារៈទាំងពួង មានបញ្ញា ៧ ។

[៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៣] សប្បីតិកធម៌ អាស្រ័យ នូវសប្បីតិកធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវសប្បីតិ-
 កក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ អប្បីតិកធម៌
 អាស្រ័យ នូវសប្បីតិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបំណែ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អហេតុកេ សប្បីតិកេ ខន្ធ បដិច្ច បីតិ ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ រូបំ ។ សប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បីតិកោ
 ច អប្បីតិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ សប្បីតិកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
 បីតិ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ន្ទេ ខន្ធ . . ។ អប្ប-
 ីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បីតិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ នហេតុ-
 ប្បច្ចយា អហេតុកំ អប្បីតិកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ន្ទេ ខន្ធ . . . បីតិ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ អប្ប-
 ីតិកំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ កដត្តា ច រូបំ
 ន្ទេ ខន្ធ បដិច្ច ន្ទេ ខន្ធ កដត្តា ច រូបំ ខន្ធ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ យាវ
 អសញ្ញាសត្តាបិ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ
 ខន្ធ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ
 ហោហោ ។ អប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បីតិកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ បីតិ បដិច្ច
 សប្បីតិកោ ខន្ធ ។ ម្យលំ បីតិ បដិច្ច សប្បីតិកោ
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។ សប្បីតិកញ អប្ប-
 ីតិកញ ធម្មំ បដិច្ច សប្បីតិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ បីតិក្កំ បិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កំ អាស្រ័យ នូវពួកសប្បីតិកក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ ។
 សប្បីតិកធម៌ក្កំ អប្បីតិកធម៌ក្កំ អាស្រ័យ នូវសប្បីតិកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក្កំ បីតិក្កំ បិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កំ អាស្រ័យ
 នូវសប្បីតិកក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ អប្បីតិកធម៌
 អាស្រ័យ នូវអប្បីតិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ខន្ធ ព ក្កំ បិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កំ អាស្រ័យ នូវអប្បីតិកក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ
 នូវខន្ធ ២ . . . បិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវបីតិ ខន្ធ ព ក្កំ
 កដត្តារូបក្កំ អាស្រ័យ នូវអប្បីតិកក្ខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ
 ខន្ធ ២ ក្កំ កដត្តារូបក្កំ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
 ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ទាំងដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ
 មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិត្រិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិត្រិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សប្បី-
 តិកធម៌ អាស្រ័យ នូវអប្បីតិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសប្បីតិកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវបីតិ ជាអហេតុកៈ ។ មូល
 គឺ ពួកសប្បីតិកក្ខន្ធក្កំ បិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កំ អាស្រ័យ នូវបីតិ ។ សប្បី-
 តិកធម៌ អាស្រ័យ នូវសប្បីតិកធម៌ផង នូវអប្បីតិកធម៌ផង ទើបកើតឡើង

សប្បីតិកទុកំ បដិច្ចវារោ

នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ សប្បីតិកំ ឯកំ ខន្ធាត្ត
 បីតិកា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ សប្បី-
 តិកា អប្បីតិកា ធម្មំ បដិច្ច អប្បីតិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកេ សប្បីតិកេ
 ខន្ធា ច បីតិកា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកេ
 សប្បីតិកេ ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ ។ សប្បីតិកា អប្បីតិកា ធម្មំ បដិច្ច
 សប្បីតិកោ ច អប្បីតិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ន-
 ហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ សប្បីតិកំ ឯកំ ខន្ធាត្ត
 បីតិកា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានត្ត រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធា . . . អហេតុកំ សប្បីតិកំ ឯកំ ខន្ធាត្ត បីតិកា
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . អហេតុកេ សប្បី-
 តិកេ ខន្ធា ច បីតិកា មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៧៤] នហេតុយា នវ នអាម្មណោ ភីណិ នអដិ-
 បតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ ។ បេ ។ នឧបនិស្សយេ
 ភីណិ នបុរេដាតេ នវ នបច្ឆាដាតេ នវ នអាសេវនេ
 នវ នកម្មេ ចត្តារិ នវនាកេ ឯកំ នអាហារេ
 ឯកំ នសង្ក្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ នវ

សប្បតិកទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ ទ្យវសប្បតិកក្ខន្ធ ១ ជា
 អេហេតុកៈផង ទ្យវប័តិផង ទ្យវខន្ធ ២ . . . ។ អប្បតិកធម៌ អាស្រ័យ
 ទ្យវសប្បតិកធម៌ផង ទ្យវអប្បតិកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ទ្យវពួកសប្បតិកក្ខន្ធ ជាអេហេតុកៈ
 ផង ទ្យវប័តិផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ទ្យវពួកសប្បតិកក្ខន្ធ ជាអេហេ-
 តុកៈផង ទ្យវពួកមហាក្ខតផង ។ សប្បតិកធម៌ក្តី អប្បតិកធម៌ក្តី អាស្រ័យ
 ទ្យវសប្បតិកធម៌ផង ទ្យវអប្បតិកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ ទ្យវសប្បតិកក្ខន្ធ ១
 ជាអេហេតុកៈផង ទ្យវប័តិផង ទ្យវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ ទ្យវ
 សប្បតិកក្ខន្ធ ១ ជាអេហេតុកៈផង ទ្យវប័តិផង ទ្យវខន្ធ ២ . . . ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ទ្យវពួកសប្បតិកក្ខន្ធ ជាអេហេតុកៈផង ទ្យវប័តិផង
 ទ្យវពួកមហាក្ខតផង ។

(៧៤) ក្នុងនេហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេអាម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនេអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ២ ។ ក្នុងនេឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេអាសេ-
 វនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនេវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនេអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនេឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនេឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនេមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវប្បយុត្តេ ធនោនត្តិយា ភីណិ
លោភិតេ ភីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាណាបិ សហជាតវារេបិ
កាតញ្ច ។

បបូយវារោ

[៧៥] សប្បីតិកំ ធម្មំ បច្ចុយា សប្បីតិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា ។ សង្ខតំ ។ យថា
សវិតក្កុទ្ធកេ អនុលោមប្បច្ចុយវារំ ឯវំ បវត្តំ បដិ-
សន្ធិំ នវ បញ្ញា បរិច្ចណា បីតិ និដ្ឋានាភរណា ។

[៧៦] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិយា
នវ ។ បេ ។ អវិតតេ នវ ។

[៧៧] សប្បីតិកំ ធម្មំ បច្ចុយា សប្បីតិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចុយា ភីណិ បដិច្ច-
សនិសា ។ អប្បីតិកំ ធម្មំ បច្ចុយា អប្បីតិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចុយា ។ បវត្តំ បដិសន្ធិ
កាតញ្ច បដិច្ចវារសនិសា យាវ អសញ្ញសត្តា ។
ចក្កាយតនំ បច្ចុយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ . . .
វត្តំ បច្ចុយា អហេតុកា អប្បីតិកា ខន្ធា បីតិ ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងនោនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ភាពបំពាន ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

បឋមវារៈ

[៧៥] សប្បីតិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងសប្បីតិកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ អនុលោមប្បច្ច័យវារៈ ក្នុង
 សវិតក្កទុកៈ យ៉ាងណា បវត្តិបដិសន្ធិ បញ្ញាទាំង ៧ បីតិ បរិបូណ៌
 យ៉ាងនោះដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាទេ ។

[៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ។

[៧៧] សប្បីតិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងសប្បីតិកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ អប្ប-
 តិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអប្បីតិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
 បវត្តិបដិសន្ធិ ដរាប ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ នឹង
 កាយាយតនៈ . . . ពួកអប្បីតិកទូន្ម ជាអហេតុកៈក្តី បីតិក្តី ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ

សប្បីតិកទុកំ សំសដ្ឋិវិពា

វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធច ច វត្ថុញ្ញ
បច្ចុយា វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ មោ-
ហោ ៖ អនុលោមសទិសា នវ បញ្ញា បវត្តិយេវ
បនិសន្និ នត្តិ ឯកោយេវ មោហោ ។

[៧៨] នហេតុយា នវ អារម្មណេ ភីណិ នអធិ-
បតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ
នបុរេវាតេ នវ នបច្ឆាជិតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកម្មេ នវ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នវត្រិយេ
ឯកំ នណនេ ឯកំ នមគ្គេ នវ នសម្បយុត្តេ ភីណិ
នវប្បយុត្តេ ច លោនត្តិយា ភីណិ លោវិគតេ ភីណិ ។
ឯវំ ឥតរេ ធ្វេ គណនាបិ និស្សយវារាបិ កាតញ្ញា ។

សំសដ្ឋិវិពា

[៧៩] សប្បីតិកំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សប្បីតិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា ។

[៨០] ហេតុយា ធិ អារម្មណេ ធិ សព្វត្ថ ធិ
អវិគតេ ធិ ។

សប្បីតិកទុកៈ សំសង្ហារៈ

មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិត្រិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួក
ខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិត្រិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។
បញ្ញា ៧ ប្រហែលគ្នានឹងអនុលោម មានតែបវត្ថុ មិនមានបដិសន្ធិទេ
មានតែមោហៈមួយប៉ុណ្ណោះ ។

[៧៨] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
នឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោ-
នត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

សំសង្ហារៈ

[៧៩] សប្បីតិកធម៌ លាយទ្បំ នឹងសប្បីតិកធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៦ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៨០] នហេតុយា ន នអធិបតិយា ន នបុរេ-
ជាតេ ន នបច្ឆាជាតេ ន នអាសេវនេ ន នកម្ម-
ចត្តារិ នវិចារកេ ន នយានេ ឯកំ នមគ្គេ ន
នវិប្បយុត្តេ ន ។

ឯវំ ឥតវេ ធ្វេ កណាណាបិ សម្បយុត្តវារោបិ

កាតញ្ច ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៨២] សប្បវីតិកោ ធម្មោ សប្បវីតិកស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សប្បវីតិកា ហេតុ សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ សប្បវីតិកោ ធម្មោ អប្បវីតិកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សប្បវីតិកា ហេតុ
បីតិយា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ ប្បលំ សប្បវីតិកា
ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ បីតិយា ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ អប្បវីតិកោ ធម្មោ អប្បវីតិកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បវីតិកា ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[៨១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ហាវិវរៈ

[៨២] សប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌ ដោយហេតុប្ប-
ច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ សប្បីតិកធម៌ ជា
បច្ច័យ នៃអប្បីតិកធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ប្រកបដោយ
បីតិ ជាបច្ច័យ នៃបីតិផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុ-
ប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ មូល គឺ ពួកហេតុ ប្រកប
ដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃបីតិផង នៃពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ អប្ប-
តិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្បីតិកធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ មិន
មានបីតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង

សប្បីតិកទុកេ បញ្ញាវិរោ

ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិត្តុលោ ។ បេ ។

(៨៣) សប្បីតិកោ ធម្មោ សប្បីតិកស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សប្បីតិកេ ខន្ធ អារត្ត
 សប្បីតិកា ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្យលំ សប្បីតិកេ ខន្ធ
 អារត្ត អប្បីតិកា ខន្ធ ច បីតិ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្យលំ
 សប្បីតិកេ ខន្ធ អារត្ត សប្បីតិកា ខន្ធ ច បីតិ ច
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ អប្បីតិកោ ធម្មោ អប្បីតិកស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អប្បីតិកេន ចិត្តេន
 នានំ ទត្វា សីលំ . . . ទោសេកម្មំ កត្វា អប្បីតិ-
 កេន ចិត្តេន បដ្ឋវេក្ខតិ អស្សុទេតិ អភិទន្ធិតិ តំ
 អារត្ត អប្បីតិកោ វាកោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ វិចិ-
 កំច្ឆា ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ឈតិ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 អប្បីតិកា ឈរោ វុដ្ឋហិត្វា . . . បត្តា វុដ្ឋហិត្វា . . .
 ដលា វុដ្ឋហិត្វា អប្បីតិកេន ចិត្តេន បដ្ឋវេក្ខតិ
 អរិយា អប្បីតិកេន ចិត្តេន ទិញានំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ ទិញានំ
 អប្បីតិកស្ស កោត្រកុស្ស វោទានស្ស មក្កស្ស ផលស្ស
 អាវុដ្ឋនាយ បីតិយោ ច អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

សប្បីតិកធម៌: បញ្ញាវារៈ

ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។

[៨៣] សប្បីតិកធម៌ ជាបដ្ឋាយ នៃសប្បីតិកធម៌ ដោយអារម្ម-

ណប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសប្បីតិកក្ខន្ធក្រិ ប្រារព្ធ នូវពួកសប្បីតិកក្ខន្ធក្រិ ទើបកើត
ឡើង ។ មូល គឺ អប្បីតិកក្ខន្ធក្រិ បីតិក្រិ ប្រារព្ធ នូវពួកសប្បីតិកក្ខន្ធក្រិ ទើប
កើតឡើង ។ មូល គឺ ពួកសប្បីតិកក្ខន្ធក្រិ បីតិក្រិ ប្រារព្ធ នូវពួកសប្បីតិកក្ខន្ធក្រិ
ទើបកើតឡើង ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបដ្ឋាយ នៃអប្បីតិកធម៌ ដោយអារម្ម-
ណប្បដ្ឋាយ គឺ បុគ្គល ទ្រទ្រង់ទាន ដោយចិត្ត មិនមានបីតិ នូវសីល . . .

ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា ដោយចិត្ត មិនមានបីតិ ត្រេកអរ
រីករាយ រាគៈ មិនមានបីតិ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិក្ខុ កើតឡើង
ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ចេញ

អំពីឈាន មិនមានបីតិ . . . ចេញអំពីមគ្គ . . . ចេញ អំពីផល ហើយ
ពិចារណា ដោយចិត្ត មិនមានបីតិ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន

ដោយចិត្ត មិនមានបីតិ ឯព្រះនិព្វាន ជាបដ្ឋាយ នៃគោត្រកូ វេទានៈ
មគ្គ ផល កិរិយាវតីន៍ ដែលមិនមានបីតិ និងបីតិ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ

អភិធម្មបំណែ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

អរិយា សប្បវិតិកេន ចិត្តេន អប្បវិតិកេ បហំនេ
 កិលេសេ ... វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ ... បុព្វេ ។ បេ ។
 ចក្កំ ... វត្ថុំ ... អប្បវិតិកេ ខន្ធច ប បីតិញ្ច អប្ប-
 វិតិកេន ចិត្តេន អនិច្ចតោ ... វិបស្សនិ អស្សាទេនិ
 អភិនន្ទនិ តំ អារត្ត អប្បវិតិកោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កុនា ។ បេ ។
 ដោជ្ឈញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អប្បវិតិកា ខន្ធច វត្ថុវិជញ្ញាណស្ស ចេតោប-
 រិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 កម្មបតញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋនាយ
 បីតិយា ច អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បវិតិកេ
 ខន្ធច ប បីតិញ្ច អារត្ត អប្បវិតិកា ខន្ធច ប បីតិ ច
 ឧប្បជ្ជនិ ។ អប្បវិតិកោ ធម្មោ សប្បវិតិកស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ អប្បវិតិកេន ចិត្តេន
 នានំ ទត្វា សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ... សប្បវិតិកេន
 ចិត្តេន បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារត្ត
 សប្បវិតិកោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ អប្បវិតិកា
 យាពា វុដ្ឋហិត្វា ... មត្តា វុដ្ឋហិត្វា ... ផលា
 វុដ្ឋហិត្វា សប្បវិតិកេន ចិត្តេន បច្ចវេក្ខតិ អរិយា

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវកងកិលេស មិនមានបីតិ ដែលលះ
 បង់ហើយ ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ ... នូវកងកិលេស ដែលសង្កត់
 សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ...
 នូវពួកខន្ធ មិនមានបីតិផង នូវបីតិផង ថាមិនឡើង ដោយចិត្ត មិនមាន
 បីតិ ... ពិចារណាឃើញ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ មិនមានបីតិ កើត
 ឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ដោយទិព្វ-
 ចក្ខុ ។ បេ ។ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ មិនមានបីតិ ជាបច្ច័យ នៃកិរិយាវតីន៍ នូវឥន្ទ្រិ-
 ធជញ្ញាណ ចេតនាបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មប-
 គញ្ញាណ អនាគតិសញ្ញាណ និងបីតិ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ
 មិនមានបីតិក្តី បីតិក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ មិនមានបីតិ
 ផង នូវបីតិផង ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យនូវទាន ដោយចិត្ត មិនមានបីតិ នូវសីល ... នូវ
 ឧបោសថកម្ម ... ហើយពិចារណា ដោយចិត្តប្រកបដោយបីតិ ត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈ ប្រកបដោយបីតិ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
 នូវហេតុនោះ ចេញ អំពីឈាន មិនមានបីតិ ... ចេញ អំពីមគ្គ ... ចេញ
 អំពីផល ហើយពិចារណា ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ ពួកព្រះអរិយៈ

សប្បីតិកទុកេ បញ្ញាវាយ

សប្បីតិកេន ចិត្តេន និព្វានំ បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ សប្បី-
 តិកស្ស កោត្រកុស្ស វេទានស្ស មត្តស្ស ជលស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អរិយា សប្បីតិកេន
 ចិត្តេន អប្បីតិកេ បហំនេ កិលេសេ ... វិក្ខម្ពតេ
 កិលេសេ ... បុព្វេ ។ បេ ។ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... អប្បី-
 តិកេ ខន្ធម្មេ ច បីតិញ្ច សប្បីតិកេន ចិត្តេន អនិច្ចតោ
 ... វិបស្សន្តិ អស្សាទេន្តិ អភិទន្ធន្តិ តំ អារត្ត សប្បី-
 តិកោ វារោ ឧប្បជ្ឈតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ អប្បីតិកេ ខន្ធម្មេ ច
 បីតិញ្ច អារត្ត សប្បីតិកោ ខន្ធម្មេ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ អប្បីតិកោ
 ធម្មោ សប្បីតិកស្ស ច អប្បីតិកស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អប្បីតិកេន ចិត្តេន នានំ ទត្វា
 សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ... សប្បីតិកេន ចិត្តេន
 បច្ចុវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធន្តិ តំ អារត្ត សប្បីតិកោ
 ខន្ធម្មេ ច បីតិ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ អប្បីតិកោ ឈានា ... មត្តា
 ... ជលា វុដ្ឋហិត្វា សប្បីតិកេន ចិត្តេន បច្ចុវេក្ខតិ
 អរិយា សប្បីតិកេន ចិត្តេន និព្វានំ បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ
 សប្បីតិកស្ស កោត្រកុស្ស វេទានស្ស មត្តស្ស ជ-
 លស្ស បីតិយា ច អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អរិយា

សប្បីតិកទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ ឯព្រះនិព្វាន ជា
 បច្ច័យ នៃគោត្រកូ រោទានៈ មគ្គ និង ផល ប្រកបដោយបីតិ ដោយអា-
 រម្មណាប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវកងកិលេស មិនមានបីតិ
 ដែលលះបង់ហើយ ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ . . . នូវកងកិលេស
 ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ នូវចក្ខុ . . .
 នូវវត្ថុ . . . នូវពួកខន្ធ មិនមានបីតិផង នូវបីតិផង ថាមិនឡើង
 ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ ពិចារណាយើញ ត្រេកអរ រីករាយ ពតៈ
 ប្រកបដោយបីតិ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រាសព្វ នូវហេតុនោះ
 ពួកខន្ធ ប្រកបដោយបីតិ កើតឡើង ព្រោះប្រាសព្វ នូវពួកខន្ធ មិនមាន
 បីតិផង នូវបីតិផង ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌ផង នៃអប្បី-
 តិកធម៌ផង ដោយអាម្មណាប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យនូវទាន ដោយចិត្ត មិន
 មានបីតិ នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ពិចារណា ត្រេកអរ
 រីករាយ ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ ពួកខន្ធ ប្រកបដោយបីតិផង បីតិផង
 កើតឡើង ព្រោះប្រាសព្វ នូវហេតុនោះ អំពីឈាន មិនមានបីតិ . . .
 អំពីមគ្គ . . . ចេញ អំពីផល ហើយពិចារណា ដោយចិត្ត ប្រកប
 ដោយបីតិ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ដោយចិត្ត ប្រកប
 ដោយបីតិ ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ រោទានៈ មគ្គ ផល
 ប្រកបដោយបីតិ និងបីតិ ដោយអាម្មណាប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សប្បីតិកោន ចិត្តន អប្បីតិកោ បហីនេ កិលេសេ
 បច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខម្មិតេ កិលេសេ . . . បុព្វេ ។ បេ ។ ចក្កំ
 . . . វត្ថុំ . . . អប្បីតិកោ ខន្ធនេ ប បីតិញ្ច សប្បីតិកោន
 ចិត្តន អនិច្ចតោ . . . វិបស្សន្តិ អស្សានេន្តិ អភិទន្ធគ្នំ
 តំ អារត្ត សប្បីតិកោ វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ
 អប្បីតិកោ ខន្ធនេ ប បីតិញ្ច អារត្ត សប្បីតិកោ ខន្ធនេ
 ប បីតិ ប ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សប្បីតិកោ ប អប្បីតិកោ ប
 ធម្មា សប្បីតិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ សប្បីតិកោ ខន្ធនេ ប បីតិញ្ច អារត្ត សប្បីតិកោ
 ខន្ធនេ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ មូលំ សប្បីតិកោ ខន្ធនេ ប បីតិញ្ច
 អារត្ត អប្បីតិកោ ខន្ធនេ ប បីតិ ប ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ មូលំ
 សប្បីតិកោ ខន្ធនេ ប បីតិញ្ច អារត្ត សប្បីតិកោ ខន្ធនេ
 ប បីតិ ប ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

(៨២) សប្បីតិកោ ធម្មា សប្បីតិកស្ស ធម្មស្ស
 អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណានិបតិ សហជា-
 តានិបតិ ។ អារម្មណានិបតិ សប្បីតិកោ ខន្ធនេ ករុ
 កត្វា សប្បីតិកោ ខន្ធនេ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហជាតា-
 និបតិ សប្បីតិកោ អនិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ
 អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ សប្បីតិកោ ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពិចារណា នូវកងកិលេស មិនមានបីតិ ដែលលះបង់ហើយ ដោយចិត្ត
 ប្រកបដោយបីតិ នូវកងកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាល
 មុន ។ បេ ។ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . នូវពួកខន្ធ មិនមានបីតិផង នូវបីតិ
 ផង ថាមិនទៀង ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ . . . ពិចារណាយើញ
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រកបដោយបីតិ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង
 ព្រោះប្រាសព្វ នូវហេតុនោះ ពួកខន្ធ ប្រកបដោយបីតិក្តី បីតិក្តី កើតឡើង
 ព្រោះប្រាសព្វ នូវពួកខន្ធ មិនមានបីតិផង នូវបីតិផង ។ សប្បតិកធម៌ក្តី
 អប្បតិកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសប្បតិកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកសប្បតិកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាសព្វ នូវពួកសប្បតិកក្ខន្ធផង នូវ
 បីតិផង ។ មូល គឺពួកអប្បតិកក្ខន្ធក្តី បីតិក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាសព្វ
 នូវពួកសប្បតិកក្ខន្ធផង នូវបីតិផង ។ មូល គឺ ពួកសប្បតិកក្ខន្ធក្តី បីតិ
 ក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាសព្វ នូវពួកសប្បតិកក្ខន្ធផង នូវបីតិផង ។

(៨២) សប្បតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បតិកធម៌ ដោយអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 គឺ ពួកខន្ធ ប្រកបដោយបីតិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ ប្រកបដោយ
 បីតិ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ប្រកបដោយបីតិ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សប្បតិកធម៌

សប្បីតិកទុកេ បញ្ញាវិហេ

អប្បីតិកេស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 សប្បីតិកេ ខន្ធកុំ កត្វា អប្បីតិកា ខន្ធប បីតិ
 ប ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ សប្បីតិកា អធិបតិ
 បីតិយា ប ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សប្បីតិកោ ធម្មោ សប្បីតិកេស្ស ប
 អប្បីតិកេស្ស ប ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 សប្បីតិកេ ខន្ធកុំ កត្វា អប្បីតិកា ខន្ធប បីតិ
 ប ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ សប្បីតិកា អធិបតិ
 សម្បយុត្តកាទំ ខន្ធគំ បីតិយា ប ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច
 រូបាទំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អប្បីតិកោ
 ធម្មោ អប្បីតិកេស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ អប្បីតិកេន ចិត្តេន ទានំ . . . សីលំ
 . . . ឧបោសថកម្មំ . . . អប្បីតិកេន ចិត្តេន តំ កុំ
 កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ កុំ
 កត្វា អប្បីតិកោ វារោ ឧប្បជ្ជនិ ទីដ្ឋិ ឧប្បជ្ជនិ

សប្បីតិកធម៌: បញ្ញាវារ:

ជាបច្ច័យ នៃអប្បីតិកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកអប្បីតិកក្ខន្ធដង បីតិផង
កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ ប្រកបដោយបីតិ ឲ្យជាទីគោរព ។
ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃបីតិផង
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃសប្បីតិកធម៌ផង នៃអប្បីតិកធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួក
អប្បីតិកក្ខន្ធដង បីតិផង កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកសប្បីតិកក្ខន្ធ ឲ្យ
ជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃបីតិផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្បីតិកធម៌ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
ណាធិបតិ គឺ បុគ្គល នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម
. . . ដោយចិត្ត មិនមានបីតិ ធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ដោយ
ចិត្ត មិនមានបីតិ ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ មិនមានបីតិ
កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អប្បវិទិត្តោ ឈានា . . . មត្តោ . . . ដលា វុដ្ឋហិត្តា ដលំ
 ករំ កត្តា បច្ឆវេក្ខតិ អរិយា អប្បវិទិត្តោ ចិត្តោ និព្វានំ
 ករំ កត្តា បច្ឆវេក្ខន្តិ និព្វានំ អប្បវិទិត្តស្ស កោត្រភុស្ស
 វោទានស្ស មត្តស្ស ដលសមាបត្តិយា បីតិយា ច
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . អប្បវិទិ-
 កោ ខន្ធ ច បីតិញ្ច អប្បវិទិត្តោ ចិត្តោ ករំ កត្តា
 អស្សាទេតិ អភិណ្ណតិ តំ ករំ កត្តា អប្បវិទិត្តោ វាកោ
 ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិ . . . អប្បវិទិត្តោ ខន្ធ ច បីតិញ្ច ករំ
 កត្តា អប្បវិទិត្តោ ខន្ធ ច បីតិ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សហជា-
 តាធិបតិ អប្បវិទិត្តោ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធនំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អប្បវិទិត្តោ ធម្មោ សប្បវិទិត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ អប្បវិទិត្តោ ចិត្តោ
 នានំ . . . សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ . . . ។ សុទ្ធិត្ថំ ។
 អធិបតិ . . . និព្វានំ សប្បវិទិត្តស្ស កោត្រភុស្ស
 វោទានស្ស មត្តស្ស ដលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . អប្បវិទិត្តោ ខន្ធ ច បីតិញ្ច
 សប្បវិទិត្តោ ចិត្តោ ករំ កត្តា អស្សាទេតិ អភិ-
 ណ្ណតិ តំ ករំ កត្តា សប្បវិទិត្តោ វាកោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ចេញ អំពីឈាន មិនមានបីតិ . . . អំពីមគ្គ . . . អំពីផល ធ្វើ
 នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើ នូវព្រះ
 និព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ដោយចិត្ត មិនមានបីតិ ព្រះ
 និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វេទានៈ មគ្គ ផលសមាបត្តិ ជាអប្បីតិកៈ
 និងបីតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ធ្វើ នូវ
 ពួកអប្បីតិកក្ខន្ធផង ឲ្យបីតិផង ឲ្យជាទីគោរព ដោយចិត្ត មិនមានបីតិ
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ មិនមានបីតិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវ
 ហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ . . . ពួកអប្បីតិកក្ខន្ធផង បីតិផង
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកអប្បីតិកក្ខន្ធផង ឲ្យបីតិផង ឲ្យជាទីគោរព ។
 ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ មិនមានបីតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ អប្បីតិកធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណា-
 ធិបតិ គឺ នូវទាន ដោយចិត្ត មិនមានបីតិ . . . នូវសីល . . . នូវ
 ឧបោសថកម្ម . . . ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ អធិបតិ . . . និព្វាន ជាបច្ច័យ
 នៃគោត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ប្រកបដោយបីតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ធ្វើ នូវពួកអប្បីតិកក្ខន្ធផង ឲ្យបីតិផង
 ឲ្យជាទីគោរព ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ប្រកបដោយបីតិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព

សប្បីតិកទុកេ បញ្ញាវារោ

ទិដ្ឋិ . . . អប្បីតិកេ ខន្ធ ច បីតិញ្ច ករុំ កត្វា
 សប្បីតិកា ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ អប្បីតិកោ ធម្មា
 សប្បីតិកស្ស ច អប្បីតិកស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវច្ឆណាធិបតិ ទានំ . . . ។
 សង្ខតំ ។ អធិបតិ . . . ទិញ្ចានំ សប្បីតិកស្ស
 កោត្រកុស្ស វោទានស្ស មក្កស្ស ផលស្ស បីតិយា
 ច អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .
 អប្បីតិកេ ខន្ធ ច បីតិញ្ច សប្បីតិកេន ចិត្តេន ករុំ
 កត្វា អស្សានេតិ អភិទន្ធិតិ តំ ករុំ កត្វា សប្បីតិ-
 កោ វកោ . . . ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈនិ អប្បីតិកេ ខន្ធ ច
 បីតិញ្ច ករុំ កត្វា សប្បីតិកា ខន្ធ ច បីតិ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 សប្បីតិកោ ច អប្បីតិកោ ច ធម្មា សប្បីតិកស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សប្បីតិកេ ខន្ធ ច
 បីតិញ្ច ករុំ កត្វា សប្បីតិកា ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្យលំ
 សប្បីតិកេ ខន្ធ ច បីតិញ្ច ករុំ កត្វា អប្បីតិកា ខន្ធ
 ច បីតិ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្យលំ សប្បីតិកេ ខន្ធ ច
 បីតិញ្ច ករុំ កត្វា សប្បីតិកា ខន្ធ ច បីតិ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

សប្បីតិកទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ទិដ្ឋិ . . . ពួកសប្បីតិកទុក្ខ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំពួកសប្បីតិកទុក្ខ
 ផង ខ្ញុំបីតិផង ឲ្យជាទីគោរព ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិក-
 ធម៌ផង នៃអប្បីតិកធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍ .
 ធិបតិ គឺ ខ្ញុំទាន . . . ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ អធិបតិ . . . និព្វាន
 ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្យ វេទានៈ មគ្គ ផល ប្រកបដោយបីតិ និងបីតិ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ខ្ញុំចក្ខុ . . . ខ្ញុំវត្ថុ . . . បុគ្គល ធ្វើ ខ្ញុំ
 ពួកសប្បីតិកទុក្ខផង ខ្ញុំបីតិផង ឲ្យជាទីគោរព ដោយចិត្ត ប្រកបដោយ
 បីតិ ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រកបដោយបីតិ ធ្វើ ខ្ញុំអំពើនោះ
 ឲ្យជាទីគោរព . . . ទិដ្ឋិ កើតឡើង ពួកសប្បីតិកទុក្ខក្តី បីតិក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំពួកសប្បីតិកទុក្ខផង ខ្ញុំបីតិផង ឲ្យជាទីគោរព ។
 សប្បីតិកធម៌ក្តី អប្បីតិកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺ ពួកសប្បីតិកទុក្ខ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំពួកសប្បីតិ-
 កទុក្ខផង ខ្ញុំបីតិផង ឲ្យជាទីគោរព ។ មូល គឺ ពួកសប្បីតិកទុក្ខផង
 បីតិផង កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំពួកសប្បីតិកទុក្ខផង ខ្ញុំបីតិផង ឲ្យ
 ជាទីគោរព ។ មូល គឺ ពួកសប្បីតិកទុក្ខផង បីតិផង កើតឡើង ព្រោះ
 ធ្វើ ខ្ញុំពួកសប្បីតិកទុក្ខផង ខ្ញុំបីតិផង ឲ្យជាទីគោរព ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណាមទុកប្បដ្ឋានំ

[៨៥] សប្បវត្តិកោ ធម្មោ សប្បវត្តិកស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា សប្បវត្តិកា
ខន្ធា បដ្ឋិមាណំ បដ្ឋិមាណំ សប្បវត្តិកាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ម្ធរុលំ បុរិមា បុរិមា សប្បវត្តិកា
ខន្ធា បដ្ឋិមស្ស បដ្ឋិមស្ស អប្បវត្តិកស្ស បីតិយា ច
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សប្បវត្តិកំ ចុតិចិត្តំ អប្ប-
វត្តិកស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស សប្បវត្តិកំ កវដ្ឋំ អាវុជ្ជនាយ
សប្បវត្តិកា ខន្ធា អប្បវត្តិកស្ស វុដ្ឋានស្ស បីតិសហគតា
វិទាកមោធាវិញ្ញាណាណាតតុ កិរិយមោធាវិញ្ញាណាណាតតុយា
សប្បវត្តិកំ កវដ្ឋំ អប្បវត្តិកស្ស កវដ្ឋស្ស សប្បវត្តិកំ
កុសលាកុសលំ អប្បវត្តិកស្ស វុដ្ឋានស្ស កិរិយំ
វុដ្ឋានស្ស នលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
ម្ធរុលំ បុរិមា បុរិមា សប្បវត្តិកា ខន្ធា បដ្ឋិមាណំ បដ្ឋិមាណំ
សប្បវត្តិកាណំ ខន្ធាណំ បីតិយា ច អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ។ អប្បវត្តិកោ ធម្មោ អប្បវត្តិកស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អប្បវត្តិកា បុរិមា បុរិមា
បីតិ បដ្ឋិមាយ បដ្ឋិមាយ បីតិយា អនន្តរប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា អប្បវត្តិកា ខន្ធា បដ្ឋិមាណំ បដ្ឋិ-
មាណំ អប្បវត្តិកាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[៨៥] សប្បតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បតិកធម៌ ដោយអនន្ត-
 រឿយ គឺ ពួកសប្បតិកក្ខន្ធ មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បតិកក្ខន្ធ
 ក្រោយៗ ដោយអនន្តរឿយ ។ មូល គឺ ពួកសប្បតិកក្ខន្ធ មុនៗ ជា
 បច្ច័យ នៃសប្បតិកធម៌ នឹងបីតិ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរឿយ ចុតិ-
 ចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ (ជាបច្ច័យ) នៃឧបបត្តិចិត្ត មិនមានបីតិ កវន្ត
 ប្រកបដោយបីតិ (ជាបច្ច័យ) នៃអាវុដ្ឋនៈ ពួកសប្បតិកក្ខន្ធ (ជាបច្ច័យ)
 នៃវុដ្ឋនៈ មិនមានបីតិ វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងបីតិ (ជាបច្ច័យ) នៃភិរិយាមនោវិញ្ញាណធាតុ កវន្ត ប្រកបដោយ
 បីតិ (ជាបច្ច័យ) នៃកវន្ត មិនមានបីតិ កុសលាកុសល ប្រកបដោយ
 បីតិ (ជាបច្ច័យ) នៃវុដ្ឋនៈ មិនមានបីតិ ភិរិយា (ជាបច្ច័យ) នៃ
 វុដ្ឋនៈ ផល (ជាបច្ច័យ) នៃវុដ្ឋនៈ ដោយអនន្តរឿយ ។ មូល
 គឺ ពួកសប្បតិកក្ខន្ធ មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បតិកក្ខន្ធ នឹងបីតិ
 ក្រោយៗ ដោយអនន្តរឿយ ។ អប្បតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្ប-
 តិកធម៌ ដោយអនន្តរឿយ គឺ ពួកអប្បតិកក្ខន្ធ នឹងបីតិ មុន ។
 ជាបច្ច័យ នៃបីតិ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរឿយ ពួកអប្បតិកក្ខន្ធ
 មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកអប្បតិកក្ខន្ធ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរឿយ

សប្បវិកទុកេ បញ្ញាវារោ

អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អប្បវិកាយ ផលសមា-
 បត្តិយា អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ មូលំ បុរិមា
 បុរិមា បីតិ បច្ឆមាទំ បច្ឆមាទំ សប្បវិកានំ ខន្ធាទំ
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អប្បវិកកំ ចុតិចិត្តំ សប្ប-
 វិកកស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស អាវជ្ជនា សប្បវិកានំ ខន្ធាទំ
 អប្បវិកា ខន្ធា សប្បវិកកស្ស វុដ្ឋានស្ស វិចារកម-
 ណោនាតុ សប្បវិកាយ មណេវិញ្ញាណនាតុយា អប្ប-
 វិកកំ កវដ្ឋំ សប្បវិកកស្ស កវដ្ឋស្ស អប្បវិកកំ កុស-
 លាកុសលំ សប្បវិកកស្ស វុដ្ឋានស្ស កិរិយំ វុដ្ឋានស្ស
 ផលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ និរោតា
 វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតទំ សប្បវិកាយ
 ផលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ អប្ប-
 វិកកោ ធម្មា សប្បវិកកស្ស ច អប្បវិកកស្ស ច
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា បីតិ
 បច្ឆមាទំ បច្ឆមាទំ សប្បវិកានំ ខន្ធាទំ បីតិយា ច
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ សប្បវិកកោ ច អប្ប-
 វិកកោ ច ធម្មា សប្បវិកកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆ-
 យេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា សប្បវិកកា ខន្ធា ច បីតិ ច

សប្បីតិកុម្ភៈ បញ្ញាវារៈ

អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ និរិផលសមាបត្តិ មិនមានបីតិ ដោយ
អនុវត្តបច្ច័យ ។ មូល គឺ បីតិ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បីតិកុម្ភៈ
ក្រោយ ។ ដោយអនុវត្តបច្ច័យ ចុតិចិត្ត មិនមានបីតិ (ជាបច្ច័យ) នៃ
ឧបបត្តិចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ អាវជ្ជនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសប្បីតិកុម្ភៈ
ពួកសប្បីតិកុម្ភៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ប្រកបដោយបីតិ វិបាកមនោធាតុ
(ជាបច្ច័យ) នៃមនោវិញ្ញាណធាតុ ប្រកបដោយបីតិ ភវន្តិ មិនមានបីតិ
(ជាបច្ច័យ) នៃភវន្តិ ប្រកបដោយបីតិ គុសលាកុសល មិនមានបីតិ (ជា
បច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ប្រកបដោយបីតិ ភិរិយា (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ផល
(ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ដោយអនុវត្តបច្ច័យ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
នៃបុគ្គល កាលចេញ អំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃសមាបត្តិ ប្រកប
ដោយបីតិ ដោយអនុវត្តបច្ច័យ ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បី-
តិកធម៌ផង នៃអប្បីតិកធម៌ផង ដោយអនុវត្តបច្ច័យ គឺ បីតិ មុន ។
ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បីតិកុម្ភៈ ក្រោយ ។ ផង នៃបីតិផង ដោយអនុវត្ត-
បច្ច័យ ។ សប្បីតិកធម៌ផង អប្បីតិកធម៌ផង ជាបច្ច័យ នៃសប្បី-
តិកធម៌ ដោយអនុវត្តបច្ច័យ គឺ ពួកសប្បីតិកុម្ភៈ និរិបីតិ មុន ។

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ សប្បវ័ត្តិកោទំ ខន្ធាទំ អនន្តរប្ប-
 ច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ សប្បវ័ត្តិកោ ច អប្បវ័ត្តិកោ ច
 ធម្មា អប្បវ័ត្តិកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ
 បុរិមា បុរិមា សប្បវ័ត្តិកា ខន្ធា ច បីតិ ច បច្ឆិមាយ
 បច្ឆិមាយ បីតិយា អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ សប្ប-
 វ័ត្តិកំ ចុតិចិត្តញ្ច បីតិ ច អប្បវ័ត្តិកស្ស ទុបបត្តិចិត្តស្ស
 សប្បវ័ត្តិកំ កវ័ន្តញ្ច បីតិ ច អាវុជ្ជនាយ សប្បវ័ត្តិកា
 ខន្ធា ច បីតិ ច អប្បវ័ត្តិកស្ស វុជ្ជានស្ស សប្បវ័ត្តិកោ
 វិទាកមនោវិញ្ញាណាទតុ ច បីតិ ច កិរិយមនោ-
 វិញ្ញាណាទតុយា សប្បវ័ត្តិកំ កវ័ន្តញ្ច បីតិ ច អប្បវ័ត្តិ-
 កស្ស កវ័ន្តស្ស សប្បវ័ត្តិកំ កុសលាកុសលញ្ច បីតិ
 ច អប្បវ័ត្តិកស្ស វុជ្ជានស្ស កិរិយំ វុជ្ជានស្ស ផលំ
 វុជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ សប្បវ័ត្តិកោ ច
 អប្បវ័ត្តិកោ ច ធម្មា សប្បវ័ត្តិកស្ស ច អប្បវ័ត្តិកស្ស
 ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា
 សប្បវ័ត្តិកា ខន្ធា ច បីតិ ច បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ
 សប្បវ័ត្តិកោទំ ខន្ធាទំ បីតិយា ច អនន្តរប្បច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ។ . . . សមនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ នវ

អភិធម្មបំណែក អនុហោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បីតិក្ខន្ធក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

សប្បីតិកធម៌ក្តី អប្បីតិកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអប្បីតិកធម៌ ដោយអនន្ត-
 រាប្បច្ច័យ គឺ ពួកសប្បីតិក្ខន្ធមុនៗ ផង បីតិផង ជាបច្ច័យ នៃ
 បីតិ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ចុតិចិត្ត ប្រកបដោយបីតិក្តី បីតិក្តី
 (ជាបច្ច័យ) នៃឧបត្តិចិត្ត មិនមានបីតិ ភវន្តំ ប្រកបដោយបីតិក្តី បីតិក្តី
 (ជាបច្ច័យ) នៃអាវុជ្ជនៈ ពួកសប្បីតិក្ខន្ធក្តី បីតិក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃ
 វុជ្ជនៈ មិនមានបីតិ វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ប្រកបដោយបីតិក្តី
 បីតិក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃភិរិយាមនោវិញ្ញាណធាតុ ភវន្តំ ប្រកបដោយ
 បីតិក្តី បីតិក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃភវន្តំ មិនមានបីតិ កុសលាកុសល ប្រកប
 ដោយបីតិក្តី បីតិក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ មិនមានបីតិ ភិរិយា (ជា
 បច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ផល ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជនៈ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

សប្បីតិកធម៌ក្តី អប្បីតិកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌ផង នៃអប្បីតិក-
 ធម៌ផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកសប្បីតិក្ខន្ធមុនៗ ផង បីតិផង
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បីតិក្ខន្ធក្រោយ ។ ផង នៃបីតិផង ដោយអនន្ត-
 រាប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

សប្បីតិកទុកេ បញ្ញាវិហ

សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ អញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ នវ និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[៨៦] សប្បីតិកោ ធម្មា សប្បីតិកស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ
អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
ត្តបនិស្សយោ សប្បីតិកា ខន្ធា សប្បីតិកានំ ខន្ធានំ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ម្ងលំ សប្បីតិកា
ខន្ធា អប្បីតិកានំ ខន្ធានំ បីតិយា ច ឧបនិស្សយប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ម្ងលំ សប្បីតិកា ខន្ធា សប្បីតិ-
កានំ ខន្ធានំ បីតិយា ច ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ។ អប្បីតិកោ ធម្មា អប្បីតិកស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ
អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
ត្តបនិស្សយោ អប្បីតិកំ សន្ធិំ ឧបនិស្សយ អប្បីតិ-
កេន ចិត្តេន ទានំ ទត្វា សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ
អប្បីតិកំ ឈានំ វិបស្សនំ បក្កំ អភិញ្ញំ ... សហបតិ
ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណិ អប្បីតិកំ
សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ ... អភិញ្ញំ វាគំ ទោសំ មោហំ
មាណំ ទិដ្ឋិ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ធុត្តំ ឧត្តំ

សប្បីតិកទុក្ខៈ បញ្ញាវាវៈ

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញ-
បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៨៦) សប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌ ដោយឧបនិស្ស-
យបច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្យុប-
និស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្យុបនិស្ស័យ គឺ ពួកសប្បីតិកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកសប្បីតិកក្ខន្ធ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកសប្បីតិកក្ខន្ធ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បីតិកក្ខន្ធដង្គ នៃបីតិដង្គ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។
មូល គឺ ពួកសប្បីតិកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បីតិកក្ខន្ធដង្គ នៃបីតិ
ដង្គ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្បីតិ-
កធម៌ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តប-
និស្ស័យ និងបកត្យុបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្យុបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យ ខ្សែសង្វា មិនមានបីតិ ហើយឲ្យ ខ្សែទាន ដោយចិត្ត មិន
មានបីតិ ខ្សែសីល . . . ខ្សែឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងឈាន វិបស្សនា
មគ្គ និងអភិញ្ញា មិនមានបីតិ . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
ដំឡើង ខ្សែមានៈ ប្រកាន់ ខ្សែទិដ្ឋិ ខ្សែសីល មិនមានបីតិ ។ បេ ។
អាស្រ័យ ខ្សែបញ្ញា . . . ខ្សែអភិញ្ញា រាគៈ ទោសៈ
មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ វដ្តវ

អភិធម្មប្រដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កោដនំ . . . សេនាសនំ បីតិ ឧបនិស្សាយ អប្បីតិ-
កោន ចិត្តន ទានំ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
ចានំ ហានតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ អប្បីតិកា សទ្ធា
។ បេ ។ សេនាសនំ បីតិ ច អប្បីតិកាយ សទ្ធាយ
។ បេ ។ បត្តនាយ កាយិកស្ស កុស្តស្ស កាយិ-
កស្ស ទុក្ខស្ស មត្តស្ស វេលសមាបត្តិយា វីតិយា
ច ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អប្បីតិកោ
នម្មោ សប្បីតិកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណំ ឧបនិស្សយា អប្បីតិកំ សទ្ធិ ឧប-
និស្សាយ សប្បីតិកេន ចិត្តន ទានំ ទេតិ ។ បេ ។
អប្បីតិកា លាណា ។ បេ ។ មាណំ ជម្រេតិ ទិដ្ឋិ
កណ្ណាតិ អប្បីតិកំ សីលំ ។ បេ ។ សេនាសនំ បីតិ
ឧបនិស្សាយ សប្បីតិកេន ចិត្តន ទានំ ទេតិ ។ បេ ។
សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ សប្បីតិកេន ចិត្តន អទិដ្ឋំ . . .
មុសា . . . បីសុណំ . . . សម្មំ . . . សទ្ធិ . . . និល្លាបំ
. . . ឯកាការិកំ . . . បរិបន្តេ . . . បរទារំ . . . កាម-
យាតំ . . . និកមយាតំ . . . អប្បីតិកា សទ្ធា ។ បេ ។
សេនាសនំ បីតិ ច សប្បីតិកាយ សទ្ធាយ ។ បេ ។

អភិធម្មបំណង អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវកោដន . . . នូវសេនាសនៈ នឹងបីតិ នូវទាន ដោយចិត្ត មិន
មានបីតិ ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់ នូវសត្វ
។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ សព្វា មិនមានបីតិ ។ បេ ។ សេនាសនៈ
ក្តី បីតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃសព្វា មិនមានបីតិ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃ
សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ ផល សមាបត្តិ នឹងបីតិ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ឧបនិស្សយ ពាយ៉ាង បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសព្វា មិនមានបីតិ ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ
។ បេ ។ អំពីឈាន មិនមានបីតិ ។ បេ ។ ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់
នូវទិដ្ឋិ នូវសីល មិនមានបីតិ ។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ
បីតិ ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ ។ បេ ។
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវទ្រព្យ ដែលគេពុំបានឲ្យ . . . មិនពិត
. . . ញុះញង់ . . . រោយរាយឥតប្រយោជន៍ . . . នូវទីត . . .
នូវការបួន . . . នូវការបួនក្នុងផ្ទះមួយ . . . ក្នុងផ្ទះ . . . នូវប្រពន្ធ
អ្នកដទៃ . . . នូវការសម្លាប់អ្នកស្រុក . . . នូវការសម្លាប់អ្នកនិគម
ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ . . . សព្វា មិនមានបីតិ ។ បេ ។ សេ-
នាសនៈក្តី បីតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃសព្វា ប្រកបដោយបីតិ ។ បេ ។

សប្បវត្តិកុរុក បញ្ញាវារោ

បញ្ញាយ រាគស្ស មោហស្ស មាណស្ស ទិដ្ឋិយា បត្ត-
 នាយ មគ្គស្ស វេលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អប្បវត្តិកោ ធម្មា សប្បវត្តិកស្ស
 ច អប្បវត្តិកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិណិ ឧបនិស្សយា អប្បវត្តិកំ សទ្ធិំ ឧប-
 និស្សយ សប្បវត្តិកេន ចិត្តេន ទានំ ទេតិ ។ បេ ។
 សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ មាណំ ជ្រាប្បតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណ
 ។ បេ ។ អប្បវត្តិកំ សីលំ ។ បេ ។ សេនាសនំ បីតិ
 ឧបនិស្សយ សប្បវត្តិកេន ចិត្តេន ទានំ ទេតិ ។ បេ ។
 សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ សប្បវត្តិកេន ចិត្តេន អទិដ្ឋំ
 អាទិយតិ ។ ធុតិយវាសទិសំ ។ ជិកមយាតំ ករោតិ
 អប្បវត្តិកា សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ បីតិ ច សប្បវត្តិ-
 កាយ សម្ពាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ រាគស្ស មោហស្ស
 មាណស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ មគ្គស្ស វេលសមាបត្តិយា
 បីតិយា ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សប្ប-
 វត្តិកោ ច អប្បវត្តិកោ ច ធម្មា សប្បវត្តិកស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិណិបិ ឧបនិស្សយា
 សប្បវត្តិកា ខន្ធា ច បីតិ ច សប្បវត្តិកានំ ខន្ធានំ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ សប្បវត្តិកា ខន្ធា ច

សប្បតិកទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា រាគៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ និង
 ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អប្បតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 សប្បតិកធម៌ផង នៃអប្បតិកធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ ឧប-
 និស្ស័យ ៣ យ៉ាង បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា មិនមានបីតិ
 ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ ។ បេ ។ ញ៉ាំង
 សមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ ។ បេ ។
 នូវសីល មិនមានបីតិ ។ បេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ
 និងបីតិ ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ ។ បេ ។
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង កាន់យក នូវទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ
 ដោយចិត្ត ប្រកបដោយបីតិ ។ (ពាក្យដ៏សេស) ប្រហែលគ្នានឹងទុតិយ-
 វារៈដែរ ។ បុគ្គល ធ្វើ នូវការសម្លាប់អ្នកនិគម សទ្ធា មិនមានបីតិ
 ។ បេ ។ សេនាសនៈក្តី បីតិក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធាប្រកបដោយបីតិ
 ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា រាគៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា
 មគ្គ ផលសមាបត្តិ និងបីតិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សប្បតិកធម៌
 ក្តី អប្បតិកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសប្បតិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 គឺ ឧបនិស្ស័យ ៣ យ៉ាង ពួកសប្បតិកក្នុងក្តី បីតិក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សប្បតិកក្នុង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកសប្បតិកក្នុងក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បីតិ ច អប្បវិក័ត្តាការំ ខន្ធានំ បីតិយា ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្ងលំ សប្បវិក័ត្តា ខន្ធា ច
បីតិ ច សប្បវិក័ត្តាការំ ខន្ធានំ បីតិយា ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨៧) អប្បវិក័ត្តោ ធម្មោ អប្បវិក័ត្តកស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
ជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អប្បវិក័ត្តេន
ចិត្តេន អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិនទ្គតិ
តំ អារត្ត អប្បវិក័ត្តោ វគោ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ បីតិ
ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កណា ។ បេ ។ ដោជ្ឈន្តាយតនំ កា-
យវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញា-
ណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ អប្បវិក័-
ត្តាការំ ខន្ធានំ បីតិយា ច បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
អប្បវិក័ត្តោ ធម្មោ សប្បវិក័ត្តកស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។
អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អប្បវិក័ត្តេន
ចិត្តេន អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិនទ្គតិ
តំ អារត្ត សប្បវិក័ត្តោ វគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បីតិក្កី ជាបច្ច័យ នៃពួកអប្បីតិកក្ខន្ធដង នៃបីតិផង ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកសប្បីតិកក្ខន្ធក្តី បីតិក្កី ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បីតិ-
កក្ខន្ធដង នៃបីតិផង ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

[៨៧] អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្បីតិកធម៌ ដោយបុរេជាត-
ប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេ-
ជាត គឺ នូវចក្ក . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ដោយចិត្ត មិនមានបីតិ . . .
ពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ មិនមានបីតិ កើតឡើង ព្រោះ
ប្រាព្វ នូវហេតុនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស បីតិ កើតឡើង ដោយ
ទិព្វចក្ក ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វាយគនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុ
បុរេជាត គឺ ចក្កាយគនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ កាយាយគនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកអប្បីតិកក្ខន្ធដង នៃ
បីតិផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បី-
តិកធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេ-
ជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ នូវចក្ក . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ដោយ
ចិត្តមិនមានបីតិ . . . ពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រកប
ដោយបីតិ កើតឡើង ព្រោះប្រាព្វ នូវហេតុនោះ ទិដ្ឋិ . . . ។

សប្បតិកទុកេ បញ្ញាវារោ

វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ សប្បតិកានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អប្បតិកោ ធម្មោ សប្បតិកស្ស
 ច អប្បតិកស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេ-
 ជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អប្បតិកេន ចិត្តេន អនិច្ច-
 តោ . . . វិបស្សតិ អស្សានេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត
 បីតិ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ វត្ថុ សប្បតិកានំ ខន្ធានំ បីតិយោ ច បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៧] សប្បតិកោ ធម្មោ អប្បតិកស្ស ធម្មស្ស
 បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ . . . អាសេវ-
 នប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធន
 សហជាតាបិ យាណខណិកាបិ កាតញ្ច ទ្វេ ជាតាខ-
 ណិកា ។ . . . វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ អា-
 ហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ចត្តារិ យានប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ មគ្គប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ចត្តារិ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធន
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ នវ ។ សង្ខតំ ។ សវិតក្កន្តកសទិសំ កាតតំ ។

សប្បីតិកទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បីតិកក្នុង ដោយបុរេជាត-
 ប្បច្ច័យ ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌ផង នៃអប្បីតិកធម៌ផង
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 ការម្មណបុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ដោយចិត្ត
 មិនមានបីតិ . . . ពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ បីតិក្តី ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្នុងក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្ន នូវហេតុនោះ ។ វត្ថុបុរេជាត
 គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសប្បីតិកក្នុងផង នៃបីតិផង ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ ។

(៨៨) សប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្បីតិកធម៌ ដោយបញ្ញាជាត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ សហជាតក្តី នានា-
 ខណិកៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ មាននានាខណិកៈ ២ ។ . . . ជាបច្ច័យ
 ដោយវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ
 ដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ជាបច្ច័យ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 សេចក្តីបំប្រែញ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចគ្នានឹងសវិតក្កទុកៈផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

... នត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិគតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អវិគតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[៨៧] ហេតុយា ចត្តាវិ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ
អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេ-
ជាតេ ភីណិ បន្ទាជាតេ ភីណិ អាសវនេ នវ កក្ក
ន វិទាតេ នវ អាហារេ ចត្តាវិ វេទ្ធិយេ ចត្តាវិ ឈានេ
នវ មក្កេ ចត្តាវិ សម្បយុត្តេ ធិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា
នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៨៨] សប្បវិកោ ធម្មោ សប្បវិកស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កក្កប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។ សប្បវិកោ ធម្មោ អប្បវិកស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បន្ទាជា-
តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

. . . ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អតាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆា-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងភ័ន្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៨] សប្បតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បតិកធម៌ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ សប្ប-
តិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្បតិកធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

សម្បត្តិកទុកេ បញ្ញាវិព

សម្បត្តិកេតោ ធម្មោ សម្បត្តិកស្ស ច អសម្បត្តិកស្ស ច
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្ម-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អសម្បត្តិកេតោ ធម្មោ អសម្បត្តិកស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អសម្បត្តិកេតោ ធម្មោ
 សម្បត្តិកស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អសម្បត្តិកេ
 តោ ធម្មោ សម្បត្តិកស្ស ច អសម្បត្តិកស្ស ច ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សម្បត្តិកេតោ ច អសម្បត្តិកេតោ ច ធម្មោ
 សម្បត្តិកស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សម្បត្តិកេតោ ច អសម្បត្តិកេតោ ច ធម្មោ

សប្បីតិកទុកៈ បញ្ញាវារៈ

សប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌ផង នៃអប្បីតិកធម៌ផង ដោយ
 ការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អប្បីតិកធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃអប្បីតិកធម៌ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវស្ស័យ-
 ប្បច្ច័យ ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បីតិកធម៌ ដោយការម្មណ្ឌ-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អប្បីតិកធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃសប្បីតិកធម៌ផង នៃអប្បីតិកធម៌ផង ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សប្បីតិកធម៌ក្តី អប្បីតិកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 សប្បីតិកធម៌ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សប្បីតិកធម៌ក្តី អប្បីតិកធម៌ក្តី

អភិធម្មបំណែ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អប្បវិកកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សប្បវិក-
កោ ច អប្បវិកកោ ច ធម្មា សប្បវិកកស្ស ច អប្ប-
វិកកស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បច្ចនីយវិកត្តកណាណាបិ សវិតក្កុទុកសទិសា
យទិបិ ន សមេតិ ឥមំ អនុលោមំ បច្ចវេក្ខិត្តា
កណោតតំ ឥតវេ ទ្វេ កណាណា កណោតតា ។

សប្បវិកទុកំ និដ្ឋិតំ ។

បីតិសហគតទុកំ

បដិប្បវិណា

[៧០] បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិប្ប បីតិសហគតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ បីតិសហគតំ ឯកំ ខន្ធ
បដិប្ប តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ ឯវំ បីតិសហ-
គតទុកំ វិន្ទាវេតតំ សប្បវិកកុទុកសទិសំ និប្នាណក-
រណំ អាមសនំ និប្នាណំ ។

បីតិសហគតទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបំណិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃអប្បធិកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ សប្បធិកធម៌ក្តី អប្បធិកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
នៃសប្បធិកធម៌ផង នៃអប្បធិកធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

ការរាប់នូវបច្ចនីយវិភង្គី ប្រហែលគ្នានឹងសវិតក្តុទុកៈ ប្រសិនបើ
មិនសមទេ បណ្ឌិត គប្បីពិចារណា ចំពោះអនុលោមនេះ ហើយ
រាប់ចុះ ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាងក្រៅនេះ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ផងចុះ ។

ចប់ សប្បធិកទុកៈ ។

បីតិសហគតទុកៈ

បដិប្បវារៈ

[៧១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយបីតិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ បីតិសហគតទុកៈ
ប្រហែលគ្នានឹងសប្បធិកទុកៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ
មិនមានការធ្វើផ្សេង ។ គ្នាទេ អាមសនៈ ក៏មិនមានផ្សេងគ្នាដែរ ។

ចប់ បីតិសហគតទុកៈ ។

សុខសហគតទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ

[៧២] សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច សុខសហគតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សុខសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធើ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ បដិច្ច ឯកោ ខន្ធើ
 បដិសន្ធិ ។ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខសហ-
 គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សុខសហគតោ
 ខន្ធើ បដិច្ច សុខំ ចិត្តសម្មជ្ជានញ្ច រូបំ ។ ឯវំ សុខ-
 សហគតទុក្ខំ វិត្តារេតតំ យថា សប្បីតិកកុកស្ស
 អនុលោមប្បដិច្ចវារោ ។

[៧៣] ហេតុយា នវំ អារម្មណោ នវំ ។ បេ ។
 បុរេជាតេ ធម្មាសេវនេ ធម្មត្រេ នវំ អវិគតេ នវំ ។

[៧៤] សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច សុខសហគ-
 តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ សុខ-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធើ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ... ។
 ម្យលំ អហេតុកេ សុខសហគតោ ខន្ធើ បដិច្ច សុខញ្ច
 ចិត្តសម្មជ្ជានញ្ច រូបំ ។ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
 សុខសហគតោ ធម្មំ នសុខសហគតោ ធម្មំ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

សុខសហគតទុក្ខៈ

បដិប្បវាទៈ

[៧២] សុខសហគតធម៌ (ធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ) អាស្រ័យ នូវសុខសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវសុខសហគតក្ខន្ធទ ១ (ខន្ធ ១ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ) ខន្ធ ១ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ មានបដិសន្ធិ ។ នសុខសហគតធម៌ (ធម៌ ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ) អាស្រ័យ នូវសុខសហគតធម៌ (ធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ) ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ សុខក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវពួកសុខសហគតក្ខន្ធ ។ អនុលោមប្បដិច្ចវារៈ នៃសប្បតិកទុក្ខៈ យ៉ាងណា សុខសហគតទុក្ខៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

[៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៤] សុខសហគតធម៌ អាស្រ័យ នូវសុខសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវសុខសហគតក្ខន្ធទ ១ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ មូល គឺ សុខក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវពួកសុខសហគតក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ ។ សុខសហគតធម៌ក្តី នសុខសហគតធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវសុខសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នេហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ សុខសហគតំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធ សុខញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
 ... ។ នសុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នសុខសហគតោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នេហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ នសុខស-
 ហគតំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... អហេតុកំ សុខំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ នសុខសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ករដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ...
 ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ យាវ
 អសញ្ញាសត្តា វិចីក៏ញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ ខន្ធ
 បដិច្ច វិចីក៏ញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។
 យថា សប្បីតិកេ នេហេតុប្បដ្ឋយសទិសំ និញ្ញានំ
 សត្វតមេវ នវ បញ្ញា ។

[៧៩] នេហេតុយា នវ នការម្មណោ ភីណិ នឧ-
 បនិស្សយេ ភីណិ នបុរេជាតេ នវ នបញ្ញាជាតេ នវ
 នអាសវនេ នវ នកម្មេ ធន្តារិ នវិចារកេ នវ នអា-
 ហារេ ឯកំ នសង្ក្រិយេ ឯកំ នឈានេ ន នមក្កេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ សុខផង ចិត្តសមុជ្ជានរូបផង អាស្រ័យ
 ឡូសុខសហគតក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ឡូខន្ធ ២ . . . ។ នសុខសហ-
 គតធម៌ អាស្រ័យ ឡូនសុខសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
 តុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ជានរូបផង អាស្រ័យ ឡូនសុខ-
 សហគតក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ឡូខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ
 ឡូសុខ ជាអហេតុកៈ ខន្ធ ៣ ក្តី កងត្តារូបក្តី អាស្រ័យ ឡូនសុខ-
 សហគតក្ខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បបដិសន្ធិ ឡូខន្ធ ២ . . . វត្ថុ
 អាស្រ័យ ឡូវត្ថុខន្ធ ឯពួកខន្ធ អាស្រ័យ ឡូវត្ថុ ឡូមហាក្វត ១ ដរាប
 ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខិច្ឆា ប្រកបដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ ឡូវត្ថុខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខិច្ឆា ប្រកបដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ។ ដូចជាក្នុងសប្បវត្តិកៈដែរ ប្រហែលគ្នានឹងនហេតុប្បច្ច័យ មិន
 មានផ្សេងគ្នាទេ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានបញ្ហា ៧ ។

[៧៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

សុខសហគន្ធកេ បញ្ញាវិវា

នសម្បយុត្តោ ភីណំ នវិប្បយុត្តោ ន នោនត្តិយា ភីណំ
លោវិកតេ ភីណំ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាណេបិ ។ សហជានុវារោបិ
បដិច្ចវារសទិសោ ។ បច្ចយវារេ បវត្តិបិ បដិសន្ធិបិ
វិត្តារេតញ្ច យថា សប្បវិត្តកន្ធកប្បច្ចយវារប្បច្ចនិយេបិ
បវត្តេ វត្តុ ច វិត្តារេតញ្ច យថា សប្បវិត្តកន្ធកេ ឯកោ-
យេវ មោហោ ។ និស្សយវារោបិ សំសដ្ឋវារោបិ សម្ប-
យុត្តវារោបិ យថា សប្បវិត្តកន្ធកំ ឯវំ កាតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[៧៦] សុខសហគតោ ធម្មោ សុខសហគតស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ អារម្ម-
ណេបិ អធិបតិយាបិ សប្បវិត្តកន្ធកសទិសោ សុខន្តិ
នាណករណំ ។

[៧៧] សុខសហគតោ ធម្មោ សុខសហគតស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
សុខសហគតា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ សុខសហ-
គតានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ
បុរិមា បុរិមា សុខសហគតា ខន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិ-
មស្ស នសុខសហគតស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ

សុខសហគតទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការពបំទាំង ២ យ៉ាងក្រៅនេះ យ៉ាងនេះឯង ។ ឯសហជាតវារៈ
ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ បវត្តិក្តី បដិសន្ធិក្តី ក្នុងបច្ច័យវារៈ
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចជាក្នុងសប្បីតិកទុកប្បច្ច័យវារៈប្បច្ច័យនីយៈ
ឯវត្ត ក្នុងបវត្តិកាល បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចជាក្នុងសប្បី-
តិកទុកៈ មានមោហៈតែមួយគត់ ។ និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចជាសប្បីតិកទុកៈចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[៧៦] សុខសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសុខសហគតធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យក្តី ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យក្តី
ប្រហែលគ្នានឹងសប្បីតិកទុកៈដែរ មានការធ្វើឲ្យផ្សេង ៗ គ្នា តែត្រង់
ពាក្យថា សុខៈ ។

[៧៧] សុខសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសុខសហគតធម៌ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកសុខសហគតក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកសុខ-
សហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកសុខ-
សហគតក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃនសុខសហគតធម៌ ក្រោយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទកប្បដ្ឋានំ

សុខសហគតំ ចុតិចិត្តំ នសុខសហគតស្ស ឧបបត្តិ-
 ចិត្តស្ស សុខសហគតំ កវដ្តំ អាវដ្ឋនាយ សុខសហគតំ
 កាយវិញ្ញាណំ វិចារកមោណាណតុយា សុខសហគតា
 វិចារកមោណាវិញ្ញាណាណតុ កិរិយមោណាវិញ្ញាណាណតុយា
 សុខសហគតំ កវដ្តំ នសុខសហគតស្ស កវដ្តស្ស
 សុខសហគតំ កុសលាកុសលំ នសុខសហគតស្ស
 វុដ្ឋានស្ស កិរិយំ វុដ្ឋានស្ស ផលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ បុរិមា បុរិមា សុខសហគតា
 ឧត្តា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ សុខសហគតានំ ឧត្តានំ
 សុខស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នសុខសហ-
 គតតា ធម្មា នសុខសហគតស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នសុខសហគតា ... ។
 ម្យលំ វិណិចិ សប្បវិកកុកុសធិសា ។ សុខសហ-
 គតតា ច នសុខសហគតតា ច ធម្មា សុខសហគតស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សុខ-
 សហគតា ឧត្តា ច សុខញ្ច បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ សុខ-
 សហគតានំ ឧត្តានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ
 បុរិមា បុរិមា សុខសហគតា ឧត្តា ច សុខញ្ច បច្ឆិ-
 មស្ស បច្ឆិមស្ស សុខស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ ចុតិចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ជាបច្ច័យ
នៃឧបត្តិចិត្ត ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ កវន្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងសុខ (ជាបច្ច័យ) នៃអាវជ្ជនៈ កាយវិញ្ញាណ ដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងសុខ (ជាបច្ច័យ) នៃវិបាកមនោធាតុ វិបាកមនោវិញ្ញា-
ណធាតុ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ (ជាបច្ច័យ) នៃភិរិយមនោ-
វិញ្ញាណធាតុ កវន្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កវន្ត ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ កុសលាកុសល ដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងសុខ (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
សុខ ភិរិយា (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ផល ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជនៈ ដោយ
អនន្តរវ្យច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកសុខសហគតក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកសុខសហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ផល នៃសុខផល ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ ។
នសុខសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនសុខសហគតធម៌ ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ
គឺ ពួកនសុខសហគតក្ខន្ធ មុន ។ . . . ។ មូល គឺ មានវារៈ ៣
ប្រហែលគ្នានឹងសប្បតិកទុកៈ ។ សុខសហគតធម៌ក្តី នសុខសហ-
គតធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនសុខសហគតធម៌ ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ គឺ ពួក
សុខសហគតក្ខន្ធ មុន ។ ផល សុខផល ជាបច្ច័យ នៃពួកសុខសហគតក្ខន្ធ
ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកសុខសហគតក្ខន្ធ
មុន ។ ក្តី សុខក្តី ជាបច្ច័យ នៃសុខ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ

សុខសហគតទុក្ខៈ បញ្ញារិះ

ចុតិចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខក្តី សុខក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃឧប-
 បត្តិចិត្ត ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ កវន្តៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងសុខក្តី សុខក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃអាវជ្ជនៈ កាយវិញ្ញាណ ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខក្តី សុខក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃវិបាកមនោធាតុ
 វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខក្តី សុខក្តី (ជា
 បច្ច័យ) នៃភិរិយមនោវិញ្ញាណធាតុ កវន្តៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 សុខក្តី សុខក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃកវន្តៈ ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងសុខ កុសលាកុសល ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខក្តី សុខក្តី ជា
 (បច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ភិរិយា (ជា
 បច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ផល ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជនៈ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។
 មូល គឺ ពួកសុខសហគតក្ខន្ធមុន ៗ ក្តី សុខក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សុខសហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ៗ ផង នៃសុខផង ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។
 ... ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរឃ្យច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តឃ្យច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញឃ្យច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 និស្សយឃ្យច្ច័យ ។

[៧៨] សុខសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសុខសហគតធម៌
 ដោយឧបនិស្សយឃ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នសុខសហគតធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃនសុខសហគតធម៌ ដោយឧបនិស្សយឃ្យច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណ្យនិស្ស័យ អនន្តរឃ្យនិស្ស័យ និងបកក្ខនិស្ស័យ ។ បេ ។

អភិធម្មចិដិកេ អនុលោមទុកប្បជ្ជានំ

បកត្តបនិស្សយោ នសុខសហគតំ សន្និំ ឧបនិស្សយ
 នសុខសហគតេន ចិត្តេន ទានំ ទេតិ សីលំ ។ បេ ។
 សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិំ កល្យាណតិ នសុ-
 ខសហគតំ សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ ... វាគំ បត្តនំ កា-
 យំកំ សុខំ កាយំកំ ទុក្ខំ ឧត្តំ កោជនំ ... សេនា-
 សនំ សុខំ ឧបនិស្សយ នសុខសហគតេន ចិត្តេន
 ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ ។ បេ ។
 មាណំ ហានតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ នសុខសហគតា
 សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ សុខញ្ច នសុខសហគ-
 តាយ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ វាគស្ស ទោសស្ស
 បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស មក្កស្ស ជលស-
 មាបត្តិយា សុខស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នសុខសហគតោ ធម្មា សុខសហគតស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យ-
 បនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ នសុខសហគតំ សន្និំ ឧប-
 និស្សយ សុខសហគតេន ចិត្តេន ទានំ ។ បេ ។
 សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិំ កល្យាណតិ
 នសុខសហគតំ សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ ... វាគំ បត្តនំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងសុខ ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងសុខ សីល ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង
 នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ
 ។ បេ ។ នូវបញ្ញា . . . នូវរាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិក-
 ទុក្ខ រដូវ និរតោជន . . . បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ នូវ
 សុខ ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ
 ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ។ បេ ។ សម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។
 បំបែក នូវសង្ឃ សទ្ធា ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ។ បេ ។
 សេនាសនៈក្តី សុខក្តី ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងសុខ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ សេចក្តីប្រាថ្នា
 កាយិកសុខ មគ្គ ផលសមាបត្តិ និងសុខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 នសុខសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសុខសហគតធម៌ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថ-
 បនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា
 ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
 ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងសុខ ។ បេ ។ នូវបញ្ញា . . . នូវរាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា

សុខសហគតទុកំ បញ្ញាវារោ

កាយិកំ សុខំ . . . សេនាសនំ សុខំ ឧបនិស្សាយ
 សុខសហគតេន ចិត្តេន ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ
 ឧប្បទេតិ សុខសហគតេន ចិត្តេន អទិន្នំ អាទិយតិ
 មុសា . . . បិសុណំ . . . សម្មំ . . . សន្និ . . . និល្លាបំ
 . . . ឯកាការិកំ . . . បរិបន្តេ . . . បរទារំ . . . តាម-
 យាតំ . . . និកមយាតំ . . . នសុខសហគតា សន្ធា
 ។ បេ ។ សេនាសនំ សុខសហគតាយ សន្ធាយ ។ បេ ។
 បញ្ញាយ វកស្ស មោហស្ស មាណស្ស ទិដ្ឋិយា បត្ត-
 នាយ កាយិកស្ស សុខស្ស មគ្គស្ស ជលសមាបត្តិ-
 យា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នសុខស-
 ហគតោ ធម្មោ សុខសហគតស្ស ច នសុខសហគ-
 តស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរុបនិស្សយោ បកត្តុបនិស្ស-
 យោ ។ បេ ។ បកត្តុបនិស្សយោ នសុខសហគតំ សន្និ
 ឧបនិស្សាយ សុខសហគតេន ចិត្តេន ទានំ ទេតិ ។
 ទុតិយកមនសទិសំ ។ មាណំ ជិប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ
 នសុខសហគតំ សីលំ ។ បេ ។ សេនាសនំ សុខំ
 ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ

សុខសហគមន៍: បញ្ហាវារ:

នឹងកាយិកសុខ . . . បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ នឹងសុខ
 ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ។ បេ ។
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង កាន់យក នូវរបស់ដែលគេមិនបានឲ្យ
 ដោយចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ មិនពិត . . . ញ្ចៀង
 . . . រោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ . . . នូវទឹក . . . នូវការប្លន់ . . .
 នូវការប្លន់ក្នុងផ្ទះមួយ . . . ក្នុងផ្ទះ . . . នូវប្រពន្ធ របស់អ្នកដទៃ
 . . . នូវការសម្លាប់អ្នកស្រុក . . . នូវការសម្លាប់អ្នកនិគម . . .
 សត្វ ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ
 នៃបញ្ញា រាគៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ
 មគ្គ នឹងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។ នសុខសហគត-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសុខសហគតធម៌ផង នៃនសុខសហគតធម៌ផង
 ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ
 និងបកត្យបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្យបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសត្វ ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ហើយឲ្យ នូវទាន
 ដោយចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ។ ប្រហែលគ្នានឹងដំណើរ
 ទី ២ ដែរ ។ ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមិន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ។ បេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ
 សុខ ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សុខសហគតោ ចិត្តោ អនិច្ចតោ អាទិយតិ ។ បេ ។
 នសុខសហគតា សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ សុខញ្ច
 សុខសហគតាយ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បត្តនាយ កាយ-
 កស្ស សុខស្ស មក្កស្ស ជលសមាបត្តិយា សុខស្ស
 ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សុខសហគ-
 តោ ច នសុខសហគតោ ច ធម្មា សុខ សហគតស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៧៧] នសុខសហគតោ ធម្មា នសុខសហគ-
 តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ-
 បុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ...
 វត្ថុំ នសុខសហគតោ ចិត្តោ អនិច្ចតោ ... វិបស្សតិ
 អស្សនេតិ អភិនិច្ឆតិ តំ អារម្ម នសុខសហគតោ
 រកោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កនា
 រូបំ ។ បេ ។ ដោជ្ជញ្ចាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។
 វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយា-
 យ តនំ ... វត្ថុ នសុខសហគតានំ ឧប្បានំ សុខស្ស
 ច បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នសុខសហគតោ
 ធម្មា សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កាន់យក នូវទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ដោយចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងសុខ ។ បេ ។ សទ្ធា ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ។ បេ ។
 សេនាសនៈក្តី សុខក្តី ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 សុខ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ មគ្គ ផល-
 សមាបត្តិ នឹងសុខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សុខសហគតធម៌ក្តី
 នសុខសហគតធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសុខសហគតធម៌ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

(៧៧) នសុខសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនសុខសហគតធម៌
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ដោយចិត្ត ដែលមិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងសុខ ថាមិនទៀង . . . ពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ។ បេ ។
 ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។
 ដោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត
 គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ . . .
 វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនសុខសហគតក្នុងផង នៃសុខផង ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ ។ នសុខសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសុខសហគតធម៌
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។

សុខសហគតទុកំ បញ្ញាវិពោ

អារម្មណាប្រដាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ សុខសហគតេន
 ចិត្តេន អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិណ្ណតិ
 តំ អារត្ត សុខសហគតោ វាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ។ វត្ថុប្រដាតំ វត្ថុ សុខសហគតានំ ខន្ធានំ
 ប្រដាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នសុខសហគតោ
 ធម្មោ សុខសហគតស្ស ច នសុខសហគតស្ស ច
 ធម្មស្ស ប្រដាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាប្រដាតំ
 វត្ថុប្រដាតំ ។ អារម្មណាប្រដាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ
 សុខសហគតេន ចិត្តេន អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនិ
 អស្សាទេតិ អភិណ្ណតិ តំ អារត្ត សុខសហគតោ វា-
 គោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ . . . ។ វត្ថុប្រដាតំ វត្ថុ សុខ-
 សហគតានំ ខន្ធានំ សុខស្ស ច ប្រដាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ . . . បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ
 អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១០០] សុខសហគតោ ធម្មោ សុខសហគតស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណា-
 ខណីកា ន កម្មានិ ចត្តារិ សហជាតាបិ នាណាខណី-
 កាបិ កាតព្វា ទ្វេ នាណាខណីកា ។ . . . វិបាកប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ នវ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ

សុខសហគតទុក្ខៈ បញ្ចករិៈ

ការម្មណបុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ដោយចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងសុខ ថាមិនឡើង . . . ពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសុខសហគតក្នុង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នសុខសហគតធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃសុខសហគតធម៌ផង នៃនសុខសហគតធម៌ផង ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្ម-
 ណបុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ដោយចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងសុខ ថាមិនឡើង . . . ពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ
 ទិដ្ឋិ . . . ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសុខសហគ-
 តក្នុងផង នៃសុខផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ
 ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ជាបច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ
 មានវរៈ ៧ ។

(១០០) សុខសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសុខសហគតធម៌
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់កម្ម ៦ ជាសហជាត និងជានានាខណិកៈ
 គឺ កម្ម ៤ ជាសហជាតខ្លះ ជានានាខណិកៈខ្លះ ឯកម្ម ២ ជា
 នានាខណិកៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
 វិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ចត្តារិ ស្រ្តិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ឈានប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ នវ មគ្គប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ
 សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ បញ្ច អត្តិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ នត្តិប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ នវ វិកតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ អវិ-
 កតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

(១០១) ហេតុយា ចត្តារិ អាវម្មណោ នវ អធិប-

តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ
 អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេ-
 ជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសវនេ នវ កម្ម-
 ន វិហាកេ នវ អាហារេ ចត្តារិ ស្រ្តិយេ នវ ឈានេ
 នវ មគ្គេ ចត្តារិ សម្បយុត្តេ ធិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិ-
 យា នវ នត្តិយា នវ វិកតេ នវ អវិកតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ
 ដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ជាបច្ច័យ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយ
 វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(១០១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច្នា-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងវេទ្ទិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សុខសហគតទុកំ បដិប្បវាពោ

ឯវំ បច្ឆន្តិយវិកតោយិ កណាណាបិ សប្ប្និ-
តិកកុកុសទិសា កាតញ្ចា យទិបិ វិមតិ
អត្ថំ អនុលោមំ បស្សិត្វា កណោតតំ ។

សុខសហគតទុកំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកំ

បដិប្បវាពោ

[១០២] ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបេក្ខា-
សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបេក្ខា-
សហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ទេ . . .
បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឧបេក្ខាសហគតេ ខន្ទេ បដិច្ច ឧបេក្ខា ចិត្តសមុដ្ឋា-
នញ្ច រូបំ បដិសន្ធិ ។ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧបេក្ខាសហគតោ ច នឧបេក្ខាសហគតោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ឧបេក្ខា ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
ខន្ទេ . . . បដិសន្ធិ ។ នឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

សុខសហគតទុកៈ បដិច្ចវារៈ

បច្ចុន័យវិភង្គក្តី ការរាប់ក្តី ប្រហែលគ្នានឹងសប្បតិកទុកៈ
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនោះចុះ ប្រសិនបើ មានសេចក្តី
សន្ស័យ បណ្ឌិត គប្បីមើលអនុលោម ហើយរាប់ផងចុះ ។

ចប់ សុខសហគតទុកៈ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

(១០២) ឧបេក្ខាសហគតធម៌ (ធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងឧបេក្ខា) អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតក្នុង ១ នូវ
ខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ នឧបេក្ខាសហគតធម៌
អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ឧបេក្ខាផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវពួកឧបេក្ខាសហគតក្នុង
មានបដិសន្ធិ ។ ឧបេក្ខាសហគតធម៌ក្តី នឧបេក្ខាសហគតធម៌ក្តី អា
ស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ខន្ធ ២ ផង ឧបេក្ខាផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខា-
សហគតក្នុង ១ នូវខន្ធ ២ . . . មានបដិសន្ធិ ។ នឧបេក្ខាសហគតធម៌
អាស្រ័យ នូវនឧបេក្ខាសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធើ . . . ឧបេក្ខំ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នឧបេក្ខាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធើ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបេក្ខំ បដិច្ច កដត្តារូបំ
 ខន្ធើ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធើ ឧបេក្ខំ បដិច្ច វត្ថុ
 វត្ថុ បដិច្ច ឧបេក្ខា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច . . . ។

សប្បវតិកទុកសទិសំ អនុលោមេ នវបិ បញ្ញា ។

[១០៣] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិបតិ-
 យា នវ បុរេជានេ នវ អាសេវនេ ធ កម្មេ នវ សព្វត្ត
 នវ អវិគតេ នវ ។

[១០៤] ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបេក្ខា-
 សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេ-
 តុកំ ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធើ
 ទ្វេ ខន្ធើ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចីកិញ្ញា-
 សហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធើ បដិច្ច វិចីកិញ្ញាសហ-
 គតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ ឧបេក្ខាសហគតំ
 ធម្មំ បដិច្ច នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ពា ភិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបភិ អាស្រ័យ ទ្យវឌ្ឍនឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធទ
 ទ្យវឌ្ឍន ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ទ្យវឌ្ឍនឧបេក្ខា ខន្ធ ពា ភិ
 កដត្តារូបភិ អាស្រ័យ ទ្យវឌ្ឍនឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធទ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្និ ទ្យវឌ្ឍន ២ . . . កដត្តារូប អាស្រ័យ ទ្យវឌ្ឍនឧបេក្ខា វត្ថុ អាស្រ័យ
 ទ្យវព្វកខន្ធ ព្វកខន្ធ អាស្រ័យ ទ្យវវត្ថុ វត្ថុ អាស្រ័យ ទ្យវឌ្ឍនឧបេក្ខា
 ឧបេក្ខា អាស្រ័យ ទ្យវវត្ថុ អាស្រ័យ ទ្យវមហាក្ខត ១ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្និ . . . ។

មានបញ្ហា ៧ ក្នុងអនុលោមដូចគ្នានឹងសប្បីតិកទុកៈដែរ ។

(១០៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 បច្ច័យទាំងពួង សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(១០៤) ឧបេក្ខាសហគតធម៌ អាស្រ័យ ទ្យវឌ្ឍនឧបេក្ខាសហគតធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ អាស្រ័យ ទ្យវឌ្ឍនឧបេក្ខា-
 សហគតក្ខន្ធទ ជាអហេតុកៈ ទ្យវឌ្ឍន ២ . . . មោហាៈ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ ទ្យវព្វកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្និ ។
 នឧបេក្ខាសហគតធម៌ អាស្រ័យ ទ្យវឌ្ឍនឧបេក្ខាសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង

ឧបេក្ខាសហគតទុកំ បដិច្ចវិហោ

នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកេ ឧបេក្ខាសហគតេ ខន្ធ
 បដិច្ច ឧបេក្ខា ចិត្តសម្មជានំ រូបំ អហេតុកប្បដិ-
 សន្និក្ខណោ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧបេក្ខាសហគតោ ច នឧបេក្ខាសហគតោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ ឧបេក្ខាសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ឧបេក្ខា ច ចិត្តសម្មជានំ
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . អហេតុកប្បដិសន្និក្ខណោ ។ បេ ។
 នឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នឧបេក្ខាសហគតោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ នឧបេក្ខា-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មជានំ
 នំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . អហេតុកំ ឧបេក្ខំ បដិច្ច
 ចិត្តសម្មជានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្និក្ខណោ ឧបេក្ខំ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ឧបេក្ខា ឯកំ មហាក្កតំ យាវ
 អសញ្ញាសត្តា ។ នឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បដ្ឋយា
 អហេតុកំ ឧបេក្ខំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា អហេតុ-
 កប្បដិសន្និក្ខណោ ឧបេក្ខំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធា

ឧបេក្ខាសហគតទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ឧបេក្ខាភិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបភិ អាស្រ័យ នូវ
 ពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធនិ ជាអហេតុកៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ
 ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសហគតធម៌ភិ នឧបេក្ខាសហគតធម៌ភិ អាស្រ័យ នូវ
 ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ ភិ
 ឧបេក្ខាភិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបភិ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធនិ ១ ជា
 អហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ បេ ។
 នឧបេក្ខាសហគតធម៌ អាស្រ័យ នូវនឧបេក្ខាសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ភិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបភិ អាស្រ័យ នូវ
 នឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធនិ ១ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខា ជាអហេតុកៈ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវ
 ឧបេក្ខា ឯឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាក្ខត ១ ដរាបដល់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ ឧបេក្ខាសហគតធម៌
 អាស្រ័យ នូវនឧបេក្ខាសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធនិ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាជាអហេតុកៈ ពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធនិ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខា ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបេក្ខំ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតា ខន្ធា វិចីក្ខាសហគតំ
 ឧទ្ធច្ចសហគតំ ឧបេក្ខំ បដិច្ច វិចីក្ខាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ នឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ ច នឧបេក្ខាសហគតោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ ឧបេក្ខំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសម្មជ្ជានិរូបំ អហេ-
 តុកំ ឧបេក្ខំ បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតា ខន្ធា មហា-
 ក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ ឧបេក្ខំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា កដត្តា ច
 រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបេក្ខំ បដិច្ច សម្ប-
 យុត្តកា ខន្ធា មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ អហេតុ-
 កប្បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតា
 ខន្ធា មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ អហេតុកប្បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច ឧបេក្ខា ច សម្បយុត្តកា ច
 ខន្ធា ។ ឧបេក្ខាសហគតញ្ច នឧបេក្ខាសហគតញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធា ឧបេក្ខញ្ច បដិច្ច ទេ ខន្ធា ទេ ខន្ធា . . .

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខា ពួកឧបេក្ខា-
សហគតក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខា ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ឧបេក្ខាសហគតធម៌ផង នឧបេក្ខាសហគតធម៌ផង អា-
ស្រ័យ នូវនឧបេក្ខាសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខា ជាអហេ-
តុកៈ ពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខា ជាអហេតុកៈ ចិត្តស-
មុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង កដត្តារូបផង
អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខា ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខា កដត្តារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ក្នុងខណៈនៃ
អហេតុកប្បដិសន្ធិ ពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ កដត្តារូប
អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ឧបេក្ខាផង
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។
ឧបេក្ខាសហគតធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតធម៌ផង នូវនឧបេក្ខា-
សហគតធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ អាស្រ័យ
នូវឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈផង នូវឧបេក្ខាផង នូវខន្ធ ២ ...

ឧបក្ខេបសហគតទុកំ បដិច្ចវិហោ

អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធឣ្ស ឧបេក្ខក្ស បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ទ . . .
 អហេតុកំ ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឣ្ស វត្ថុក្ស
 បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធន្ទ . . . វិចីកិញ្ញាសហគតេ
 ឧទ្ធិច្ចសហគតេ ខន្ធន្ទ ច ឧបេក្ខក្ស បដិច្ច វិចីកិញ្ញា-
 សហគតោ មោហោ ។ ឧបេក្ខាសហគតក្ស នឧ-
 បេក្ខាសហគតក្ស ធម្មំ បដិច្ច នឧបេក្ខាសហគតោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកេ ឧបេក្ខា-
 សហគតេ ខន្ធន្ទ ច ឧបេក្ខក្ស បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ អហេតុកេ ឧបេក្ខាសហគតេ ខន្ធន្ទ ច មហាក្ខតេ
 ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ
 ឧបេក្ខាសហគតេ ខន្ធន្ទ ច ឧបេក្ខក្ស បដិច្ច កដត្តា-
 រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបេក្ខាសហគតេ
 ខន្ធន្ទ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ អហេតុក-
 ប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបេក្ខាសហគតេ ខន្ធន្ទ ច វត្ថុក្ស
 បដិច្ច ឧបេក្ខា ។ ឧបេក្ខាសហគតក្ស នឧបេក្ខា-
 សហគតក្ស ធម្មំ បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ ច នឧ-
 បេក្ខាសហគតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ នហេតុប្បច្ចយា

ឧបេក្ខាសហគតទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ១ ផង នូវឧបេក្ខាផង ក្នុង
 ខណៈ នៃអហេតុកប្បជិសន្តិ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវ
 ឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈផង នូវវត្ថុផង នូវខន្ធ ២ . . .
 មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយខន្ធច្នះផង នូវឧបេក្ខាផង ។ នឧបេក្ខា
 សហគតធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតធម៌ផង នូវនឧបេក្ខាសហ-
 គតធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប
 អាស្រ័យ នូវពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈផង នូវឧបេក្ខាផង
 ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈផង
 នូវពួកមហាកូតផង កដត្តារូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ
 ផង នូវឧបេក្ខាផង ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ កដត្តារូប អា-
 ស្រ័យ នូវពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធផង នូវពួកមហាកូតផង ក្នុងខណៈនៃ
 អហេតុកប្បជិសន្តិ ឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធផង
 នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ ។ ឧបេក្ខាសហគតធម៌
 ផង នឧបេក្ខាសហគតធម៌ផង អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតធម៌
 ផង នូវនឧបេក្ខាសហគតធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អហេតុកំ ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឣា ឧបេក្ខា
 បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . .
 អហេតុកំ ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឣា ឧបេក្ខា
 បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . អហេតុកេ ឧបេក្ខា-
 សហគតេ ខន្ធា ច ឧបេក្ខា មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបេក្ខា-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធឣា ឧបេក្ខា បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា
 កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធឣា ឧបេក្ខា បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . .
 អហេតុកេ ឧបេក្ខាសហគតេ ខន្ធា ច ឧបេក្ខា
 មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុ-
 កប្បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឣា
 ឧបេក្ខា បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា
 . . . ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឣា ឧបេក្ខា បដិច្ច
 ទ្វេ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ឧបេក្ខាសហគតេ ខន្ធា
 ច ឧបេក្ខា មហាក្កតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធឣា ឧបេក្ខា វត្ថុកា បដិច្ច
 ទ្វេ ខន្ធា ឧបេក្ខា ច ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ សន្ធិតំ ។

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុកប្បជ្ឈាន

តិ ខន្ធ ២ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ១
 ជាអហេតុកៈផង នូវឧបេក្ខាផង នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវ
 ឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈផង នូវឧបេក្ខាផង នូវខន្ធ ២ . . .
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈផង
 នូវឧបេក្ខាផង នូវពួកមហាក្ខតផង ខន្ធ ២ ផង កដត្តារូបផង អាស្រ័យ
 នូវឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ១ ផង នូវឧបេក្ខាផង ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជ្ឈិ-
 សន្និ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ១ ផង
 នូវឧបេក្ខាផង នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបេក្ខា-
 សហគតក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈផង នូវឧបេក្ខាផង នូវពួកមហាក្ខតផង ខន្ធ
 ២ ផង កដត្តារូបផង អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ១ ផង នូវឧបេក្ខា
 ផង ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជ្ឈិសន្និ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ២ អាស្រ័យ
 នូវឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ១ ផង នូវឧបេក្ខាផង នូវខន្ធ ២ . . . កដត្តារូប
 អាស្រ័យ នូវពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធផង នូវឧបេក្ខាផង នូវពួកមហាក្ខត
 ផង ខន្ធ ២ ផង ឧបេក្ខាផង អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ១ ផង
 នូវឧបេក្ខាផង នូវវត្ថុផង នូវខន្ធ ២ . . . ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកំ បច្ចយវារោ

[១០៥] នហេតុយា នវ នអាម្មណោ ភីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នអញ្ញាមញ្ញោ នវ
 នឧបទិស្សយេ ភីណិ នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ
 នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ចត្តារិ នវហាកេ នវ នអា-
 ហារេ ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នយានេ នវ នមត្តេ នវ
 នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ធ នោនត្ថិយា ភីណិ
 លោភិតេ ភីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណានាបិ សហជាតវារោបិ កាតត្វា ។

បច្ចយវារោ

[១០៦] ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបេក្ខា-
 សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបេក្ខា-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 បដិសន្ធិ ។

យថា សវិតក្កុទុកសនិសំ ។ បច្ចយវារោ
 នានាករណំ ឧបេក្ខន្តិ ។ នវបិ បញ្ញា
 កាតត្វា បដិសន្ធិបិ បវត្តិបិ វត្តិបិ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកៈ បច្ច័យវារៈ

[១០៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអត្តាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិញ្ញ-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ទាំង ២ ក្រៅនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ច័យវារៈ

[១០៦] ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ពីងផ្អែក នឹងឧបេក្ខាសហគតធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ ពីងផ្អែក នឹងឧបេក្ខា-
 សហគតក្ខន្ធទ ១ នឹងខន្ធធ ២ . . . មានបដិសន្ធិ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកៈនេះ ដូចជាសវិតក្កទុកៈដែរ ។ ក្នុងបច្ច័យ-

វារៈ មានតែការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នា ថាឧបេក្ខាប្បណ្តោះ ។

បណ្ឌិតគប្បីធ្វើជាបញ្ហា ៧ មានបដិសន្ធិផង បវត្តផង វត្តផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១០៧] ឃោតុយា នវ អារម្មណោ នវ បុរេជាតេ
នវ អាសេវនេ នវ សត្វត្តេ នវ អវិកតេ នវ ។

[១០៨] ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបេក្ខា-
សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នឃោតុប្បច្ចយា អឃោតុកំ
ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា ទ្វេ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធេ . . . អឃោតុកប្បដិសន្ធិត្ថុណោ វិចីក៏ច្ឆាសហ-
គតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បច្ចយា វិចីក៏ច្ឆាសហ-
គតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ ឯវំ នវបិ បច្ឆា
បវត្តិប្បដិសន្ធិយោ យថា សវិតក្កុធុកស្ស ឯវំ កាត-
ញា តីណិយេវ មោហោ បវត្តេ វត្តបិ កាតញា ។

[១០៩] នឃោតុយា នវ នអារម្មណោ តីណិ នអ-
ដិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ ន-
ឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ
នអាសេវនេ នវ នកម្មេ បត្តាវិ នវិហិតេ នវ នអា-
ហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នលារេ ឯកំ នមត្តេ

អភិធម្មប័ដិក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

[១០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៨] ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបេក្ខាសហគតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ២ ពឹងផ្អែក នឹងឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធទ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ . . . មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្ធិ ។ បញ្ហា ៧ នៃសវិតកុទុកៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យជាប់វត្តិបជិសន្ធិ យ៉ាងនេះ មោហៈ ទាំង ៣ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ទាំងវត្ត បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុង បវត្តិកាល យ៉ាងនេះ ។

[១០៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ

ឧបេក្ខាសហគតទុកំ សំសដ្ឋិវារោ

នេ ធនសម្បយុត្តេ ភីណិ នេវិប្បយុត្តេ ធន មោនត្តិយា
ភីណិ មោវិគតេ ភីណិ ។

ឯវំ ឥតេវ ទ្វេ កណាធាបិ ជិស្សយវារោបិ កាតញ្ច ។

សំសដ្ឋិវារោ

[១១០] ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ឧបេក្ខា-
សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបេក្ខា-
សហគតំ ឯកំ ខន្ធិ សំសដ្ឋា ទ្វេ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ...
បដិសន្ធិ ។ យថា សវិតក្កុទុកំ ឯវំ កាតញ្ចំ^(១) ។

[១១១] ហេតុយា ធន អាវច្ឆណោ ធន សព្វត្ត ធន
អវិគតេ ធន ។

[១១២] ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធិ សំសដ្ឋា ទ្វេ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចិ-
កិច្ចាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធទេ សំសដ្ឋោ
វិចិកិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ ឯវំ
បញ្ច បញ្ញា យថា សវិតក្កុទុកេ ឯវំ កាតញ្ច ។

១ ម. សវិតក្កុទុកំ សម្បយុត្តិវារោ ឯវំ កាតញ្ចោ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកៈ សំសន្តិវារៈ

មានវារៈ ៧ ក្នុងនិសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។

ការរាប់ទាំង ២ ក្រៅនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះ ។

សំសន្តិវារៈ

[១១០] ឧបេក្ខាសហគតធម៌ លាយឡំ នឹងឧបេក្ខាសហគតធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ២ លាយឡំ នឹងឧបេក្ខា-
សហគតក្នុង ១ នឹងខន្ធ ២ . . . មានបដិសន្ធិ ។ (ឧបេក្ខាសហគត-
ទុកៈនេះ) បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចជាសវិតក្កទុកៈផងចុះ ។

[១១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៦ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៦ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៦ ។

[១១២] ឧបេក្ខាសហគតធម៌ លាយឡំ នឹងឧបេក្ខាសហគតធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ២ លាយឡំ នឹងឧបេក្ខាស-
ហគតក្នុង ១ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ មោហៈ ដែលប្រកបដោយ
វិចិក្ខុ ប្រកបដោយខន្ធច្នះ លាយឡំ នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
វិចិក្ខុ ប្រកបដោយខន្ធច្នះ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ បញ្ញា ៥
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចជាក្នុងសវិតក្កទុកៈ ផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១១៣] នហេតុយា ន អធិបតិយា ន នប្បវេ
ជាតេ ន នបច្ឆាជាតេ ន នអាសវំនេ ន នកម្ម
ចត្តារិ នវិហាកេ ន នវិប្បយុត្តេ ន ។

ឯវំ ឥតវេ ធ្វេ កណាណាបិ សម្បយុត្តវំរោបិ កាតត្វា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[១១៤] ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧបេក្ខា-
សហគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
ឧបេក្ខាសហគតា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បនិសន្និ ។ ឯវំ ចត្តារិ
បញ្ញា យថា សវិតក្កធិកស្ស ។

[១១៥] ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧបេក្ខា-
សហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
... អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ យថា សប្ប័-
តិកធិកំ ឯវំ អារម្មណម្បិ អធិបតិបិ វិត្តារេត្វា
ឧបេក្ខាតិ ណានំ ។

[១១៦] ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧបេក្ខាស-
ហគតស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ប្រិហ
ប្រិហ ឧបេក្ខាសហគតា ខន្ធា បន្តិមាណំ បន្តិមាណំ ឧបេ-
ក្ខាសហគតានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១១៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

ការពប់ ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ហាវិវរៈ

[១១៤] ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខាសហគតធម៌
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តក្នុងន ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានបដិសន្ធិ ។ បញ្ហា ៤
ដូចជា (បញ្ហា) នៃសវិតក្កទុកៈ យ៉ាងនេះឯង ។

[១១៥] ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខាសហគតធម៌
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សប្បីតិកទុកៈ យ៉ាងណា អារម្មណ៍ក្តី អធិបតិក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ
យ៉ាងនោះចុះ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នា តែពាក្យថាឧបេក្ខាប៉ុណ្ណោះ ។

[១១៦] ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខាសហ-
គតធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបេក្ខាសហគតក្នុង មុន ។
ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបេក្ខាសហគតក្នុង ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកំ បញ្ញាវិហ

ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ នឧបេក្ខាសហគតស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា
 ឧបេក្ខាសហគតា ខន្ធា បច្ឆិមាយ បច្ឆិមាយ ឧបេ-
 ក្ខាយ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបេក្ខាសហគតំ
 ចុតិចិត្តំ នឧបេក្ខាសហគតស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស អាវ-
 ជ្ជនា នឧបេក្ខាសហគតានំ ខន្ធានំ វិចាកមនោនាតុ
 នឧបេក្ខាសហគតាយ វិចាកមនោវិញ្ញាណនាតុយា
 ឧបេក្ខាសហគតំ កវដ្តំ នឧបេក្ខាសហគតស្ស កវ-
 ដ្តស្ស ឧបេក្ខាសហគតំ កុសលា កុសលំ នឧបេ-
 ក្ខាសហគតស្ស វុដ្ឋានស្ស កិរិយំ វុដ្ឋានស្ស ជលំ
 វុដ្ឋានស្ស និរោតោ វុដ្ឋបាល្តស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនំ នឧបេក្ខាសហគតាយ ជលសមាបត្តិយា
 អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ
 ឧបេក្ខាសហគតស្ស ច នឧបេក្ខាសហគតស្ស ច
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា
 ឧបេក្ខាសហគតា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ឧបេក្ខា-
 សហគតានំ ខន្ធានំ ឧបេក្ខាយ ច អនន្តរប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ នឧបេក្ខា-
 សហគតស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនឧបេក្ខាសហគតធម៌ ដោយអនន្ត-
 រឃ្យច្ច័យ គឺ ពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខា
 ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ចុតិចិត្ត ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ជា
 (បច្ច័យ) នៃឧបត្តិចិត្ត ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាវដ្ឋនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃពួកខន្ធ ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា វិបាកមនោធាតុ (ជាបច្ច័យ)
 នៃវិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ភវន្តៈ ដែល
 ប្រកបដោយឧបេក្ខា (ជាបច្ច័យ) នៃភវន្តៈ ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា
 កុសលាកុសល ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ដែល
 មិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ភិរិយា (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ផល (ជាបច្ច័យ)
 នៃវុជ្ជនៈ នេវសញ្ញាទាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិ-
 រោធន ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ដោយ
 អនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខាសហ-
 គតធម៌ផល នៃនឧបេក្ខាសហគតធម៌ផល ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ពួក
 ឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ
 ក្រោយ ។ ផល នៃឧបេក្ខាផល ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ នឧបេក្ខា-
 សហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនឧបេក្ខាសហគតធម៌ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បុរិមា បុរិមា ឧបេក្ខា បច្ឆិមាយ បច្ឆិមាយ ឧបេក្ខាយ
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា នឧបេក្ខាស-
 ហាគតា ខន្ធា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ នឧបេក្ខាសហាគ-
 តាធំ ខន្ធាធំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ នឧបេក្ខាស-
 ហាគតំ ចុតិចិត្តំ នឧបេក្ខាសហាគតស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស
 អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ ដលសមាបត្តិយា
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ ម្ងលំ បុរិមា បុរិមា ឧបេ-
 ក្ខា បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ឧបេក្ខាសហាគតាធំ ខន្ធាធំ
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ នឧបេក្ខាសហាគតំ ចុតិចិត្តំ
 ឧបេក្ខាសហាគតស្ស ឧបបត្តិចិត្តស្ស នឧបេក្ខាសហា-
 គតំ កវ្កំ អាវុជ្ជនាយ កាយវិញ្ញាណាណាតុ វិចារកមាធា-
 ណាតុយា នឧបេក្ខាសហាគតា វិចារកមាធាវិញ្ញាណាណាតុ
 កិរិយមាធាវិញ្ញាណាណាតុយា នឧបេក្ខាសហាគតំ កវ្កំ
 ឧបេក្ខាសហាគតស្ស កវ្កំស្ស នឧបេក្ខាសហាគតំ
 កុសលាកុសលំ ឧបេក្ខាសហាគតស្ស វុដ្ឋានស្ស
 កិរិយំ វុដ្ឋានស្ស ដលំ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ។ នឧបេក្ខាសហាគតោ ធម្មា ឧបេក្ខា-
 សហាគតស្ស ច នឧបេក្ខាសហាគតស្ស ច ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា ឧបេក្ខា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ ឧបេក្ខា មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខា ក្រោយ ។ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ពួកនឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួក
នឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ចុតិចិត្ត ដែល
មិនប្រកបដោយឧបេក្ខា (ជាបច្ច័យ) នៃឧបេក្ខាចិត្ត ដែលមិនប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម ជាបច្ច័យ
នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ឧបេក្ខា មុន ។
ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
ចុតិចិត្ត ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា (ជាបច្ច័យ) នៃឧបេក្ខាចិត្ត ដែល
ប្រកបដោយឧបេក្ខា ភវន្តៈ ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា (ជាបច្ច័យ)
នៃអាវជ្ជនៈ កាយវិញ្ញាណធាតុ (ជាបច្ច័យ) នៃវិបាកមនោធាតុ វិបាក-
មនោវិញ្ញាណធាតុ ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា (ជាបច្ច័យ) នៃភិរិយ-
មនោវិញ្ញាណធាតុ ភវន្តៈ ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា (ជាបច្ច័យ)
នៃភវន្តៈ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា កុសលាកុសល ដែលមិនប្រកប
ដោយឧបេក្ខា (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ភិរិយា
(ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ផល ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជនៈ ដោយអនន្តរប្ប-
ច្ច័យ ។ នឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខាសហគតធម៌ផង
នៃនឧបេក្ខាសហគតធម៌ផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ឧបេក្ខា មុន ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកេ បញ្ញាវិហ

បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ ឧបេក្ខាសហគតាទំ ខន្ធាទំ
 ឧបេក្ខាយ ច អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ ឧបេក្ខា-
 សហគតោ ច នឧបេក្ខាសហគតោ ច ធម្មា ឧបេ-
 ក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ
 បុរិមា បុរិមា ឧបេក្ខាសហគតា ខន្ធា ច ឧបេក្ខា ច
 បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ ឧបេក្ខាសហគតាទំ ខន្ធាទំ អនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ មូលំ បុរិមា បុរិមា ឧបេក្ខា-
 សហគតា ខន្ធា ច ឧបេក្ខា ច បច្ឆិមាយ បច្ឆិមាយ
 ឧបេក្ខាយ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ឧបេក្ខាសហ-
 គតំ ចុតិចិត្តញ្ច ឧបេក្ខា ច នឧបេក្ខាសហគតស្ស
 ឧបបត្តិចិត្តស្ស អារជ្ជជា ច ឧបេក្ខា ច នឧបេក្ខា-
 សហគតាទំ ខន្ធាទំ វិហាកមោលោណតុ ច ឧបេក្ខា ច
 នឧបេក្ខាសហគតាយ វិហាកមោលោវិញ្ញាណាណតុហរ
 នឧបេក្ខាសហគតំ កវដ្តញ្ច ឧបេក្ខា ច នឧបេក្ខា-
 សហគតស្ស កវដ្តស្ស ឧបេក្ខាសហគតំ កុសលា-
 កុសលញ្ច ឧបេក្ខា ច នឧបេក្ខាសហគតស្ស វុដ្ឋា-
 នស្ស កិរិយំ វុដ្ឋានស្ស វេលំ វុដ្ឋានស្ស និរោជា វុដ្ឋ-
 ហន្តស្ស លោស ញាណាស ញាយតនំ នឧបេក្ខាសហគ-
 តាយ វេលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបេក្ខាសហគតក្នុង ក្រោយ ៗ ផង នៃឧបេក្ខាផង
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ឧបេក្ខាសហគតធម៌ក្តី នឧបេក្ខាសហគតធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខាសហគតធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបេក្ខា-
សហគតក្នុង មុន ៗ ផង ឧបេក្ខាផង ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបេក្ខាសហ-
គតក្នុង ក្រោយ ៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកឧបេក្ខា-
សហគតក្នុង មុន ៗ ផង ឧបេក្ខាផង ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខា ក្រោយ ៗ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បុតិចិត្ត ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ឧបេក្ខាផង
(ជាបច្ច័យ) នៃឧបត្តិចិត្ត ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាវុជ្ជនៈផង
ឧបេក្ខាផង (ជាបច្ច័យ) នៃពួកនឧបេក្ខាសហគតក្នុង វិបាកមនោធាតុផង
ឧបេក្ខាផង (ជាបច្ច័យ) នៃវិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ដែលមិនប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា ភវង្គៈ ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ឧបេក្ខាផង (ជាបច្ច័យ)
នៃភវង្គៈ ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា កុសលាកុសល ដែលប្រកប
ដោយឧបេក្ខាផង ឧបេក្ខាផង (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ដែលមិនប្រកប
ដោយឧបេក្ខា ភិរិយា (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ ផល (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជនៈ
ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រាសបុគ្គល កាលចេញ អំពីនិរោធ ជាបច្ច័យ
នៃផលសមាបត្តិ ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ម្ងលំ ប្បវិមា ប្បវិមា ឧបេក្ខាសហគតា ខន្ធា ច
ឧបេក្ខា ច បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ ឧបេក្ខាសហគតាទំ
ខន្ធាទំ ឧបេក្ខាយ ច អនន្តរវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
... សមនន្តរវប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតវប្បច្ចយេន
បច្ចយោ នវ អញ្ញាមញ្ញាវប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ និស្ស-
យវប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១១៧] ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧបេក្ខា-

សហគតតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយវប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណី ។ នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ នឧបេក្ខា-
សហគតតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយវប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរវបនិស្សយោ បកត្តបនិ-
ស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ នឧបេក្ខាសហ-
គតំ សុទ្ធិ ឧបនិស្សយ នឧបេក្ខាសហគតេន ចិត្តេន
នាទំ ទេតិ សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ... នឧបេក្ខា-
សហគតំ ឈានំ ... វិបស្សនំ ... មត្តំ ... សមា-
បត្តិ ឧប្បាទេតិ មាទំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ នឧបេ-
ក្ខាសហគតំ សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ ... វាតំ ទោសំ
មោហំ មាទំ ទិដ្ឋិ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ
ទុតំ កោជនំ ... សេនាសនំ ឧបេក្ខំ ឧបនិស្សយ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មូល គឺ ពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ មុន ៗ ផង ឧបេក្ខាផង ជាបច្ច័យ
នៃពួកឧបេក្ខាសហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ៗ ផង នៃឧបេក្ខាផង ដោយអនន្ត-
រឃ្យច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរឃ្យច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតឃ្យច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញាឃ្យច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយឃ្យច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១៧] ឧបេក្ខាសហគតធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខាសហគតធមិ
ដោយឧបនិស្សយឃ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នឧបេក្ខាសហគតធមិ ជាបច្ច័យ
នៃនឧបេក្ខាសហគតធមិ ដោយឧបនិស្សយឃ្យច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌប-
និស្ស័យ អនន្តប្រនិស្ស័យ និងបកត្យបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្យបនិស្ស័យ
គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ទ្វេសទ្វា ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ហើយឲ្យ
ទ្វេទាន ដោយចិត្ត ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទ្វេសីល . . . ទ្វេឧ-
បោសថកម្ម . . . ញ៉ាំងឈាន មិនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . . ញ៉ាំងវិបស្សនា
. . . ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង ទ្វេមានៈ
ប្រកាន់ទ្វេទិដ្ឋិ ទ្វេសីល ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ។ បេ ។ ទ្វេបញ្ញា
. . . ទ្វេវាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ រដូវ និងកោដន . . . អាស្រ័យ ទ្វេសេនាសនៈ ទ្វេឧបេក្ខា

ឧបេក្ខាសហគតទុកេ បញ្ញាវិហារំ

នឧបេក្ខាសហគតេន ចិត្តេន ទានំ ។ បេ ។ សមា-
 បត្តិ ឧប្បាទេតិ ហានំ ហានតិ ។ បេ ។ សង្ខំ
 កិណ្ឌតិ នឧបេក្ខាសហគតា សទ្ធា ។ បេ ។ សេនា-
 សនំ ឧបេក្ខា ច នឧបេក្ខាសហគតាយ សទ្ធាយ
 ។ បេ ។ បញ្ញាយ វាគស្ស បត្តនាយ កាយកស្ស
 សុខស្ស កាយកស្ស ទុក្ខស្ស មក្ខស្ស ដលសមា-
 បត្តិយា ឧបេក្ខាយ ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧបេក្ខាសហ-
 គតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តំណិបំ ឧបនិស្សយា នឧបេក្ខាសហគតំ សទ្ធិ ឧប-
 និស្សយ ឧបេក្ខាសហគតេន ចិត្តេន ទានំ ។ បេ ។
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ហានំ ជ័យ្យតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណ
 នឧបេក្ខាសហគតំ សីលំ ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបេក្ខំ
 ឧបនិស្សយ ឧបេក្ខាសហគតេន ចិត្តេន ទានំ ។ បេ ។
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ឧបេក្ខាសហគតេន ចិត្តេន
 កទិដ្ឋំ អាទិយតិ មុសា កណាតិ បិសុណំ ... ជុសំ
 ... សម្មំ ... សទ្ធិ ... និល្លាបំ ... ឯកាភារិកំ
 ... បរិបន្តេ ... បរោរំ ... តាមយាតំ ...
 វិគមយាតំ ... នឧបេក្ខាសហគតា សទ្ធា ។ បេ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ។ បេ ។

ញ្ញាវារៈសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ

សព្វា ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ។ បេ ។ សេនាសនៈផង ឧបេក្ខាផង

(ជាបច្ច័យ) នៃសព្វា ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ។ បេ ។ នៃ

បញ្ញា វគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ ផលសមា-

បត្តិ និងឧបេក្ខា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជា

បច្ច័យ នៃឧបេក្ខាសហគតធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ឧប-

និស្ស័យ ៣ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសន្តា ដែលមិនប្រកបដោយឧ-

បេក្ខា ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ។ បេ ។

ញ្ញាវារៈសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល

ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ នូវ

ឧបេក្ខា ហើយឲ្យ នូវទាន ដោយចិត្ត ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ។ បេ ។

ញ្ញាវារៈសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង កាន់យក នូវទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ

ដោយចិត្ត ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ពោល នូវពាក្យកុហក នូវពាក្យ

ញ្ជះញង់ . . . នូវពាក្យអាក្រក់ . . . នូវពាក្យរោយរាយ . . . នូវទី-ត

. . . នូវការបួន . . . នូវការបួនក្នុងផ្ទះតែមួយ . . . ក្នុងផ្ទះស្ងាត់ . . .

នូវប្រពន្ធ របស់អ្នកដទៃ . . . នូវការសម្លាប់អ្នកស្រុក . . . នូវការ

សម្លាប់អ្នកនិគម . . . សន្តា ដែលមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សេនាសនំ ឧបេក្ខាសហគតាយ សទ្ធាយ ។ បេ ។
 បត្តនាយ បត្តស្ស ជលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មា ឧបេ-
 ក្ខាសហគតស្ស ប នឧបេក្ខាសហគតស្ស ប ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ តីណិ ឧបនិស្ស-
 យា ធុតិយកមនសទិសា ។ ឧបេក្ខាសហគតោ ប
 នឧបេក្ខាសហគតោ ប ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតស្ស-
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ តីណិ ។

(១១៨) នឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មា នឧបេក្ខា-
 សហគតស្ស ធម្មស្ស បុរោជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ
 តីណិ សប្បតិកធុកសទិសា ។

(១១៩) ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មា នឧបេក្ខាសហ-
 គតស្ស ធម្មស្ស បុរោជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ តីណិ ។
 . . . អាសេវនប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ នវ កម្មប្បច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ន ចត្តាវិ សហជាតា នានាខណីកា កា-
 ត្យា ទ្វេ នានាខណីកា ប ។ . . . វិចាកប្បច្ឆយេន
 បច្ឆយោ នវ អាហារប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ចត្តាវិ វគ្គិយ-
 ប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ នវ ណានប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ។ បេ ។
 ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ ។ នឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខាសហគតធម៌ផង
 នៃនឧបេក្ខាសហគតធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ឧបនិស្សយ ៣
 ដូចគ្នានឹងដំណើរនៃវារៈទី ២ ។ ឧបេក្ខាសហគតធម៌ក្តី នឧបេក្ខាសហ-
 គតធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបេក្ខាសហគតធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[១១៨] នឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនឧបេក្ខាសហគត-
 ធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងសប្បីតិកទុកៈដែរ ។

[១១៩] ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនឧបេក្ខាសហគតធម៌
 ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាសេ-
 វនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ និងវារៈ
 ៤ ជាសហជាត និងជានានាខណិកៈ ចំណែកវារៈ ២ ជានានាខណិកៈ
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រ-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ឧបេក្ខសហគតទុកេ បញ្ញវិវា

មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ធិ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បញ្ច អត្តិ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ នត្តិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិក-
តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អវិកតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

ឥមេ បដ្ឋយោ សប្បីតិកករណេន វិកជិតញ្ច ។

[១២០] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ នវ អតិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
បុរេជាតេ តិណិ បច្ឆាជាតេ តិណិ អាសេវនេ នវ
ករម្មេ ធិ វិទាតេ នវ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ
ណារេ នវ មក្កេ ចត្តារិ សម្បយុត្តេ ធិ វិប្បយុត្តេ
បញ្ច អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិកតេ នវ អវិកតេ នវ ។

ឃី បដ្ឋនិយវិកដ្ឋោបិ ឥតេរ តិណិ តណានាបិ

សប្បីតិកទុកសទិសា កាតញ្ច ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ជាបច្ច័យ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

បច្ច័យទាំងនេះ បណ្ឌិត គប្បីចែក ដោយការធ្វើដូចសប្បីតិកៈដែរ ។

[១២០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងលាមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្ប-
យុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បច្ច័យវិកង្កិត្តិ ការរាប់ទាំង ៣ ក្រៅនេះក្តី បណ្ឌិត

គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចជរសប្បីតិកទុកៈ យ៉ាងនេះចុះ ។

កាមាវចរទុកំ

បដិច្ចវិវា

[១២១] កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច កាមាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ បដិសន្ធិ . . . ឯកំ
 មហាក្កតំ . . . ។ សន្តិភំ ។ កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច
 នកាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច នកាមាវចរោ ខន្ធា ។ កាមា-
 វចរំ ធម្មំ បដិច្ច កាមាវចរោ ច នកាមាវចរោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ
 បដិច្ច នកាមាវចរោ ខន្ធា មហាក្កតោ បដិច្ច កដត្តា-
 រូបំ ។ នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច កាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា នកាមាវចរោ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នកាមាវចរោ ខន្ធា បដិច្ច
 កដត្តារូបំ ។ នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច កាមាវចរោ
 ច នកាមាវចរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

កាមាវចរទុក្ខៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១២១] កាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធភក្ខី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវកាមា-
 វចរក្ខន្ធទ គឺ បដិសន្ធិ . . . នូវមហាក្ខត១ . . . ។ សេចក្តីបំប្រញា ។
 នកាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្ធិ ។ កាមាវចរធម៌ក្តី នកាមាវចរធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវកាមាវចរធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ អាស្រ័យ
 នូវវត្ថុ កដត្តារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 នកាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធភក្ខី អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធទ
 . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ កាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវ
 នកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូប អាស្រ័យ នូវពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ កដត្តារូប អាស្រ័យ នូវពួក
 នកាមាវចរក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ កាមាវចរធម៌ក្តី នកាមាវចរធម៌
 ក្តី អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ

កាមាវចរក្ក បដិច្ចវិហារ

នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 កាមាវចរញ្ច នកាមាវចរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កាមាវចរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នកាមាវចរេ ខន្ធធ្វេ ច
 មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 នកាមាវចរេ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច កកដន្តារូបំ ។
 កាមាវចរញ្ច នកាមាវចរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវ-
 ចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
 នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ កាមាវចរញ្ច នកាមាវចរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 កាមាវចរោ ច នកាមាវចរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច
 វត្តញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ នកាមាវចរេ
 ខន្ធធ្វេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច កកដន្តារូបំ ។ សន្និទ្ធី ។

[១២២] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ចន្តារិ អធិប-
 តិយា បញ្ច អនន្តរេ ចន្តារិ សមនន្តរេ ចន្តារិ សហជា-
 តេ នវ អញ្ញមញ្ញេ ធនិស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ ចន្តារិ
 បុរេជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ នវ វិហារេ

កាមាវចរទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ខន្ធ ពាក្យ ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរក្ខន្ធ ១ នូវ
 ខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ កាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ
 នូវកាមាវចរធម៌ផង នូវនកាមាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យ នូវពួកនកាមាវចរក្ខន្ធផង នូវ
 ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងក្លារូប អាស្រ័យ នូវពួកនកាមាវចរក្ខន្ធផង នូវ
 ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ នកាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ
 នូវកាមាវចរធម៌ផង នូវនកាមាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពាក្យ អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរក្ខន្ធ ១ ផង នូវវត្ថុផង
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ កាមាវចរធម៌ក្តី នកាមាវចរធម៌
 ក្តី អាស្រ័យ នូវកាមាវចរធម៌ផង នូវនកាមាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពាក្យ អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរក្ខន្ធ ១ ផង នូវវត្ថុ
 ផង ក្នុងក្លារូប អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ ផង នូវពួកនកាមាវចរក្ខន្ធផង នូវ
 ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាសេ-
 វនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នវ អាហារេ នវ ស្រ្តីយេ នវ ឈានេ នវ មន្តេ នវ
សម្បយុត្តេ ចត្តារិ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា
ចត្តារិ វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ នវ ។

(១២៣) កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច កាមាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ កាមាវចរំ
ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
ទ្វេ ខន្ធវេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញាសត្តា
វិចីកំប្បាសហតតោ ឧទ្ធច្ចសហតតោ ខន្ធវេ បដិច្ច វិចី-
កំប្បាសហតតោ ឧទ្ធច្ចសហតតោ មោហោ ។ . . .
នអារម្មណាប្បច្ចយា តីណិ ។

(១២៤) កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច កាមាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។ នកាមា-
វចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិ-
បតិប្បច្ចយា នកាមាវចរេ ខន្ធវេ បដិច្ច នកាមាវចរោ
អធិបតិ វិចារិកំ នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធវេ . . . បដិសន្ធិ ។ នកាមាវចរំ ធម្មំ
បដិច្ច កាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា
វិចារិកេ នកាមាវចរេ ខន្ធវេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
សម្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១២៣] កាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវកាមាវចរធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
នូវកាមាវចរក្ខន្ធទ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ ... អហេតុកប្បជីសន្តិ
រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហាៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្នៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្នៈ ។ ... ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២៤] កាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវកាមាវចរធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នកាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ
នូវនកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ នកាមា-
វចរធិបតិ អាស្រ័យ នូវពួកនកាមាវចរក្ខន្ធទ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវ
នកាមាវចរក្ខន្ធទ ១ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ ... គឺ បជីសន្តិ ។ កាមាវចរ-
ធម៌ អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្ប-
ច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកនកាមាវចរក្ខន្ធទ ជាវិបាក

កាមាវចរកេ បដិច្ចវិហោ

បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច
 កាមាវចរោ ច នកាមាវចរោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 នអធិបតិប្បច្ចយា វិទាកំ នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធើ . . . បដិ-
 សន្ធិ ។ កាមាវចរញ្ច នកាមាវចរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 កាមាវចរោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិទាកេ
 នកាមាវចរេ ខន្ធើ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ ឥតេវ ទ្វេ ចាកដិកា ។
 . . . នអនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ នបុរេជាត-
 ប្បច្ចយា នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា ។

(១២៥) កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច កាមាវចរោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នអាសេវនប្បច្ចយា តីណិ ។ នកាមាវចរំ
 ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវចរោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នអាសេវ-
 នប្បច្ចយា វិទាកំ នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធើ ទ្វេ ខន្ធើ . . . បដិសន្ធិ ។ នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច
 កាមាវចរោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នអាសេវនប្បច្ចយា នកា-
 មាវចរេ ខន្ធើ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ
 ។ បេ ។ មូលំ វិទាកំ នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធើ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធើ . . .

កាមាវចរទុក្ខៈ បដិច្ចវិរៈ

ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យសន្តិ ។ បេ ។ កាមាវចរធម៌ក្តី នកាមាវចរធម៌ក្តី អាស្រ័យ
 នូវនកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព ក្តី
 ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរក្ខន្ធទ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ . . .
 គឺ បដិសន្តិ ។ កាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវកាមាវចរធម៌ផង នូវនកា-
 មាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជាន-
 រូប អាស្រ័យ នូវពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ ជាវិបាកផង នូវពួកមហាក្ខតផង
 ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យសន្តិ ។ បេ ។ ខន្ធ ២ ក្រៅនេះ ជាខន្ធដ៏ប្រាកដ ។
 . . . ជាបច្ច័យ ព្រោះនអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ព្រោះនបុរេជាតិប្បច្ច័យ
 ព្រោះនបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ។

(១២៥) កាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ព ។ នកាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវ
 នកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព
 អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរក្ខន្ធទ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្តិ ។
 កាមាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
 អាសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ
 ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យសន្តិ ។ បេ ។ មូល គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុជ្ជា-
 នរូបក្តី អាស្រ័យ នូវនកាមាវចរក្ខន្ធទ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ អវសេសា ភីណិ ចាកដិកា ។
សន្ធិត្ថំ ។

[១២៦] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ ភីណិ ន-
អធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
នឧបទិស្សយេ ភីណិ នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ
នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ទ្វេ នវចាកេ បញ្ច នអាហា-
រេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នណារេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
នសម្មយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្ថិយា
ភីណិ នោវិតតេ ភីណិ ។

អវសេសា កណាទាបិ សហជាតវារេបិ កាតញ្ច ។

បបូយវិញ្ញា

[១២៧] កាមាវចរំ ធម្មំ បច្ចុយា កាមាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធ
បច្ចុយា តយោ ខន្ធភិ វិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
... បដិសន្ធិ យាវ អជ្ឈតិកា បហាភូតា វត្ថុំ បច្ចុយា
កាមាវចរោ ខន្ធភិ ។ កាមាវចរំ ធម្មំ បច្ចុយា
នកាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបំដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ខន្ធ ពា ដ៏សេស ជាខន្ធ ដ៏ប្រាកដ ។
សេចក្តីបំប្រញ ។

[១២៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ពា ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ពា ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ពា ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា ក្នុង
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា ។

ការរាប់ដ៏សេសក្តី សហជាតវារៈក្តី បណ្ឌិត ធម្មវិធីផងចុះ ។

បឋមវារៈ

[១២៧] កាមាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី ពឹងផ្អែក
នឹងកាមាវចរកូន្ន ១ នឹងខន្ន ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ពួកកាមាវចរកូន្ន
រាប់គាំដ៏ព័ក្កកមហាកូតខាងក្នុងមក សុទ្ធតែពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នកាមា-
វចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

កាមាវចរក្កោ បច្ចយវិកោ

វត្ថុំ បច្ចយា នកាមាវចរា ខន្ធា បដិសន្ធិ ។ កាមាវចរំ
 ធម្មំ បច្ចយា កាមាវចរោ ច នកាមាវចរោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា នកាមាវចរា ខន្ធា
 មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។
 នកាមាវចរំ ធម្មំ បច្ចយា នកាមាវចរោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តិណិ បដិច្ចសទិសា ។ កាមាវចរញ្ច
 នកាមាវចរញ្ច ធម្មំ បច្ចយា កាមាវចរោ ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិច្ចសទិសា ។ កាមាវចរញ្ច ន-
 កាមាវចរញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នកាមាវចរោ ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ ។ កា-
 មាវចរញ្ច នកាមាវចរញ្ច ធម្មំ បច្ចយា កាមាវចរោ ច
 នកាមាវចរោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នកា-
 មាវចរំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធា ... នកាមាវចរោ ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បច្ច-
 យា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។ សន្ធិត្ថំ ។

[១២៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ចត្តារិ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហជាតេ

កាមាវចរទុក្ខៈ បច្ចយវារៈ

គឺ ពួកនកាមាវចរក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ បដិសន្ធិ ។ កាមាវចរធម៌ក្តី
នកាមាវចរធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនកាមាវចរក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹង
ផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត បដិសន្ធិ ។ នកាមាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនកាមា-
វចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ច-
វារៈដែរ ។ កាមាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរធម៌ផង នឹងនកាមាវចរ-
ធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។
នកាមាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរធម៌ផង នឹងនកាមាវចរធម៌ផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងនកាមាវច-
រក្នុង ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។ កាមាវចរធម៌
ក្តី នកាមាវចរធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរធម៌ផង នឹងនកាមាវចរធម៌
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹង
នកាមាវចរក្នុង ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹង
ផ្អែក នឹងពួកនកាមាវចរក្នុងផង នឹងពួកមហាក្ខតផង គឺ បដិសន្ធិ ។
សេចក្តីបំប្រញា ។

(១២៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ
បុរេជានេ ចត្តារិ អាសេវនេ ចត្តារិ កម្មេ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

[១២៧] កាមាវចរំ ធម្មំ បច្ចយា កាមាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ កាមា-
វចរំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា . . . អហេតុកប្បជិសន្ធិ យាវ
អសញ្ញាសត្តា ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កា-
យាយតនំ . . . វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា កាមាវចរោ
ខន្ធា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធា ច
វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
មោហោ ។ . . . នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

[១៣០] កាមាវចរំ ធម្មំ បច្ចយា កាមាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ឯកំ យាវ អសញ្ញា-
សត្តា ។ កាមាវចរំ ធម្មំ បច្ចយា នកាមាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា នកា-
មាវចរោ អធិបតិ វត្ថុំ បច្ចយា វិចាតា នកាមាវចរោ
ខន្ធា បជិសន្ធិ ។ កាមាវចរំ ធម្មំ បច្ចយា កាមាវ-
ចរោ ច នកាមាវចរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតិ-
ប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា វិចាតា នកាមាវចរោ ខន្ធា

អភិធម្មបំណិន អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១២៧] កាមាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរក្ខន្ធទ ជាអហេតុកៈ . . .
អហេតុកប្បដិសន្ធិ ចក្កវិញ្ញាណ រាប់តាំងពីពួកអសញ្ញាសត្វ សុទ្ធតែពឹងផ្អែក
នឹងចក្កាយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ . . . ពួកកាមាវចរក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ
ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយ
ឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ . . . ព្រោះនិការម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៣០] កាមាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនិអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។
និកាមាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
និអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ និកាមាវចរធិបតិ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពួកនិកាមា-
វចរក្ខន្ធ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ បដិសន្ធិ ។ កាមាវចរធម៌ក្តី
និកាមាវចរធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
និអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ពួកនិកាមាវចរក្ខន្ធ ជាវិបាក ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ

កាមាវចរទុកេ បច្ចយវារោ

មហាក្សតេ បច្ចយា ចិត្តសម្មជ្ជានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។
 នកាមាវចរំ ធម្មំ បច្ចយា នកាមាវចរោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ភីណិ បដិច្ចសទិសា ។ កាមា-
 វចរញ្ច នកាមាវចរញ្ច ធម្មំ បច្ចយា កាមាវចរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិច្ចសទិសា ។
 មូលំ នកាមាវចរេ ខន្ធិ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា នកាមា-
 វចរោ អធិបតិ វិចាកំ នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធិ ទ្វេ ខន្ធិ . . . បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ ។ បេ ។ មូលំ វិចាកំ កាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធិ ទ្វេ ខន្ធិ . . . វិចាកេ
 នកាមាវចរេ ខន្ធិ ច មហាក្សតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មជ្ជានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។ . . . នឧបនិស្សយេ ប្បច្ចយា
 ភីណិ នអាសេវនប្បច្ចយា សុទ្ធកេ អរូបមិស្សកេ
 ច វិចាកន្តំ និយាមេតតំ រូបមិស្សកេ នតិ ។

[១៣១] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ ភីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
 នឧបនិស្សយេ ភីណិ នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ
 នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ចត្តារិ នវិចាកេ នវ

កាមាវចរទុក្ខៈ បច្ចយវិរៈ

ចិត្តសមុជ្ឈានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្វត គឺ បដិសន្ធិ ។ នកាមាវចរធម៌
 ពឹងផ្អែក នឹងនកាមាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ កាមាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរ-
 ធម៌ផង នឹងនកាមាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
 ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ មូល គឺ នកាមាវចរធិបតិ ពឹងផ្អែក នឹង
 ពួកនកាមាវចរក្ខន្ធផង ទាំងវត្ថុផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងនកាមាវចរ-
 ក្ខន្ធ ១ ជាវិបាកផង ទាំងវត្ថុផង ទាំងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ។ បេ ។ មូល គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងកាមាវចរក្ខន្ធ ១ ជា
 វិបាកផង ទាំងវត្ថុផង ទាំងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុជ្ឈានរូប ពឹងផ្អែក
 នឹងពួកនកាមាវចរក្ខន្ធជាវិបាកផង នឹងពួកមហាក្វតផង គឺ បដិសន្ធិ ។
 . . . ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនអាសេវនប្ប-
 ច្ច័យ (បានដល់វារៈ) ដែលបណ្ឌិត គប្បីកំណត់ ថាជាវិបាក ក្នុងសុទ្ធាក្ខ-
 ណៈ ក្នុងអរូបមិស្សកៈផង (ឯវារៈ) ក្នុងរូបមិស្សកៈ មិនមានទេ ។

(១៣១) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ
នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ
នោនត្តិយា តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាណាបិ និស្សយវារោបិ
កាតត្វា ។

សំសដ្ឋិវារោ

[១៣២] កាមាវចរំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កាមាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធំ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិ ។
នកាមាវចរំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នកាមាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នកាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធំ សំ-
សដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិ ។

[១៣៣] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អធិ-
បតិយា ទ្វេ សព្វត្ត ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

[១៣៤] កាមាវចរំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កាមា-
វចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
កាមាវចរំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ
ខន្ធោ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្កណោ ។ បេ ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនិកាយាវប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិគ្រន្ទិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នណានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោ-
នត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

សំណួរដ្ឋានៈ

[១៣២] កាមាវចរធម៌ លាយឡំ នឹងកាមាវចរធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ លាយឡំ នឹងកាមាវចរក្ខន្ធ ១ នឹង
ខន្ធ ២ . . . បដិសន្ធិ ។ នកាមាវចរធម៌ លាយឡំ នឹងនកាមាវចរធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ លាយឡំ នឹងនកាមា-
វចរក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ . . . បដិសន្ធិ ។

[១៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១៣៤] កាមាវចរធម៌ លាយឡំ នឹងកាមាវចរធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ លាយឡំ នឹងកាមាវចរក្ខន្ធ ១
ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ បេ ។

កាមាវចរោ បញ្ញាវិហា

វិចីក្ខាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ សំសដ្ឋោ
វិចីក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[១៣៥] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ទ្វេ
នបុរជាតេ ទ្វេ នបត្តាជាតេ នវំ នអាសវនេ ទ្វេ
នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ នយានេ ឯកំ នមត្តេ
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាណាបិ សម្បយុត្តវារោបិ
កាតត្វា ។

បញ្ញាវិហា

[១៣៦] កាមាវចរោ ធម្មោ កាមាវចរស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ កាមាវចរោ ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិំ ។ នកាមាវចរោ
ធម្មោ នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ នកាមាវចរោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិំ ។ នកាមាវចរោ
ធម្មោ កាមាវចរស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ នកាមាវចរោ ហេតុ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ

កាមាវចរទុក្ខៈ បញ្ញារាវៈ

មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ លាយឡំ នឹង ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយ ឧទ្ធច្ចៈ ។

[១៣៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

បញ្ញារាវៈ

[១៣៦] កាមាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធមិ ដោយហេ- តុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកកាមាវចរហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ៃនពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ បដិសន្ធិ ។ នកាមា- វចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរធមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកន- កាមាវចរហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ បដិសន្ធិ ។ នកាមាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធមិ ដោយហេ- តុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកនកាមាវចរហេតុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។ មូលំ នកាមា-
វចរា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាជា-
នញ្ច រូបានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។

(១៣៧) កាមាវចរោ ធម្មោ កាមាវចរស្ស

ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធានំ នត្វា
សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ
បដ្ឋវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ តំ អារត្ត រាគោ
។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អរិយា គោត្រកុំ បដ្ឋ-
វេក្ខន្តិ វេទានំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ បរិវេន កិលេសេ . . .
វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ . . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . .
យា ជា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . កាមាវចរេ ខន្ធន្ត
អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ រូបាយតនំ
ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ឈព្វាយតនំ . . . ។ កាមាវចរោ
ធម្មោ នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ទិព្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោ-
តជាតុយា សន្នំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន
កាមាវចរចិត្តសមុដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ កាមាវចរា
ខន្ធា វត្ថុវិញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេ-
ទិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស បេជា កម្មបកញ្ញាណស្ស

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយហេតុប្បច្ច័យ តី បដិសន្ធិ ។ មូល គឺ ពួកនកាមាវចរហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្ហ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុបដង្ហ ដោយហេ-
តុប្បច្ច័យ តី បដិសន្ធិ ។

(១៣៧) កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ...
ពិចារណា នូវពួកអំពើ ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ត្រេកអរ រីករាយ
រាគៈ ប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកព្រះ
អរិយៈ ពិចារណា នូវគោត្រក្ខ ពិចារណា នូវវេទនាៈ នូវពួកកិលេស
ដែលលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ...
នូវពួកអំពើ ដែលខ្លួនសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ... អំពើឈាន ...
នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកកាមាវចរក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ។ បេ ។
ទោមនស្ស កើតឡើង រូបាយគនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយ
ព្វាយគនៈ ... ។ កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរធម៌ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ព្វ នូវសំឡេង
ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយកាមាវចរចិត្ត
ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកកាមាវចរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រវិញ្ញាណ
ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ

កាមាវចារុកោ បញ្ញាវិហារ

អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
នកាមាវចរោ ធម្មោ នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ និព្វានំ មគ្គស្ស ផលស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចេតោបរិយញ្ញោណេន
នកាមាវចរចិត្តសមធិស្ស ចិត្តំ ជាតតិ អាកាសា-
នញ្ជាយតនំ វិញ្ញាណញ្ជាយតនស្ស អាកិញ្ញញ្ញាយ-
តនំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស នកាមាវចរោ ខន្ទា
តំទិវិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញោណស្ស បុព្វេនិវា-
សានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា កម្មបកញ្ញាណស្ស អនា-
គតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
នកាមាវចរោ ធម្មោ កាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ លាមា វុដ្ឋហិត្វា លានំ បដ្ឋវេ-
ក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ អារត្ត រកោ ឧប្បជ្ជតិ
ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ បដ្ឋវេក្ខតិ
ផលំ . . . និព្វានំ បដ្ឋវេក្ខតិ និព្វានំ កោត្រកុស្ស
វេទានស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អាកាសានញ្ជាយតនំ បដ្ឋវេក្ខតិ វិញ្ញាណញ្ជាយតនំ
បដ្ឋវេក្ខតិ អាកិញ្ញញ្ញាយតនំ បដ្ឋវេក្ខតិ នេវសញ្ញា-
ណសញ្ញាយតនំ បដ្ឋវេក្ខតិ និព្វំ មគ្គំ បដ្ឋវេក្ខតិ

កាមាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាៈ

និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ នកាមាវចរធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃនកាមាវចរធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ និព្វាន ជាបច្ច័យ
 នៃមគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល
 អ្នកប្រកបដោយនកាមាវចរចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាគាសា-
 នញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាភិញ្ញញ្ញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពួកនកាមាវចរក្នុង ជា
 បច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
 នកាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ បុគ្គល ចេញ អំពីឈាន ពិចារណា នូវឈាន ត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រាសព្វ នូវហេតុនោះ ពួកព្រះ
 អរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ពិចារណា នូវមគ្គ នូវផល . . . ពិចារណា
 នូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រភូ វេទានៈ និងភិរិយា
 ពិចារណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពិចារណា នូវអាគាសានញ្ញាយតនៈ
 ពិចារណា នូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ពិចារណា នូវអាភិញ្ញញ្ញាយតនៈ
 ពិចារណា នូវនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពិចារណា នូវទិព្វចក្ខុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទិព្វំ សោតនាតំ បច្ចវេក្ខតិ វេទិវិជញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ
ចេតោបរិយញ្ញាណំ . . . ។ បេ ។ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
តិញ្ញាណំ . . . យថាកម្មបតញ្ញាណំ . . . អនាគត-
សញ្ញាណំ បច្ចវេក្ខតិ នកាមាវចរេ ខន្ទេ អនិច្ចតោ
។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ។

[១៣៨] កាមាវចរោ ធម្មោ កាមាវចរស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ
. . . ឧបោសថកម្មំ . . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ តំ ករុំ
កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ ករុំ កត្វា
រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ សេក្ខា តោត្រកុំ ករុំ
កត្វា បច្ចវេក្ខតិ តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ចកុំ . . .
វតុំ . . . កាមាវចរេ ខន្ទេ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិ-
នន្តតិ តំ ករុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ។
សហជាតាធិបតិ កាមាវចរោ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ នកាមាវចរោ ធម្មោ នកាមាវចរស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិ-
បតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ និព្វានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពិចារណា នូវទិព្វសោតធាតុ ពិចារណា នូវឥន្ទ្រវិជញ្ញាណ នូវបេតោ-
បរិយញ្ញាណ . . . ។ បេ ។ នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ . . . យថា-
កម្មបតិញ្ញាណ . . . ពិចារណា នូវអនាគតិសញ្ញាណ នូវពួកនកាមា-
វចរក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ។

[១៣៨] កាមាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធមិ ដោយអធិប-
តិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណា-
ធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . នូវ
ពួកអំពើដែលខ្លួនសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជា
ទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ
កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ពួកសេក្ខបុគ្គល
ធ្វើ នូវតោត្រកូ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវអំពើនោះ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ធ្វើ
នូវពួកកាមាវចរក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។
ឯសហជាតាធិបតិ គឺ កាមាវចរធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នកាមាវចរ-
ធមិ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្ម-
ណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះនិព្វាន

កាមាវចរុកេ បញ្ញាវារោ

មក្កស្ស ជលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហ-
 ជាតាធិបតិ នកាមាវចរា អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នកាមាវចរោ
 ធម្មោ កាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណា-
 ធិបតិ យាធា វុដ្ឋហិត្វា យានំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
 អស្សុទេតិ អភិនទ្គតិ តំ ករុំ កត្វា រកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
 ... អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
 ដលំ . . . និព្វានំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ និព្វានំ
 កោត្រកុស្ស វោទានស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាគាសានញ្ញាយតនំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ វិញ្ញាណា-
 ញ្ញាយតនំ . . . អាភិញ្ញាញ្ញាយតនំ លេសញ្ញាណសញ្ញា-
 យតនំ ទិព្វំ ចក្កំ ទិព្វំ សោតទាតុំ ឥន្ទ្រិវិជញ្ញាណំ . . .
 ។ បេ ។ អនាគតំសញ្ញាណំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
 នកាមាវចរេ ខន្ធានំ ករុំ កត្វា អស្សុទេតិ អភិនទ្គតិ
 តំ ករុំ កត្វា រកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។ សហជាតា-
 ធិបតិ នកាមាវចរា អធិបតិ ចិត្តសម្មជ្ជាធានំ រូបានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នកាមាវចរោ ធម្មោ

កាមាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវាវៈ

ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតា-
 ធិបតិ គឺ នកាមាវចរាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ នកាមាវចរធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធិបតិ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្ម-
 ណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ចេញ អំពីឈាន ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវ
 អំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ធ្វើ
 នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា នូវផល . . . ធ្វើ នូវនិព្វាន
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ
 និងរោទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ធ្វើ នូវអាកាសានញ្ជាយតនៈ ឲ្យជា
 ទីគោរព ហើយពិចារណា វិញ្ញាណញ្ជាយតនៈ . . . នូវអាកិញ្ញញ្ជា-
 យតនៈ នេវសញ្ញានាសញ្ជាយតនៈ ទិព្វចក្ខុ ទិព្វសោតជាតុ និងឥទ្ធិ-
 វិធិញ្ញាណ . . . ។ ថេ ។ ធ្វើ នូវអនាគតសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ទិដ្ឋិ . . . ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ នកាមាវចរាធិបតិ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្បជ្ជានុប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នកាមាវចរធិបតិ

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កាមាវចរស្ស ច នកាមាវចរស្ស ច ធម្មស្ស អធិប-
តិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ នកាមាវចរ
អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
រូបានំ អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(១៣៧) កាមាវចរោ ធម្មោ កាមាវចរស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា កាមាវចរ
ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ វេទានស្ស
អារដ្ឋនា កាមាវចរានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ ។ កាមាវចរោ ធម្មោ នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ កាមាវចរំ ចុតិចិត្តំ នកា-
មាវចរស្ស ឧបបតិចិត្តស្ស អារដ្ឋនា នកាមាវចរានំ
ខន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ កាមាវចរ ខន្ធា
នកាមាវចរស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
បឋមស្ស ឈានស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស ឈានស្ស
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ ចតុត្ថស្ស ឈា-
នស្ស . . . ។ បេ ។ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនស្ស
បរិកម្មំ . . . ។ បេ ។ ទិព្វស្ស ចក្កស្ស ទិព្វាយ សោ-
តនាតុយា វុដ្ឋិវិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស

អភិធម្មបំណិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ផង នៃនកាមាវចរធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ នកាមាវចរធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១៣៧] កាមាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធមិ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកកាមាវចរក្ខន្ធ មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយៗ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជា
បច្ច័យ) នៃវេទានៈ អារជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកកាមាវចរក្ខន្ធ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។ កាមាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរធមិ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ កាមាវចរចុតិចិត្ត (ជាបច្ច័យ) នៃនកាមាវចរឧបបត្តិចិត្ត
អារជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួក
កាមាវចរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចររុជ្ជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បរិកម្ម
នៃបឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បេ ។
នៃចតុត្ថជ្ឈាន . . . ។ បេ ។ បរិកម្ម នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ . . .
។ បេ ។ នៃទិព្វចតុ ទិព្វសោតនាគុ ឥន្ទវិជញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ

កាមាវចរកម្ម បញ្ញាវិហារ

បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកណា-
 ណស្ស . . . អនាគតំសញ្ញាណស្ស បរិកម្មំ អនាគ-
 តំសញ្ញាណស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ តោត្រកុ
 បក្កស្ស ពោណានំ បក្កស្ស អនុលោមំ ធលសមាបតិយា
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នកាមាវចរោ ធម្មា
 នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា នកាមាវចរោ ខន្ធ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ
 ខន្ធនំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ធលស្ស ធលំ
 ធលស្ស និរោធា វុដ្ឋបាណុស្ស លោសញ្ញាណសញ្ញាយ-
 តនំ ធលសមាបតិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នកាមាវចរោ ធម្មា កាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ នកាមាវចរំ ចុតិចិត្តំ កាមាវចរស្ស
 ឧបបតិចិត្តស្ស នកាមាវចរំ កវុទ្ធិំ អាវុជ្ជនាយ នកា-
 មាវចរោ ខន្ធ កាមាវចរស្ស វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ . . . សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ សត្ត អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ធនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សត្ត ។

(១៤០) កាមាវចរោ ធម្មា កាមាវចរស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវុត្តយ្យបនិស្សយោ

កាមាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាៈ

បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ និធិយថាកម្មបគញ្ញាណ . . . បរិកម្ម នៃ
អនាគតិសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
គោត្រភូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ អនុលោម
ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នកាមាវចរធម៌ ជា
បច្ច័យ នៃនកាមាវចរធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ
មុនៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មគ្គ (ជា
បច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។ នកាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ នកាមាវចរចុតិចិត្ត (ជាបច្ច័យ) នៃកាមាវចរឧប-
បត្តិចិត្ត នកាមាវចរកវង្គី (ជាបច្ច័យ) នៃអាវជ្ជនៈ ពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ
ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរវុជ្ជាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ
ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្ស-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(១៤០) កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ ការម្មណ្យបនិស្ស័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ត-
 បនិស្សយោ កាមាវចរំ សន្នំ ឧបនិស្សាយ នានំ
 ទេតិ សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ... វិបស្សនំ ...
 ។ បេ ។ មាណំ ជេប្បតិ ទិដ្ឋី តណ្ហាតិ កាមាវចរំ សីលំ
 ។ បេ ។ បញ្ញំ ... រាគំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ កា-
 យិកំ ទុក្ខំ ឧត្តំ ភោជនំ ... សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ
 នានំ ទេតិ វិបស្សនំ ... ។ បេ ។ ចាលាំ ហានតិ
 ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិន្តតិ កាមាវចរោ សទ្ធា ។ បេ ។ សេ-
 នាសនំ កាមាវចរាយ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បត្តនាយ
 កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កាមាវចរោ ធម្មោ ន-
 កាមាវចរស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ត-
 បនិស្សយោ កាមាវចរំ សន្នំ ឧបនិស្សាយ នកាមាវ-
 ចរំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ... អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ កាមាវចរំ សីលំ ... ។ បេ ។ សេនាសនំ
 ឧបនិស្សាយ នកាមាវចរំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ មក្កំ ...
 អភិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ កាមាវចរោ សទ្ធា ...
 ។ បេ ។ សេនាសនំ នកាមាវចរាយ សទ្ធាយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកតូបនិស្ស័យ គឺ
 បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ជាកាមាវចរៈ ហើយឲ្យ នូវទាន នូវសីល
 ... នូវឧបោសថកម្ម ... នូវវិបស្សនា ... ។ បេ ។ ដំឡើង នូវ
 មានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ជាកាមាវចរៈ ។ បេ ។ នូវបញ្ញា ...
 នូវវាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ និងភោជន
 ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យ នូវទាន នូវវិបស្សនា ...
 ។ បេ ។ សម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃី សត្វ ជាកាមា-
 វចរៈ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ជាកាមាវចរៈ ។ បេ ។
 ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។ កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរធម៌ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឯបកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ជាកាមាវចរៈ ញ៉ាំង
 នកាមាវចរជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំង
 សមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ជាកាមាវចរៈ ... ។ បេ ។ អាស្រ័យ
 នូវសេនាសនៈ ញ៉ាំងនកាមាវចរជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ...
 ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សត្វ ជាកាមា-
 វចរៈ ... ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរសត្វ ។ បេ ។

កាមាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាៈ

ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បរិកម្ម នៃបឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ នៃចតុត្ថ-
 ជ្ឈាន . . . នៃអាកាសានញ្ចាយតនៈ . . . នៃបឋមមគ្គ . . . បរិកម្ម
 នៃចតុត្ថមគ្គ . . . ។ បេ ។ នកាមាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរ-
 ធមិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អាវច្ចណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តប្ប-
 និស្ស័យ និងបកក្ខបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកក្ខបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
 អស្រ័យ នូវសទ្ធា មិនមែនជាកាមាវចរៈ ញ៉ាំងឈាន មិនមែនជា
 កាមាវចរៈ ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំង
 សមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល មិនមែនជាកាមាវចរៈ . . . ។ បេ ។
 អស្រ័យ នូវបញ្ញា ញ៉ាំងឈាន មិនមែនជាកាមាវចរៈ ឲ្យកើតឡើង
 ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
 សទ្ធា មិនមែនជាកាមាវចរៈ . . . ។ បេ ។ បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា
 មិនមែនជាកាមាវចរៈ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ច័យ បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ។ បេ ។ តតិយជ្ឈាន . . . ចតុត្ថជ្ឈាន . . . អាកាសានញ្ចា-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ អភិញ្ញាញ្ចាយតនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

លេខសញ្ញា ជាសញ្ញាយុតនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បរិវោ មត្តោ ធុតិយស្ស ធុតិយោ មត្តោ
 តតិយស្ស តតិយោ មត្តោ ធិត្តស្ស មត្តស្ស ឧបនិ-
 ស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តោ ផលសមាបត្តិយា
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នកាមាវចរោ
 ធម្មោ កាមាវចរស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ
 បកត្យបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្យបនិស្សយោ នកា-
 មាវចរំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ ...
 ឧទោសថកម្មំ ... វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជម្រេតិ
 ទិដ្ឋិ កល្យាណំ នកាមាវចរំ សីលំ ... ។ បេ ។ បញ្ញា
 ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ
 ... វិបស្សនំ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជម្រេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណំ
 នកាមាវចរោ សទ្ធា ... ។ បេ ។ បញ្ញា កាមាវចរាយ
 សទ្ធាយ បញ្ញាយ រាគស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស
 សុខស្ស កាយិកស្ស ធុត្តស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរិយា មត្តំ ឧបនិស្សយ សទ្ធារេ
 អនិច្ចតោ វិបស្សន្តិ មត្តោ អរិយានំ អត្តប្បដិ-
 សម្មិទាយ ធម្មប្បដិសម្មិទាយ និរុត្តិប្បដិសម្មិទាយ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បវេមមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃទុតិយមគ្គ ទុតិយមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃតតិយមគ្គ
 តតិយមគ្គ ជាបច្ច័យ នៃចតុត្ថមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជា
 បច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នកាមាវចរធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ម-
 ណ្យបនិស្សយ អនន្តបនិស្សយ និងបកត្យបនិស្សយ ។ បេ ។ ឯបកត្យប-
 និស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា មិនមែនជាកាមាវចរៈ ហើយ
 ឲ្យ នូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងវិបស្សនា
 ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋ នូវសីល មិនមែន
 ជាកាមាវចរៈ ... ។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយឲ្យ នូវទាន
 នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង
 ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ សទ្ធា មិនមែនជាកាមាវចរៈ ...
 ។ បេ ។ បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ជាកាមាវចរៈ នៃបញ្ញា រាគៈ សេចក្តី
 ប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ពួកព្រះ
 អរិយៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ពិចារណាយើញ នូវពួកសង្ខារ ថាមិនទៀង
 មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃអត្ថប្បដិសម្ភិទា ធម្មប្បដិសម្ភិទា និវត្តិប្បដិសម្ភិទា

កាមាវចរកថា បញ្ញាវិហារ

បដិកានប្បដិសន្តិទាយ ហំ នា ហំ ន កោសល្យស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ដលសមាបត្តិយា កាយិ-
កស្ស សុខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤១] កាមាវចរោ ធម្មោ កាមាវចរស្ស

ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាបុរេ-
ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អាម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ... វត្ថុ
អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូទាយននំ
ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ឈនាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។
វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយា-
យននំ ... វត្ថុ កាមាវចរនំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ កាមាវចរោ ធម្មោ នកាមាវចរស្ស
ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាបុរេ-
ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អាម្មណាបុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កនា
រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតដាតុយា សន្តិ សុណាតិ ។
វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ នកាមាវចរនំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ ... បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

កាមាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវិវៈ

បដិភាណប្បដិសម្ពិទ្ធា និធិហំនាហំនកោសល្យ របស់ពួកព្រះអរិយៈ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ និធិកាយិកសុខ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៤១] កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយបុរេជា-
តប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និធិវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ-
បុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស
កើតឡើង រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយផ្ដោយតនៈ (ជា
បច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
ចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកកាមាវចរក្ខន្ធ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរធម៌
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និធិវត្ថុបុរេជាត ។
អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង
ដោយទិព្វសោតធាតុ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនកា-
មាវចរក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជា-
តប្បច្ច័យ មានវរៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយភាសេវនិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៤២] កាមាវចរោ ធម្មោ កាមាវចរស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា នាណា-
 ខណីកា ។ សង្ខតំ ។ នកាមាវចរោ ធម្មោ នកា-
 មាវចរស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហ-
 ជាតា នាណាខណីកា ។ នកាមាវចរោ ធម្មោ កាមា-
 វចរស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា
 នាណាខណីកា ។ សង្ខតំ ។ នកាមាវចរោ ធម្មោ
 កាមាវចរស្ស ច នកាមាវចរស្ស ច ធម្មស្ស កម្ម-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា នាណាខណីកា ។
 សង្ខតំ ។ . . . វិចាកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ អា-
 ហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ចត្តារិ ឈានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ
 មក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ធ្វេ ។

[១៤៣] កាមាវចរោ ធម្មោ កាមាវចរស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ ចុរា-
 ជាតំ បដ្ឋាជាតំ ។ សង្ខតំ ។ កាមាវចរោ ធម្មោ
 នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតំ ចុរាជាតំ ។ សហជាតំ សង្ខតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៤៤] កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
 នកាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ នកាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាមាវចរធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។ នកាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ផង នៃ
 នកាមាវចរធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានា-
 ខណិកៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ
 ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១៤៥] កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
 កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ សេចក្តីបំប្រួញ ។

កាមាវចរទុកេ បញ្ញាវិរោ

បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ នកាមាវចរណំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បុរេជានំ វត្ថុ នកាមាវចរណំ
 ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នកាមាវចរោ
 ធម្មោ កាមាវចរស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ សហជានំ បច្ឆាជានំ ។ សហជានា នកាមា-
 វចរោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋាហានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។ បច្ឆាជានា នកាមាវចរោ ខន្ធា
 បុរេជានស្ស ឥសស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

[១៤៤] កាមាវចរោ ធម្មោ កាមាវចរស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជានំ បុរេជានំ
 បច្ឆាជានំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សន្តិវត្ថុ ។ កាមាវចរោ
 ធម្មោ នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ សហជានំ បុរេជានំ ។ សហជានំ បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ វត្ថុ នកាមាវចរណំ ខន្ធានំ អត្ថប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ បុរេជានំ ទិព្វេន តក្កោ . . . បុរេជានស-
 ទិសំ ។ នកាមាវចរោ ធម្មោ នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជានំ ។ សន្តិវត្ថុ ។

កាមាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ។ ឯបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នកាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ
 ពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយ នេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១៤៤) កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និង
 ឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ កាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនកាមា-
 វចរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
 សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនកាមាវចរក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបុរេជាត គឺ ដោយទិព្វចក្ខុ . . . ដូចគ្នា
 នឹងបុរេជាតប្បច្ច័យដែរ ។ នកាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរ-
 ធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នកាមាវចរោ ធម្មោ នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតំ បន្ទាជាតំ វិប្បយុត្តសទិសំ ។
 នកាមាវចរោ ធម្មោ នកាមាវចរស្ស ច នកាមាវច-
 រស្ស ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ-
 សំ ។ នកាមាវចរោ ច នកាមាវចរោ ច ធម្មោ នកាមា-
 វចរស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បន្ទាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា នកាមាវ-
 ចរោ ខន្ធា ច មហាក្កតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។ បន្ទាជាតា នកា-
 មាវចរោ ខន្ធា ច កតទិដ្ឋិដ្ឋារោ អាហារោ ច ឥសស្ស
 កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា
 នកាមាវចរោ ខន្ធា ច រូបដីវិត្តិយត្ថា កដត្តារូបានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នកាមាវចរោ ច នកាមា-
 វចរោ ច ធម្មោ នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 នកាមាវចរោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណានំ ខន្ធានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិ ។
 . . . នត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នកាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត បច្ចាជាត ដូចគ្នានឹងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យដែរ ។ នកាមាវចរធម៌
ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ផង នៃនកាមាវចរធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ កាមាវចរធម៌ក្តី នកាមាវចរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាមាវចរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បច្ចាជាត
អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកនកាមាវចរក្ខន្ធផង ពួក
មហាក្ខតផង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ
បដិសន្និ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកនកាមាវចរក្ខន្ធផង ភពទ្បិណ្ឌរាហារផង
ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកនកាមា-
វចរក្ខន្ធផង រូបជីវិតិទ្រិយផង ជាបច្ច័យ នៃពួកកដក្ការូប ដោយអត្តិប្ប-
ច្ច័យ ។ កាមាវចរធម៌ក្តី នកាមាវចរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនកាមាវចរធម៌
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ
នកាមាវចរក្ខន្ធ ១ ផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
ខន្ធ ២ . . . បដិសន្និ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

កាមាវចរោ បញ្ញាវិហ

[១៤៥] ហេតុយោ ចត្តារិ អារម្មណោ ចត្តារិ អនិ-
 បតិយោ ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហ-
 ជាតេ សត្ត អញ្ញាមញ្ញោ ធ និស្សយេ សត្ត ឧបនិស្ស-
 យេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ
 តីណិ កម្មេ ចត្តារិ វិហាកេ ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ
 ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មក្កេ ចត្តារិ សម្ម-
 យុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា សត្ត នត្តិយា
 ចត្តារិ វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ សត្ត ។

[១៤៦] កាមាវចរោ ធម្មោ កាមាវចរស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កាមាវចរោ ធម្មោ
 នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នកាមាវ-
 ចរោ ធម្មោ នកាមាវចរស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

កាមាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាទៈ

[១៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[១៤៦] កាមាវចរធម៌ ជាបដ្ឋាយ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយអាហារប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ ។ កាមាវចរធម៌ ជាបដ្ឋាយ នៃនកាមាវចរធម៌ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋាយ ។ នកាមាវចរធម៌ ជាបដ្ឋាយ នៃនកាមាវចរធម៌ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នកាមាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃកាមាវចរធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយចត្តា-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នកាមាវចរធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ផល នៃនកាមាវចរធម៌ផល ដោយសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ កាមាវចរធម៌ក្តី នកាមា-
 វចរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាមាវចរធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយចត្តាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ កាមាវចរធម៌ក្តី នកាមាវចរធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃនកាមាវចរធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៤៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរូប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរូប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិតតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ។

រូបាវចនា បដិច្ចវិញ

[១៤៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ចត្តារិ . . .
នអធិបតិយា ចត្តារិ នអនន្តរេ ចត្តារិ នសមនន្តរេ
ចត្តារិ នអញ្ញាមញ្ញេ ទ្វេ នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ នសម្ប-
យុត្តេ ទ្វេ នោនតិយា ចត្តារិ នោវិគតេ ចត្តារិ ។

[១៤៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ចត្តារិ . . .
អធិបតិយា ចត្តារិ ។ អនុលោមមាតិកា កាតញ្ច ។
. . . អវិគតេ សត្ត ។

កមាវចនា និទ្ទិកំ ។

រូបាវចនា

បដិច្ចវិញ

[១៥០] រូបាវចនំ ធម្មំ បដិច្ច រូបាវចនេ ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា រូបាវចនំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិ ។ រូបាវចនំ ធម្មំ
បដិច្ច នរូបាវចនេ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
រូបាវចនេ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។
រូបាវចនំ ធម្មំ បដិច្ច រូបាវចនេ ច នរូបាវចនេ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា រូបាវចនំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . .

រូបារិចរទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[១៤៨] ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនិកមិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិកនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនិសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិកញាមញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនិឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនិទានត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិទោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១៤៩] ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនិកមិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ ។ . . . ក្នុងនិកវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ ៣មារិចរទុកៈ ។

រូបារិចរទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៥០] រូបារិចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរូបារិចរធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវរូបារិចរក្ខន្ធទ ១ នូវខន្ធ ២ . . .
 គឺ បដិសន្និ ។ នូវរូបារិចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរូបារិចរធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវព្រឹក្សរូបា-
 រិចរក្ខន្ធគឺ បដិសន្និ ។ រូបារិចរធម៌ក្តី នូវរូបារិចរធម៌ក្តី អាស្រ័យ
 នូវរូបារិចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវរូបារិចរក្ខន្ធទ ១ នូវខន្ធ ២ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បជ្ឈានំ

បដិសន្ធិ ។ នរោត្តមវរុណំ ធម្មំ បដិច្ច នរោត្តមវរុណំ ធម្មំ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នរោត្តមវរុណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្រេ ខន្ធា . . . បដិ-
 សន្ធិ ។ នរោត្តមវរុណំ ធម្មំ បដិច្ច នរោត្តមវរុណំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច នរោត្តមវរុណំ
 ខន្ធា ។ នរោត្តមវរុណំ ធម្មំ បដិច្ច នរោត្តមវរុណំ ច នរោត្តមវរុណំ
 ច ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ
 បដិច្ច នរោត្តមវរុណំ ខន្ធា មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ។
 នរោត្តមវរុណំ នរោត្តមវរុណំ ធម្មំ បដិច្ច នរោត្តមវរុណំ ធម្មំ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ នរោត្តមវរុណំ ឯកំ
 ខន្ធា វត្ថុំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្រេ ខន្ធា . . . ។
 នរោត្តមវរុណំ នរោត្តមវរុណំ ធម្មំ បដិច្ច នរោត្តមវរុណំ ធម្មំ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នរោត្តមវរុណំ ខន្ធា ច មហាក្កតេ
 ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ នរោត្តមវរុណំ
 ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ នរោត្តម
 វរុណំ នរោត្តមវរុណំ ធម្មំ បដិច្ច នរោត្តមវរុណំ ច នរោត្តមវរុណំ
 ច ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
 នរោត្តមវរុណំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ បដិសន្ធិ ។ នរុប្បាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវនរុប្បាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ឈានរូបផង អាស្រ័យ នូវ
 នរុប្បាវចរក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។ រុប្បាវចរធម៌ អាស្រ័យ
 នូវនរុប្បាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួករុប្បាវចរក្ខន្ធ
 អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ រុប្បាវចរធម៌ក្តី នរុប្បាវចរ-
 ធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវនរុប្បាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 គឺ ពួករុប្បាវចរក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ កងត្តារូប អាស្រ័យ នូវពួក
 មហាក្ខត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ រុប្បាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរុប្បាវ-
 ចរធម៌ផង នូវនរុប្បាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវរុប្បាវចរក្ខន្ធ ១ ផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ នរុប្បាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរុប្បាវចរ-
 ធម៌ផង នូវនរុប្បាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
 ចិត្តសមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យ នូវពួករុប្បាវចរក្ខន្ធផង នូវពួកមហាក្ខតផង
 កងត្តារូប អាស្រ័យ នូវពួករុប្បាវចរក្ខន្ធផង នូវពួកមហាក្ខតផង ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ រុប្បាវចរធម៌ក្តី នរុប្បាវចរធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវរុប្បា-
 វចរធម៌ផង នូវនរុប្បាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវរុប្បាវចរក្ខន្ធ ១ ផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ

រូបាវចរទុកេ បដិច្ចវិហោ

ទ្វេ ខន្ទេ . . . រូបាវចរេ ខន្ទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
កដត្តារូបំ ។ សង្ខតំ ។

[១៥០] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ចត្តារិ អនិ-
បតិយា មញ្ញ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ ច និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ នវ វិទាកេ
នវ យានេ នវ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ ចត្តារិ វិប្ប-
យុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា ចត្តារិ វិគតេ ចត្តារិ
អវិគតេ នវ ។

[១៥២] នរូបាវចរំ ចម្មំ បដិច្ច នរូបាវចរោ ចម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នរូបាវចរំ ឯកំ
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
ខន្ទេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ទេ បដិច្ច
វត្តំ វត្តំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ យាវ អសញ្ញ-
សត្តា វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ទេ បដិច្ច
វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ . . .
នអារម្មណប្បច្ចយា តីណិ ។

រូបវិចារទុកៈ បដិច្ចវារៈ

នូវខន្ធ ២ . . . កងត្តារូប អាស្រ័យ នូវពួករូបបរិវារក្នុងផង នូវពួកមហា-
ក្ខតផង ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[១៥១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤
ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អញ្ញញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអា-
សេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១៥២] នូវបារិវារធមិ អាស្រ័យ នូវនូវបារិវារធមិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវ
នូវបារិវារក្នុង ១ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ក្នុង
ខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ មោហាៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ . . . ព្រោះនអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៥៣] រូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច រូចាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា រូចាវចរេ ខន្ធម បដិច្ច រូចា-
 វចរោ អធិបតិ វិទាកំ រូចាវចរំ ឯកំ ខន្ធម បដិច្ច តយោ
 ខន្ធម ខន្ធម . . . បដិសន្ធិ ។ រូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច
 នរូចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិទាកេ
 រូចាវចរេ ខន្ធម បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។
 រូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច រូចាវចរោ ច នរូចាវចរោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិទាកំ រូចាវចរំ ឯកំ ខន្ធម
 បដិច្ច តយោ ខន្ធម ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ខន្ធម ខន្ធម . . .
 បដិសន្ធិ ។ នរូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នរូចាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា នរូចាវចរំ ឯកំ ខន្ធម បដិច្ច
 តយោ ខន្ធម ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ភីណិ នកាមាវចរំ
 បដិច្ចសទិសំ និដ្ឋានំ ឥត សព្វេ មហាក្ខតា កាតញ្ច ។
 រូចាវចរញ្ច នរូចាវចរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច រូចាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ រូចាវចរំ
 ឯកំ ខន្ធម វត្ថុញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធម ។ រូចាវចរញ្ច
 នរូចាវចរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នរូចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នអធិបតិប្បច្ចយា វិទាកេ រូចាវចរេ ខន្ធម ច មហា-
 ក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។

អភិធម្មបំណង អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៥៣] រូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ រូបាវចរធិបតិ អាស្រ័យ នូវពួករូបាវចរក្នុង
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរក្នុង ១ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ . . .
 គឺ បដិសន្ធិ ។ នរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួក
 រូបាវចរក្នុង ជាវិបាក គឺ បដិសន្ធិ ។ រូបាវចរធម៌ក្តី នរូបាវចរធម៌ក្តី
 អាស្រ័យ នូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវរូបាវចរក្នុង ១ ជា
 វិបាក នូវខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។ នរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ
 នូវនរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវនរូបាវចរក្នុង ១ ។ នកាមាវចរៈ ៣
 ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ មិនមានផ្សេងគ្នាទេ ពួកមហាក្ខតទាំងអស់
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងបទនេះ ។ រូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរ-
 ធម៌ផង នូវនរូបាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរក្នុង ១ ផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្ធិ ។ នរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរធម៌ផង នូវនរូបាវចរធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 នូវពួករូបាវចរក្នុង ជាវិបាកផង នូវពួកមហាក្ខតផង គឺ បដិសន្ធិ ។

រូបាវចរកោ បដិច្ចវិហារ

រូបាវចរកោ នរូបាវចរកោ ធម្មំ បដិច្ច រូបាវចរកោ ច
 នរូបាវចរកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នអនិបតិប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្ខណោ រូបាវចរំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . រូបាវចរេ ខន្ធធ្វេ ច មហា-
 ក្ខតេ ច បដិច្ច កេដត្តារូបំ ។ . . . នអនន្តរាប្បច្ចយា
 នឧបនិស្សយាប្បច្ចយា ។

[១៥៤] រូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច រូបាវចរកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នបុរេជាតប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ រូបាវចរំ
 ឯកំ ខន្ធធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។
 រូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នរូបាវចរកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នបុរេ-
 ជាតប្បច្ចយា រូបាវចរេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិ ។ រូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច រូបាវចរកោ ច នរូបា-
 វចរកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នបុរេជាតប្បច្ចយា បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ រូបាវចរំ ឯកំ ខន្ធធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 កេដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ នរូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច
 នរូបាវចរកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អក្ខប
 នរូបាវចរំ ឯកំ ខន្ធធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 នរូបាវចរេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ

រូបាវចរទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

នូវរូបាវចរធម៌ក្តី នូវរូបាវចរធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវរូបាវចរធម៌ផង នូវនូវរូបា-
វចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
នូវរូបាវចរក្ខន្ធទ ១ ផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . .
កងត្តារូប អាស្រ័យ នូវពួករូបាវចរក្ខន្ធផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។
. . . ព្រោះនអនន្តរាប្បច្ច័យ ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៥៤) រូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរក្ខន្ធទ ១
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ នូវរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ
នូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តស-
មុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួករូបាវចរក្ខន្ធទ គឺ បដិសន្ធិ ។ រូបាវចរធម៌
ក្តី នូវរូបាវចរធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង កងត្តារូបផង អាស្រ័យ នូវរូបា-
វចរក្ខន្ធទ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ នូវរូបាវចរធម៌
អាស្រ័យ នូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវនូវរូបាវចរក្ខន្ធទ ១ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ . . .
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកនូវរូបាវចរក្ខន្ធទ គឺ បដិសន្ធិ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ ឥតេវ បញ្ចបិ បញ្ញា អនុលោមំ
កាតតំ ។ . . . នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយា នវ ។

(១៥៥) រូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច រូចាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បដ្ឋយា វិចាកំ រូចាវចរំ ឯកំ
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា បដិសន្ធិ ។ រូចាវចរំ ធម្មំ
បដិច្ច នរូចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បដ្ឋយា
រូចាវចរោ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។
រូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច រូចាវចរោ ច នរូចាវចរោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ នអាសេវនប្បដ្ឋយា វិចាកំ រូចាវចរំ ឯកំ
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា
. . . បដិសន្ធិ ។ នរូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នរូចាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បដ្ឋយា វិណី ។ រូចាវ-
ចរញ្ច នរូចាវចរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច រូចាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បដ្ឋយា ។ សន្និទ្ធី ។ មូលំ
ឥតេវបិ បញ្ញា កាតតា ។ . . . នកម្មប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។
សន្និទ្ធី ។ . . . នសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា ។

(១៥៦) នរូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នរូចាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា អរូបេ នរូចាវចរំ ឯកំ
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ពាហិរំ . . .

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដកបដស្ថិតិកសញ្ញាសត្វ ។ បញ្ហាទាំង ៥ ក្រៅនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ
ជាអនុលោម ។ . . . ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

(១៥៥) រូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរក្ខន្ធទ ជាវិ-
បាក គឺ បដិសន្ធិ ។ នូវរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យ នូវពួក
រូបាវចរក្ខន្ធ គឺ បដិសន្ធិ ។ រូបាវចរធម៌ក្តី នូវរូបាវចរធម៌ក្តី អាស្រ័យ
នូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យ នូវរូបាវចរក្ខន្ធទ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ . . . គឺ
បដិសន្ធិ ។ នូវរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវនូវរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។ រូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ
នូវរូបាវចរធម៌ផង នូវនូវរូបាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាស-
វនប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ មូល គឺ បញ្ហា ក្រៅនេះ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ ។ . . . ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
. . . ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(១៥៦) នូវរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវនូវរូបាវចរធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវ
នូវរូបាវចរក្ខន្ធទ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ . . . ខាងក្រៅ . . .

រូបាវចនាប្រយោគ

អាហារសម្បជ្ជានំ . . . ធុតុសម្បជ្ជានំ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ ។ សង្ខតំ ។

[១៥៧] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ភីណិ
នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
នធុបនិស្សយេ ភីណិ នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ
នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារេតេ បញ្ច នអាហារេ
ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ
នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ នោនត្ថិយា
ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

ឥតេ ទ្វេ កណាធិបី សហជាតវារោបី កោតញ្ច ។

បច្ចុយវិពា

[១៥៨] រូចាវចនំ ធម្មំ បច្ចុយា រូចាវចនេ ធម្មេ
ធុច្ឆជ្ជតិ ហេតុច្ឆុយា ភីណិ បដិច្ចសទិសា ។

រូបវិចារទុកៈ បច្ចយវិវរៈ

អាហារសមុដ្ឋាន . . . ឧតុសមុដ្ឋាន . . . ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សេចក្តី
បំប្រញ ។

[១៥៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងនវិហាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់វារៈ ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

បច្ចយវិវរៈ

[១៥៨] រូបាវចារធមិ ពឹងផ្អែក នឹងរូបាវចារធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នរោត្តមវរ្ម័ន ធម្មំ បច្ឆយា នរោត្តមវរ្ម័ន ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ឆយា នរោត្តមវរ្ម័ន ឯកំ ខន្ធិ បច្ឆយា តយោ
 ខន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ យាវ អជ្ឈតិកា មហា-
 ក្ខតា វត្ថុំ បច្ឆយា នរោត្តមវរ្ម័ន ខន្ធិ ។ នរោត្តមវរ្ម័ន
 ធម្មំ បច្ឆយា រោត្តមវរ្ម័ន ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ឆយា វត្ថុំ បច្ឆយា រោត្តមវរ្ម័ន ខន្ធិ បដិសន្ធិ ។
 នរោត្តមវរ្ម័ន ធម្មំ បច្ឆយា រោត្តមវរ្ម័ន ច នរោត្តមវរ្ម័ន ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ឆយា វត្ថុំ បច្ឆយា រោត្តមវរ្ម័ន
 ខន្ធិ មហាក្ខតេ បច្ឆយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។
 រោត្តមវរ្ម័ន ធម្មំ បច្ឆយា រោត្តមវរ្ម័ន ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា រោត្តមវរ្ម័ន ឯកំ ខន្ធិ វត្ថុញ្ច
 បច្ឆយា តយោ ខន្ធិ ទន្ធិ ទន្ធិ . . . បដិសន្ធិ ។
 រោត្តមវរ្ម័ន ធម្មំ បច្ឆយា នរោត្តមវរ្ម័ន ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា រោត្តមវរ្ម័ន ទន្ធិ ច មហាក្ខតេ
 ច បច្ឆយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។ រោត្តមវរ្ម័ន
 នរោត្តមវរ្ម័ន ធម្មំ បច្ឆយា រោត្តមវរ្ម័ន ច នរោត្តមវរ្ម័ន
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ឆយា រោត្តមវរ្ម័ន ឯកំ
 ខន្ធិ វត្ថុញ្ច បច្ឆយា តយោ ខន្ធិ ទន្ធិ ទន្ធិ . . .
 រោត្តមវរ្ម័ន ទន្ធិ ច មហាក្ខតេ ច បច្ឆយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិ ។ សន្តិកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នរោត្តមបរាជ័យ ពឹងផ្អែក នឹងនរោត្តមបរាជ័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនរោត្តមបរាជ័យ ១
 ដកបដល់ពួកអដ្ឋត្តិកមហាក្ខត ពួកនរោត្តមបរាជ័យ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
 រោត្តមបរាជ័យ ពឹងផ្អែក នឹងនរោត្តមបរាជ័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ គឺ ពួករោត្តមបរាជ័យ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ គឺ បដិសន្ធិ ។
 រោត្តមបរាជ័យក្តី នរោត្តមបរាជ័យក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនរោត្តមបរាជ័យ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួករោត្តមបរាជ័យ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត គឺ បដិសន្ធិ ។ រោត្តមបរាជ័យ ពឹងផ្អែក
 នឹងរោត្តមបរាជ័យផង នឹងនរោត្តមបរាជ័យផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងរោត្តមបរាជ័យ ១ ផង នឹងវត្ថុផង
 នឹងខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។ នរោត្តមបរាជ័យ ពឹងផ្អែក នឹងរោត្តម-
 បរាជ័យផង នឹងនរោត្តមបរាជ័យផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួករោត្តមបរាជ័យផង នឹងពួកមហា-
 ក្ខតផង គឺ បដិសន្ធិ ។ រោត្តមបរាជ័យក្តី នរោត្តមបរាជ័យក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងរោត្តមបរាជ័យផង នឹងនរោត្តមបរាជ័យផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងរោត្តមបរាជ័យ ១ ផង នឹងវត្ថុផង
 នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួករោត្តមបរាជ័យផង នឹង
 ពួកមហាក្ខតផង គឺ បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។

រូបវិចារទុកេ បច្ចយវារោ

[១៥៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ចត្តាវ
 អធិបតិយា នវ អនន្តរេ ចត្តាវ សមនន្តរេ ចត្តាវ
 សហជាតេ នវ អញមញេ ធនិស្សយេ នវ ឧប-
 និស្សយេ ចត្តាវ បុរជាតេ ចត្តាវ អាសេវនេ ចត្តាវ
 កម្មេ នវ អវិភតេ នវ ។

[១៦០] នរូចារិចរំ ធម្មំ បច្ចយា នរូចារិចរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នរូចារិចរំ
 ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធោ អហេតុកប្បជ្ឈិសន្ធិំ យាវ អសញ្ញាសត្តា
 ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ ...
 វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា នរូចារិចរោ ខន្ធោ វិចិកិញ្ញា-
 សហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធោ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 វិចិកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

[១៦១] រូចារិចរំ ធម្មំ បច្ចយា រូចារិចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណិ បដិច្ចសទិសា ។

រូបាវចារទុកៈ បច្ចយវារៈ

[១៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្ត-
 រាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហ-
 ជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១៦០] នរូបាវចារធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនរូបាវចារធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ ពឹងផ្អែក
 នឹងនរូបាវចារក្ខន្ធទ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធទ ៤ ជាអហេតុកប្បដិសន្ធិ ដកប
 ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ នឹងកា-
 យាយតនៈ . . . ពួកនរូបាវចារក្ខន្ធទ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹង
 ពួកខន្ធទ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។

[១៦១] រូបាវចារធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងរូបាវចារធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នរូចាវចរំ ធម្មំ បច្ចយា នរូចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នអធិបតិប្បច្ចយា បដិច្ចសទិសំ ។ នរូចាវចរំ ធម្មំ
 បច្ចយា រូចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុ
 បច្ចយា រូចាវចរោ អធិបតិ វត្ថុ បច្ចយា វិចារកា រូចាវ-
 ចរោ ខន្ធោ បដិសន្ធិ ។ នរូចាវចរំ ធម្មំ បច្ចយា រូចាវច-
 រោ ច នរូចាវចរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នអធិបតិប្បច្ចយា
 វត្ថុ បច្ចយា វិចារកា រូចាវចរោ ខន្ធោ មហាក្រតេ បច្ចយា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។ រូចាវចរោ នរូចាវចរោ
 ធម្មំ បច្ចយា រូចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្ប-
 ច្ចយា រូចាវចរោ ខន្ធោ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា រូចាវចរោ
 អធិបតិ វិចារកំ រូចាវចរំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 តយោ ខន្ធោ ន្ទេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិក្កុលោ រូចាវចរំ
 ឯកំ ខន្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធោ ន្ទេ ខន្ធោ
 . . . ។ រូចាវចរោ នរូចាវចរោ ធម្មំ បច្ចយា នរូ-
 ចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា វិចារកា
 រូចាវចរោ ខន្ធោ ច មហាក្រតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នំ រូបំ បដិសន្ធិ ។ រូចាវចរោ នរូចាវចរោ ធម្មំ
 បច្ចយា រូចាវចរោ ច នរូចាវចរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នរោត្តម ព័ន្ធនៃក្រុង និងនរោត្តម ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តម-
 បតិប្បដ្ឋាយ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នរោត្តម ព័ន្ធនៃក្រុង
 និងនរោត្តម ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមបតិប្បដ្ឋាយ គឺ នរោត្តម-
 បតិ ព័ន្ធនៃក្រុង និងវត្ត ពួកនរោត្តម ជាវិហារ ព័ន្ធនៃក្រុង និងវត្ត
 គឺ បដិសន្ធិ ។ នរោត្តម ព័ន្ធនៃក្រុង និងនរោត្តម-
 បតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមបតិប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកនរោត្តម
 ជាវិហារ ព័ន្ធនៃក្រុង និងវត្ត បិត្តសម្បជានុប ព័ន្ធនៃក្រុង និងពួក
 មហាក្សត្រ គឺ បដិសន្ធិ ។ នរោត្តម ព័ន្ធនៃក្រុង និងនរោត្តម
 បតិ និងនរោត្តមបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមបតិប្បដ្ឋាយ គឺ
 នរោត្តមបតិ ព័ន្ធនៃក្រុង និងពួកនរោត្តមបតិ និងវត្តបតិ ខន្ធ ៣
 ព័ន្ធនៃក្រុង និងនរោត្តម ១ ជាវិហារបតិ និងវត្តបតិ និងខន្ធ ២ . . .
 ខន្ធ ៣ ព័ន្ធនៃក្រុង និងនរោត្តម ១ បតិ និងវត្តបតិ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ និងខន្ធ ២ . . . ។ នរោត្តម ព័ន្ធនៃក្រុង និងនរោត្តម-
 បតិ និងនរោត្តមបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមបតិប្បដ្ឋាយ
 គឺ បិត្តសម្បជានុប ព័ន្ធនៃក្រុង និងពួកនរោត្តម ជាវិហារបតិ និង
 ពួកមហាក្សត្របតិ គឺ បដិសន្ធិ ។ នរោត្តម ព័ន្ធនៃក្រុង និងនរោត្តម
 បតិ និងនរោត្តមបតិ ទើបកើតឡើង

រូបវិចារកេ សំសង្ការីវោ

នអតិបតិប្បដ្ឋយា វិចារកំ រូចារចរំ ឯកំ ខន្ធា វត្តញ្ច
បដ្ឋយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... វិចារកេ រូចា-
វចរេ ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បដ្ឋយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិ ។ សង្កតំ ។

[១៦២] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ
នអតិតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ
នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសវនេ នវ
សុទ្ធកេ អរូបេ ច មិស្សកេ ច វិចារកន្តិ និយា-
មេតតំ ។ នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ
ឯកំ នត្រ្រិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ នោនតិយា
តីណិ នោវិកតេ តីណិ ។

ឥតរេ ទ្វេ គណនាបិ និស្សយវារោបិ កាតញ្ច ។

សំសង្ការីវោ

[១៦៣] រូចារចរំ ធម្មំ សំសង្ការេ រូចារចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា រូចារចរំ ឯកំ ខន្ធា សំសង្ការ
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ ។ នរូចារចរំ
ធម្មំ សំសង្ការេ នរូចារចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយោ នរូចារចរំ ឯកំ ខន្ធា សំសង្ការ តយោ ខន្ធា

រូបាវចរទុកៈ សំសង្ការៈ

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ពឹងផ្អែក នឹងរូបាវចរក្នុង ១ ជាវិបាក
ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុជ្ឈានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួករូបាវច-
រក្នុង ជាវិបាកផង នឹងពួកមហាក្ខតផង គឺ បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។

[១៦២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ពា ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ពា ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវានប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ បណ្ឌិត គប្បីកំណត់ ក្នុងអរូប ដែលសុទ្ធផង ដែលលាយ-
ឡំផង ថាវិបាក ។ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ពា ។

ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

សំសង្ការៈ

[១៦៣] រូបាវចរធមិ លាយឡំ នឹងរូបាវចរធមិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា លាយឡំ នឹងរូបាវចរក្នុង ១ នឹងខន្ធ ២
. . . គឺ បដិសន្ធិ ។ នរូបាវចរធមិ លាយឡំ នឹងរូបាវចរធមិ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា លាយឡំ នឹងរូបាវចរក្នុង ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បវដ្តានំ

ទ្វេ ខទ្វេ ... បដិសន្ធិ ។

[១៦៤] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ សព្វត្ថ ទ្វេ
អវិកតេ ទ្វេ ។

[១៦៥] នរូចារ័ចរំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នរូចារ័ចរេ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៦៦] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ទ្វេ
នចុរេជាតេ ទ្វេ នបដ្ឋាជាតេ ទ្វេ នអាសេវនេ ទ្វេ
នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

ឥតរេ ទ្វេ កណាធាបិ សម្បយុត្តវារេបិ កាតញ្ច ។

បញ្ញាវិវេ

[១៦៧] រូចារ័ចរេ ធម្មោ រូចារ័ចរស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ រូចារ័ចរេ ហេតុ សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ទានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។
ម្ហលំ រូចារ័ចរេ ហេតុ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូចានំ
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។ ម្ហលំ រូចារ័-
ចរេ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានា-
នញ្ច រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នឹងខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។

[១៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

[១៦៥] នរុប្បាវចរធមិ លាយឡំ នឹងនរុប្បាវចរធមិ ទើបកើត ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៦៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មាន វារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។

ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

បញ្ញាវារៈ

[១៦៧] រុប្បាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃរុប្បាវចរធមិ ដោយ ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួករុប្បាវចរហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ បដិសន្ធិ ។ មូល គឺ ពួករុប្បាវចរហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ បដិសន្ធិ ។ មូល គឺ ពួករុប្បាវចរហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង ៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ បដិសន្ធិ ។

រូបវិបាកកេ បញ្ញាវិវា

នរូបវិបាក ធម្មា នរូបវិបាកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ នរូបវិបាក ហេតុ សម្មយុត្តកាណំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណានញ្ច រូបាណំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។

[១៦៨] រូបវិបាក ធម្មា រូបវិបាកស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចេតោបរិយញ្ញាណេន
រូបវិបាកចិត្តសមុដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាណតិ រូបវិបាក ខន្ធា-
នំ ធិន្ធវិជញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវា-
សានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនា-
កតំសញ្ញាណស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
រូបវិបាក ធម្មា នរូបវិបាកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បឋមំ យាណំ បដ្ឋវេក្ខតិ ចតុត្ថំ
យាណំ បដ្ឋវេក្ខតិ ទីព្វំ ចក្ខុំ បដ្ឋវេក្ខតិ ទីព្វំ សោត-
នាតុំ . . . ធិន្ធវិជញ្ញាណំ ចេតោបរិយញ្ញាណំ បុព្វេ-
និវាសានុស្សតិញ្ញាណំ យថាកម្មបកញ្ញាណំ . . . អនា-
កតំសញ្ញាណំ បដ្ឋវេក្ខតិ រូបវិបាក ខន្ធា អនិច្ចតោ
។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ នរូបវិបាក ធម្មា
នរូបវិបាកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
នាណំ នន្ធា សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ . . . បុព្វេ

រូបាវចរទុកៈ បញ្ញាការៈ

នរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួក
នរូបាវចរហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋា-
នរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ ។

(១៦៨) រូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយរូបា-
វចរចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួករូបាវចរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រិ-
ធិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មប-
គញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធម៌
ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ពិចារណា
នូវបឋមជ្ឈាន ពិចារណា នូវចតុត្ថជ្ឈាន ពិចារណា នូវទិព្វចក្ក នូវទិព្វ-
សោគធាតុ ... នូវឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាស-
នុស្សតិញ្ញាណ និងយថាភម្មបគញ្ញាណ ... ពិចារណា នូវអនាគតិ-
សញ្ញាណ នូវពួករូបាវចរក្ខន្ធ ថាមនឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើត
ឡើង ។ នរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយអារម្មណ-
ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សុតិណានិ បច្ចុវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ
 អារត្ត វាតោ ។ បេ ។ យោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អរិយា
 មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចុវេក្ខន្តិ ដលំ បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ
 បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ កោត្រកុស្សំ វោទានស្សំ មក្កស្សំ
 ដលស្សំ អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 អរិយា បហំនេ កិលេសេ . . . វិក្ខម្ហិតេ កិលេសេ
 . . . បុព្វេ ។ បេ ។ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . នរូចាវចរេ
 ខន្ធិ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ យោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ អាគា-
 សានញ្ញាយតនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្សំ អាគិញ្ញញ្ញា-
 យតនំ លេសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្សំ រូចាយតនំ
 ចក្កវិញ្ញាណស្សំ ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ . . . ។ នរូចាវចរោ
 ធម្មោ រូចាវចរស្សំ ធម្មស្សំ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ ទិព្វេន ចក្កេនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោត-
 នាតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន នរូ-
 ចាវចរចិត្តសមដ្ឋិស្សំ ចិត្តំ ដាណតិ នរូចាវចរា ខម្មា
 តិទ្ធិវិញ្ញាណស្សំ ចេតោបរិយញ្ញាណស្សំ បុព្វេនិវា-
 សានុស្សតិញ្ញាណស្សំ យថាកម្មបកញ្ញាណស្សំ អនា-
 តតិសញ្ញាណស្សំ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពិចារណា ខ្សែពួកកុសលកម្ម ដែលបានសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ ខ្សែហេតុនោះ ។ បេ ។ ពោមនស្ស
 កើតឡើង ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ពិចារណា ខ្សែមគ្គ ពិចារណា
 ខ្សែផល ពិចារណា ខ្សែព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ
 រោចនៈ មគ្គ ផល និងកិរិយារំពឹង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះ
 អរិយៈ ពិចារណា ខ្សែពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ . . . ខ្សែពួក
 កិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ ខ្សែចក្ក
 . . . ខ្សែវត្ថុ . . . ខ្សែពួកនរ្យបារិចារក្ខន្ធ ថាមិនឡើង ។ បេ ។ ពោមនស្ស
 កើតឡើង អាភាសានញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញាយតនៈ
 អាភិញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រូបា-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញាយតនៈ . . . ។ នរ្យបា-
 រិចារធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបារិចារធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
 ឃើញ ខ្សែរូប ដោយទិព្វចក្ក ព្ម ខ្សែសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ
 ដឹង ខ្សែចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនរ្យបារិចារចិត្ត ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ពួកនរ្យបារិចារក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិញ្ញាណ បេតោបរិ-
 យញ្ញាណ បុព្វេនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបុគ្គលាណ និងអនា-
 គតសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

រូបាវចរេកេ បញ្ញាវាត

(១៦៧) រូបាវចរេ ធម្មោ រូបាវចរស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ រូបាវចរ
អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ រូបាវចរេ ធម្មោ នរូបាវចរស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ បឋមំ យានំ ករុំ
កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករុំ កត្វា
រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។ បេ ។ ចតុត្ថំ យានំ . . .
ទិព្វំ ចក្កំ ទិព្វំ សោតទានុំ វឌ្ឍិវិជញ្ញាណំ បេតោ-
បរិយញ្ញាណំ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ យថាកម្ម-
បតញ្ញាណំ . . . អនាគតំសញ្ញាណំ ករុំ កត្វា
បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករុំ កត្វា
រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . រូបាវចរេ ខន្ធានុំ ករុំ
កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករុំ កត្វា រាតោ
ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។ សហជាតាធិបតិ រូបាវចរ
អធិបតិ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបាវចរំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ រូបាវចរេ ធម្មោ រូបាវចរស្ស ច នរូ-
បាវចរស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

រូបាវចរទុកៈ បញ្ញាវិរាមៈ

[១៦៧] រូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ រូបាវចរធិបតិ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវបឋមជ្ឈាន
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើ នូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ . . . ។ បេ ។ នូវ
 ចតុត្ថជ្ឈាន . . . នូវទិព្វចក្ខុ នូវទិព្វសោតណាតុ ឥន្ទវិធាណា ចេ-
 តោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងយថាកម្មបគញ្ញាណ
 . . . ធ្វើ នូវអនាគតសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវហេតុនោះ ឲ្យជា
 ទីគោរព ទិដ្ឋិ . . . ធ្វើ នូវពួករូបាវចរក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវហេតុនោះ ឲ្យ
 ជាទីគោរព ទិដ្ឋិ . . . ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ រូបាវចរធិបតិ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌ផង នៃនរូបាវចរធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សហជាតាធិបតិ រូចាវចរា អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នរូចាវចរោ ធម្មោ នរូចាវចរស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ
 . . . ឧបោសថកម្មំ . . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ ករុំ
 កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករុំ
 កត្វា វាលោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា
 មត្តំ ករុំ កត្វា . . . ជលំ . . . និព្វានំ ករុំ . . .
 និព្វានំ កោត្រកុស្ស វោទានស្ស មត្តស្ស ជលស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .
 នរូចាវចរេ ខន្ធា ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ
 តំ ករុំ កត្វា វាលោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . អាកាសា-
 នញ្ញាយតនំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ នេវសញ្ញាណា-
 សញ្ញាយតនំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។ សហជាតា-
 ធិបតិ នរូចាវចរា អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ នូវបាវចរាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធដង្ហ នៃពួកចិត្តសមុជ្ឈនរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នូវបា-
វចរាធិ ជាបច្ច័យ នៃនូវបាវចរាធិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន
... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ធ្វើ នូវពួកអំពើ ដែលបាន
សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ
រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព
ទិដ្ឋិ ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ហើយធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជា
ទីគោរព ... នូវផល ... នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ... ឯ
ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើ នូវពួកនូវបាវចរក្ខន្ធ ឲ្យជា
ទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវ
អំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ ... ធ្វើ នូវអាកាសានញ្ញាយតនៈ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ឲ្យ
ជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ នូវបាវចរាធិបតិ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្ហ នៃពួកចិត្តសមុជ្ឈនរូបផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

រូបវិចារទុកៈ បញ្ញាវិចារៈ

[១៧០] រូបាវចារធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចារធម៌ ដោយអនន្តរឃ្យ-
 ច្ច័យ គឺ ពួករូបាវចារក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួករូបាវចារក្ខន្ធ ក្រោយ ។
 ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ រូបាវចារធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចារធម៌ ដោយ
 អនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ រូបាវចារចុតិចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចារឧបបត្តិចិត្ត
 ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ រូបាវចារភវន្តី (ជាបច្ច័យ) នៃការដួនៈ ពួករូបា-
 វចារក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចារវដ្តានៈ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ រូបា-
 វចារធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចារធម៌ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ពួករូបា-
 វចារក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួករូបាវចារក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយ
 អនន្តរឃ្យច្ច័យ អនុលោម នៃគោត្រក្យ ។ បេ ។ នៅសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ រូបា-
 វចារធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចារធម៌ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ រូបា-
 វចារចុតិចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចារឧបបត្តិចិត្ត ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ
 ពួករូបាវចារក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចារវដ្តានៈ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ
 បរិកម្ម នូវបឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាន ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧត្តស្ស ឈានស្ស . . . ទិព្វស្ស ឧត្តស្ស ទិព្វាយ
 សោតយាតុយា ភិទ្ធីវិជញ្ញាណស្ស ចេតោចរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្ម-
 បកញ្ញាណស្ស . . . អនាគតំសញ្ញាណស្ស បរិកម្ម
 អនាគតំសញ្ញាណស្ស អនន្តរប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។
 . . . សមនន្តរប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ សហជាតប្បដ្ឋាយេន
 បដ្ឋាយោ សត្ត អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ន
 និស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ សត្ត ។

[១៧១] រូចាវចរោ ធម្មោ រូចាវចរស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ រូចា-
 វចរំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ រូចាវចរំ ឈានំ ឧប្បាទេតិ
 អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ រូចាវចរំ សីលំ
 ។ បេ ។ បញ្ញំ ឧបនិស្សយ រូចាវចរំ ឈានំ . . .
 អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ រូចាវចរោ សទ្ធា
 ។ បេ ។ បញ្ញា រូចាវចរាយ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ បឋមំ ឈានំ ទុតិ-
 យស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ
 ទុតិយំ ឈានំ តតិយស្ស ឈានស្ស តតិយំ ឈានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវចក្ខុវិស័យ . . . នូវទិព្វចក្ខុ ទិព្វសោតធាតុ ភ្នំវិញ្ញាណ ចេតិ-
 បរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងយថាភម្មបតិញ្ញាណ . .
 ការបរិកម្ម នូវអនាគតិសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតិសញ្ញាណ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយ
 អពាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

(១៧១) រូបារាមិ ជាបច្ច័យ នៃរូបារាមិ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឯបកក្ខនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវរូបារាមិសទ្ធា ហើយ
 ញ្ញាវរូបារាមិវិជ្ជាន ឲ្យកើតឡើង ញ្ញាវអភិញ្ញា . . . ញ្ញាវិស-
 មាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រូបារាមិសីល ។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវបញ្ញា
 ហើយញ្ញាវរូបារាមិវិជ្ជាន . . . ញ្ញាវអភិញ្ញា . . . ញ្ញាវិសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង រូបារាមិសទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា (ជាបច្ច័យ) នៃរូបា-
 រាមិសទ្ធា ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃទុតិយជ្ឈាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ទុតិយជ្ឈាន (ជាបច្ច័យ) នៃតតិយជ្ឈាន តតិយជ្ឈាន ជាបច្ច័យ

រូបវិបាកកថា បញ្ញាវិបាក

ឧត្តរាស្ត្រ ឈានស្ត្រ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។
 រូបវិបាក ឆម្មោ នរូបវិបាកស្ត្រ ឆម្មស្ត្រ ឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តប-
 និស្សយោ រូបវិបាកំ សន្និ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ
 សីលំ . . . ឧទានសេកេម្ហំ រូបវិបាកំ ឈានំ វិបស្ស-
 នំ មត្តំ អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ
 ជប្បតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ រូបវិបាកំ សីលំ ។ បេ ។
 បញ្ញំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ មាណំ
 ជប្បតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ រូបវិបាក មន្តា ។ បេ ។
 បញ្ញា នរូបវិបាកយ សន្តាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ
 វកស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស មត្តស្ស វេលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។ នរូបវិបាក ឆម្មោ នរូបវិប-
 ាកស្ត្រ ឆម្មស្ត្រ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ អារម្ម-
 ណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្ស-
 យោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ នរូបវិបាកំ សន្និ
 ឧបនិស្សយ ទានំ . . . សីលំ ឧទានសេកេម្ហំ
 នរូបវិបាកំ ឈានំ វិបស្សនំ មត្តំ អភិញ្ញំ . . .

រូបវិចារទុកៈ បញ្ញាវារៈ

នៃចតុត្ថជ្ឈាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធមិ ជាបច្ច័យ
នៃនរូបាវចរធមិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្យបនិស្ស័យ
អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
បុគ្គល អាស្រ័យ នូវរូបាវចរសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . .
នូវឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងរូបាវចរជ្ឈាន វិបស្សនា មគ្គ និងអភិញ្ញា . . .
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវ
រូបាវចរសីល ។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេ ។
ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ រូបាវចរសទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា (ជា
បច្ច័យ) នៃនរូបាវចរសទ្ធា ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា ភគៈ សេចក្តី
ប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ នរូបាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធមិ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវនរូបាវចរសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន . . . នូវសីល នូវឧបោ-
សថកម្ម ញ៉ាំងនរូបាវចរជ្ឈាន វិបស្សនា មគ្គ និងអភិញ្ញា . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជយេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ
 នរុទាវចរំ សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ ឧបនិស្សាយ ទានំ
 ។ បេ ។ មាណំ ជយេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ នរុទាវចរ
 សទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា នរុទាវចរាយ បញ្ញាយ រាគស្ស
 បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ធុក្ខស្ស មគ្គស្ស ជលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ នរុទាវចរោ ធម្មា រុទាវចរស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរុប-
 និស្សយោ បកត្តុបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តុប-
 និស្សយោ នរុទាវចរំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ រុទាវចរំ
 ឈានំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 នរុទាវចរំ សីលំ ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ
 រុទាវចរំ ឈានំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បា-
 ទេតិ នរុទាវចរ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ រុទាវ-
 ចរាយ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស ឈានស្ស បរិកម្មំ
 បឋមស្ស ឈានស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ។ បេ ។ ចតុត្ថស្ស ឈានស្ស . . . ទិព្វស្ស ចក្ខុស្ស
 បរិកម្មំ ទិព្វាយ សោតទានុយា វទ្ធិវិចញ្ញា ឈានស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវ
 នរុបាវចរសីល ។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវបញ្ញា ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។
 ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នរុបាវចរសទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា ជា
 បច្ច័យ នៃនរុបាវចរបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ
 មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នរុបាវចរធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃរុបាវចរធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្ត-
 បនិស្សយ និងបកត្យបនិស្សយ ។ បេ ។ ឯបកត្យបនិស្សយ គឺ បុគ្គល
 អាស្រ័យ នូវនរុបាវចរសទ្ធា ហើយញ៉ាំងរុបាវចរជ្ឈាន ... ញ៉ាំង
 អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវនរុបាវចរសីល ។ បេ ។
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំងរុបាវចរជ្ឈាន ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា
 ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នរុបាវចរសទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃរុបាវចរសទ្ធា ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ការបរិកម្ម នូវបឋមជ្ឈាន ជាបច្ច័យ នៃបឋមជ្ឈាន
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ការបរិកម្ម នូវចតុត្ថជ្ឈាន ...
 ការបរិកម្ម នូវទិព្វចក្ខុ ជាបច្ច័យ នៃទិព្វសោតនាតុ ស្និទ្ធិវិធានាណ

រូបវិចារុកេ បញ្ញាវិវេ

ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
យថាភិក្ខុបកញ្ញាណស្ស . . . អនាគតំសញ្ញាណស្ស
បរិកម្មំ អនាគតំសញ្ញាណស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧២] នរូចារុកេ ធម្មោ នរូចារុកេស្ស
ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
ជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចក្កំ . . . វត្ថុ
អនិច្ចតោ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ រូចាយតនំ
ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ឈញ្ញាយតនំ . . . ។ វត្ថុបុរេជានំ
ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ . . . វត្ថុ
នរូចារុកេនំ ខន្ធនំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នរូចារុកេ ធម្មោ រូចារុកេស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។
អារម្មណបុរេជានំ ទិព្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សតិ ទិញ្ញាយ
សោតណតុយា សន្នំ សុណាតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ
រូចារុកេនំ ខន្ធនំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
. . . បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ អាសេវនប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ តីណិ ។

រូបាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសានុស្សតិញ្ញាណ និន្ទយថាភម្មបគញ្ញាណ
... ការបរិភម្ម នូវអនាគតិសញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃអនាគតិសញ្ញាណ
ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧២] នរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្ម-
ណបុរេជាត គឺ នូវវត្ថុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោម-
នស្ស កើតឡើង រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយផ្សាយ-
តនៈ . . . ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
កាយាយតនៈ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនរូបាវចរក្ខន្ធ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ-
បុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឬ នូវសំឡេង ដោយ
ទិព្វសោតធាតុ ។ វត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនរូបាវចរក្ខន្ធ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៧៣] រូបាវចរោ ធម្មោ រូបាវចរស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា នានាខណ៌-
កា ។ សហជាតា រូបាវចរោ ចេតនា សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នានា-
ខណ៌កា រូបាវចរោ ចេតនា វិបាកានំ រូបាវចរានំ
ខន្ធានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ រូបាវចរោ ធម្មោ
នរូបាវចរស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហ-
ជាតា នានាខណ៌កា ។ សហជាតា រូបាវចរោ ចេត-
នា ចិត្តសម្មជ្ជានានំ រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បដិសន្ធិ ។ នានាខណ៌កា រូបាវចរោ ចេតនា ក-
ដត្តារូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ រូបាវចរោ
ធម្មោ រូបាវចរស្ស ច នរូបាវចរស្ស ច ធម្មស្ស
កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា នានាខណ៌កា ។
សហជាតា រូបាវចរោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសម្មជ្ជានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បដិសន្ធិ ។ នានាខណ៌កា រូបាវចរោ ចេតនា វិបា-
កានំ រូបាវចរានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ កម្ម-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នរូបាវចរោ ធម្មោ នរូបាវ-
ចរស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា

អភិធម្មប៊ីដិត អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(១៧៣) រូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌ ដោយកម្មប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណ៌កៈ ។ សហជាត គឺ រូបាវចរ-
 ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនា-
 នាខណ៌កៈ គឺ រូបាវចរចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួករូបាវចរក្ខន្ធ ជាវិបាក
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណ៌កៈ ។ សហជាត គឺ
 រូបាវចរចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 បដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ រូបាវចរចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួក
 កដត្តារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌
 ផង នៃនរូបាវចរធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
 នានាខណ៌កៈ ។ សហជាត គឺ រូបាវចរចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ បដិ-
 សន្ធិ ។ ឯនានាខណ៌កៈ គឺ រូបាវចរចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួករូបាវច-
 រក្ខន្ធ ជាវិបាកផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នរូបាវចរ-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត

រូបាវចនា បញ្ញាវាណ

នាណាខណ្ឌិកា ។ សហជាតា នរូបាវចនា ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាណំ
 កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។ នាណាខណ្ឌិកា
 នរូបាវចនា ចេតនា វិហាកានំ នរូបាវចនានំ ខន្ធានំ
 កដត្តា ប រូបាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ . . .
 វិហាកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ អាហារប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ចត្តារិ វេទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ
 ឈានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ មត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ចត្តារិ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធ្វេ ។

[១៧២] រូបាវចនា ធម្មា នរូបាវចនស្ស ធម្មស្ស

វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បញ្ញាជាតំ ។
 សន្និទ្ធិ ។ នរូបាវចនា ធម្មា នរូបាវចនស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
 បញ្ញាជាតំ ។ សន្និទ្ធិ ។ នរូបាវចនា ធម្មា រូបាវច-
 នស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ រូបាវច-
 នានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បុរេជាតំ
 វត្ថុ រូបាវចនានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

រូបាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាទៈ

និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ នរូបាវចរចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូបដង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 បដិសន្ធិ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ នរូបាវចរចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួក
 នរូបាវចរក្ខន្ធ ជាវិបាកផង នៃពួកកដក្ការូបដង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ... ជាបច្ច័យ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ភាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

(១៧៤) រូបាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធមិ ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 នរូបាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធមិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ នរូបា-
 វចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធមិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ស-
 ហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួករូបាវ-
 ចរក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត
 គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួករូបាវចរក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៧៥] រូទាវចរោ ធម្មោ រូទាវចរស្ស ធម្មស្ស
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចសទិសំ ។ រូទាវចរោ
ធម្មោ នរូទាវចរស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ រូទាវចរោ ធម្មោ
រូទាវចរស្ស ច នរូទាវចរស្ស ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បដិច្ចសទិសំ ។ នរូទាវចរោ ធម្មោ
នរូទាវចរស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ វេទ្រិយំ ។ សន្និ-
តំ ។ នរូទាវចរោ ធម្មោ រូទាវចរស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតំ
បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ រូទាវចរានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ទិព្វេន ចក្កុណា រូបំ បស្សតិ
ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្និ សុណាតិ វត្ថុ រូទាវច-
រានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ រូទាវចរោ ច
នរូទាវចរោ ច ធម្មោ រូទាវចរស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
រូទាវចរោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ
អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៧៥] រូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌ ដោយអត្តិប្ប-
 ច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ រូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនរូបា-
 វចរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។
 រូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌ផង នៃនរូបាវចរធម៌ផង ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
 បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នរូបាវចរ-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួករូបាវចរក្ខន្ធ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញ
 នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ វត្ថុ ជា
 បច្ច័យ នៃពួករូបាវចរក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធម៌ក្តី នរូបា-
 វចរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
 ជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ រូបាវចរក្ខន្ធ ១ ផង វត្ថុផង ជា
 បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។

រូបវិចារុកេ បញ្ញាវិកេ

រូបាវចរោ ច នរូបាវចរោ ច ធម្មា នរូបាវចរស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បញ្ញា-
 ជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា រូបាវចរោ
 ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិ ។
 បញ្ញាជាតា រូបាវចរោ ខន្ធា ច កតតទ្ធិវិញ្ញាណោ អាហារោ
 ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បញ្ញាជាតា រូបាវចរោ ខន្ធា ច រូបដីវិត្ត្រិ-
 យញ្ច កជន្តារូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . .
 នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៦] ហេតុយា ចន្តារិ អារម្មណោ ចន្តារិ
 អធិបតិយា ចន្តារិ អនន្តរេ ចន្តារិ សមនន្តរេ ចន្តារិ
 សហជាតេ សត្ត អញ្ញមញ្ញោ ច និស្សយេ សត្ត ឧប-
 និស្សយេ ចន្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បញ្ញាជាតេ ទ្វេ អាសេ-
 វនេ តីណិ កម្មេ ចន្តារិ វិចារកេ ចន្តារិ អាហារេ
 ចន្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចន្តារិ ឈានេ ចន្តារិ មក្កេ ចន្តារិ
 សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថិយា សត្ត នត្ថិ-
 យា ចន្តារិ វិកតេ ចន្តារិ អវិកតេ សត្ត ។

រូបាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

រូបាវចរធម៌ក្តី នរូបាវចរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយអត្តិប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត
 គឺ ពួករូបាវចរក្ខន្ធដង ពួកមហាក្ខតដង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួករូបាវចរក្ខន្ធ
 ដង កតទ្ធិភ្នំភារាវាសន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួករូបាវចរក្ខន្ធដង រូបជីវិតន្ទ្រិយដង ជា
 បច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្ប-
 ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

- [១៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបទប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ចា-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្ម-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងមត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៧៧] រូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌ ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ផង នៃនរូបាវចរធម៌ផង ដោយសហជាតប្ប-
 ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយអាម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រ-
 យប្បច្ច័យ ។ នរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយអាម្មណ-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធម៌ក្តី

រូបាវចនា បញ្ញាវិញ

នរោត្តម ធម៌ ធម្មា នរោត្តមស្ម័គ្រ ធម្មស្ម័គ្រ សហជាត-
 តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរាណតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 នរោត្តម ធម៌ នរោត្តម ធម៌ ធម្មា នរោត្តមស្ម័គ្រ
 ធម្មស្ម័គ្រ សហជាតតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បញ្ញាជាតតប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិញ្ញា-
 យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១៧៨] និហិត្តយា សត្ត និហិត្តយោ សត្ត
 និហិត្តយា សត្ត និហិត្តយោ សត្ត និហិត្តយោ
 សត្ត និហិត្តយោ ន និហិត្តយោ ន និហិត្តយោ
 ន និហិត្តយោ សត្ត និហិត្តយោ សត្ត និហិត្ត-
 យោ សត្ត និហិត្តយោ ន និហិត្តយោ បញ្ញា
 និហិត្តយោ បញ្ញា និហិត្តយោ សត្ត និហិត្តយោ សត្ត
 និហិត្តយោ បញ្ញា ។

[១៧៩] និហិត្តយោ និហិត្តយោ បញ្ញា . . .
 និហិត្តយោ បញ្ញា និហិត្តយោ និហិត្តយោ បញ្ញា
 និហិត្តយោ និហិត្តយោ និហិត្តយោ បញ្ញា និហិត្តយោ
 និហិត្តយោ និហិត្តយោ និហិត្តយោ បញ្ញា និហិត្តយោ
 និហិត្តយោ និហិត្តយោ បញ្ញា និហិត្តយោ និហិត្តយោ
 បញ្ញា ។

រូបាវចរធម៌: បញ្ញាវារៈ

នរូបាវចរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃរូបាវចរធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ រូបាវចរធម៌ក្តី នរូបាវចរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
នៃនរូបាវចរធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ច័យជាតប្ប-
ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[១៧៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនអញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោសត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[១៧៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ និង
នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៨០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ចត្តារិ . . .
អធិបតិយា ចត្តារិ ។ អនុលោមមាតិកា វិញ្ញាវេ-
តញ្ចា ។ . . . អវិគតេ សត្ត ។

រូបារិច្ឆកំ និដ្ឋិតំ ។

អរូបារិច្ឆកំ

បដិច្ចវិញ្ញា

[១៨១] អរូចារិច្ឆំ ធម្មំ បដិច្ច អរូចារិច្ឆោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អរូចារិច្ឆំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិ ។
អរូចារិច្ឆំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូចារិច្ឆោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អរូចារិច្ឆោ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ អរូចារិច្ឆំ ធម្មំ បដិច្ច អរូចារិច្ឆោ
ច នអរូចារិច្ឆោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
អរូចារិច្ឆំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ នអរូចារិច្ឆំ ធម្មំ
បដិច្ច នអរូចារិច្ឆោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
នអរូចារិច្ឆំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ នអរូចា-
រិច្ឆំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ កតត្តា ច រូបំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៨០] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើឲ្យពិស្តារ ។ ... ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
ចប់ រូបាវចរទុក ។

អរូបាវចរទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៨១] អរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភា អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរក្ខន្ធទ
នូវខន្ធល ។ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។ នអរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវ
អរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
អាស្រ័យ នូវពួកអរូបាវចរក្ខន្ធទ ។ អរូបាវចរធម៌ក្តី នអរូបាវចរធម៌
ក្តី អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធភា អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរក្ខន្ធទ ១ ផង នូវចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ផង នូវខន្ធល . . . ។ នអរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវនអរូបាវចរ-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋា-
នរូបក្តី អាស្រ័យ នូវនអរូបាវចរក្ខន្ធទ ១ នូវខន្ធល ២ . . . ខន្ធភា ក្តី
កងត្តារូបក្តី អាស្រ័យ នូវនអរូបាវចរក្ខន្ធទ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ

អរិយធម៌ខ្មែរ បដិវត្តន៍

ទ្រូ ខ្មែរ . . . ខ្មែរ បដិវត្ត វត្ត វត្ត បដិវត្ត ខ្មែរ
 ឯកំ មហាក្សត្រ . . . ។ អរិយធម៌ខ្មែរ ឧបទ្វីបខ្មែរ
 ធម៌ បដិវត្ត ឧបទ្វីបខ្មែរ ធម៌ ឧបទ្វីបខ្មែរ ហេតុប្ប-
 វត្ត អរិយធម៌ខ្មែរ ខ្មែរ ម មហាក្សត្រ ម បដិវត្ត
 ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធិ រូបំ ។ សង្ឃតំ ។

[១៨២] ហេតុប្បវត្ត បញ្ច អារម្មណ៍ ទ្រូ អដិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរ ទ្រូ សមនន្តរ ទ្រូ សហ-
 ជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញ ទ្រូ និស្សយេ បញ្ច ឧប-
 និស្សយេ ទ្រូ បុរាណតេ ទ្រូ អាសេវនេ ទ្រូ កម្ម
 បញ្ច វិហារតេ បញ្ច អាហារេ បញ្ច អវិភតេ បញ្ច ។

[១៨៣] ឧបទ្វីបខ្មែរ ធម៌ បដិវត្ត ឧបទ្វីបខ្មែរ
 ធម៌ ឧបទ្វីបខ្មែរ ឧបទ្វីបខ្មែរ អហេតុកំ ឧបទ្វីបខ្មែរ
 ឯកំ ខ្មែរ បដិវត្ត តយោ ខ្មែរ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធិ រូបំ
 ទ្រូ ខ្មែរ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញសត្តា
 វិចិត្តសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខ្មែរ បដិវត្ត វិចិត្ត-
 កត្តាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ មោហា ។ . . .
 ឧបទ្វីបខ្មែរ តំណី ។

អរិយធម៌ខ្មែរ: បដិច្ចវារៈ:

នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវ
វត្ថុ នូវមហាក្វត ១ . . . ។ នអរិយធម៌ អាស្រ័យ នូវអរិយធម៌-
ធម៌ផង នូវនអរិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវពួកអរិយធម៌ផង នូវពួកមហាក្វតផង ។
សេចក្តីបំប្រញ ។

(១៨២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
អញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេ-
វនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ។

(១៨៣) នអរិយធម៌ អាស្រ័យ នូវនអរិយធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យ
នូវនអរិយធម៌ខន្ធទ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . អហេតុកប្បដ្ឋសន្តិ
ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ . . ព្រោះនការមូលប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៨៤] អរូទាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច អរូទាវចរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា អរូទាវចរេ ខន្ធ
 បដិច្ច អរូទាវចរា អធិបតិ វិទាកំ អរូទាវចរំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិ ។
 នអរូទាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូទាវចរោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា នអរូទាវចរំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ ...
 បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ ... នអនន្តរច្ប-
 ច្ចយា ។ បេ ។ នឧបនិស្សយច្បច្ចយា ។

[១៨៥] អរូទាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច អរូទាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតច្បច្ចយា អរូបេ អរូទាវចរំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា បដិសន្ធិ ។ មូលំ អរូទា-
 វចរេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នអរូទាវ-
 ចរំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូទាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេ-
 ជាតច្បច្ចយា អរូបេ នអរូទាវចរំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញា-
 សត្តា ។ អរូទាវចរោ នអរូទាវចរោ ធម្មំ បដិច្ច
 នអរូទាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតច្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៨២] អរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អរូបាវចរធិបតិ អាស្រ័យ នូវពួក
 អរូបាវចរក្ខន្ធ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរក្ខន្ធ ១ ជាវិបាក នូវខន្ធ
 ២ ... គឺ បដិសន្ធិ ។ នអរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវនអរូបាវចរធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពាក្យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
 អាស្រ័យ នូវនអរូបាវចរក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ ដកបដល់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ។ ... នអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បេ ។ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៨៥] អរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពាក្យ អាស្រ័យ នូវអរូបា-
 វចរក្ខន្ធ ១ ក្នុងអរូប គឺ បដិសន្ធិ ។ មូល គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យ នូវពួកអរូបាវចរក្ខន្ធ ។ នអរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវ
 នអរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពាក្យ
 អាស្រ័យ នូវនអរូបាវចរក្ខន្ធ ១ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ
 ដកបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ នអរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរ-
 ធម៌ផង នូវនអរូបាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ

អរូបាវចនា បដិច្ចវិញ

អរូបាវចនេ ខន្ធិ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ . . . នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា ។

[១៨៦] អរូបាវចនំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបាវចនេ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា វិចារកំ អរូបាវចនំ
ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធិ . . .
បដិសន្ធិ ។ អរូបាវចនំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូបាវចនេ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា អរូបាវចនេ ខន្ធិ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នអរូបាវចនំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូបា-
វចនេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា នអរូបាវចនំ
ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
ទ្វេ ខន្ធិ . . . យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ អរូបាវចនញ
នអរូបាវចនញ ធម្មំ បដិច្ច នអរូបាវចនេ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអាសេវនប្បច្ចយា អរូបាវចនេ ខន្ធិ ច
មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សន្តិភំ ។

[១៨៧] នបោតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ភីណិ
នអធិបតិយា ទ្វេ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
នអញ្ញាមញ្ញេ នឧបនិស្សយេ ភីណិ នបុរោជាតេ ភីណិ
នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ ចន្តារិ នកេម្មេ ទ្វេ

អរូបាវចរទុកៈ បដិច្ចវារៈ

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកអរូបាវចរក្នុងផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ . . . ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[១៨៦] អរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរក្នុង ១ ជាវិបាក នូវខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។ នអរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកអរូបាវចរក្នុង ។ នអរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវនអរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវនអរូបាវចរក្នុង ១ នូវខន្ធ ២ . . . ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ នអរូបាវចរធម៌ អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរធម៌ ផង នូវនអរូបាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសវនប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកអរូបាវចរក្នុងផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[១៨៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នសង្ក្រិយេ ឯកំ
 នយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្មយុត្តេ តីណិ
 នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ធានតិយា តីណិ ធាវិគតេ តីណិ ។
 ឥតេ ទ្វេ គណនាបិ សហជាតវារោបិ កាតញ្ច ។

បច្ចុយវិវា

[១៨៨] អរូទាវចរំ ធម្មំ បច្ចុយា អរូទាវចរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា តីណិ បដិច្ចស-
 ទិសា ។ នអរូទាវចរំ ធម្មំ បច្ចុយា នអរូទាវចរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា នអរូទាវចរំ ឯកំ ខន្ធ
 យាវ អជ្ឈតិកា មហាក្ខតា ។ នអរូទាវចរំ ធម្មំ
 បច្ចុយា អរូទាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា
 វត្ថុំ បច្ចុយា អរូទាវចរោ ខន្ធ ។ នអរូទាវចរំ ធម្មំ
 បច្ចុយា អរូទាវចរោ ច នអរូទាវចរោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចុយា វត្ថុំ បច្ចុយា អរូទាវចរោ ខន្ធ
 មហាក្ខតេ បច្ចុយា ចិត្តសម្មជ្ឈានំ រូបំ ។ អរូទាវច-
 រញ្ច នអរូទាវចរញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា អរូទាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា អរូទាវចរំ ឯកំ ខន្ធក្ន
 វត្ថុញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នសន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។

បបូយវារៈ

(១៨៨) អរូបាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ បានដល់វារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។
នរូបាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ នរូបាវចរក្ខន្ធទ ១ ដរាបដល់ពួកមហាក្ខត ខាងក្នុង ។
អរូបាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកអរូបាវចរក្ខន្ធពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ អរូបាវចរធម៌ក្តី
នរូបាវចរធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកអរូបាវចរក្ខន្ធពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ។ អរូបាវចរធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអរូបាវចរ-
ធម៌ផង នឹងនរូបាវចរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងអរូបាវចរក្ខន្ធទ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។

អរូបាវចនា បច្ចយារោ

អរូបាវចនា នអរូបាវចនា ធម្មំ បច្ចយា នអរូបាវ-
 ចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អរូបាវចរ ខន្ធ
 ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 អរូបាវចនា នអរូបាវចនា ធម្មំ បច្ចយា អរូបាវចរោ
 ច នអរូបាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា អរូ-
 បាវចរំ ឯកំ ខន្ធកា វត្ថុកា បច្ចយា តយោ ខន្ធ
 ទ្វេ ខន្ធ . . . អរូបាវចរ ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[១៨៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ចត្តារិ អនិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហ-
 ណតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា ចត្តារិ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ ចត្តារិ បុរណតេ ចត្តារិ អាសវនេ ចត្តារិ កម្ម
 នវ វិចារកេ ទ្វេ ។ បេ ។ អវិគតេ នវ ។

[១៧០] នអរូបាវចរំ ធម្មំ បច្ចយា នអរូបា-
 វចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេ-
 តុកំ នអរូបាវចរំ ឯកំ ខន្ធ យាវ អសញ្ញសត្តា
 ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ
 . . . វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា នអរូបាវចរ ខន្ធ

អរូបាវចរទុក្ខៈ បច្ចយវារៈ

នអរូបាវចរធមិ ពឹងផ្អែក នឹងអរូបាវចរធមិផង នឹងនអរូបាវចរធមិផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួក
 អរូបាវចរក្ខន្ធដង នឹងពួកមហាក្ខតដង ។ អរូបាវចរធមិក្ខី នអរូបា-
 វចរធមិក្ខី ពឹងផ្អែក នឹងអរូបាវចរធមិផង នឹងនអរូបាវចរធមិផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងអរូបាវច-
 រក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក
 នឹងពួកអរូបាវចរក្ខន្ធដង នឹងពួកមហាក្ខតដង ។

[១៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអញ្ញាញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 ការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ លេ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៨៨] នអរូបាវចរធមិ ពឹងផ្អែក នឹងអរូបាវចរធមិ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ នអរូបាវចរក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ
 ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ នឹង
 កាយាយតនៈ . . . ពួកនអរូបាវចរក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

វិចិត្រិញ្ញាសហតតេ ទុទ្ធច្ចុសហតតេ ខន្ទេ បច្ចយោ
វិចិត្រិញ្ញាសហតតោ ទុទ្ធច្ចុសហតតោ មោរោ ។
. . . នអារម្មណាប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៧១] អរូទាវចរំ ធម្មំ បច្ចយោ អរូទាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយោ អរូទាវចរេ ខន្ទេ
បច្ចយោ អរូទាវចរោ អធិបតិ វិទាកំ អរូទាវចរំ ឯកំ
ខន្ធន្ធុ . . . បដិសន្ធិ ។ នអរូទាវចរំ ធម្មំ បច្ចយោ
នអរូទាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយោ
នអរូទាវចរំ ឯកំ ខន្ធន្ធុ . . . បដិសន្ធិ យាវ អសត្តា-
សត្តា ។

[១៧២] នមោតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
នអធិបតិយា ចត្តារិ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
នអព្ភាមព្ភា នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរោជិតេ ចត្តារិ
នបច្ឆាជិតេ នវ នអាសវនេ ចត្តារិ នកម្មេ ចត្តារិ
នវិទាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ
នយានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ
នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។
ឥតរេ ទ្វេ កណាណបិ និស្សយវំរោបិ កាតត្តា ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

មោហាៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹង
ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ . . . ព្រោះ
នការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(១៧១) អរូបាវចរធមិ ពឹងផ្អែក នឹងអរូបាវចរធមិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ អរូបាវចរធិបតិ ពឹងផ្អែក នឹងអរូបាវចរក្ខន្ធ
នឹងអរូបាវចរក្ខន្ធ ១ ជាវិបាក . . . គឺ បដិសន្ធិ ។ នអរូបាវចរធមិ ពឹង-
ផ្អែក នឹងនអរូបាវចរធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ នឹង
នអរូបាវចរក្ខន្ធ ១ . . . គឺ បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

(១៧២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញាញប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់វារៈ ៤ ក្រៅនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បធ្វើ ។

អរូទាវចរកេ បញ្ញាវិពោ

សំសដ្ឋាវិពោ

[១៧៣] អរូទាវចរំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អរូទាវចរោ
 ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អរូទាវចរំ ឯកំ ទន្ធិ
 សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ ។
 នអរូទាវចរំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នអរូទាវចរោ ធម្មោ
 ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នអរូទាវចរំ ឯកំ ទន្ធិ សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ ។

[១៧៤] ហេតុយោ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

[១៧៥] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ទ្វេ
 នបុរោជាតេ ទ្វេ នបន្ទាជាតេ ទ្វេ នអាសេវនេ ទ្វេ
 នកម្មេ ទ្វេ នវិទាកេ ទ្វេ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ
 ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។
 ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាធាបិ សម្បយុត្តវារោបិ កាតត្វា ។

បញ្ញាវិពោ

[១៧៦] អរូទាវចរោ ធម្មោ អរូទាវចរស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរូទាវចរោ
 ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។ ម្ហលំ អរូទាវចរោ ហេតុ

អរូបាវចរទុកៈ បញ្ញាវិវាៈ

សិស្សជីវិតៈ

[១៧៣] អរូបាវចរធម៌ លាយឡំ នឹងអរូបាវចរធម៌ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ លាយឡំ នឹងអរូបាវច- រក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។ នអរូបាវចរធម៌ លាយឡំ នឹងអរូបាវចរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ លាយឡំ នឹងអរូបាវចរក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។

[១៧៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[១៧៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បធ្វើ យ៉ាងនេះ ។

បញ្ញាវិវាៈ

[១៧៦] អរូបាវចរធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយ ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកអរូបាវចរហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ បដិសន្ធិ ។ មូល គឺ ពួកអរូបាវចរហេតុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមបុកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 មូលំ អរូចាវចរេ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 នអរូចាវចរេ ធម្មោ នអរូចាវចរស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នអរូចាវចរេ ហេតុ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។

[១៧៧] អរូចាវចរេ ធម្មោ អរូចាវចរស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាគាសានញ្ចាយតនំ
 វិញ្ញាណញ្ចាយតនស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អាភិញ្ញញ្ចាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស អា-
 រម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អរូចាវចរេ ធម្មោ នអ-
 រូចាវចរស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អាគាសានញ្ចាយតនំ បដ្ឋវេក្ខតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ
 . . . អាភិញ្ញញ្ចាយតនំ . . . នេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-
 តនំ បដ្ឋវេក្ខតិ អរូចាវចរេ ខន្ធានុ អនិច្ចតោ ។ បេ ។
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចេតោចរិយញ្ញាណេន អរូចា-
 វចរចិត្តសមុដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ អរូចាវចរេ ខន្ធា-
 ចេតោចរិយញ្ញាណស្ស ចុត្រេនិវាសាធុស្សតិញ្ញាណស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ
ពួកអរូបាវចរហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្គន៍ នៃពួកចិត្តស-
មុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នអរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
នអរូបាវចរធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនអរូបាវចរហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្គន៍ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
គឺ បដិសន្ធិ ។

[១៧៧] អរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ អាកាសានញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញា-
ណញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ
នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ អរូបាវចរ-
ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនអរូបាវចរធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
ពិចារណា នូវអាកាសានញ្ញាយតនៈ នូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ . . . នូវ
អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ . . . ពិចារណា នូវនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
(ពិចារណា) នូវពួកអរូបាវចរក្ខន្ធ ថាមិនឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស
កើតឡើង បុគ្គល ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយអរូបាវ-
ចរចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកអរូបាវចរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃ
ភិរិយាពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ

អរិយធម៌ខ្មែរ បញ្ហាទី៣

យ ជា កម្មបតកណ្ណា ណាស្ស អនាគតសញ្ញា ណាស្ស អាវុ-
 ជ្ជនាយ អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នអរិយាវចរោ
 ធម្មោ នអរិយាវចរស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ នាទំ . . . សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ កត្វា
 តំ បដ្ឋវេក្ខតិ អស្សុនេតិ អភិទន្ធិតិ តំ អាវុត្ត រាតោ
 ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ បុត្រេ សុចិណ្ណានិ . . .
 ណាទា ។ បេ ។ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ
 ដលំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ និព្វានំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស
 រោទានស្ស មត្តស្ស ដលស្ស អាវុជ្ជនាយ អាម្មណា-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អរិយា បហំនេ កិលេសេ បដ្ឋ-
 វេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពតេ កិលេសេ . . . បុត្រេ . . . ។ បេ ។
 ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . នអរិយាវចរេ ខន្ធភ អនិច្ចតោ
 ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ និព្វេន ចក្កនា រូបំ
 បស្សតិ និព្វាយ សោតនាតុយា សន្និ សុណាតិ
 ចេតោបរិយញ្ញាណេន នអរិយាវចរចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ
 ជាទាតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស នោដ្ឋញ្ញាយតនំ
 . . . នអរិយាវចរោ ខន្ធភ វត្ថុវិញ្ញាណស្ស ចេតោបរិ-
 យញ្ញាណស្ស បុត្រេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 កម្មបតកណ្ណា ណាស្ស អនាគតសញ្ញា ណាស្ស អាវុជ្ជនាយ
 អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អរូបាវចរទុក្ខៈ បញ្ញាវិវៈ

យថាកម្មបគុណា និន័អនាគតំសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។
នអរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនអរូបាវចរធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ
(បុគ្គល ទ្យ) នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយ
ពិចារណា នូវអំពើនោះ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាវព្វ នូវអំពើនោះ
។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន
. . . អំពីឈាន ។ បេ ។ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ពិចារណា
នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជា
បច្ច័យ នៃគោត្រកូ វេទនាៈ មគ្គ ផល និងកិរិយាពិចារណា ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវកងកិលេស ដែល
លះបង់ហើយ នូវកងកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុង
កាលមុន . . . ។ បេ ។ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . នូវពួកនអរូបាវ-
ចរក្ខន្ធ ថាមិនឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ
នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង នូវចិត្ត
របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនអរូបាវចរចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋស្វាយតនៈ . . . ពួក
នអរូបាវចរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកិរិយាពិចារណា នូវតំនូវវិជញ្ញាណ ចេ-
តោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគុណា និន័
អនាគតំសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មប៊ីដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៧៧] អរូចាវចរោ ធម្មោ អរូចាវចរស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិ-
បតិ អរូចាវចរោ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរូចាវចរោ ធម្មោ
នអរូចាវចរស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណា-
ធិបតិ អាកាសានញ្ញាយតនំ កុំ កត្វា បច្ចវេ-
ក្ខតិ ។ បេ ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ កុំ កត្វា
បច្ចវេក្ខតិ អរូចាវចរេ ខន្ធា កុំ កត្វា អស្សាទេតិ
អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា វកោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ
ឧប្បជ្ឈតិ ។ សហជាតាធិបតិ អរូចាវចរោ អធិបតិ
ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ មូលំ អរូចាវចរោ អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ញា រូចានំ អធិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ នអរូចាវចរោ ធម្មោ នអរូចាវ-
ចរស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
ដានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ កត្វា
តំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ

អភិធម្មប័ដិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៧៨] អរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អរូបាវចរធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ អរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវអាតាសា-
 នញ្ញាយតនៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ បេ ។ ធ្វើ នូវនេវ-
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវពួក
 អរូបាវចរក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ ពតៈ កើតឡើង
 ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហ-
 ជាតាធិបតិ គឺ អរូបាវចរធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ អរូបាវចរធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបដង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 នអរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណា ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 គឺ បុគ្គល (ឲ្យ) នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម
 ធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ

អរូបវចន្ត បញ្ញាវិវាទ

តំ កុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . បុត្រោ
 សុច្ឆន្ទានិ . . . ឈានា ។ បេ ។ អរិយា មត្តា
 វុដ្ឋិហត្វា មកំ កុំ កត្វា បច្ឆវេក្ខន្តិ ដលំ . . .
 និព្វានំ បច្ឆវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស វេទានស្ស
 មត្តស្ស ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ
 . . . វត្ថុំ . . . នអរូបវចន ខន្ធេ កុំ កត្វា
 អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ នអរូបវចន
 អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វា
 រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៧) អរូបវចនេ ធម្មា អរូបវចនស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
 អរូបវចន ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អរូបវច-
 នំ ខន្ធានំ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរូប-
 វចនេ ធម្មា នអរូបវចនស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ច-
 យេន បច្ចយោ អរូបវចនំ បុតិច្ឆិតំ នអរូបវច-
 នស្ស ឧបបតិច្ឆិតស្ស អរូបវចនំ កវន្តំ ការដ្ឋនាយ
 អរូបវចន ខន្ធា នអរូបវចនស្ស វុដ្ឋានស្ស

អរិយធម៌ខ្មែរ: បញ្ហាវិវាទ:

រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព
... ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ។ បេ ។ ពួកព្រះ

អរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា
នូវផល . . . ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ

គោត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ...

នូវវត្ថុ . . . ធ្វើ នូវពួកនអរិយធម៌ខ្មែរ ឲ្យជាទីគោរព ហើយគ្រេកអរ

រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យ
ជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ នអរិយធម៌ខ្មែរ ជាបច្ច័យ នៃ

ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១៧៧] អរិយធម៌ខ្មែរ ជាបច្ច័យ នៃអរិយធម៌ខ្មែរ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកអរិយធម៌ខ្មែរ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃអរិយធម៌ខ្មែរ
រូបផង ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ អរិយធម៌ខ្មែរ ជា
បច្ច័យ នៃអរិយធម៌ខ្មែរ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ អរិយធម៌ខ្មែរ
ចុតិចិត្ត (ជាបច្ច័យ) នៃអរិយធម៌ខ្មែរឧបច្ច័យចិត្ត អរិយធម៌ខ្មែរ (ជា
បច្ច័យ) នៃអរិយធម៌ខ្មែរ ពួកអរិយធម៌ខ្មែរ (ជាបច្ច័យ) នៃអរិយធម៌ខ្មែរ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

និពោតា វុជ្ជហន្តស្ស លេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ វេល-
សមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នអរូចា-
វចរោ ធម្មោ នអរូចាវចរស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នអរូចាវចរា ខន្ធា បច្ឆិមានំ
បច្ឆិមានំ នអរូចាវចរានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រភុស្ស អនុលោមំ វេល-
សមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នអរូចា-
វចរោ ធម្មោ អរូចាវចរស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ នអរូចាវចរំ ចុតិចិត្តំ អរូចាវចរស្ស ឧបបត្តិ-
ចិត្តស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ នអរូចាវចរា
ខន្ធា អរូចាវចរស្ស វុជ្ជានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អាតាសានញ្ញាយតនស្ស បរិកេម្មំ អាតា-
សានញ្ញាយតនស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិញ្ញា-
ណញ្ញាយតនស្ស . . . អាតិញ្ញាយតនស្ស . . .
លេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស បរិកេម្មំ លេវសញ្ញាណ-
សញ្ញាយតនស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . .
សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បញ្ច អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សត្ត ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ របស់បុគ្គល
 កាលចេញ អំពីនិរោធ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នអរូបាវចរធមិ ជា
 បច្ច័យ នៃនអរូបាវចរធមិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកនអរូបាវចរក្ខន្ធ
 មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនអរូបាវចរក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃផលសមា-
 បត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នអរូបាវចរធមិ ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរ-
 ធមិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ នអរូបាវចរចុតិចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរ-
 ឧបបត្តិចិត្ត ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកនអរូបាវចរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃអ-
 រូបាវចរវុដ្ឋាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ការបរិកម្ម នូវអាកាសានញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃអាកាសានញ្ញាយតនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ នូវវិញ្ញាណញ្ញា-
 យតនៈ . . . នូវអភិញ្ញាយតនៈ . . . ការបរិកម្ម នូវនេវេសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនៈ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៥ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
 វរៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

អរូបាវចនា បញ្ញាវិញ្ញាណ

[២០០] អរូបាវចនា ឆន្ទា អរូបាវចនស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ អាត្មា-
 សានញ្ញាយតនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ អាត្មញ្ញាណ-
 យតនស្ស អាត្មញ្ញាណាយតនំ លេសញ្ញាណាសញ្ញាយ-
 តនស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរូបាវ-
 ចនា ឆន្ទា នអរូបាវចនស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អាម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្ស-
 យោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ
 អរូបាវចនំ សន្នំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ សីលំ . . .
 ឧទោសថកម្មំ នអរូបាវចនំ ឈានំ វិបស្សនំ មត្ត
 អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជិប្បេតិ ទិដ្ឋិ
 កណ្ណាតិ អរូបាវចនំ សីលំ . . . បញ្ញំ ឧបនិស្សយ
 ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជិប្បេតិ
 ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ អរូបាវចនា សន្នា ។ បេ ។ បញ្ញា
 នអរូបាវចនាយ សន្នាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ វាគស្ស
 បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ឧក្ខស្ស

អរូបាវចរទុកៈ បញ្ញាវារៈ

[២០០] អរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។
ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ អាកាសានញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃវិញ្ញាណញ្ញា-
យតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
ភកិញ្ញញ្ញាយតនៈ ភកិញ្ញញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញា-
យតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃន-
អរូបាវចរធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
បុគ្គល អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . .
នូវឧបាសថកម្ម ញ៉ាំងនអរូបាវចរដ្ឋាន វិបស្សនា មគ្គ និងអភិញ្ញា
. . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ
អាស្រ័យ នូវអរូបាវចរសីល . . . នូវបញ្ញា ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។
ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ អ-
រូបាវចរសទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃនអរូបាវចរសទ្ធា ។ បេ ។
ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា រតៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

មគ្គស្ស វេលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នអរូទាវចរោ ធម្មោ នអរូទាវចរស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្ស-
 យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បេ ។
 បកត្ថបនិស្សយោ នអរូទាវចរំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ
 នានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ នអរូទាវចរំ
 លានំ វិបស្សនំ មគ្គំ អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិំ ឧប្ប-
 ទេតិ មាណំ ជម្រេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ នអរូទាវចរំ សីលំ
 . . . បញ្ញំ រាគំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
 ទុក្ខំ ឧត្តំ កោជនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សយ
 នានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិំ ឧប្បទេតិ ទាណំ
 ហានតិ ។ បេ ។ សង្ខំ ភិន្តតិ នអរូទាវចរោ សទ្ធា
 ។ បេ ។ សេនាសនំ នអរូទាវចរាយ សទ្ធាយ បត្ត-
 នាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស
 មគ្គស្ស វេលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នអរូទាវចរោ ធម្មោ អរូទាវចរស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្ស-
 យោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្សយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បវដ្តាន

មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នអរូបារាជធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃនអរូបារាជធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យប-
 និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ នឹងបកក្ខបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកក្ខបនិស្ស័យ
 គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវនអរូបារាជសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន នូវសីល
 . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងនអរូបារាជវដ្តាន វិបស្សនា មគ្គ និង
 អភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់
 នូវទិដ្ឋិ អាស្រ័យ នូវនអរូបារាជសីល . . . នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តី
 ប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ និងកោដន . . . នូវសេនាសនៈ
 ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់ នូវ
 សត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ នអរូបារាជសទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនអរូបារាជសទ្ធា សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិ-
 កទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នអរូបា-
 រាជធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនអរូបារាជធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ នឹងបកក្ខបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកក្ខបនិស្ស័យ

អរូបវិចារកេ បញ្ញាវិកេ

អា កា សា ន ញា យ ត ន ស ្ន ប រិ ក ម្មំ អា កា សា ន ញា-
 យ ត ន ស ្ន ឧ ប និ ស ្ន យ ប ្ប ច ្ន យេ ន ប ច ្ន យោ ។ បេ ។
 នេ វ ស ញា នា ស ញា យ ត ន ស ្ន ប រិ ក ម្មំ នេ វ ស ញា នា-
 ស ញា យ ត ន ស ្ន ឧ ប និ ស ្ន យ ប ្ប ច ្ន យេ ន ប ច ្ន យោ ។

[២០០] ន អ រូ ចា វ ច រ កេ ធម្មា ន អ រូ ចា វ ច រ ស ្ន
 ធម្ម ស ្ន ប ្ប រ ជា ត ប ្ប ច ្ន យេ ន ប ច ្ន យោ អា ម្ម ណ ប ្ប រ-
 ជា តំ វ ត ្ត ប ្ប រ ជា តំ ។ អា ម្ម ណ ប ្ប រ ជា តំ ច ក្កំ . . . វ ត ្ត
 អ និ ច ្ន តោ ។ បេ ។ នោ ម ន ស ្ន ឧ ប ្ប ជ ្ជ តិ ធិ ព្វេ ន
 ច ក្កំ នា រ ូ បំ ប ស ្ន តិ ធិ ញា យ សោ ត ជា ត ្យ យា ស ទ្ធិ
 ស ុ ណា តិ រ ូ ចា យ ត នំ ច ក្កំ វ ិ ញា ណ ស ្ន ដោ ជ ្ជ ញា យ ត នំ
 កា យ វ ិ ញា ណ ស ្ន ។ វ ត ្ត ប ្ប រ ជា តំ ច ក្កា យ ត នំ ច ក្ក-
 វ ិ ញា ណ ស ្ន កា យា យ ត នំ . . . វ ត ្ត ន អ រូ ចា វ ច រ នំ
 ឧ ន ្នា នំ ប ្ប រ ជា ត ប ្ប ច ្ន យេ ន ប ច ្ន យោ ។ ន អ រូ ចា វ ច រ កេ
 ធម្មា អ រូ ចា វ ច រ ស ្ន ធម្ម ស ្ន ប ្ប រ ជា ត ប ្ប ច ្ន យេ ន ប ច ្ន-
 យោ វ ត ្ត ប ្ប រ ជា តំ វ ត ្ត អ រូ ចា វ ច រ នំ ឧ ន ្នា នំ ប ្ប រ ជា-
 ត ប ្ប ច ្ន យេ ន ប ច ្ន យោ ។ . . . ប ្ប រ ជា ត ប ្ប ច ្ន យេ ន
 ប ច ្ន យោ ទ្វេ អា សេ វ ន ប ្ប ច ្ន យេ ន ប ច ្ន យោ តី ណី ។

អរិយធម៌ខ្មែរ: បញ្ហាទី១:

គឺ បរិកម្ម នូវអាភាសានញ្ជាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃអាភាសានញ្ជាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ បរិកម្ម នូវនេវេសញ្ញាណសញ្ជាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃនេវេសញ្ញាណសញ្ជាយតនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២០១] នអរិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនអរិយធម៌ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាតិ និងវត្ថុបុរេជាតិ ។ អារម្មណបុរេជាតិ គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ម៉ាមិនឡើង ។ បេ ។ ពោមនស្សកើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋញ្ជាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាតិ គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនអរិយធម៌ខ្មែរ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។ នអរិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនអរិយធម៌ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់វត្ថុបុរេជាតិ គឺ វត្ថុជាបច្ច័យ នៃពួកនអរិយធម៌ខ្មែរ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបញ្ញាជាតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២០២] អរូទាវចរោ ធម្មោ អរូទាវចរស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា នានាខណីកា
 ។ បេ ។ អរូទាវចរោ ធម្មោ នអរូទាវចរស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អរូទាវចរោ ចេតនា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ អរូទាវចរំ ខន្ធានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ មូលំ អរូទាវចរោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូទាវចរំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ នអរូទាវចរោ ធម្មោ នអរូទាវចរស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា នានាខណីកា ។
 សហជាតា នអរូទាវចរោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សង្ខតំ ។

[២០៣] អរូទាវចរោ ធម្មោ អរូទាវចរស្ស ធម្មស្ស
 វិហាកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នអរូទាវចរោ ធម្មោ នអ-
 រូទាវចរស្ស ធម្មស្ស វិហាកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ...
 អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ ស្រ្តិយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ចត្តារិ ឈានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ មត្ត-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ធើ ។

អភិធម្មបំណិន អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(២០២) អរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ បេ ។ អរូបា-
 វចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ អរូបា-
 វចរចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកអរូបាវចរក្ខន្ធ ដែលមានចិត្តជាសមុជ្ជាន
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ អរូបាវចរចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 នអរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ នអរូបាវចរចេតនា
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

(២០៣) អរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយវិបា-
 កប្បច្ច័យ ។ នអរូបាវចរធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរូបាវចរធម៌ ដោយ
 វិបាកប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឈា-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជា
 បច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អរ្យចារ្យបទពោ បញ្ញាវិពោ

[២០៤] អរ្យចារ្យបទពោ ធម្មោ នអរ្យចារ្យចរស្ស្ត
 ធម្មស្ស្ត វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បន្ទា-
 ជាតំ ។ នអរ្យចារ្យបទពោ ធម្មោ នអរ្យចារ្យចរស្ស្ត ធម្មស្ស្ត
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
 បន្ទាជាតំ ។ នអរ្យចារ្យបទពោ ធម្មោ អរ្យចារ្យចរស្ស្ត
 ធម្មស្ស្ត វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរេជាតំ វត្ត
 អរ្យចារ្យបទពោ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២០៥] អរ្យចារ្យបទពោ ធម្មោ អរ្យចារ្យចរស្ស្ត ធម្មស្ស្ត
 អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ ។ អរ្យចារ្យបទពោ
 ធម្មោ នអរ្យចារ្យចរស្ស្ត ធម្មស្ស្ត អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតំ បន្ទាជាតំ ។ អរ្យចារ្យបទពោ ធម្មោ អរ្យចារ្យច-
 រស្ស្ត ច នអរ្យចារ្យចរស្ស្ត ច ធម្មស្ស្ត អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ សហជាតំ ។ នអរ្យចារ្យបទពោ ធម្មោ នអរ្យចារ្យចរស្ស្ត
 ធម្មស្ស្ត អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
 បន្ទាជាតំ អាហារំ វត្តិយំ ។ នអរ្យចារ្យបទពោ ធម្មោ អរ្យ-
 ចារ្យចរស្ស្ត ធម្មស្ស្ត អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរេជាតំ
 វត្ត អរ្យចារ្យបទពោ ខន្ធានំ អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 អរ្យចារ្យបទពោ ច នអរ្យចារ្យបទពោ ច ធម្មោ អរ្យចារ្យចរស្ស្ត
 ធម្មស្ស្ត អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។

អរិយធម៌ បញ្ញាវិញ្ញាណៈ

[២០៤] អរិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរិយធម៌ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។ នអរិយធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃអរិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 បុរេជាត នឹងបច្ចាជាត ។ នអរិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរិយធម៌
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 អរិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២០៥] អរិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរិយធម៌ ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ។ អរិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរិយធម៌
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។ អរិយធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃអរិយធម៌ផង នៃអរិយធម៌ផង ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ។ នអរិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរិយធម៌
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត
 អាហារ នឹងឥន្ទ្រិយ ។ នអរិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរិយធម៌
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកអរិយធម៌
 រក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ អរិយធម៌ក្តី នអរិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃអរិយធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សហជាតោ អរូទាវចរោ ឯកោ ខន្ធលោ ប វត្ថុ ប
 តិណ្ណានំ ខន្ធលោ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធលោ
 . . . ។ អរូទាវចរោ ប នអរូទាវចរោ ប ធម្មា នអរូ-
 ទាវចរស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា អរូទាវចរោ
 ខន្ធលោ ប បហាក្ខតា ប ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អរូទាវចរោ ខន្ធលោ
 ប កតតន្ត្រិយោ អាហារោ ប ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អរូទាវចរោ
 ខន្ធលោ ប រូបដីតិទ្រិយញ្ច កដត្តារូទានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ . . . នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិកតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៦) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ តីណិ អធិ-
 បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហ-
 ជាតេ បញ្ច អញ្ញាមញ្ញោ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត ឧបនិស្ស-
 យេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ
 តីណិ កម្មេ ចត្តារិ វិទាកេ ទ្វេ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិ-
 យេ ចត្តារិ ណារេ ចត្តារិ បក្កេ ចត្តារិ សប្បយុត្តេ ទ្វេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

សហជាត គឺ អរូបារាវចរក្ខន្ធទ័យ ១ ផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។ អរូបារាវចរធម៌ក្តី នអរូបារាវចរធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃអរូបារាវចរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកអរូបារាវចរក្ខន្ធទ័យ
 ពួកមហាក្ខតផង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 បច្ចាជាត គឺ ពួកអរូបារាវចរក្ខន្ធទ័យ កពទ្ធិវិញ្ញាណាហារផង ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកអរូបារាវចរក្ខន្ធទ័យ រូប-
 ដីវិតិទ្រិយផង ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ . . .
 ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងធនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 បច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤

អរិយបទ្បាវៈ បញ្ញាវៈ

ក្នុងវិប្បយុត្តិប្បដ្ឋយ មានវៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បដ្ឋយ មានវៈ ៧ ក្នុង
នត្តិប្បដ្ឋយ មានវៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានវៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ
មានវៈ ៧ ។

[២០៧] អរិយបទ្បាវៈ ជាបដ្ឋយ នៃអរិយបទ្បាវៈ ដោយអា-
រម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយកម្មប្បដ្ឋយ ។ អរិយបទ្បាវៈ ជា
បដ្ឋយ នៃអរិយបទ្បាវៈ ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយ
សហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយ
បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ ។ អរិយបទ្បាវៈ ជាបដ្ឋយ នៃអរិយបទ្បាវៈផង នៃ
នអរិយបទ្បាវៈផង ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ។ នអរិយបទ្បាវៈ ជាបដ្ឋយ
នៃអរិយបទ្បាវៈ ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាតប្ប-
ដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយបុរេជាតប្ប-
ដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយកម្មប្បដ្ឋយ
ជាបដ្ឋយ ដោយអាហារប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ ។
នអរិយបទ្បាវៈ ជាបដ្ឋយ នៃអរិយបទ្បាវៈ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ
ជាបដ្ឋយ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយ ។ អរិយបទ្បាវៈក្តី នអរិយបទ្បាវៈក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អរូទាវចរស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អរូទាវចរោ ច នអរូទា-
វចរោ ច ធម្មា នអរូទាវចរស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បន្តាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អា-
ហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២០៨) នហេតុយា សត្ត នអារម្មណោ សត្ត
នអធិបតីយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ សត្ត
នសហជាតេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច ននិស្សយេ បញ្ច
នទបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ ន នបន្តាជាតេ សត្ត
នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ នោអត្តិយា ចត្តារិ
នោនត្តិយា សត្ត នោវិគតេ សត្ត នោអវិគតេ ចត្តារិ ។

(២០៧) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ចត្តារិ . . .
នអធិបតីយា ចត្តារិ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ ចត្តារិ
នអញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ នទបនិស្សយេ ចត្តារិ នសម្បយុត្តេ
ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា ចត្តារិ នោវិគតេ
ចត្តារិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃអរ្យបាវចរធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អរ្យបាវចរធម៌ក្តី នៃអរ្យបាវចរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនរ-
រ្យបាវចរធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[២០៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២០៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ និងនសម-
នន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោ-
វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

និយ្យានិកទុកំ បដិច្ចវិវោ

[២០០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ភីណី . . .
អធិបតិយា ចត្តារិ ។ អនុលោមមាតិកា វិត្តារេតត្វា ។
. . . អវិកតេ សត្ត ។

អរិយបដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

បរិយាបដ្ឋានំ

បដិច្ចវិវោ

[២០១] បរិយាបដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច បរិយាបដ្ឋោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បរិយាបដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានត្វា រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
. . . បដិសន្ធិ ។

យថា ច្ចុឡន្តរនុកេ លោកិយនុកំ

ឯវំ ឥមម្បិ នុកំ កាតតំ និដ្ឋានាករណំ ។

បរិយាបដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

និយ្យានិកទុកំ

បដិច្ចវិវោ

[២០២] និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច និយ្យានិ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និយ្យានិកំ
ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។

និប្បានិកទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[២១០] ក្នុងអាម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
 គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ . . . ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 ចប់ អរុណិចរទុកៈ ។

បរិយាបន្នទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២១១] បរិយាបន្នធម៌ (ធម៌ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ) អាស្រ័យ
 នូវបរិយាបន្នធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុជ្ឈានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវបរិយាបន្នកន្ល ១ នូវខន្ធ ២ . . . គឺ
 បដិសន្និ ។

លោកិយទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈ យ៉ាងណា ទុកៈនេះឯង បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ យ៉ាងនោះចុះ ឥតមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗគ្នាឡើយ ។
 ចប់ បរិយាបន្នទុកៈ ។

និយ្យានិកទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២១២] និយ្យានិកធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងដឹកនាំសត្វចេញចាកវដ្តៈ)
 អាស្រ័យ នូវនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវនិយ្យានិកកន្ល ១ នូវខន្ធ ២ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយ្យានិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា និយ្យានិកេ ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
 រូបំ ។ និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច និយ្យានិកោ ច
 អនិយ្យានិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 និយ្យានិកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តស-
 ម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . ។ អនិយ្យានិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច អនិយ្យានិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អនិយ្យានិកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . បដិសន្ធិត្តុលោ ខន្ធេ
 បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ . . . ។
 និយ្យានិកញ្ច អនិយ្យានិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនិយ្យា-
 និកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និយ្យានិកេ
 ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

(២០៣) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អនិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហជាតេ
 បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្សយេ
 ទ្វេ បុរេជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ បញ្ច វិនិកេ
 ឯកំ អាហារេ បញ្ច អវិកតេ បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អនិយ្យានិកធម៌ (ធម៌មិនមែនជាគ្រឿងដឹកនាំសត្វចេញចាកវដ្តៈ) អាស្រ័យ
 នូវនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូប អាស្រ័យ នូវពួកនិយ្យានិកក្នុង ។ និយ្យានិកធម៌ក្តី អនិយ្យា-
 និកធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋាយ គឺ ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវនិយ្យានិកក្នុង ១
 នូវខន្ធ ២ . . . ។ អនិយ្យានិកធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិយ្យានិកធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវអនិយ្យានិកក្នុង ១ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួក
 ខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្ខត ១
 . . . ។ អនិយ្យានិកធម៌ អាស្រ័យ នូវនិយ្យានិកធម៌ផង នូវអនិយ្យា-
 និកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យ នូវពួកនិយ្យានិកក្នុងផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។

(២១៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២
 ក្នុងការសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបា-
 កប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្ប-
 ដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

និយ្យានិកទុកេ បដិច្ចវិហោ

(២០៤) អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយ្យានិ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ
 អនិយ្យានិកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធើ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ ខន្ធើ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធើ ឯកំ
 មហាក្កតំ យាវ អសញ្ញាសត្តា វិចីក្ខាសហគតេ
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធើ បដិច្ច វិចីក្ខាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ . . . នអារម្មណប្បដ្ឋ-
 យា ភីណិ ។

(២០៥) និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច និយ្យានិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអនិបតិប្បដ្ឋយា និយ្យានិកោ ខន្ធើ
 បដិច្ច និយ្យានិកោ អនិបតិ ។ អនិយ្យានិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច អនិយ្យានិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអនិបតិ-
 ប្បដ្ឋយា អនិយ្យានិកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធើ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធើ . . . បដិសន្ធិ
 យាវ អសញ្ញាសត្តា កាតញ ។ . . . នអនន្តរប្បដ្ឋ-
 យា នសបនន្តរប្បដ្ឋយា នអនាមាប្បដ្ឋយា ។ បេ ។

និយ្យានិកទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[២១៤] អនិយ្យានិកធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិយ្យានិកធម៌ ទើប

កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធិ ពក្កី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កី

អាស្រ័យ នូវនិយ្យានិកក្ខន្ធទ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធិ ២ . . . វត្ថុ

អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធិ ពួកខន្ធិ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃអហេ-

តុកប្បដិសន្ធិ មហាកូត ១ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈ ដែល

ប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធិ ដែល

ប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ . . ក្នុងនការម្មណ្យប្ប-

ដ្ឋយ មានវារៈ ព ។

[២១៥] និយ្យានិកធម៌ អាស្រ័យ នូវនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ គឺ និយ្យានិកាធិបតិ អាស្រ័យ នូវពួក

និយ្យានិកក្ខន្ធិ ។ អនិយ្យានិកធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិយ្យានិកធម៌ ទើប

កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធិ ពក្កី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កី

អាស្រ័យ នូវអនិយ្យានិកក្ខន្ធិ ១ នូវខន្ធិ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ដរាប

ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ បណ្ឌិត គប្បធ្វើ ។ . . ព្រោះនអនន្តរាប្បដ្ឋយ

នសមនន្តរាប្បដ្ឋយ នឹងនកញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋយ ។ បេ ។

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២០៦] និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច និយ្យានិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នប្បវេជាតប្បច្ចយា អរូបេ និយ្យា-
 និកំ ឯកំ ខន្ធំ ។ បេ ។ និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 អនិយ្យានិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នប្បវេជាតប្បច្ចយា
 និយ្យានិកេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយ្យានិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នប្បវេជាតប្បច្ចយា អរូបេ អនិយ្យានិកំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ...
 អនិយ្យានិកេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
 សន្និ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ និយ្យានិកញ្ច អនិ-
 យ្យានិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនិយ្យានិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នប្បវេជាតប្បច្ចយា និយ្យានិកេ ខន្ធធ្វេ ច
 មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២០៧] នបោតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ
 នអធិបតិយា ទ្វេ នអនន្តវេ តីណិ នឧបទិស្សយេ
 តីណិ នប្បវេជាតេ ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអា-
 សេវនេ តីណិ នកម្មេ ទ្វេ នវិទាកេ បញ្ច នអា-
 ហារេ ឯកំ នសង្ក្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
 នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិញ្ញយុត្តេ ទ្វេ

អភិធម្មប៊ីដិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២១៦] និយ្យានិកធម៌ អាស្រ័យ នូវនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ និយ្យានិកក្ខន្ធទ ក្នុងអរូប ។ បេ ។
 អនិយ្យានិកធម៌ អាស្រ័យ នូវនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យ នូវពួកនិយ្យានិកក្ខន្ធទ ។
 អនិយ្យានិកធម៌ អាស្រ័យ នូវអនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវអនិយ្យានិកក្ខន្ធទ ក្នុង
 អរូប នូវខន្ធទ ២ . . . ចិត្តសមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យ នូវពួកអនិយ្យា-
 និកក្ខន្ធទ គឺ បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ អនិយ្យានិកធម៌
 អាស្រ័យ នូវនិយ្យានិកធម៌ផង នូវអនិយ្យានិកធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានរូប អាស្រ័យ នូវពួកនិយ្យា-
 និកក្ខន្ធទផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។

[២១៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២

និយ្យានិកទុកេ បច្ចយវារោ

នោនត្តិយា តីណិ នោវិកតេ តីណិ ។

ឥតវេ ទ្វេ កណាណាបិ

សហជាតវារោបិ កាកត្វា ។

បច្ចយវារោ

(២០៨) និយ្យានិកំ ធម្មំ បច្ចយា និយ្យានិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ បដិច្ចសទិ-
 សា ។ អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយ្យានិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អនិយ្យានិកំ ឯកំ
 ខន្ធិ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានត្វា រូបំ
 យាវ អជ្ឈតិកា មហាក្ខតា វត្ថុំ បច្ចយា អនិយ្យា-
 និកា ខន្ធា ។ អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បច្ចយា និយ្យា-
 និកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
 និយ្យានិកា ខន្ធា ។ អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បច្ចយា
 និយ្យានិកោ ច អនិយ្យានិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា និយ្យានិកា ខន្ធា មហា-
 ក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ និយ្យានិកត្វា
 អនិយ្យានិកត្វា ធម្មំ បច្ចយា និយ្យានិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា និយ្យានិកំ ឯកំ ខន្ធា
 វត្ថុត្វា បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

និយ្យានិកទុកៈ បច្ចយវារៈ

ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការព្រះវារៈ ២ ក្រៅនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បធ្វើផងចុះ ។

បច្ចយវារៈ

(២១៨) និយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានដល់វារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ

ដែរ ។ អនិយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធបា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងអនិយ្យា-

និកក្ខន្ធទ ដរាបដល់ពួកមហាក្ខតខាងក្នុង ពួកអនិយ្យានិកក្ខន្ធទ ពឹងផ្អែក

នឹងវត្ថុ ។ និយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនិយ្យានិកក្ខន្ធទ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ និយ្យានិក-

ធម៌ក្តី អនិយ្យានិកធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងអនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនិយ្យានិកក្ខន្ធទ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋាន-

រូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ។ និយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនិយ្យានិក-

ធម៌ផង នឹងអនិយ្យានិកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ

ខន្ធបា ពឹងផ្អែក នឹងនិយ្យានិកក្ខន្ធទ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធបា ២ ... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

និយ្យានិកេត្តុ អនិយ្យានិកេត្តុ ធម្មំ បច្ចយា អនិ-
 យ្យានិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា និយ្យា-
 និកេ ខន្ធេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ និយ្យានិកេត្តុ អនិយ្យានិកេត្តុ ធម្មំ បច្ចយា
 និយ្យានិកោ ច អនិយ្យានិកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា និយ្យានិកំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . និយ្យានិកេ ខន្ធេ
 ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២០៧] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ចត្តារិ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហ-
 ជានេ នវ អញ្ញមញ្ញោ ចត្តារិ និស្សយេ នវ ឧប-
 និស្សយេ ចត្តារិ បុរេជានេ ចត្តារិ អាសេវនេ ចត្តារិ
 កម្មេ នវ វិបាកេ ឯកំ ។ បេ ។ អវិភតេ នវ ។

[២២០] អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បច្ចយា អនិយ្យា-
 និកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 អនិយ្យានិកំ ឯកំ ខន្ធា បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ យាវ អសញ្ញសត្តា ចក្ខាយតនំ
 បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ ។ បេ ។ វត្ថុំ បច្ចយា អហេ-
 តុកា អនិយ្យានិកោ ខន្ធា វិចិត្តិច្ឆាសហានតេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អនិយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនិយ្យានិកធម៌ផង នឹងអនិយ្យានិកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែក នឹង ពួកនិយ្យានិកក្នុងផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។ និយ្យានិកធម៌ក្តី អនិយ្យា- និកធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនិយ្យានិកធម៌ផង នឹងអនិយ្យានិកធម៌ផង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ពឹងផ្អែក នឹងនិយ្យានិកក្នុង ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួក និយ្យានិកក្នុងផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។

(២១៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង អពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប- និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាសេ- វនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(២២០) អនិយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងអនិយ្យានិកក្នុង ១ ជាអហេតុកៈ ដរាបដល់ ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ ។ បេ ។ ពួកអនិយ្យានិកក្នុង ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិត្រចា

និយ្យានិកទុកេ បច្ចុយវារិពោ

ខន្ទេ ច វត្តុញ្ញ បច្ចុយា វិចិកិញ្ញាសហគតោ
ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

[២២០] និយ្យានិកំ ធម្មំ បច្ចុយា អនិយ្យានិ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចុយា វីណិ ។

[២២២] និយ្យានិកំ ធម្មំ បច្ចុយា និយ្យានិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអនិបតិប្បច្ចុយា និយ្យានិកេ ខន្ទេ
បច្ចុយា និយ្យានិកា អនិបតិ ។ អនិយ្យានិកំ ធម្មំ
បច្ចុយា អនិយ្យានិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអនិប-
តិប្បច្ចុយា អនិយ្យានិកំ ឯកំ ខន្ទំ បច្ចុយា យាវ
អសញ្ញាសន្តា ។ អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បច្ចុយា និយ្យា-
និកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអនិបតិប្បច្ចុយា វត្តុំ បច្ចុយា
និយ្យានិកា អនិបតិ ។ និយ្យានិកញ្ច អនិយ្យានិ-
កញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា និយ្យានិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នអនិបតិប្បច្ចុយា និយ្យានិកេ ខន្ទេ ច វត្តុញ្ញ បច្ចុ-
យា និយ្យានិកា អនិបតិ ។

[២២៣] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ វីណិ
នអនិបតិយា ចត្តារិ នអនន្តរេ វីណិ នឧបនិស្សយេ
វីណិ នបុរេជានេ ចត្តារិ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវ-
នេ វីណិ នកម្មេ ចត្តារិ នវិហានេ នវ នអាហារេ

និយ្យានិកទុកៈ បច្ចយវារៈ

ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចាផង
នឹងវត្ថុផង ។

[២២១] អនិយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២២២] និយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ និយ្យានិកាធិបតិ ពឹងផ្អែក នឹងពួក
និយ្យានិកក្នុង ។ អនិយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអនិយ្យានិកធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ពឹងផ្អែក នឹងអនិយ្យានិកក្នុង ១
ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ និយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអនិយ្យានិក-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ និយ្យានិកាធិបតិ
ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ និយ្យានិកធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនិយ្យានិកធម៌ផង
នឹងអនិយ្យានិកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
និយ្យានិកាធិបតិ ពឹងផ្អែក នឹងពួកនិយ្យានិកក្នុងផង នឹងវត្ថុផង ។

[២២៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នណារេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ
នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា
ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាជាបិ
និស្សយវារោបិ កាតញ្ច ។

សំសង្ការិញ

[២២៤] និយ្យានិកំ ធម្មំ សំសង្ការិញ និយ្យានិកោ
ធម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា និយ្យានិកំ ឯកំ ខន្ធ
សំសង្ការិញ ភយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... ។ អនិយ្យា-
និកំ ធម្មំ សំសង្ការិញ អនិយ្យានិកោ ធម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា អនិយ្យានិកំ ឯកំ ខន្ធ សំសង្ការិញ
ភយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិ ។

[២២៥] ហេតុយា ទ្វេ អាម្ពុលោ ទ្វេ សព្វត្ត ទ្វេ
វិចារកេ ឯកំ អវិគតេ ទ្វេ ។

[២២៦] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា
ទ្វេ នបុរេជានេ ទ្វេ នបន្ទាជានេ ទ្វេ នអាសេវនេ
ឯកំ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ នណារេ ឯកំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ១ ក្នុងនវត្រៃយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

សំសង្កេតៈ

[២២៤] និយ្យានិកធម៌ លាយទ្បំ នឹងនិយ្យានិកធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ លាយទ្បំ នឹងនិយ្យានិកក្ខន្ធ ១
 នឹងខន្ធ ២ . . . ។ អនិយ្យានិកធម៌ លាយទ្បំ នឹងអនិយ្យានិកធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ លាយទ្បំ នឹងអ-
 និយ្យានិកក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ។

[២២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

[២២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១

និយ្យនិក្ខេបកេ បញ្ញាវិវេ

នមត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

ឃុំ ឥតរេ ទ្វេ កណាជាបិ សម្បយុត្តវារោបិ កាតត្វា ។

បញ្ញាវិវេ

[២២៧] និយ្យនិកោ ធម្មោ និយ្យនិកស្ស

ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ និយ្យនិកោ ហេតុ

សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

ម្ធុលំ និយ្យនិកោ ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ ហេតុ-

ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ម្ធុលំ និយ្យនិកោ ហេតុ សម្ប-

យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ ហេតុ-

ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អនិយ្យនិកោ ធម្មោ អនិយ្យ-

និកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនិយ្យ-

និកោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-

នញ្ច រូទានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។

[២២៨] និយ្យនិកោ ធម្មោ អនិយ្យនិកស្ស

ធម្មស្ស អាវម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អរិយា មត្តា វុដ្ឋ-

ហិត្វា មត្តំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណោ និយ្យ-

និកចិត្តសមុដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ និយ្យនិកោ ខន្ធា

ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុត្វេ ។ មេ ។ អនាគតំសញ្ញា-

ណស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាវម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

និយ្យានិកទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

(២២៧) និយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយ្យានិកធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនិយ្យានិកហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកនិយ្យានិកហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ពួកនិយ្យានិកហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្ហ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ អនិយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកអនិយ្យានិកហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ ។

(២២៨) និយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ដឹង
នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនិយ្យានិកចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
ពួកនិយ្យានិកក្ខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃចេតោបរិយញ្ញាណ ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។
ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អនិយ្យានិកោ ធម្មោ អនិយ្យានិកស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នានំ . . . សីលំ . . . ទោ-
 សថកម្មំ កត្វា តំ បដ្ឋវេក្ខតិ អស្សនេតិ អភិ-
 នន្តតិ តំ អាវុត្ត វាកោ ។ បេ ។ ខោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . លាណា ។ បេ ។ អរិយា
 ដលំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ និព្វានំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ និព្វានំ កោត្រ-
 កុស្ស វោនានស្ស ផលស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាវុត្តណាប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អរិយា បហីនេ កិលេសេ . . .
 វិក្ខម្ពិទេ កិលេសេ . . . បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . . បក្ខំ
 . . . វត្ថំ . . . អនិយ្យានិកេ ខន្ធ អនិច្ឆតោ ។ បេ ។
 ខោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ និព្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សតិ
 និព្វាយ សោតនាតុយា សន្តំ សុណាតិ ចេតោបរិយ-
 ញាលោន អនិយ្យានិកេ ចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ វាណាតិ
 អាត្មាសានញាយតនំ វិញ្ញាណញាយតនស្ស អាត្ម-
 ញាយតនំ លេសញាយសញាយតនស្ស រូបាយតនំ
 ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញាយតនំ កោយវិញ្ញាណស្ស
 អនិយ្យានិកោ ខន្ធ វត្ថុវិញ្ញាណស្ស ចេតោបរិ-
 យញាយស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 កម្មបកញាយស្ស អនាគតសញាយស្ស អាវុដ្ឋនាយ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អនិយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 តំ ទូរទាន . . . ទូរសីល . . . ធ្វើ ទូរឧបាសថកម្ម ហើយពិចារណា
 ទូរហេតុនោះ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ ទូរហេតុនោះ ។ បេ ។
 ទោមនស្ស ភើតឡើង ដែលទុះសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . .
 អំពីឈាន ។ បេ ។ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា ទូរផល ពិចារណា ទូរ
 ព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វេទានៈ ផល និង
 កិរិយាពិចារណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ឃើញច្បាស់
 ទូរកងកិលេស ដែលលះបង់ហើយ . . . ទូរកងកិលេស ដែលសង្កត់
 សង្កិនហើយ . . . ដែលដុះដាលឡើងហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ទូរ
 ចក្ខុ . . . ទូរវត្ថុ . . . (ពិចារណា) ទូរពួកអនិយ្យានិកក្នុង ថាមិនទៀង
 ។ បេ ។ ទោមនស្ស ភើតឡើង បុគ្គល ឃើញ ទូររូប ដោយទិព្វចក្ខុ
 ព្រ ទូរសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង ទូរចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកប
 ដោយអនិយ្យានិកចិត្ត ដោយចេតាបរិយញ្ញាណ អាភាសានញ្ញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាភិញ្ញាញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 នេវិសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 ដោយញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកអនិយ្យានិកក្នុង
 ជាបច្ច័យ នៃកិរិយាពិចារណា ទូរឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតាបរិយញ្ញាណ
 បុព្វេនិវេសនុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបតញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ

និយ្យានិកទុកេ បញ្ញាវារោ

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិយ្យានិកោ ធម្មោ
និយ្យានិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
និព្វានំ មគ្គស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២២៧) និយ្យានិកោ ធម្មោ និយ្យានិកស្ស
ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតី
និយ្យានិកោ អធិបតី សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិប-
តីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ និយ្យានិកោ ធម្មោ អនិយ្យា-
និកស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
ណាធិបតី សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី អរិយា
មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ។ សហជា-
តាធិបតី និយ្យានិកោ អធិបតី ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ និយ្យានិកោ អធិ-
បតី សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិយ្យានិកោ ធម្មោ
អនិយ្យានិកស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី ។ អារម្មណាធិបតី
នានំ ... សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ
កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សានេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករុំ កត្វា
វារោ ... ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ ...

និយ្យានិកទុក្ខៈ បញ្ញាវិវៈ

ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។ អនិយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយ្យានិក-
ធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយ
ការម្មណាប្បច្ច័យ ។

(២២៧) និយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយ្យានិកធម៌ ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ និយ្យានិកាធិបតិ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ និយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និង
សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពី
មគ្គ ធ្វើ ខ្សឹមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ
គឺ និយ្យានិកាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ និយ្យានិកាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ អនិយ្យានិកធម៌
ជាបច្ច័យ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ខ្សឹមគ្គ . . . ខ្សឹ
សីល . . . ធ្វើ ខ្សឹមគ្គបោសថកម្ម ធ្វើ ខ្សឹមគ្គហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ . . . ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ
ខ្សឹមគ្គហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ដែលបានសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឈានា វុដ្ឋហិត្តា ។ បេ ។ អរិយា ដលំ កុំ កត្តា
 បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ កុំ កត្តា បច្ចុវេក្ខន្តិ និព្វានំ
 កោត្រកុស្ស វេទានស្ស ដលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ ចក្កំ ... វត្ថុំ ... អនិយ្យានិកោ ខន្ធកុំ
 កត្តា អស្សានេតិ អភិនន្តតិ តំ កុំ កត្តា រកោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ អនិយ្យា-
 និកោ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
 នញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ អនិយ្យា-
 និកោ ធម្មោ និយ្យានិកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ និព្វានំ មគ្គស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(២៣០) និយ្យានិកោ ធម្មោ អនិយ្យានិ-
 កស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ មត្តោ
 ដលស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ អនិយ្យា-
 និកោ ធម្មោ អនិយ្យានិកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ច-
 យេន បច្ចុយោ បុរិសា បុរិសា អនិយ្យានិកោ ខន្ធា
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អនិយ្យានិកានំ ខន្ធានំ អនន្តរ-
 ាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស វេទា-
 នស្ស ដលំ ដលស្ស អនុលោមំ ដលសហបតិយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បជ្ជាន

ចេញ អំពីឈាន ។ បេ ។ ពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើ នូវផល ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា
 ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វេទានៈ និងផល ដោយអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើ នូវពួកអនិយ្យានិកក្នុង ឲ្យជា
 ទីគោរព ហើយក្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើ នូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អនិយ្យានិកាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ អនិយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 និយ្យានិកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ព្រះ
 និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(២៣០) និយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 អនិយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកអនិយ្យានិកក្នុង មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកអនិយ្យានិកក្នុង ក្រោយ ។
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ និងវេទានៈ
 ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល អនុលោម (ជាបច្ច័យ) ផលសមាបត្តិ

និយ្យនិក្ខេព បញ្ញវារី

និរោធិ វុជ្ជហន្តស្ស លេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ផល-
 សមាបត្តិយា អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិយ្យ-
 និកោ ធម្មោ និយ្យនិកស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តោត្រកុ មត្តស្ស វោនាណំ មត្តស្ស អនន្តវប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . . សមនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច អញ្ញមញ្ញប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សត្ត ។

(២៣០) និយ្យនិកោ ធម្មោ និយ្យនិកស្ស

ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្ថប-
 និស្សយោ បវេមា មត្តោ ធុតិយស្ស មត្តស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។ តតិយោ មត្តោ
 ចតុត្ថស្ស មត្តស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 និយ្យនិកោ ធម្មោ អនិយ្យនិកស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ
 អនន្តវបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្ថបនិស្សយោ អរិយា មត្តំ ឧបនិស្សយ អនុប្បន្នំ
 សមាបត្តិ ឧប្បាទន្តិ ឧប្បន្នំ សមាបជ្ជន្តិ សំខារ
 អនិច្ចតោ វិបស្សន្តិ មត្តោ អរិយានំ អត្ថប្បដិ-
 សម្ព័នាយ ធម្មប្បដិសម្ព័នាយ ធុត្តិប្បដិសម្ព័នាយ

និយ្យានិកទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលរចេញ អំពីនិរោធដា
 បច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ អនិយ្យានិកធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃនិយ្យានិកធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ)
 នៃមគ្គ វេទនាៈ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ... ជា
 បច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ជាបច្ច័យ ដោយអតារមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ជាបច្ច័យ
 ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(២៣១) និយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយ្យានិកធម៌ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ មគ្គទី ១ ជាបច្ច័យ
 នៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ
 នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ និយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្យូប-
 និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្យូ-
 បនិស្ស័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គ ហើយក្បាល
 សមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើង ចូល កាន់សមាបត្តិ
 ដែលកើតឡើងហើយ ឃើញច្បាស់ នូវពួកសង្ខារ ម៉ាមិនទៀង
 មគ្គ ជាបច្ច័យ អត្ថប្បដិសម្មិតា ធម្មប្បដិសម្មិតា និងភ្នំប្បដិសម្មិតា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បដិកាលាប្បដិសម្ពិនាយ មាណាមាណកោសល្យស្ស ឧ-
 បនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បក្កោ វេលសហាបត្តិយា
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិយ្យានិកោ
 ឆម្មោ អនិយ្យានិកស្ស ឆម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្ស-
 យោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ
 អនិយ្យានិកំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ទានំ . . . សីលំ
 ឧបោសថកម្មំ ឈានំ វិបស្សនំ អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ មាណំ ជិច្ឆេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណំ អនិយ្យានិកំ
 សីលំ . . . បញ្ញំ វាគំ បត្តនំ ឧត្តំ កោដនំ . . . សេនា-
 សនំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សហាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ មាណំ បាណតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ
 អនិយ្យានិកា សម្មា ។ បេ ។ សេនាសនំ អនិយ្យា-
 និកាយ សម្មាយ ។ បេ ។ បត្តនាយ ។ បេ ។ កា-
 យិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ឧក្ខស្ស វេល-
 សហាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អនិយ្យានិកោ ឆម្មោ និយ្យានិកស្ស ឆម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ
 អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។
 បកត្តបនិស្សយោ បឋមស្ស បត្តស្ស បរិកម្មំ

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បដិកាណប្បដិសម្ពិទ្ធា ឋានាឋានកោសល្យ របស់ត្បូកព្រះអរិយៈ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។ អនិយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តប្បនិស្ស័យ និង
 បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន
 ព្រោះអាស្រ័យ នូវអនិយ្យានិកសទ្ធា . . . នូវសីល នូវឧបោសថកម្ម
 ញ្ញាំងឈាន វិបស្សនា និងអភិញ្ញា . . . ញ្ញាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
 ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវអនិយ្យានិកសីល . . . នូវបញ្ញា
 ពតៈ សេចក្តីប្រាថ្នា រដូវ និងកោដន . . . បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន
 ព្រោះអាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ។ បេ ។ ញ្ញាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
 សម្រាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ អនិយ្យានិកសទ្ធា ។ បេ ។
 សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃអនិយ្យានិកសទ្ធា ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា
 ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ និងផលសមាបត្តិ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អនិយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយ្យានិកធម៌
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តប្បនិស្ស័យ
 និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បរិកម្ម នូវបុគ្គល ១

និយ្យនិក្ខេព បញ្ញាវិព

បឋមស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
។ បេ ។ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៣២) អនិយ្យនិក្ខេពា ធម្មោ អនិយ្យនិក្ខេពស្ស
ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ អរូបទុក្ខ-
សទ្ធិសា កាតត្វា ។ . . . បដ្ឋាជានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
ទ្វេ អាសវេនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ។

(២៣៣) និយ្យនិក្ខេពា ធម្មោ និយ្យនិក្ខេពស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ និយ្យនិក្ខេពា ចេត-
នា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
និយ្យនិក្ខេពា ធម្មោ អនិយ្យនិក្ខេពស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជានា នានាខណ៌កា ។
សហជានា និយ្យនិក្ខេពា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នានាខណ៌កា និយ្យ-
និក្ខេពា ចេតនា ជលស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
បូលំ និយ្យនិក្ខេពា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានត្ថ រូចានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
អនិយ្យនិក្ខេពា ធម្មោ អនិយ្យនិក្ខេពស្ស ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជានា នានាខណ៌កា ។

និយ្យានិកទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ១ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ បរិកម្ម
នូវមគ្គទី ៤ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣២) អនិយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យប្រហែលគ្នានឹង
អរូបទុកៈចុះ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ជាបច្ច័យ ដោយភាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

(២៣៣) និយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយ្យានិកធម៌ ដោយកម្ម-
ប្បច្ច័យ គឺ និយ្យានិកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។ និយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយកម្មប្ប-
ច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ និយ្យានិ-
កចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានា-
ខណិកៈ គឺ និយ្យានិកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
មូល គឺ និយ្យានិកចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដ៏ នៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផ៏ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អនិយ្យានិកធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអ-
និយ្យានិកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សហជាតោ ។ បេ ។ វាណាខណិកោ អនិយ្យនិកោ
 បេតនា វេលស្ស កប្បប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ . . .
 វិទាកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឯកំយេវ អាហារប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ចត្តារិ ឈានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ មគ្គប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ចត្តារិ សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ
 វិស្សយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វីណិ អរូបទុក្ខសទិសា
 កាតញ្ច ។ . . . អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សត្ត អរូប-
 ទុក្ខសទិសា កាតញ្ច វាបសនា វាណាបទាយេវ ។
 . . . ធម្មិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិភត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អវិភត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៣២] បោតុយោ ចត្តារិ អារម្មណោ វីណិ
 អធិបតិយោ បញ្ច អនន្តរេ វីណិ សមនន្តរេ វីណិ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញោ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត
 ទុបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិទាកេ ឯកំ អាហារេ
 ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មគ្គេ ចត្តារិ

អភិធម្មចិជិត អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

សហជាត ។ បេ ។ ឯនានា១ណិកៈ គឺ អនិយ្យានិកចេតនា ជាបច្ច័យ
 នៃផល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ
 ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចគ្នានឹងអរូបទុកៈ ។ . . ជាបច្ច័យ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចគ្នានឹងអរូបទុកៈ ឯការ
 ប៉ះពាល់ មានបទផ្សេងៗ គ្នាដែរ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្ប-
 ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិគតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។

(២៣៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការមុណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការសវ-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤

និយ្យានិកទុកេ បញ្ញាវារោ

សប្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា សត្ត
នត្តិយា តីណិ វិគតេ តីណិ អវិគតេ សត្ត ។

(២៣៥) និយ្យានិកោ ធម្មោ និយ្យានិកស្ស
ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ និយ្យានិកោ ធម្មោ អនិយ្យា-
និកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហ-
ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ បន្តាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ និយ្យានិកោ
ធម្មោ និយ្យានិកស្ស ច អនិយ្យានិកស្ស ច ធម្មស្ស
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អនិយ្យានិកោ ធម្មោ
អនិយ្យានិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បន្តាជាតប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាហារ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វេទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
អនិយ្យានិកោ ធម្មោ និយ្យានិកស្ស ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ។ និយ្យានិកោ ច អនិយ្យានិកោ ច ធម្មោ
និយ្យានិកស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

និយ្យានិកទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
អត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[២៣៥] និយ្យានិកធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃនិយ្យានិកធម៌ ដោយស-
ហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។ និយ្យានិកធម៌
ជាបដ្ឋយ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយ
សហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយ
បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ ។ និយ្យានិកធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃនិយ្យានិកធម៌ផង នៃអ-
និយ្យានិកធម៌ផង ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ។ អនិយ្យានិកធម៌ ជាបដ្ឋយ
នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាត-
ប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយបុរេជាត-
ប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយកម្មប្បដ្ឋយ
ជាបដ្ឋយ ដោយអាហារប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ ។
អនិយ្យានិកធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃនិយ្យានិកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយ ។ និយ្យានិកធម៌ក្តី
អនិយ្យានិកធម៌ក្តី ជាបដ្ឋយ នៃនិយ្យានិកធម៌ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមទុកប្បដ្ឋានំ

ចុរជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ និយ្យនិកោ ច
អនិយ្យនិកោ ច ធម្មា អនិយ្យនិកស្ស ធម្មស្ស
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វគ្គិយប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។

[២៣៦] នហេតុយា សត្ត នអារម្មណោ សត្ត
នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្ត
នសហជាតេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច ននិស្សយេ
បញ្ច នឧបនិស្សយេ សត្ត នចុរជាតេ ន នបដ្ឋា-
ជាតេ សត្ត នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ
លោអត្តិយា ចត្តារិ លោនត្តិយា សត្ត លោវិគតេ សត្ត
លោអវិគតេ ចត្តារិ ។

[២៣៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ចត្តារិ...
នអធិបតិយា ចត្តារិ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ ចត្តារិ
នអញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ នសម្បយុត្តេ
ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ លោនត្តិយា ចត្តារិ លោវិគតេ
ចត្តារិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ និយ្យានិកធម៌ក្តី អនិយ្យានិកធម៌
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអនិយ្យានិកធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[២៣៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ (មាន
វារៈ ៧) ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្ស្រយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោកតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២៣៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ និងនសមនន្ត-
រាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអពាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនឧបនិស្ស្រ-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិត-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

និយតទុកេ បដិច្ចវារោ

(២៣៨) និហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ភីណិ ...
អនិបតិយា បញ្ចេ ។ អនុលោមមាតិកា វិញ្ញាបេតញ្ច ។
... អវិគតេ សត្ត ។

និយ្យនិកទុកំ និដ្ឋិតំ ។

និយតទុកំ

បដិច្ចវារោ

(២៣៩) និយតំ ធម្មំ បដិច្ច និយតោ ធម្មោ
ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និយតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ។ និយតំ ធម្មំ បដិច្ច
អនិយតោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និយតេ
ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសម្មជានំ រូបំ ។ សង្ខតំ ។ បញ្ចបិ
បញ្ញា កាតញ្ចា យថា និយ្យនិកទុកំ ឯវំ បដិច្ច-
វារោបិ សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវា-
រោបិ សំសជ្ជវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ កាតញ្ចា និដ្ឋា-
នាករណា អាមសនំ នានំ ។

បញ្ញាវារោ

(២៤០) និយតោ ធម្មោ និយតស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ចត្តារិ និយ្យនិកទុកស-
ទិសា និដ្ឋានាករណា ។

និយតទុកៈ បញ្ហាវារៈ

[២៣៨] ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
 គប្បីឲ្យស្តារផងចុះ ។ ... ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 ចប់ និយ្យានិកទុកៈ ។

និយតទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៣៩] និយតធម៌ អាស្រ័យ នូវនិយតធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវនិយតក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២
 ... ។ អនិយតធម៌ អាស្រ័យ នូវនិយតធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានុប អាស្រ័យ នូវពួកនិយតក្ខន្ធ ។
 សេចក្តីបំប្រែញ ។ បញ្ហា ៥ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ និយ្យានិកទុកៈ
 យ៉ាងណា បដិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី
 សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនោះដែរ មិន
 មានការធ្វើផ្សេងគ្នាឡើយ ឯការប៉ះត្រូវ ទើបមានផ្សេងគ្នា ។

បញ្ហាវារៈ

[២៤០] និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយហេតុប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់វារៈ ៤ ប្រហែលគ្នានឹងនិយ្យានិកទុកៈដែរ មិនមានការ
 ធ្វើផ្សេងគ្នាឡើយ ។

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២២០] និយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា
 មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ និយតេ បហីនេ កេលេសេ បច្ច-
 វេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ ... និយតេ ខន្ធភ អនិច្ចតោ
 ... វិបស្សតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន និយតចិត្តស-
 បដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ និយតា ខត្វា ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្ម-
 បតញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារម្មណាយ
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិយតោ ធម្មោ
 អនិយតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទានំ ... សំលំ ... ឧទោសថកម្មំ ... បុព្វេ
 សុចិណ្ណានិ ... លាណា វុដ្ឋហិត្វា លានំ បច្ចវេក្ខតិ
 អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ តំ អារត្ត អនិយតោ រាតោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ... វិចិក្ខា ... ឧទ្ធច្ចំ ... អនិ-
 យតំ ខោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អរិយា ដលំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស វេទានស្ស
 អារម្មណាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា
 អនិយតេ បហីនេ កេលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខមិតេ
 កេលេសេ ... បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ ... មត្តំ ...

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៤១] និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយ អារម្មណ៍ .
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ
 ពិចារណា នូវកងកិលេស ជាអនិយតៈ ដែលលះបង់ហើយ (ពិចា-
 រណា នូវកងកិលេស) ដែលដុះដាលឡើងហើយ ក្នុងកាលមុន . . .
 នូវពួកនិយតក្ខន្ធ ថាមិនទៀង . . . ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកប
 ដោយនិយតចិត្ត ដោយចេតោបរិញ្ញាណ ពួកនិយតក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃ
 ភិរិយាពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបតញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយ អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។
 អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយ អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ
 នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ដែលសន្សំហើយ
 ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនិយតៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ . . . វិចិត្តិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ចៈ . . .
 ទោមនស្ស ជាអនិយតៈ កើតឡើង ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា
 នូវផល ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃភិរិយា
 ពិចារណា នូវគោត្រក្ខ រេទានៈ ដោយ អារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ពួកព្រះ
 អរិយៈ ពិចារណា នូវកងកិលេស ជាអនិយតៈ ដែលលះបង់ហើយ
 ពិចារណា នូវកងកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . (នូវកង
 កិលេស) ដែលដុះដាលឡើងហើយ ក្នុងកាលមុន . . . នូវចិត្ត . . .

និយមន័យ បញ្ញាវិហារ

វត្ថុ . . . អនិយតេ ខន្ធ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ . . .
 វិបស្សន្តិ អស្សានេន្តិ អភិទន្ធគិ តំ អារត្ត អនិយតោ
 វាតោ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន ចក្កុនា
 ។ បេ ។ អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អនិយតោ ធម្មោ និយតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ និព្វានំ មគ្គស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ រូបជីវិត្រ្រិយំ មាតុយាតកម្មស្ស ចិត្តយា-
 តកម្មស្ស អរហន្តយាតកម្មស្ស រូបារុប្បាទកម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ យំ វត្ថុំ អាមសន្តស្ស
 មិច្ឆត្តនិយតា ខន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ តំ វត្ថុំ មិច្ឆត្តនិយតានំ
 ខន្ធានំ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២២២] និយតោ ធម្មោ និយតស្ស ធម្មស្ស អនិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ និយតា អនិ-
 បតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ និយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស អនិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករុំ កត្វា
 បច្ចវេក្ខន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ និយតា អនិបតិ ចិត្ត-
 សម្បដ្ឋានំ រូបានំ អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

និយតទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

វត្ថុ . . . នូវពួកអនិយតក្ខន្ធ ជាមិនទៀង ជាទុក្ខ . . . ឃើញប្បាស' ព្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនិយតៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុ នោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។ ជា បច្ច័យ នៃអាវជ្ជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ មគ្គ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ រូបជីវិតិទ្ធិយ ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម អរហន្តយាតកម្ម និងរុហិរុប្បាទកម្ម ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកមិច្ឆតិយតក្ខន្ធ របស់បុគ្គល កាលប៉ះពាល់ នូវវត្ថុណា កើតឡើង វត្ថុនោះ ជាបច្ច័យ នៃពួកមិច្ឆតិយតក្ខន្ធ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[២២២] និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយអធិបតិប្ប-

ច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ និយតាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ អនិយតធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហ- ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ និយតាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

និយតោ ធម្មោ និយតស្ស ប អនិយតស្ស ប ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ និយតា
 អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិយតោ ធម្មោ
 អនិយតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 នានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ
 កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សនេតិ អភិវន្តតិ តំ ករុំ កត្វា
 អនិយតោ វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . បុព្វេ ។ បេ ។
 ណាណា ។ បេ ។ អរិយា ផលំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ កោត្រភុស្ស
 វោទានស្ស ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ
 . . . វត្ថុំ . . . អនិយតេ ខន្ធករុំ កត្វា អនិយតោ
 វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។ សហជាតាធិបតិ អនិ-
 យតា អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានា-
 នញ្ច រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិ-
 យតោ ធម្មោ និយតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ និព្វានំ មគ្គស្ស អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបំណិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ផង នៃអនិយតធម៌ផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ និយតាធិបតិ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ឈនរូបផង ដោយអធិបតិប្ប-
ច្ច័យ ។ អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ
នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវអំពើនោះ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ជាអនិយតៈ
កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព . . .
ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ អំពើឈាន ។ បេ ។ ពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើ នូវផល
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ពិចារណា ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វេទានៈ និងផល
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . រាគៈ ជាអនិយតៈ
កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកអនិយតក្ខន្ធ ឲ្យជាទី
គោរព . . . ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អនិយតាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ឈនរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
អារម្មណាធិបតិ គឺ និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃមគ្គ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

និយតទុកេ បញ្ញាការោ

(២២៣) និយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ មន្តោ វេលស្ស អនន្តរប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ និយតា ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អនិ-
 យតា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ អនិយតានំ ខន្ធានំ
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស
 អនុលោមំ វោរោនស្ស វេលំ វេលស្ស អនុលោមំ
 វេលសមាបត្តិយា និរោជា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញា
 សញ្ញាយតនំ វេលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ អនិយតោ ធម្មោ និយតស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនិយតំ នោមនស្សំ និយតស្ស
 នោមនស្សំ អនិយតា មិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ កោត្រកុ មត្តស្ស វោរោនំ
 មត្តស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . . សមនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បញ្ច អញ្ញាបញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ 'និស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សត្ត ។

និយតទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

(២៤៣) និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយអនន្តរឃ្យ-
 ច្ច័យ គឺ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ពួកនិយតក្ខន្ធ ជា
 បច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិ-
 យតធម៌ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺ ពួកអនិយតក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកអនិយតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ)
 នៃគោត្រក្យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវេទានៈ ផល (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ផល អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៃសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 របស់បុគ្គល កាលចេញ អំពីនិរោធន ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយ
 អនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយអនន្ត-
 រឃ្យច្ច័យ គឺ ទោមនស្ស ជាអនិយតៈ (ជាបច្ច័យ) នៃទោមនស្ស ជា
 និយតៈ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអនិយតៈ ជាបច្ច័យ នៃមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជានិយតៈ
 ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គោត្រក្យ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វេទានៈ ជាបច្ច័យ
 នៃមគ្គ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្ត-
 រឃ្យច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិបច្ច័យ មានវារៈ ៥ ជាបច្ច័យ
 ដោយអញ្ញាមញ្ញបច្ច័យ មានវារៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយបច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២២២] និយតោ នម្មោ និយតស្ស នម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្វបនិស្សយោ
 មាតុយាតកម្មំ មាតុយាតកម្មស្ស បិតុយាតកម្មស្ស
 អាហន្តយាតកម្មស្ស រុហិរុប្បនកម្មស្ស សង្ឃកេន-
 កម្មស្ស និយតមិច្ឆានិច្ចិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ចក្កំ ។ បមេមោ មក្កោ ទុតិយស្ស មគ្គស្ស
 ទុតិយោ មក្កោ តតិយស្ស មគ្គស្ស តតិយោ មក្កោ
 ចតុត្ថស្ស មគ្គស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 និយតោ នម្មោ អនិយតស្ស នម្មស្ស ឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អាមម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្ស-
 យោ បកត្វបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្វបនិស្សយោ
 មាតរំ ជីវិតា ពោរោបេត្វា ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុត្វា តស្ស
 បដិយាតត្តាយ នានំ ... សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ
 ... អរិយា មគ្គំ ឧបនិស្សយ អនុប្បន្នំ សមាបត្តិ
 ឧប្បនេន្តំ ឧប្បន្នំ ។ បេ ។ មាណាមាណកោសល្យស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កោ ជលសមា-
 បត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនិយតោ
 នម្មោ អនិយតស្ស នម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អាមម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(២២២) និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្យូបនិស្ស័យ គឺ មាតុយាតកម្ម ជាបច្ច័យ នៃ មាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម អវហន្តិយាតកម្ម រុហិរុប្បាទកម្ម សង្ឃិកេទកម្ម និងនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ (បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ) ជាចក្កៈ ។ មគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ២ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ៣ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យ នៃមគ្គទី ៤ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អាម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្យូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្យូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ផ្តាច់ផ្តុល មាតា បាកជីវិត ។ បេ ។ បំបែក ទ្យវសង្ឃ ទ្យវទាន ដើម្បី កម្ចាត់បង់ ទ្យវអំពើនោះ . . . ទ្យវសីល . . . ទ្យវឧបាសថកម្ម . . . ពួកព្រះអរិយៈ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ ទ្យវមគ្គ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលកើត ឡើងហើយ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបំណាបំណាកោសល្យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អាម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ

ရွှေယုဒဂုဏ် ဗဟိုဂါထာ

ဗလကရုဗသိန္ဓုယော ခဗေ ခ ဗလကရုဗသိန္ဓုယော အနိယတံ
 နန္ဒိ ခုဗသိန္ဓုယော အာဝံ ... နီလံ ... ခုဗဂေဗဗဏ္ဍိ
 ယာဝံ ခိဗသိန္ဓု အနိဏ္ဏံ ... နဗာဗန္တိ ခုဗဂုဏ္ဍိ
 ခာဝံ ဝါဗျန္တိ ဝိဗ္ဗိ ဝုဗ္ဗန္တိ အနိယတံ နီလံ ခဗေ ခ
 ဗန္တိ ဝဂံ ဗန္တိ နာယိကံ နုဗံ နာယိကံ ဝုဗ္ဗိ
 ခဗေ ခ နေဗာဗသိ ခုဗသိန္ဓုယော အာဝံ ခဗေ ခ
 နဗာဗန္တိ ခုဗဂုဏ္ဍိ ဝါဗျန္တိ ဝါဗျန္တိ ခဗေ ခ ဝိဗဗ-
 ယာဝံ ... အနိယတံ နီလံ ခဗေ ခ နေဗာဗသိ
 အနိယတံ နီလံ ခဗေ ခ ဗန္တိဗာယ နာယိကသိန္ဓု
 နုဗသိန္ဓု နာယိကသိန္ဓု ဝုဗ္ဗသိန္ဓု ဝုဗ္ဗသိန္ဓု
 ခုဗသိန္ဓုယော ဝုဗ္ဗသိန္ဓုယော ခဗေ ခ အနိယတံ ဝါဗျန္တိ
 ဝိဗဗသိန္ဓု ဝုဗ္ဗသိန္ဓု ခုဗသိန္ဓုယော ဝုဗ္ဗသိန္ဓုယော
 ဝါဗျန္တိဗသိန္ဓုယော အနိဗ္ဗသိန္ဓုယော ဗလကရုဗ-
 သိန္ဓုယော ခဗေ ခ ဗလကရုဗသိန္ဓုယော အနိယတံ ဝဂံ
 ခုဗသိန္ဓုယော ဝါဗျန္တိ ဝါဗျန္တိ ခဗေ ခ နီလံ
 ဝိဗဗသိန္ဓု အနိယတံ ဝါဗျန္တိ ခဗေ ခ နေဗာဗသိ
 ခုဗသိန္ဓုယော ဝါဗျန္တိ ဝါဗျန္တိ ခဗေ ခ နီလံ
 ဝိဗဗသိန္ဓု အနိယတံ ဝါဗျန္တိ ဝါဗျန္တိ ခဗေ ခ

និយតទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសត្វ ជាអនិយតៈ ហើយឲ្យ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវ
 ឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងឈាន វិបស្សនា និងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវអនិយតសីល
 ។ បេ ។ នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងកាយិ-
 កទុក្ខ ។ បេ ។ (ឲ្យ) នូវទាន ព្រោះអាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ
 ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។
 នូវការសម្លាប់អ្នកនិគម . . . អនិយតសត្វ ។ បេ ។ សេនាសនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃអនិយតសត្វ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។
 អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ការម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ផ្តាច់ផ្តិល មាតា ចាកជីវិត ព្រោះអាស្រ័យ
 នូវអនិយតរាគៈ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ ទោមនស្ស ជាអនិយតៈ
 ។ បេ ។ បុគ្គល ផ្តាច់ផ្តិល មាតា ចាកជីវិត ព្រោះអាស្រ័យ នូវសេនា-
 សនៈ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ រាគៈ ជាអនិយតៈ ទោមនស្ស ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សេនាសនំ មាតុយាតកកម្មស្ស ។ បេ ។ សង្ឃកេន-
កកម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បឋមស្ស
មក្កស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស មក្កស្ស ។ បេ ។ ចតុត្ថស្ស
មក្កស្ស បរិកម្មំ ចតុត្ថស្ស មក្កស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[២២៥] អនិយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុរេ-
ជានំ ។ សង្ខតំ ។ អនិយតោ ធម្មោ និយតស្ស ធម្មស្ស
បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជានំ វត្ថុបុ-
រេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ រូបដីវិត្រ្រិយំ មាតុយា-
តកកម្មស្ស បិតុយាតកកម្មស្ស អរហន្តយាតកកម្មស្ស
រូហិវប្បានកកម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ និយតានំ ខន្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ។ . . . បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។

[២២៦] និយតោ ធម្មោ និយតស្ស ធម្មស្ស
កកម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ និយតា ចេតនា សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ កកម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ និយតោ
ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស កកម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមាតុយាតកម្ម ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃ
សង្ឃកេទកម្ម ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្ម នូវមគ្គទី ១ (ជា
បច្ច័យ) នៃមគ្គទី ១ ។ បេ ។ បរិកម្ម នូវមគ្គទី ៤ ជាបច្ច័យ នៃ
មគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២២៥] អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត នឹងវត្ថុបុរេជាត ។ សេចក្តីបំ-
ប្រញ ។ អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
បានដល់អារម្មណបុរេជាត នឹងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ
រូបដីវិតិទ្ធិយ ជាបច្ច័យ នៃមាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម អរហន្តយាតកម្ម
និងវហិវប្បាទកម្ម ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកនិយតក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ...
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយការសេ-
វនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២២៦] និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយកម្មប្ប-
ច្ច័យ គឺ និយតចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្ម-
ប្បច្ច័យ ។ និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ

និយតទុកេ បញ្ញាវារោ

សហជាតា នានាខណ៌កា ។ សហជាតា និយតា ចេ-
 តនា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 នានាខណ៌កា និយតា ចេតនា វិចារកាណំ ខន្ធាណំ
 កដត្តា ច រូបាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ មូលំ
 និយតា ចេតនា សម្មយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តសម្មដ្ឋា-
 នានញ្ច រូបាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អនិយតោ
 នម្រោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតា នានាខណ៌កា ។ សន្តិភ័ក្តំ ។ ... វិចា-
 កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឯកំ អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ចត្តារិ ស្រ្តិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ ឈា-
 នប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចត្តារិ មគ្គប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ចត្តារិ សម្មយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ វិប្បយុត្តប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ អរូបទុកេសទិសំ ។ ...
 អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សត្ត អរូបាវចរទុកេសទិសំ ។
 ... នត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិកតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អវិកតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សត្ត ។

(២២៧) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ តីណិ
 អធិបតិយា បញ្ច អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញាបញ្ញា ទ្វេ និស្សយេ សត្ត

និយតទុកៈ បញ្ញាវារៈ

បានដល់សហជាត នឹងនានាខណៈ ។ សហជាត គឺ និយតចេ-
 តនា ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានា-
 ខណៈ គឺ និយតចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុងផង នៃពួកកដក្កា-
 រូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ និយតចេតនា ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកសម្បយុត្តិកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
 ជាត នឹងនានាខណៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
 វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឈា-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជា
 បច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្ប-
 យុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងអរូបទុកៈដែរ ។ . . . ជាបច្ច័យ
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ដូចគ្នានឹងអរូបាវចរទុកៈដែរ ។ . . .
 ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងវេទនាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បវត្តានំ

ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បន្ទាជាតេ ទ្វេ
 អាសវនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ
 ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មន្តេ ចត្តារិ
 សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា សត្ត
 នត្តិយា តីណិ វិគតេ តីណិ អវិគតេ សត្ត ។

(២២៧) និយតោ ធម្មោ និយតស្ស ធម្មស្ស
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ និយតោ ធម្មោ អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បន្ទាជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ និយ-
 តោ ធម្មោ និយតស្ស ច អនិយតស្ស ច ធម្មស្ស
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ និយតោ ធម្មោ
 អនិយតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បន្ទាជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាហារ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[២២៨] និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយសហជាតប្ប-
 ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 អនិយតធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ និយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌
 ផង នៃអនិយតធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ និយតធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្ប-
 ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

និយតទុកេ បញ្ញាវិពេ

អនិយតោ ធម្មា និយតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ និយតោ ច អនិយតោ
 ច ធម្មា និយតស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ និយតោ ច អនិ-
 យតោ ច ធម្មា អនិយតស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៤៧) នហេតុយា សត្ត នអារម្មណោ សត្ត
 នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ នសមនន្តរេ សត្ត
 នសហជាតេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច ននិស្សយេ
 បញ្ច នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ ន នបន្តា-
 ជាតេ សត្ត នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ បន្តាវិ
 រោអត្តិយា បន្តាវិ នោនត្តិយា សត្ត នោវិគតេ សត្ត
 នោអវិគតេ បន្តាវិ ។

(២៤០) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ បន្តាវិ

និយតទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាៈ

អនិយតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ និយត-
 ធម៌ក្តី អនិយតធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនិយតធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ និយតធម៌ក្តី អនិយតធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃអនិយតធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បច្ច័យ ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 វិន្ទិយប្បច្ច័យ ។

[២៤៧] ក្នុងនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៧ ក្នុងនិអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិអនន្តប្បច្ច័យ និង

និសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

ក្នុងនិសញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

ក្នុងនិឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦

ក្នុងនិបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

ក្នុងនិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិទោអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង

និទោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិទោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង

និទោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២៥០] ក្នុងនិអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

. . . នអធិបតិយា ចត្តារិ នអនន្តរេ នសមនន្តរេ
ចត្តារិ នអញ្ញាមញ្ញា ទ្វេ នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ
នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា ចត្តារិ
នោវិតតេ ចត្តារិ ។

[២៥០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ វីណិ . . .
អធិបតិយា បញ្ច ។ អនុលោមមាតិកា វិត្តានេតទ្វា ។
. . . អវិតតេ សត្ត ។

និយតទុកំ និដ្ឋិតំ ។

សឧត្តរទុកំ

បដិប្បវាណេ

[២៥២] សឧត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច សឧត្តរេ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សឧត្តរំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិ-
សន្ធិ យាវ អជ្ឈតិកា មហាក្កតា ។

យថា ច្រឡន្តរុក្កេ លោកិយទុកសធិសំ
និដ្ឋានាករណំ ។

សឧត្តរទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

. . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ និង
នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២៥១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

. . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ . . . ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ និយតទុកៈ ។

សឧត្តរទុកៈ

បដិប្បវារៈ

[២៥២] សឧត្តរធមិ អាស្រ័យ នូវសឧត្តរធមិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវ
សឧត្តរខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ . . . គឺ បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកមហាកូត
ខាងក្រុង ។

(សឧត្តរទុកៈ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយទុកៈ ក្នុងចូឡិន្តរទុកៈ

ដែរ មិនមានការភ្លឺផ្សេងគ្នាឡើយ ។

ចប់ សឧត្តរទុកៈ ។

សរណទុកំ

បដិច្ចវិញ

[២៥៣] សរណំ ធម្មំ បដិច្ច សរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សរណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។ បញ្ច បញ្ញា អរូបា-
 វចរទុក្កសទិសា អនុលោមប្បដិច្ចសទិសា ។

[២៥៤] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អធិប-
 តិយា បញ្ច អវិភតេ បញ្ច ។

[២៥៥] សរណំ ធម្មំ បដិច្ច សរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិត្តាសហគតេ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតេ ខន្ធោ បដិច្ច វិចីកិត្តាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតោ មោហោ ។ អរណំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ អរណំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
 អហេតុកប្បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។

[២៥៦] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ តីណិ នអ-
 ធិបតិយា បញ្ច នអនន្តរេ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ
 នបុរជាតេ ចត្តាវិ នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ

សរណទុក្ខៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[២៥៣] សរណធម៌ អាស្រ័យ នូវសរណធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវសរណក្ខន្ធទ
នូវខន្ធ ២ . . . ។ បញ្ញាទាំង ៥ ដូចគ្នានឹងអរូបាវចរទុក្ខៈ ដូចគ្នានឹង
អនុលោមប្បដ្ឋិច្ចវារៈដែរ ។

[២៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[២៥៥] សរណធម៌ អាស្រ័យ នូវសរណធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុតា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុតា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ អរណធម៌ (ធម៌មិនមែនជាសត្រូវ) អាស្រ័យ នូវ
អរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តស-
មុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវអរណក្ខន្ធទ ១ ជាអហេតុកៈ គឺ អហេតុកប្បដិ-
សន្តិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្ត ។

[២៥៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរាប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បញ្ច នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ
នស្ស័ន្ទិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ ន-
សម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ គោនត្តិយា ភីណិ
លោវិគតេ ភីណិ ។

ឥតរេ ទ្វេ កណាបាបិ

សហជាតវារោបិ កាតញ្ចា ។

បប្បយវិណេ

[២៥៧] សរណំ ធម្មំ បច្ចយា សរណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សរណំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធវេ . . . ។

យថា អរូចាវចរទុកស្ស បច្ចយវារោបិ

ឯវំ កាតញ្ចោ ។

[២៥៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ចត្តាវ អធិ-
បតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[២៥៩] សរណំ ធម្មំ បច្ចយា សរណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហកតេ
ឧទ្ធច្ចុសហកតេ ខន្ធវេ បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហកតោ
ឧទ្ធច្ចុសហកតោ មោហោ ។ អរណំ ធម្មំ បច្ច-
យា អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បជ្ជាន

មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។

បច្ច័យវារៈ

[២៥៧] សរណធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងសរណធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងសរណក្ខន្ធ ១ នឹង
 ខន្ធ ២ . . . ។

បច្ច័យវារៈនៃអរូបាវចរទុកៈ យ៉ាងណា
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនោះចុះ ។

[២៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ។

[២៥៩] សរណធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងសរណធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ប្រកបដោយវិចិក្ខុញ្ច ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈ
 ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុញ្ច ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈ ។
 អរណធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

សរណទុកេ បច្ចយវាហេ

អហេតុកំ អរណំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខត្តា
 ចិត្តសម្មជានញ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិ យាវ
 អសញ្ញាសត្តា ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ
 កាយាយតនំ បច្ចយា . . . ។ អរណំ ធម្មំ បច្ចយា
 សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
 វិចីកិត្តាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។
 សរណាញ អរណាញ ធម្មំ បច្ចយា សរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិត្តាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតោ ខន្ធ ច វត្ថុញ បច្ចយា វិចីកិត្តាសហ-
 គតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[២៦០] នហេតុយា ចត្តាវិ នអារម្មណោ ភីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
 នអញ្ញាមញ្ញោ ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ នបុរេជា-
 តេ ចត្តាវិ នបត្តាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ
 ចត្តាវិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នត្រ័យេ
 ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
 ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ទោនត្តិយា ភីណិ ទោវិគតេ
 ភីណិ ។

សរណទុក្ខៈ បច្ចយវារៈ

គឺ ខន្ធភក្ខិ ចិត្តសមុជ្ជានុប្បត្តិ ពឹងផ្អែក នឹងអរណក្ខន្ធទ ជាអហេ-
 តុកៈ គឺ អហេតុកុប្បជិសន្តិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ
 ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ. . . ។ សរណ-
 ធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ សរណធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងសរណធម៌ផង នឹងអរណធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយ
 វិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 វិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។

[២៦០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងននា-
 នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងននាវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឥតវេ ទ្វេ កណាធាបិ និស្សយវំរោបិ
សំសដ្ឋវំរោបិ កាតញ្ចា ។

ទ្វេ បញ្ញា កាតញ្ចា សត្វត្ត ។

[២២០] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ សត្វត្ត
ទ្វេ វិចារកេ ឯកំ អវិគតេ ទ្វេ ។

[២២២] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ទ្វេ
នបុរេជានេ ទ្វេ នបច្ឆាជានេ ទ្វេ នអាសេវនេ ទ្វេ
នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ នឈានេ ឯកំ នមត្ត
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

ឥតវេ ទ្វេ កណាធាបិ
សម្បយុត្តវំរោបិ កាតញ្ចា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[២២៣] សរណោ ធម្មោ សរណាស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អរូបទុក្ខកសទិសំ ចត្តារិ ។

[២២៤] សរណោ ធម្មោ សរណាស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ រាគំ អស្សានេតិ
អភិនន្តតិ តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . .
វិចិត្តិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ចំ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះភ្នំ និស្សយវារៈភ្នំ

សំសង្កវារៈភ្នំ បណ្ឌិត គប្បធ្វើផងចុះ ។

បញ្ហា ២ យ៉ាង ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បធ្វើផងចុះ ។

[២៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២៦២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់វារៈ ២ ក្រៅនេះភ្នំ សម្បយុត្តវារៈភ្នំ បណ្ឌិត គប្បធ្វើផងចុះ ។

បញ្ហាវិវរៈ

[២៦៣] សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ប្រហែលគ្នានឹងអរូបទុកៈដែរ ។

[២៦៤] សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ រាគៈ កើត
ឡើង ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិចារ . . . ឧទ្ធច្ចៈ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង

សរណទុកេ បញ្ញវារោ

ទិដ្ឋិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ វិចីកិច្ឆា . . . ទុទ្ធានំ
 . . . ទោមនស្សំ អាវុត្តំ ទោមនស្សំ ទុប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
 . . . វិចីកិច្ឆា . . . ទុទ្ធានំ ទុប្បជ្ជតិ ។ សរណោ
 ធម្មោ អរណស្ស ធម្មស្ស អាវុត្តណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អរិយា បហំនេ កិលេសេ . . . វិក្កម្ហិតេ កិលេសេ
 . . . បុព្វេ . . . សរណោ ខន្ធភិក្ខុតោ . . .
 វិបស្សនិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន សរណាចិត្តសមធិស្ស
 ចិត្តំ ជានន្តិ សរណា ខន្ធភិក្ខុ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុ-
 ព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបទញ្ញាណស្ស
 អនាគតសញ្ញាណស្ស អាវុត្តនាយ អាវុត្តណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អរណោ ធម្មោ អរណស្ស ធម្មស្ស
 អាវុត្តណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . .
 ទុចោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ . . .
 យានា . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ
 ដលំ . . . ទិញ្ញាទំ បច្ចវេក្ខតិ ទិញ្ញាទំ កោត្រកុស្ស
 វេទានស្ស មត្តស្ស ដលស្ស អាវុត្តនាយ អាវុត្ត-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្ខុំ . . . វត្ថុំ . . . អរណោ
 ខន្ធភិក្ខុតោ . . . វិបស្សនិ ។ បេ ។ ទិព្វេន ចក្ខុនា

សរណទុក្ខៈ បញ្ញាការៈ

ព្រោះប្រាជ្ញា ឲ្យហេតុនោះ ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះទិដ្ឋិ វិចិត្តិច្ឆា
 . . . ឧទ្ធច្ចៈ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ឲ្យទោម-
 នស្ស ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ។ សរណធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា ឲ្យកងកិលេស ដែលលះបង់ហើយ . . . ឲ្យកងកិលេស
 ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន . . . ឃើញច្បាស់ ឲ្យ
 ពួកសរណក្ខន្ធ ថាមិនទៀង . . . ដឹង ឲ្យចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកប
 ដោយសរណចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកសរណក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ
 នៃកិរិយាពិចារណា ឲ្យចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
 អរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 បុគ្គល ឲ្យទាន . . . ឲ្យសីល . . . ធ្វើ ឲ្យឧបោសថកម្ម ហើយ-
 ពិចារណា ឲ្យអំពើនោះ ក្នុងកាលមុន . . . អំពើឈាន . . . ពួកព្រះ
 អរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ពិចារណា ឲ្យមគ្គ ឲ្យផល . . . ពិចារណា
 ឲ្យព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ វេទានៈ មគ្គ ផល
 និងកិរិយាពិចារណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ឲ្យចិត្ត . . . ឲ្យវត្ថុ . . .
 ពិចារណា ឲ្យពួកអរណក្ខន្ធ ថាមិនទៀង . . . ។ បេ ។ ដោយទិព្វចក្ខុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

។ បេ ។ អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរណោ ធម្មោ សរណស្ស
 ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ . . . សីលំ
 . . . ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ
 តំ អាវត្ត វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ បុត្រេ . . . យាជា
 . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . អរណោ ខន្ធនុ អស្សាទេតិ អភិ-
 ទន្ធតិ តំ អាវត្ត វាតោ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។

[២៦៥] សរណោ ធម្មោ សរណស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ វាតំ ករុំ កត្វា អស្សា-
 ទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ ។ បេ ។
 សហជាតាធិបតិ សរណោ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធនំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សរណោ ធម្មោ
 អរណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតិ សរណោ អធិបតិ វិរុត្តសម្បជ្ជាធានំ
 រុចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សរណោ ធម្មោ
 សរណស្ស ច អរណស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សរណោ អធិបតិ

អភិធម្មប័ដិក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃភិរិយាពិចារណា នូវអនាគតំសញ្ញាណ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ។ អរណាធមិ ជាបច្ច័យ នៃសរណាធមិ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបាសថកម្ម
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះអំពើនោះ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ ។ បេ ។ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . .
 នូវវត្ថុ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកអរណក្ខន្ធ
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ។

(២៦៥) សរណាធមិ ជាបច្ច័យ នៃសរណាធមិ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណា-
 ធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវរាគៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវរាគៈនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវទិដ្ឋិ ឲ្យជាទីគោរព
 ។ បេ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ សរណាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សរណាធមិ ជាបច្ច័យ
 នៃអរណាធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ
 សរណាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ឈានុរូប ដោយអធិបតិប្ប-
 ច្ច័យ ។ សរណាធមិ ជាបច្ច័យ នៃសរណាធមិផង នូវអរណាធមិផង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ សរណាធិបតិ

សរណទុកេ បញ្ញាវិពា

សម្បយុត្តកាធំ ខន្ធាធំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូបាធំ អធិ-
 បតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អរណោ ធម្មោ អរណស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ
 . . . ឧទោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ កត្វា បដ្ឋវេក្ខតិ
 បុព្វេ . . . ឈានា . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ
 ករុំ កត្វា បដ្ឋវេក្ខតិ វេលំ . . . និព្វានំ ករុំ កត្វា
 បដ្ឋវេក្ខតិ និព្វានំ តោត្រកុស្ស វេទានស្ស មត្តស្ស
 វេលស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សហជាតា-
 ធិបតិ អរណាធិបតិ សម្បយុត្តកាធំ ខន្ធាធំ ចិត្តស-
 ម្មដ្ឋានានញ្ច រូបាធំ អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 អរណោ ធម្មោ សរណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧទោ-
 សថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ
 តំ ករុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ
 សុចិណ្ណាធំ . . . ឈានា . . . មក្ខំ . . . វត្ថុំ . . .
 អរណោ ខន្ធា ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ តំ
 ករុំ កត្វា វាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។

សរណទុក្ខៈ បញ្ញាវិវេ:

ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។ អរណាធមិ ជាបច្ច័យ នៃអរណាធមិ ដោយអធិបតិប្ប-
ច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
គឺ បុគ្គល នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយ
ធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ក្នុងកាលមុន . . .
អំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទី
គោរព ហើយពិចារណា នូវផល . . . ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រភូ វេទានៈ មគ្គ និង
ផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អរណាធិបតិ ជា
បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ ។ អរណាធមិ ជាបច្ច័យ នៃសរណាធមិ ដោយអធិបតិប្ប-
ច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល នូវទាន . . . នូវសីល . . .
ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអររីករាយ
រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព
ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ
. . . បុគ្គល ធ្វើ នូវពួកអរណក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

(២២២) សរណោ ធម្មោ សរណាស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា សរណោ ខន្ធា
 បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ សរណាទំ ខន្ធាទំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ។ សរណោ ធម្មោ អរណាស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ សរណោ ខន្ធា វុជ្ជានស្ស អនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ អរណោ ធម្មោ អរណាស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា អរ-
 ណោ ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អរណាទំ ខន្ធាទំ អនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស ផល-
 សមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ អរណោ
 ធម្មោ សរណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ
 អារម្មណា សរណាទំ ខន្ធាទំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆ-
 យោ ។ . . . សមនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ សហជា-
 តវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បញ្ច អញ្ញមញ្ញវ្យច្ឆយេន បច្ឆ-
 យោ ទ្វេ និស្សយវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ សត្ត ។

(២២៣) សរណោ ធម្មោ សរណាស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អារម្មណ្យបនិស្ស-
 យោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ វាតំ ឧបនិស្សយ

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៦៦] សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកសរណក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកសរណក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកសរណក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជនៈ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ អរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកអរណក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកអរណក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខុ និធិវេលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ អរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ អារវុជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសរណក្ខន្ធ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៦៧] សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ទ្វារកៈ

សរណទុកេ បញ្ញវារោ

ចារណំ ហានតិ ។ បេ ។ សង្ខំ ភិទ្ធពតិ ទោសំ . . . បត្តនំ
 ឧបនិស្សាយ ចារណំ ហានតិ ។ បេ ។ សង្ខំ ភិទ្ធពតិ
 វារោ ។ បេ ។ បត្តនា វាគស្ស ។ បេ ។ បត្តនាយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរណោ ធម្មា
 អរណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្តបនិស្សយោ វាគំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ សីលំ
 . . . ឧចោសថកម្មំ ឈានំ វិបស្សនំ មត្តំ អភិញ្ញំ . . .
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ទោសំ . . . បត្តនំ ឧបនិស្សាយ
 ទានំ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ វារោ ។ បេ ។ បត្ត-
 នា សម្ពាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ធិត្តស្ស មត្តស្ស ជលសមាបត្តិយា
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរណោ ធម្មា អរ-
 ណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារ-
 ម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្ស-
 យោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សង្ខំ ឧបនិស្សាយ
 ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ សីលំ . . .
 បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ធិត្តំ ឧត្តំ គោដនំ
 . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។

សរណទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ហើយសម្លាប់ ទ្វេសត្វ ។ បេ ។ បំបែក ទ្វេសង្ស័យ បុគ្គល អាស្រ័យទ្វេ
 ទោស . . . ទ្វេសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយសម្លាប់ ទ្វេសត្វ ។ បេ ។ បំបែក
 ទ្វេសង្ស័យ រាគៈ ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា (ជាបច្ច័យ) នៃរាគៈ ។ បេ ។
 ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សរណធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបូជនិ-
 ស្ស័យ និងបកត្វបូជនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្វបូជនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
 អាស្រ័យ ទ្វេរាគៈ ហើយឲ្យ ទ្វេទាន ទ្វេសីល . . . ទ្វេឧបោសថកម្ម
 ញ៉ាំងឈាន វិបស្សនា មគ្គ និងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង . . . អាស្រ័យ ទ្វេទោសៈ ទ្វេសេចក្តីប្រាថ្នា ទ្វេទាន
 ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រាគៈ ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា
 (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ
 កាយិកទុក្ខ មគ្គ ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 អរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អារម្មណ្ឌបូជនិស្ស័យ អនន្តបូជនិស្ស័យ និងបកត្វបូជនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឯបកត្វបូជនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ទ្វេសទ្ធា ហើយឲ្យ
 ទ្វេទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ទ្វេសីល . . .
 ទ្វេបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ និងកោដន . . .
 បុគ្គល អាស្រ័យ ទ្វេសេនាសនៈ ហើយឲ្យ ទ្វេទាន ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សមាបត្តិ ឧប្បនេតិ សន្ទា ។ បេ ។ សេនាសនំ
 សន្ទាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស
 កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស មត្តស្ស ជលសមាបត្តិយា
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរណោ ធម្មោ
 សរណស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តប-
 និស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សន្ទំ ឧប-
 និស្សាយ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ហាតិ សីលំ ។ បេ ។
 សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ចាណំ ហានតិ ។ បេ ។
 សង្កំ ភិណ្ណតិ សន្ទា ។ បេ ។ សេនាសនំ រាគស្ស
 ។ បេ ។ បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦៨] អរណោ ធម្មោ អរណស្ស ធម្មស្ស

បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបុរេជាតំ វត្ថុ-
 បុរេជាតំ ។ អារម្មណ្យបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .
 អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ ។ បេ ។ ទិព្វេន ចក្កុណា
 រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្ទំ សុណាតិ
 រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃសទ្ធា ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ
 មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អរណធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃសរណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ
 អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
 បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ
 អាស្រ័យ នូវសីល ។ បេ ។ នូវសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ
 ។ បេ ។ ចំបែក នូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃរាគៈ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៦៦] អរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយបុរេជាតប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត និងវត្តបុរេជាត ។ ការម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ
 បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ថាមិនឡើង . . . ។ បេ ។
 បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោត-
 ធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ . . . ។

សរណទុកេ បញ្ញាវិហ

វត្តបុរេជានំ ចក្ខាយនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយ-
 តនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ត អរណានំ ខន្ធនំ បុរេជាន-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរណោ ធម្មោ សរណស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេ-
 ជានំ វត្តបុរេជានំ ។ អារម្មណបុរេជានំ ចក្ខុំ . . . វត្តំ
 អស្សនេតិ អភិនន្តេតិ តំ អារត្ត វារោ ឧប្បជ្ជតិ
 ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្តបុរេជានំ វត្តំ
 សរណានំ ខន្ធនំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 . . . បច្ឆាជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ អាសេវន-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។

(២៦៧) សរណោ ធម្មោ សរណស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សរណោ ចេតនា សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធនំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្ងលំ សហ-
 ជាតា នានាខណីកា ។ សហជាតា សរណោ ចេត-
 នា ចិត្តសម្បជ្ជានំ រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នានាខណីកា សរណោ ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធនំ
 កដត្តា ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្ងលំ
 សហជាតា សរណោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ
 ចិត្តសម្បជ្ជាននញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សរណទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាៈ

ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយាននៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយាននៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកអរណក្ខន្ធដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល និងចក្ខុ . . . គ្រេកអរ រីករាយ និងវត្ថុ រាគកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ ។ ថេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសរណក្ខន្ធដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយការសរសៃប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

(២៦៧) សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ សរណចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូល បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ សរណចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ សរណចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផល នៃពួកកដត្តារូបផល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូល បានដល់សហជាត គឺ សរណចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផល នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អរណោ ធម្មោ អរណស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតា នានាខណីកា ។ សហជាតា
 សង្ខតំ ។ . . . វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ចត្តារិ យានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ
 មត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ
 អរូបទុកសទិសា ។

[២៧០] សរណោ ធម្មោ សរណស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សរណោ ធម្មោ អរ-
 ណស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ចាជាតំ ។ សរណោ ធម្មោ សរណស្ស ច អរ-
 ណស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អរណោ ធម្មោ អរណស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចាជាតំ អាហារំ
 ឥន្ទ្រិយំ ។ អរណោ ធម្មោ សរណស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សុទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត
 រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បវឌ្ឍន

អរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 នឹងនានាខណ៌កៈ ។ សហជាត សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ជាបច្ច័យ
 ដោយវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជា
 បច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងអរូបទុកៈដែរ ។

[២៧០] សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ ។ សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។ សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃស-
 រណធម៌ផង នៃអរណធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ អរណធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
 បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ អរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃស-
 រណធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
 នឹងចក្ខុ . . . បុគ្គល ព្រេតកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ រាគៈ កើតឡើង
 ព្រោះប្រាវព្វ នូវហេតុនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង វត្ថុ

សរណទុកេ បញ្ញារាង

សរណានំ ខន្ធានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សរ-
 ណោ ច អរណោ ច ធម្មា សរណស្ស ធម្មស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សរ-
 ណោ ច អរណោ ច ធម្មា អរណស្ស ធម្មស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បន្ទាជាតំ អាហារំ
 វេទ្ធិយំ ។ សហជាតា សរណា ខន្ធា ច មហាក្ខតា
 ច វិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បន្ទាជាតា សរណា ខន្ធា ច កតទ្ធិវិញ្ញាណេ អាហា-
 ណេ ច ឥសស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បន្ទាជាតា សរណា ខន្ធា ច រូបជីវិត្តិយញ្ច កដត្តា-
 រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧០] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ចត្តារិ
 អនិបតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញាមញ្ញោ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត
 ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បន្ទាជាតេ ទ្វេ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ
 ចត្តារិ វេទ្ធិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មក្កេ ចត្តារិ
 សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា សត្ត

សវណាទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកសវណាទុក្ខ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ សវណាធម៌ក្តី អវណា-
 ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសវណាធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 និងបុរេជាត ។ សវណាធម៌ក្តី អវណាធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអវណាធម៌
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។
 សហជាត គឺ ពួកសវណាទុក្ខផង ពួកមហាក្ខតផង ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ចិត្តសមុជ្ឈានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកសវណាទុក្ខ
 ផង កតទ្យុត្តិកាវហារផង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
 បច្ចាជាត គឺ ពួកសវណាទុក្ខផង រូបជីវិត្រ្រិយផង ជាបច្ច័យ នៃពួក
 កងត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[២៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហា-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បជ្ឈានំ

នត្តិយា ចត្តាវិ វិគតេ ចត្តាវិ អវិគតេ សត្ត ។

(២៧២) សរណោ ធម្មោ សរណស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សរ-
 ណោ ធម្មោ អរណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុត្តាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 កេត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សរណោ ធម្មោ សរ-
 ណស្ស ច អរណស្ស ច ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។ អរណោ ធម្មោ អរណស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុត្តាជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ កេត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ភ័ន្តិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អរណោ
 ធម្មោ សរណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរេជាតប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។ សរណោ ច អរណោ ច ធម្មោ
 សរណស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៧២] សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ សរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ផង នៃអរណធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអរណធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សរណធម៌ ក្តី អរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសរណធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ

សរណទុក្ខេ បញ្ញាវិព

បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សរណោ ច អរ-
ណោ ច ធម្មា អរណាស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាហា-
រាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វគ្គិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៧៣] នហេតុយា សត្ត ។ បេ ។ នសម-
នន្តរេ សត្ត នសហជាតេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច
ននិស្សយេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ
ន ធម្មជាតេ សត្ត ។ បេ ។ នសម្បយុត្តេ បញ្ច
នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ លោកតិយា ចត្តារិ លោកតិយា
សត្ត លោកតេ សត្ត លោកតេ ចត្តារិ ។

[២៧៤] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ចត្តារិ . . .
នអធិបតិយា ចត្តារិ ។ បេ ។ នសមនន្តរេ ចត្តារិ
នអញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ ។ បេ ។
នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ លោកតិយា ចត្តារិ
លោកតេ ចត្តារិ ។

សរណទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាៈ

ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សរណធម៌ក្តី អរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
នៃអរណធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[២៧៣] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនស-
មនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នអញ្ញាញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោភត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២៧៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បេ ។ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ។ បេ ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិតត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៧៥] នហោតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ចត្តារិ . . .

អធិបតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ ។ អនុលោមមា

តិកា កាតញ្ច ។ . . . អវិគតេ សត្ត ។

សរណទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ បច្ចិមំ

និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(២៧៥) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។
 អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ . . . ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

ចប់ សរណទុកៈ ។

អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ខាងចុង

ចប់ ។

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស ឯកាទេសមោ ភាគោ

អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា អង្កេ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកំ

បដិច្ចវរោ	១
បច្ចយវរោ	៦
សំសដ្ឋវរោ	១១
បញ្ញាវរោ	១៤

ភារិនាយបហាតព្វហេតុកុកំ

បដិច្ចវរោ	៣៣
បញ្ញាវរោ	”

សរិតកុកុកំ

បដិច្ចវរោ	៤១
បច្ចយវរោ	៤៦
សំសដ្ឋវរោ	៥០
បញ្ញាវរោ	៥១

អភិធម្មបិដក
 បដ្ឋាន ឯកាទេសមភាគ
 អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន
 សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ទេស្សនេនបហាតព្វហេតុកុទុកៈ

បដិច្ចវារៈ	១
បច្ចយវារ	៦
សំសង្កវារ	១១
បញ្ញាវារៈ	១៤

ភារិនាយបហាតព្វហេតុកុទុកៈ

បដិច្ចវារៈ	៣៣
បញ្ញាវារៈ	”

សរិតកុទុកៈ

បដិច្ចវារៈ	៤១
បច្ចយវារៈ	៤៦
សំសង្កវារៈ	៥០
បញ្ញាវារៈ	៥១

សវីហារទុក្ខំ

បដិច្ចវរោ ៧២

សប្បីតិកទុក្ខំ

បដិច្ចវរោ ៧២

បច្ចយវរោ ៧៦

សំសដ្ឋវរោ ៧៧

បញ្ញាវរោ ៧៨

បីតិសហគតទុក្ខំ

បដិច្ចវរោ ៧៦

សុខសហគតទុក្ខំ

បដិច្ចវរោ ៧៧

បញ្ញាវរោ ៧៧

ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខំ

បដិច្ចវរោ ១០៧

បច្ចយវរោ ១១៣

សំសដ្ឋវរោ ១១៥

បញ្ញាវរោ ១១៦

សរីរាវុទ្ធកៈ

បដិច្ចវារៈ ៧២

សប្បីតិកៈ

បដិច្ចវារៈ ៧២

បច្ចយវារៈ ៧៦

សំសង្កវារៈ ៧៧

បញ្ញាវារៈ ៧៨

ប្រតិសហគតិកៈ

បដិច្ចវារៈ ៧៦

សុខសហគតិកៈ

បដិច្ចវារៈ ៧៧

បញ្ញាវារៈ ៧៧

ឧបេក្ខាសហគតិកៈ

បដិច្ចវារៈ ១០៧

បច្ចយវារៈ ១១៣

សំសង្កវារៈ ១១៥

បញ្ញាវារៈ ១១៦

កាមាវចរទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	១២៤
បច្ចយវារោ	១២៨
សំសង្កវារោ	១៣២
បញ្ញាវារោ	១៣៣

រូបាវចរទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	១៤៧
បច្ចយវារោ	១៥៥
សំសង្កវារោ	១៥៧
បញ្ញាវារោ	១៦០

អរូបាវចរទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	១៧៦
បច្ចយវារោ	១៨០
សំសង្កវារោ	១៨៣
បញ្ញាវារោ	„

បរិយាបន្តទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	១៧៧
----------------------	-----

កាមារិបរទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ១២៤

បច្ចយវារៈ ១២៨

សំសង្កវារៈ ១៣២

បញ្ញាវារៈ ១៣៣

រូបារិបរទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ១៤៧

បច្ចយវារៈ ១៥៥

សំសង្កវារៈ ១៥៧

បញ្ញាវារៈ ១៦០

អរូបារិបរទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ១៧៦

បច្ចយវារៈ ១៨០

សំសង្កវារៈ ១៨៣

បញ្ញាវារៈ ”

បរិយាបន្តទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ១៧៧

និយ្យានិកទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	១៧៧
បច្ចយវារោ	២០១
សំសង្កវារោ	២០៤
បញ្ញាវារោ	២០៥

និយតទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	២១៥
បញ្ញាវារោ	”

សឧត្តវទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	២២៦
----------------------	-----

សវណទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ	២២៧
បច្ចយវារោ	២២៨
បញ្ញាវារោ	២៣០

និយ្យានិក្ខេបៈ

បដិច្ចវារៈ	១៧៧
បច្ចយវារៈ	២០១
សំសង្កវារៈ	២០៤
បញ្ញាវារៈ	២០៥

និយត្តិក្ខេបៈ

បដិច្ចវារៈ	២១៥
បញ្ញាវារៈ	”

សឌុត្តវក្ខេបៈ

បដិច្ចវារៈ	២២៦
------------	-----------	-----

សវណ្ណក្ខេបៈ

បដិច្ចវារៈ	២២៧
បច្ចយវារៈ	២២៨
បញ្ញាវារៈ	២៣០

វិវិទ្យាវិទ្យុបត្តិ

វិវិទ្យាប្រយោ	អវិវិទ្យាប្រយោ	អង្កេត	រដ្ឋលេខាយ័
បច្ចុយា	បច្ចុយា	៧	១១
ស្សនេន-	ទស្សនេន-	៧	១២
ការនាយ	ន ការនាយ	៣៧	១៥
កវន្តិ	កវន្តិ	៨៦	១១
យ គនំ	យ គនំ	១០៤	១៧
កុសលា កុសលំ	កុសលាកុសលំ	១១៧	១០
និរោធា	និរោធា	,,	១២
និយ្យានិកំ	និយ្យានិកំ	១៧៨	២
បុច្ឆាជាតប្បច្ចយេន	បុច្ឆាជាតប្បច្ចយេន	២៤០	១៤

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ពួកទេស្យនេន-	ពួកនទេស្យនេន-	៨	១៦
បញ្ញាវារៈ	បច្ចុយវារៈ	៧	១
ជាទេស្យនេន-	ជានទេស្យនេន-	២៣	៧
ដោយទិព្វចក្ខុ . . . ។	ដោយទិព្វចក្ខុ . . .	២៥	៨
ជានទេស្យនេន-	ជានទេស្យនេន-	„	១២
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ	ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ	៤៧	៦
ព្រោះ	ព្រោះ	៥០	៨
ដែលប្រកក	ដែលប្រកប	៥២	២
ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយ	ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយ	៨៣	៦
អប្បតិកធម៌	អប្បតិកធម៌	៨៤	១២
ពួកសប្បតិកក្ខន្ធ	ពួកសប្បតិកក្ខន្ធ	៨៦	១៣
„	„	៨៧	៣
ព្រោះប្រាជ្ញ	ព្រោះប្រាជ្ញ	៧២	១៧
នឧបេក្ខាសហគនធម៌	នឧបេក្ខាសហគតធម៌	១០៧	១៧
បញ្ញាវារៈ	បដិច្ចវារៈ	១១១	១
នរុវបាចរធម៌	នរុវាវចរធម៌	១៥៤	១១

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ	ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ	១៥៧	១០
នរុប្បាវចរធម៌	នអរុប្បាវចរធម៌	១៨០	១១
នរុប្បាវចរធម៌ក្តី	នអរុប្បាវចរធម៌ក្តី	,,	១៥
នៃកាយវិញ្ញាណ	នៃចក្ខុវិញ្ញាណ	១៧១	១២
ចិត្តសមុជ្ជានរប	ចិត្តសមុជ្ជានរូប	១៧៨	១២
នូវនិយ្យានិកក្ខន្ធ	នូវអនិយ្យានិកក្ខន្ធ	១៧៧	៤
អត្ថប្បជិសម្ពិទា	នៃអត្ថប្បជិសម្ពិទា	២០៧	១៨
បញ្ញាវិរ:	បដិច្ចវិរ:	២១៥	១
នូវអរណធម៌ផល	នៃអរណធម៌ផល	២៣២	១៨

**សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ :**

Printing costs were kindly met by the following organizations

Wat. Nichirenshu Mamasan Guho-ji Rev. Nichiji Sakai
4-9-1 Mama, Ichikawa-shi Chiba Japan

この本は次の方によって復刻されました。

宗教法人 日蓮宗 真間山 弘法寺 住職 酒井日慈
千葉県市川市真間4-9-1

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.104

“ABHIDHAMMA PITAKA”

Published by the Buddhist Institute, phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition 1994

printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・アビダルマピタカ第104巻

発行：ブノンペン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

発行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

